

K11.937
3

სიმონი

სიმონი

ბიბლიოთეკა

საქართველოს
საბჭოთაო
ენების
საქართველოს

Н. АЗИАНИ
П Ь Е С Ы
ФЕДЕРАЦИЯ

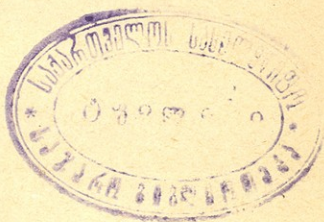
1936

11.937
3
12

პ ი ე ს ე ბ ი

სსიპ-2000
განათლების
მინისტროს

ნატალია აზიანის შემოქმედება

ნატალია აზიანი სამწერლო ასპარეზზე წარსული საუკუნის ოთხმოცდაათიან წლებში გამოვიდა, როდესაც საქართველოში სამრეწველო კაპიტალიზმის სწრაფი განვითარება ხდებოდა. ეს იყო პერიოდი კლასობრივი ურთიერთობის გამწვავებისა ჩვენში,—პერიოდი, როდესაც მუშათა მოძრაობა შეგნებულ პოლიტიკურ-კლასობრივ ბრძოლის ხასიათს იღებდა.

ბურჟუაზიისა და თავად-აზნაურობის თარეში სოფლად და ქალაქად—მუშათა კლასისა და ღარიბ გლეხობის უღმობელი ექსპლუატაცია,—აღვირახსნილი მოქმედება მეფის მოხელეთა, რომლებთან ერთად გაბატონებული კლასი ხელს უწყობდა თვითმპყრობელობის უხეშ წესების კიდევ უფრო განმტკიცებას ჩვენში—იწვევდა მშრომელი მასების დაძაბურებულ პროტესტს, რომელიც განსახლებულ პერიოდში აჯანყების ხასიათსაც იღებდა. ყოველივე ეს თავისთავად მდიდარ მასალას წარმოადგენდა იმ დროინდელ მწერლობისათვის.

ნატალია აზიანის კომედიების მასალად, მის შემოქმედების საფუძვლად შეიქნა მხოლოდ გადაგვარების გზაზედ დამდგარი თავად-აზნაურობა, მამულების დაგირაგებისა და ლოთობაში რომ ატარებდა დროს,—ქალაქის ბურჟუაზია, ქონების შეძენასა და გამდიდრებაზე რომ ოცნებობდა და მოლიბერალო ხალხი, რომელმაც რეაქციის ქაშს ზურგი უჩვენა მშრომელ ხალხს.

ნატალია აზიანმა თავიდანვე ლიტერატურის ისეთი დარგი აირჩია თავის სამოღვაწეოთ, რომელსაც მტკიცე საფუძველი უკვე მომზადებული ქონდა ჩვენს ლიტერატურაში. გიორგი ერისთავის, ზურაბ ანტონოვის, აქვსენტი ცაგარელისა და სხვათა ორიგინალურ კომედიებს, ერთი სხრივ, და ფრანგულსა და რუსულ (მოლიერისა და ოსტროვსკის) კომედიებს, მეორეს მხრივ, უკვე იცნობდა ქართველი საზოგადოება—ჩვენს სცენაზე განსახიერებით. ტრადიცია კომედიე-

ბისა და ვოდვეილების შექმნისა ჩვენში უკვე არსებობდა. თვით ცხოვრება იძლეოდა მეტად მდიდარ მასალას ამისათვის. და გადაჭრით უნდა ითქვას, რომ ნატალია აზიანდა ეს მასალა წარმატებით გამოიყენა. მან მოგვცა მთელი რიგი საყურადღებო კომედიების: „ფული და ხარისხი“, „გაცრუებული იმედები“, „ხან ისე და ხან ასე“ და სხვა, რომელნიც ნათლად აგვიწერენ ჩვენი ქვეყნის იმ დროინდელ ყოფაცხოვრებას, — საეუცხოვოდ გადმოგვცემდნენ ქართულსა და სომხურ საზოგადოებრივ ცხოვრების მახინჯ მოვლენებს.

ნატალია აზიანი ქართველ მწერალთა იმ ჯგუფს ეკუთვნოდა, რომელმაც წვრილ-ბურჟუაზიულ იდეოლოგიის ზეგავლენით დაიწყო წერა და მოღვაწეობა ჩვენში.

მის კომედიებს უსათუოდ პროგრესიული მნიშვნელობა ჰქონდა თავის დროზე და ჩვენი საზოგადოების გამოფხიზლების საქმეს ემსახურებოდა. მწერალი ქალი თავად-აზნაურობის, მოხელეთა და სომხის ბურჟუაზიის სწორედ იმ სამარცხვინო და სასაცილო ნაკლს გადმოგვცემდა თავის ნაწარმოებში, რომელიც მკითხველში და მაყურებელში, სიცოცხლსა და ამასთანავე ზიზღს რომ იწვევდა.

ნატალია აზიანის კომედიები უმთავრესად აღმოსავლეთ საქართველოსა და ძველი ტფილისის ტიპებით არის მდიდარი. მის პიესებში ცოცხლდებიან ძველი ქალაქის სახეები სომხის სოფდაგარისა, ჩარჩის, გალატაკების გზაზე დამდგარ თავადისა, მდიდარი სომხის ქალის შერთვით რომ უნდა დროებით აიცლინოს თავიდან საბოლოო დაღუპვა.

ავლაპარაკოთ თვით მწერლის გმირები, გავეცხოთ მათ სულიერ ავლადიდებას.

მდიდარი მოიჯარადრე — არტემ პეტრუზიჩ შარბათოვი — ტფილისელ ბურჟუაზიის ეს შესანიშნავი ტიპი — აი როგორ აგვიწერს თავის მოქმედების გეგმას.

— „ეხლა მოგება, ჩემო ბაგრატ, ისევ აღებ-მიცემობაშია: თუ გინდა რომ ერთი ორი გროში იშოვო, იეფად იყიდე და ძვირად გაჰყიდე, ნახევარ ფასად ჭირნახული დაიკვეთე თავადებისაგან“.

საქონლის იაფად შეძენა და ძვირად გაყიდვა, უხეირო თავადების ჭირნახულის — ნახევარ ფასში შესყიდვა — აი, მთავარი მიზანი „შარბათოვების“, რომელნიც წარსულ საუკუნეში კალიასავით მოედვენ ჩვენს ქვეყანას და დიდის ენერგიით იჭაფავდნენ გზას სიმდიდრისაკენ, კაპიტალის შეძენისაკენ.

შარბათოვს სასაცილოდაც არ ყოფნის „ბრწყინვალე“ თავადის განზრახვა მასთან დამოყვრებისა.

— „იცი რა, ბაგრატ, იცი რა გაცინო, ეს ორი სამი დღეა, იკნიაზ ლამბაძიანთან მომდის და მომდის მაქანკლები: შენი ქალი მოგეწონს და მოგვათხოვეო. მითომ რა არი: ჩვენი მიწები დაგვიბრუნეო. რა სულელი მნახეს... ერთი უსწავლელი, უხეირო შვილი ჰყავს—აქამდის ხელმწიფის სამსახურში იყო, შარშან სამსახურიდან გამოსულა, ეხლა ჩერკესკა და შინელი ჩაუცვამს და აქ დაეხეტიალება“.

თავადი ლამბაძე კი თავისი „ბრწყინვალე“ წოდებით აწონებს თავს შარბათოვს და მოწადინებულია დააჯეროს იგი:

— „ესეც იცოდე ჩემგან, არტემ პეტრუხიჩ, როგორც ხარისხი არ ვარგა უფულოდ, ისე ფული—უხარისხოთ“.

აი, იმ დროინდელი დევიზი გამდიდრებული ჩარჩისა და გაკოტრებული თავადისა. და ტყუილად კი არ უწოდა ნატალია აზიანმა თავის საუკეთესო პიესას „ფული და ხარისხი“. სწორედ ფული და ხარისხი, სიმდიდრე და წოდება იპყრობდა იმ ჟამად გაბატონებულ კლასის ყურადღებას,—აქეთკენ იყო მიპყრობილი მისი გულისყური. თავად-აზნაურობა და ბურჟუაზია მოწადინებული იყო სიმდიდრისა და წოდების შეუღლებით, ფულისა და ხარისხის მტკიცე კავშირით, თავადისა და ბურჟუაზიის დამოყვრებით დროებით შეეჩერებინა ცხოვრებისა და ისტორიის მიერ განწირული კლასი და წოდება.

ეს არის მთავარი მოტივი, მთავარი შინაარსი ნატალია აზიანის პიესისა, გაშლილი და განვითარებული მწერლის მიერ კომედიურ ხერხებით, ჩვენი ცხოვერების წარსული სინამდვილისა ცოდნითა და ნიჭით.

ნატალია აზიანს თავის პიესებში ყოველთვის უფრო ეხერხებოდა უარყოფითი ტიპების შექმნა. ამისათვის მწერალი არ ზოგავდა არც თავის მახვილ გონებას და ნიჭს, არც მწვავე და მკვეთრ სიტყვას. ამ მხრივ მის მიერ შექმნილი უარყოფითი ტიპები სომხის სოცდაგარისა, ჩარჩის, უსაქმო თავადის, ცრუ და პლუტი დემოკრატის მეტად დამახასიათებელია. მაგრამ ეს კიდევ არ ნიშნავს იმას, რომ მწერალს არ შეეძლო დადებითი ტიპების შექმნა. ნატალია აზიანის ნაწარმოებში თქვენ ნახავთ დადებით ტიპებსაც, რომელნიც მწერალს დიდის სიყვარულით და გრძნობით აქვს განსახიერებელი. ეს არის ახალი თაობა, პრო-

გრესიულად განწყობილი ინტელიგენციისა, რომელიც ებრძვის ძველი
თაობის დახვეწებულ ადათებსა და მორალს.

ბრძოლა მამებსა და შვილებს შორის—ეს ძველი და ამასთანავე
მუდამ ახალი თემა, რომლის მხატვრულ ფორმებში გადმოცემას მრავალი
მწერლის კალამი შეხებია,—ნატალია აზიანსაც არ დაუტოვე-
ბია უყურადღებოთ. მწერალს საუცხოვოთ აქვს განსახიერებული
„გაცრუებულ იმედებში“ ის ღრმა უფსკრული, რომელიც არსებობდა
მამებსა და შვილებს შორის. ამ პიესაში—გაიძვერა ვაჭარ მამის გვერ-
დით, რომელიც ოცნებობს შვილების სწავლაზე დახარჯულ ფულების
ორმაგად ანაზღაურებას, ჩვენ გვევლინება იდეურად განწყობილი
ახალგაზრდობა, რომელიც მზად არის უანგაროთ ემსახუროს მშრომელ
ხალხს. რასაკვირველია აქ არის ერთგვარი იდეალიზაცია სინამდვილის
და, თუ გნებავთ, ოდნავი გადაჭარბებაც, მაგრამ ფაქტი მაინც
ფაქტად რჩება: ნატალია აზიანი თავის პიესებში—უარყოფითი ტი-
პებთან ერთად, ჰქმნიდა დადებით სახეებსაც...

გადის წლები. საქართველოს სინამდვილეში შემოიჭრება პირ-
ველი რევოლუციის ქარიშხალი. მუშები და გლეხები ღროშებით გა-
შობიან ქუჩებში, რათა ბოლო მოუღონ თვითმპყრობელობასა და გა-
ბატონებულ კლასს. ბარიკადებს—ბარიკადები სცვლის. აჯანყებას—
ახალი აჯანყება მოჰყვება. ახლოვდება 1905 წელი. ამ დიდ ამბებს
უნაყოფოდ არ ჩაუვლია ნატალია აზიანისათვის. ისიც გაიტაცა რე-
ვოლუციის ტალღამ. თუ წინად მის კომედიებში კანტი-კუნტად შეხვ-
დებოდით სიტყვებს: „რევოლუცია“, „სოციალიზმი“, „სოციალისტი“
და მოისმენდით გადაკრულ ლაპარაკს კაცობრიობის მომავლის შესა-
ხებ, ახალ პიესებში იგი უფრო რადიკალურ იდეების მლალადებლად
გვევლინება.

დიდის გონებამახვილობით აქვს განსახიერებული მწერალს
კომედია „ხან ისე და ხან ასე“-ში დემოკრატიის ცრუ მეგობრები,
რომელნიც რეაქციის ქაშის ლალატობენ მშრომელ ხალხს და რეაქციის
მორევში ეფლვებიან.

თავის დროზე, ნატალია აზიანის კომედიებმა დიდი გამოხმაუ-
რება ჰპოვეს ჩვენს პრესაში. ილია ჭავჭავაძის გაზეთ „ივერია-
ში“ (1998 წ. 18 იანვ. № 12) დაიბეჭდა ვრცელი წერილი „მე გაზ-
ლაყარ“ ის ფსევდონიმი ნატალია აზიანის პირველი კომედიის—

„ინჯილერი ან დოხტური“-ს დადგმის გამო, რომელშიაც ვკითხულობთ:

„ქართულს მწერლობას, საზოგადოთ, და ქართულს თეატრსა კერძოთ, უნდა მოვეულოცოთ შეძენა ახალის და უტყუარის ჭეშმარიტის ნიჭიერებისა. ეს ნიჭიერი და დიდის იმედების აღმძვრელი კალამი არის ახალგაზრდა ავტორის ქალისა აზიანის. ახალგაზრდა ჯერ გამოუცდელი კალამი და ესოდენი სიამოვნება და აღტაცება საზოგადოებისა. რა არის ეს, თუ არა უტყუარი სიგელი ნიჭისა... მოგეწონს ეს პიესა აზიანისა უბირველესად იმიტომ, რომ იგი არის ფურცელი, ამოგლეჯილი ნამდვილი ჩვენი ღროის ცხოვრების წიგნიდან, სურათი არა შეთხზული, არამედ თითქმის გადმოწერილი ცხოვრებიდან. ჩვენ არა ვართ ჩვეულნი და განებივრებულნი ქართულ სცენაზედ ცხოვლად დახასიათებულ ადამიანების ხილვით. უფრო ხშირად ჩვენ ვხედავთ კარიკატურებს... ნიჭიერია იგი ავტორი, რომელიც ათას ფეროვანს ცხოვრებაში იპოვის საზოგადო მოვლენას, ტიპს. ამ მხრით სწორედ მოგვეწონა აზიანის პიესა. ქ-ნი აზიანი იმითი არის შესანიშნავი, რომ შექმნა ლიტერატურაში ახალი ტიპები, ცხოვრებამ დიდი ხანია შექმნა იგინი, მხოლოდ ლიტერატურაში მათის დახასიათების პატივი ეკუთვნის ქ-ნ აზიანს... კვლავ ქ-ნ აზიანის სასახელოდ უნდა ვთქვათ, რომ ზნეობრივი ზეგავლენა მისი პიესისა მაყურებლებზე საუცხოვოა: ახალი „მაზუთიანები“ ფრაკ-მუნდირში იწვევენ დამსახურებულ ზიზლს და კრულვა-ქოლვას თავის და მიმართ... და უკეთესსაც რაღას ინატრებდა ავტორი“...

ამგვარი ხოტბით და ქება-დიდებით შეხვდა „ივერია“ ჯერ კიდეც სრულიად ახალგაზრდა მწერალ-ქალს და ასედაც უნდა მომხდარიყო, რადგან ნატალია აზიანი მართლაც უტყუარი ნიჭით არის დაჯილდოვებული, უდიდესი დაკვირვების უნარითა და მახვილი გონებით. მის მიერ შექმნილი ტიპები მართლაც რომ ჩვენი ქვეყნის წარსულის სინამდვილიდან არის ამოღებული და შემომქმედის დიდის ოსტატობით განსახიერებული.

ნატალია აზიანი 19 წლის არც კი იყო, პირველი კომედია — „ინჯილერი ან დოხტური“ რომ დასწერა. მას ჯერ კიდეც არ ჰქონდა ნახული დიდი თეატრი, არ იცნობდა თეატრის კულისებს, მის რთულ ტექნიკას, დეტალებს. ასეთ პირობებში, ცხადია, ძნელი იყო

ახალგაზრდა მწერლისათვის უნაკლო პიესის დაწერა. და ეს, ასევე, ვსთქვათ, ახალგაზრდობის ნაკლი, მის პირველ ნაწარმოებსაც თან ახლავს.

საზოგადოთ უნდა ითქვას, რომ ნატალია აზიანის პიესებს თავიდანვე ბედი სწყალობდა. არ იყო საკმარისი მარტო ის, რომ მისი კომედიები ნიჭიერების კალმით იყო შექმნილი და მაშინდელ თეატრულ ცხოვრებისათვის უსათუოდ საგრძნობ განძს წარმოადგენდნენ. საჭირო იყო ამასთანავე ისიც, რომ ეს პიესები ნიჭიერ მსახიობებს განესახიერებიათ სცენაზე. და მართლაც—მწერლის ერთ-ერთი საუკეთესო კომედია „ფული და ხარისხი“ პირველად ქართულ სცენაზე 1899 წლის 21 ოქტომბერს დაიდგა, ამავე სცენის სახელოვანი მსახიობების მონაწილეობით: ვასო აბაშიძის, ნატო გაბუნიას, ცაგარელის, ელისაბედ ჩერქეზიშვილის, ტასო აბაშიძის, ალექსანდრე იმედაშვილის, კოტე შათორიშვილისა და სხვების. ცხადია პიესის დადებითი მხარეები კიდევ უფრო ნათლად გადაიშლებოდა მაყურებლის წინაშე ასეთ ნიჭიერ მსახიობების თამაშისა შემდეგ.

სხვათაშორის, ამ პიესის დადგმის გამო, იმ დროინდელ ჟურნალ „კვალში“ (1899 წ. № 3), მოთავსებული იყო ვრცელი რეცენზია, რომელშიაც ნატალია აზიანის პიესა დიდის ქებით არის მოხსენებული.

ქართული პრესის ორივე ბანაკიდან („ივერია“ და „კვალი“) ერთნაირის აღფრთოვანებით გამოეხმაურენ ახალგაზრდა მწერლის ნაწარმოებს, რადგან ნატალია აზიანის კომედიები იმ დროისათვის მართლაც შესანიშნავ მოვლენას წარმოადგენენ ჩვენს ლიტერატურაში.

მწერალმა ქალმა სრულიად გააშიშვლა, ნიღაბი ჩამოხადა არა მარტო გარყვნილების მორევში ჩაფლულ თავად-აზნაურობას, გაიძვერა ჩარჩებს, არამედ ევრედწოდებულ მოლიბერალო ხალხსაც, რომელმაც გაჭივრების დროს ზურგი უჩვენა მშრომელ ხალხს და თავის პირად კეთილდღეობის განმტკიცებას დაუბრუნდა.

ნატალია აზიანის დამსახურებუბა, სწორედ იამაში გამოიხატება, რომ მან თავის მწვავე და გესლიანი კალმით, შეუბრალებლად გაამათრახა უარყოფითი თვისებები იმჟამად გაბატონებული კლასის, — მან ნათლად გამოაშკარავა მახინჯი და მავნე მხარეები ქარ-

თულ და ხომხურ „საზოგადოებრივ“ ცხოვრებისა, რომელიც წინ
ელობებოდა ჩვენი ქვეყნის განვითარებისა და წინსვლის საქმეს.

ნატალია აზიანი უაღრესად რეალისტი მწერალია, ზოგ შემთ-
ხვევაში ნატურალისტიც. მის პიესებს ეტყობა საგრძნობი გავლენა
ცნობილ რუს დრამატურგის—ოსტროვსკის შემოქმედებისა.

ნატალია აზიანის მოღვაწეობა სალიტერატურო ასპარეზზე მარ-
ტო კომედიების წერით როდი განისაზღვრებოდა. მის კალამს ეკუთ-
ვნის მრავალი მოთხრობა და ფელეტონი ჩვენი ყოფა-ცხოვრებიდან
აღებული.

მწერალი უახლოესი თანამშრომელი იყო ჟურნალ-გაზეთების:
„ჩვენი გზა“, „სიტყვა“, „ჩვენი ცხოვრება“, „ტალა“, „ლახვარი“
და „მნათობი“.

საქართველოში საბჭოთა ხელისუფლების დამყარების შემდეგ,
ნატალია აზიანმა მხოლოდ ერთი კომედია—„დეზერტირკა“ დასწერა,
რომელიც დაიდგა ჩვენს სცენაზე 1925 წელში. ამ პიესამ მწერლის
შემოქმედებას, ჩემის აზრით, ვერაფერი შემატა. პირიქით, ამ კომე-
დიაში იყო ერთგვარი იდეოლოგიური გადახრა მწერლისა მარჯვნივ.

დღეს, როდესაც საბჭოთა მწერალს აქვს სრული საშუალება
თავისი ნიჭის ამაღლებისა და გაშლის, ნატალია აზიანმა უნდა გამო-
ნახოს ახალი გზა, ახალი საშუალებანი, ახალი მასალა საბჭოთა ნამ-
დვილი კომედიის შექმნისათვის.

კ. აბაშიძე

Handwritten signature

1997. 11. 15

მოკლე ბიოგრაფიული ცნობები

ნატალია მიხეილის ასული აზიანი (დონდაროვი) დაიბადა 1878 წლის 4 იანვარს, ქ. გორში, გაქართველებულ, კარგად შეძლებულ სომხის ოჯახში. სწავლა მწერალს არსად არ დაუმთავრებია, თუმცა მისი მშობლები შვილების სწავლისათვის არაფერს ზოგავდნენ. სად არ მიაბარეს ნატალია, აზიანის მშობლებმა: დაწყებული გორის ყველა კერძო პანსიონებიდან და სახელმწიფო „პროგიმნაზიდან“—გათავებული ტფილისის წმინდა ნინოს სასწავლებლით, მაგრამ მწერალი, თავის დაუდევარი და მოუსვენარი ხასიათის გამო, დათხოვნილ იქნა ყველა სასწავლებლიდან. ბოლოს იგი, გამორიცხული წმ. ნინოს სასწავლებლის მე-3 კლასიდან, ისევ გორში დაბრუნდა და მუყაითად შეუდგა წიგნების კითხვას და თვითგანვითარებას. მეტად შეუყვარდა ოსტროვსკის კომედიების კითხვა, რადგან მის პიესებში ბევრ თავის ახლო-მახლო პირს სცნობდა.

პირველი პიესა—„ინჯილერი ან დოხტური“—მან დასწერა 1897 წელს და ჩაიტანა ტფილისში. ეს პიესა ძალიან მოიწონა „ივერიის“ რედაქტორმა ილია ჭავჭავაძემ და გადასცა ქართულ დრამატიულ საზოგადოებას. უკანასკნელმა ეს კომედია დასდგა ქართულ თეატრის სცენაზე (ამჟამად ვოროშილოვის კლუბი) 1898 წელს.

ნატალია აზიანმა პირველი პიესა ისე დასწერა, რომ მას არ ჰქონდა ნახული დიდი თეატრი და მისი წარმოდგენები. ეს ნაკლი მწერალმა დაგვიანებით გამოასწორა. მან სწავლა განაგრძო, როდესაც უკვე სახელმოხვეჭილი მწერალი იყო. ერთხანს იგი სწავლობდა მოსკოვის ერთ-ერთ უმაღლეს სასწავლებელში—თავისუფალ მსმენელად. იმ ხანებში, ნატალია აზიანი, გაეცნო მოსკოვისა და ლენინგრადის დიდ თეატრების მუშაობას.

მის კალამს ეკუთვნის შემდეგი პიესები: „ინჯილერი ან დოხტური“, „ფული და ხარისხი“, „გაცრუებული იმედები“, „ხან ისე და ხან ასე“, „ვაი კალმისაგან“, „პოლიტიკური დურაჰკა“, „სამშობლოს ბურჯნი“, „ცოდვა“ და „დეზერტიკა“. გარდა ამისა, მწერალს ამ ოცდათვრამეტი წლის განმავლობაში, მრავალი სატირული ფელეტონი და მოთხრობა აქვს მოთავსებული სხვადასხვა ქართულ ჟურნალ-გაზეთებში.

„ინჟილერები და მოხატუნი“
ფული და ხარისხი
გაცრეხებული იმედები
„ხან ასე და ხან ისე“
ვანი ქალმისაგან
პოლიტიკური დურაჩკა
დ ე ზ ე რ ტ ი რ კ ა

ინჟილერი ან დოხტორი

კომედია 4 მოქმედებად

მომქმედნი პირნი:

სალომე უზარნოვი, 50 წლის ქვრივი დედა-კაცი.
გასპარ მიკირტუმოვიჩი, გზების ინჟინერი, ახალგაზრდა დასანიშნავი ვაჟი } სალომეს
ავეტიქ მიკირტუმოვიჩი, დოქტორი, } შვილები.
ახალგაზრდა დასანიშნავი ვაჟი
ანუშკა გულადოვი, 40 წლის ქვრივი დედა-კაცი.
სანდუხტა, ამისი მდიდარი გასათხოვარი ქალი.
ქეთევანა { მაქანკლები.
ბარბარე {
პრისტავი

მოქმედება პირველი

სცენა წარმოადგენს ძველებურად მორთულ ოთახს. გრძელი დიდი ტახტი, ტახტზე მუთაქები. სალომე უზარნოვი ჰგვის ოთახს.

გამოსვლა პირველი

სალომე უზარნოვი (მარტო)

სალომე. (ჰგვის, შემიჯნოვს ციფსს დაგეგმოს, ცასცბო ქამოქვეშა და დაიწყოს) ღმერთო, როდის იქნება ამ წვა და დაგვას მოვრჩე! მთელი დღე შემფუროვით ვტრიალებ. ერთი როდის იქნება, ე ჩემმა შვილებმა ცოლი შაირთონ და მე ჩემთვის ერთ კუთხეში დავეგდო!.. რა ცოლი უნდა შაირთონ! ე ქალების პატრონები ფულს კი არ იმეტებენ-და!.. (სთვლის თითოებზე) ეს ოფოფაანი ექვსას თუმანს გაიძახიან, წუთი-ლანთი შვიდასს გვპირდებიან, ყაზულაანიც რვაასს ფებს არ უცვლიან!.. მხოლოდ ეს ერთი გულადაანთ ანუშკაა, რომელიცათას თუმანს იძლევა! მაგ სასიკვდილეს კი შეძლება აქვს, მაგრამ ძაან კრიჟანგია. მერე ვის სარჩოზე ფლაურობს და!.. მაგის ქმარი არ იყო, რომ სამჯერ

საქართველო
ბიბლიოთეკა

გაკოტრდა და ისე შეიძინა მაგოდენა. შეძლება...
(დაფიქრდება და შერე) იმდონი უნდა ვეცადო, იმდონი,
რომ ეგ საქმე უნდა მოვახერხო!... როცა მუხრატის მოგუ-
პერთ, მეტი რა ჯანი აქვს, რომ სამი ათასებსაც არ
გამოიმეტებს! სუ იმ ბარბარეს ეშმაკობა კია, აი!...
(აჟაჟრებს) რა ვქნა, ათას თუმან მეტს არ იძლევი-
ნო... ტყუის ის გასაწყვეტი, ტყუის! ჩემ შეილს, გზების
ინჟილერს, ორ და სამ ათასებსაც ვინ დაუქერს!.. ჩემი
შვილების სწავლა მე თითონ, თავნასარგებლით, კაკალი
საში ათასი თუმანი მიზის!.. რაც იმათზე დაიხარჯა,
ახლა რომ ორი იმდონიც არ ავიღო, მა როგორ ავა-
შენოთ დანგრეული ოჯახი!.. სამიათასს ერთი აიღებს,
სამიათასსაც მეორე და მაშინ გაიჩისტება ჩვენი საქმე.
ქალები ჩამციებიან თუ: „სალომე, რა ბედნიერი ხარ!
ნეტავი შენა, კაი შვილები გყავს, კაი ჯამაგირში არიან!
მე რომ შენ ალაგას ვიყო, ერთიორათ გაგზდები—პოვარ
და ლაქიას დავიქერ, განათლებულათ ვიცხოვრებო“. რა-
თა ქა!.. პოვარი და ლაქია ვისთვის უნდა დავიქირო?..
ჩემი შვილები ნახევარზედ შინ არ არიან. ე ჩემ კიან
თავისთვის რა პოვარი და ლაქია მინდა!.. მე ის დედა-
კაცი არა ვარ, რომ ჩემს შვილებს ჯიბე ამოუცარიელო!
მადლობა ღმერთს, არც ჩემი შვილები არიან ბედოვლა-
თები!.. ვენაცვალე იმათ!.. ჩემს შვილებს, სწავლაში ტვი-
ნი არ გამოუპნევიათ! მე რომ ზოგიერთა ეხლანდელნას-
წავლ ვაეებს ვხედავ, რუსეთში სწავლის და ქკუის შესა-
მატებლად კი არ ყოფილან—ტვინის გამოსათანტად!..
(აჟაჟრებს) „ეს ფული რათ გვინდაო, ჯამაგირს არ ვე-
ძებთო!“! ახლა ვთქვათ: თუ ქკუაზე არ არი დამოკიდე-
ბული, მაშ ზოგიერთი—ინჟილერია თუ დოხტორი, რათ
არი ჯიბე-გახერეტილი და ხახა-გამშრალი, როდესაც
იმათი ანხანაგები ფულში კოჭაობენ?.. (ფლის თითქმის)
ე სწავლა ხომ ერთი მიიღეს, ერთ სკოლაში და ერთ ქვე-
ყანაში იყვნენ. ჩანს იმათშიაც არი რამე!.. როგორც ჩემ-
მა შვილებმა მიამბეს, რომელიც ქკვიანია, ყველგან
ხერხს ხმარობს. ეხლა ავიღოთ ჩემი გასპარა: ხემწითე

ფულს აძლევს და უბძანებს: „უზარნოგ!.. წადი, ^{მეტი} ფულით მოჯამაგირე დაიჭირე, მასალა იყიდე და ესა და ეს გზა გააკეთე“!.. კარგი, ბატონი ბძანდები! ჩესტს გაუქეთებს და გამოტრიალდება. წამოვა და მე შენ გითხრა, სხვასავებ ტუტუცურათ არ გაფლანგოს ის ფული!.. საცა მანათად დღეში მოჯამაგირეა, ის ათშაურათ იჭერს; საცა მასალა ას თუმნობით ჯდება, ის ორმოც თუმნათ ისევას და ^{და} დანარჩენს, თავის სიყოჩადღეში, ჯიბეში უჭრამს. ერთი მიბრძანეთ: ეგ სიტუტუცეა?.. აგრეთვე დოხტურები! ზოგიერთა დოხტური სამ წელიწადში სამ მანათს ვერ აიღებს, როდესაც იმის ამხანაგი თვეში სამოც თუმანს არ დასჯერდება!.. რისგან არის ეგა?.. აგეც ისევ ჭკუის და ხერხის ხმარებისაგან. აი, ეხლა ჩემი ავეტიქა: [✓] ლოთხი თუ ხუთი თვეა რაც რუსეთიდან მოვიდა და ზოგიერთა დიდი ხნის ნამსახური დოხტური წინ არ წაუდგეს! [✓] იმდონი ღმერთმა მე მიშეელოს, რამდონი კაი დოხტურიც ჩემ ავეტიქას დაჰნატროდეს; ვენაცვალე იმასა, რომ თავის საქმე კარგად წაიყვანა! ჩემი ავეტიქა სხვასაებ მიწა-ჩაუშვებელი არ არი! ზოგიერთა დოხტური ამაცობს: „პრაქტიკას მე რათ მოვძებნიო! ვისაც ჩემი თავი უჭირსო, თვითონ მომნახოსო, თვითონ მიპოვნოსო“! ჰო, სწორედ, ელოდე და მაძლარი იქნები! ჩემმა ავეტიქამ კი, [✓] მოვიდა თუ არა, ყველა გაიცნო, ყველას ვიზიტები გაუკეთა, ყველას დაუმეგობრდა, ყველას თვალში ჩაუვარდა; იქ იმას ასიამოვნა, აქ ამასა და ამითი დიდი პრაქტიკა იშოვნა! [✓] წაზლა მიბრძანეთ: რომელია იმათში ტუტუცი, ისა, რომელიც თავის სიამპარტაენის გამო მშიერია, თუ რომელიც თავის თავდამბლობით მაძლარია?.. (შომოდის მაქან-ჯალი ძეთუვანა).

ბამოსვლა მეორე

საღოშე უზარნოვი და მაჰანკალი ქეთევანა

ქეთევანა. (თავს უვრავს) სალომეს ვახლავარ!
 სალომე. შენა, ქეთევან!.. როგორა ხარ, დედაკაცო?.. დაჯექი.
 (ძეთუვანა ცასცხო ჩამოჯდომა).

ქეთევანა. სხვა?.. როგორა ბრძანდებით შენი შეილემბითა?.. რას
შერები, ვაჟებს არა ნიშნამ, ადამიანო?..

სალომე. რა მეჩქარება!.. ვაჟები არიან, ქალები ხომ არ არიან, რომ
✓ დრო გადაუვიდეთ! თუ კაი მდიდარი ქალები გამოჩნდნენ
რატომაც არ დაგნიშნამ!..

ქეთევანა. შე დალოცვილო, სულ სიმდიდრე რას დაგიჟინიათ!.. შენი
✓ შეილები, რაკი კაი ჯამაგირში არიან, ფულს როდილა
უნდა გამოუდგნენ! უნდა ერთი ჭკვიანი და ლამაზი ქა-
ლი ღარიბ ოჯახიდან გამოიყვანონ და ჯვარი გადი-
წერონ!..

სალომე. რაო ქა?.. რაო?.. ერთი კიდეც გაიმეორე, დედაშვილობას!..
✓ არა, ერთი მითხარ, შე შეჩვენებულო, თუ, რომელმა ნა-
სწავლმა ვაჟმა დაიწერა უფულო ქალზე ჯვარი?..

ქეთევანა. ბევრმა!.. ისე ღმერთმა ჩემ წვრილშვილს უშველოს, რო-
გორც ბევრმა ინჯილერმაც და დოხტურმაც მდიდარ აშარ
ქალს ღარიბი ქალი ირჩიეს!..

სალომე. მეც ვიცი!.. უშენოთაც ვიცი, რომ ტუტუცი ქვეყანაზედ
ბევრია!.. არა, შენ ჭკვიანი მიჩვენე, თორემ ტუტუცებს
მეც ვიცნობ! რათა, როცა შეიძლება, რომ ლამაზიც იყვეს,
ხაზეიკაცა და ერთი სამიათას, ან ორი ათასი თუმანიც
ჰქონდეს, რათა, მეტი სარჩო ვის დაუწუნია?..

ქეთევანა. აბა, სალომე, ჩემგან კი რა ღარიგება გეკადრება, მაგრამ,
ღმერთს გეფიცები, ვისაც კი ფული მოუძებნია, ბოლოს
ბევრი უნანია. ამიტომ რომ ი ფულიანი ქალები მეტ-მეტ-
საც ნდომულობენ! ეხლა მე შენს გასპარასთეის კარგი ქა-
ლი მყავს; ყოვლისფრით კარგი: თუ ხასიათით, თუ სილა-
მაზით, თუ სწავლით, თუ მხნეობით...

სალომე. შენ ეს მითხარ, ფული აქვს?

ქეთევანა. ფულად კი არაფერი, მაგრამ მზითევი კი კარგი!

სალომე. მაშ, ჩემო ქეთევან, ტყუილათ პირს ნუ იცდენ! ჩემმა შეი-
ლებმა, ინჯილერმა ან დოხტურმა, უფულო, ცარიელ-
ტარიელი ქალი უნდა შაირთონ? მერე მეხი კი ჩამასკდეს
ამ თავში! მერე მიწაში კი ჩაძვრეს სალომე!.. ✓

ქეთევანა. კარგი სალომე! შენს მტერს და დუშმანს! მე ხომ საწყენათ
არ მოგახსენე!.. შენი ნებაა, ძალას არავინ გატანს!

სალომე. ხო და, მაშ ისეთი არა უნდა სოქვა-რა, რომ კაცს გული გაუშფოთდეს!.. (ძეთუფანა წამოდეგება) მოიცა ქა!.. სად მიეჩქარები?.. ი შენი ღარიბი ქალი ერთ სამთუმნიან ჩინონიკს გაუბრუნებ!..

ქეთევანა. ღარიბებისათვის გმადლობთ!.. ისიც ალბად თავის ტოლს იშოვნის. მშვიდობით!.. (გაღის).

ბამოსვლა მისამე

სალომე (მარტო.)

სალომე. (ძოძლით — კარგისაჲ) ი, მეზი კი ჩაგასკდეს, მეზი, მაგ თავში!.. (საზოგადოებას) არა, ერთი მიბრძანეთ თუ, ან კი როგორ გაბედა მაგის თქმა!.. (აჯაჯრებს) შენმა შვილებმაო, რაკი კაი ჯამაგირში არიანო, უნდა ღარიბი შაირთონო. ხო, მამა გიცხონდა, აღარას დაგიკლებ, რომ ჩემმა შვილებმა, რუსეთში დახდილებმა ცარიელ-ტარიელი ქალი სახლში შემოიყვანონ!.. (სკლის ძნევით) აბა რაღა მიქნია!.. გესმით, ერთ ათ თუმნიან დაჰპირებიან და აქ უნდა მაგას თავის ჭკუაში, სალომე მიკირტუმა უზარნოვის ცოლი მოატყუოს!.. უი ჩამისკდი, ჩამისკდი შენა! არა, გინც მოგიტყუებია და მახეში ჩაგიბამ, ჩვენ ტყუილად ის ნუ გგონივართ!.. ტყუილად, ვერც მე და ვერც ჩემ შვილებს შენ ვერ მოატყუებ! ჩემი შვილები ისეთი წვა და დავით გამომიზღია, იმდელი მშიერი დღეები მინახავს იმათ სწავლის გულისაჲვის და ეხლა კი ღარიბი ოჯახიდან რძალი შემოვიყვანო! აღარას ჩაუკლებ!.. ჩემი შვილები სხვა ტუტუც ვაჟებს არა ჰგვანან, რომლებიც რუსეთშივე რუსის „მათუშკას“ გადააწყდებიან და ჯვარს გადაიწერენ ხოლმე! ბიჭო!.. ჯანაბა ყველას: ე ჯვარის გადაწერა რაღაა!.. (აჯაჯრებს) როცა შევიყვარეთო, მა როგორ იქნება, რომ ჯვარი არ გადავიწეროთო!.. რაკი შეიყვარე, უთუოთ რუსის გოგო ცოლად უნდა გაიხადო? უთუოდ ჯვარი უნდა გადაიწერო?.. ჩემ გასპარსაც ვილაც „მათუშკა“ აეთრია. ოთხ-ოთხი შვილიც მისცემოდა, მაგრამ ჯვარი კი არ გადაიწერა!.. უნაცვალოს დედა იმასა, რომ ის ტუტუც ვაჟებს არა ჰგავს!.. ეხლაც ბევრს ეხვეწება: ჯვარი

საქართველოს
განათლებლის

დაიწერე ჩემზეო, მაგრამ ჩემი შვილი ჯერამ ეგრე არ გაგიჟებულა, რომ რუხის გოგო ცოლათ გაიხადოს!.. იმასა ჰგონია, რომ ჩემი შვილები ძალიან ეჩქარებიან ცოლის შერთვას!.. იმდელი დღე მიემატოს ჩემ ორ შვილსა, რამდელ ლამაზ მზითვიან ქალსაც ჩემ გასპარა და ავეტიქაზე თვალი ეჭიროთ!... მაგრამ ვენაცვალე იმათა, ისინი მაინც ჰკუას არა ჰკარგავენ, უკეთეს და უკეთეს ეძებენ. თავშემოვევლე მე იმათა! ჩემმა გასპარა და ავეტიქამ იციან: ფული პატარა ღმერთიაო! (შემოდის მაჩანჯალი მარბარე)

ბამოსვლა მეოთხე

ხალომე და ბარბარე

ბარბარე. (სქლს უშვებს სალთმეს) სალომე, დაჰკა ხელი! დაჰკა და პირჯვარი გადაიწერე!

ხალომე. (გათოქმით) რა დაგემართა, დედა-კაცო? ცოფიანმა ძაღლმა ხომ არ დაგგლიჯა?..

ბარბარე. არა, ღმერთმანი, არ გეხუმრები. მოიტა ყური მოგწიო, უნდა გახარო რამე!

ხალომე. რა დედა-კაცო, რა? არ იტყვი?

ბარბარე. (ჩამოჯდება ფასფზე) ისა, რომ შენი შვილი გასპარა ამაღამავე დაგინიშნო!

ხალომე. დანიშვნა ადვილია, შენ მხოლოდ მითხარ, ვისზე?

ბარბარე. ვისზედაც, აი ეს ორი კვირაა, ლაპარაკი გვაქვს: გუ-ლაღიანთ ანუშაკას ქალზედ.

ხალომე. მოილაპარაკეთ? დაჰყაბულდა?

ბარბარე. ეს არი ეხლა იქიდან მოვდივარ. შენმა სამძახლომ მოგიკითხა და მოგახსენა, რომ, ჩემო სალომეო, შენ შეილს კაცი ქალს მივეცემო და ფულათ ათას ხუთასი თუმანი გეყოფაო.

ხალომე. (სქლუმს გააცდენებს) უი დამიდგეს თვალეზი, ქა! აბა როგორ იქნება!

ბარბარე. დამაცადე-და! ათას ხუთასი თუმანი ხომ ნაღდი, მაგის გარდა ხუთასი თუმნისა მშვენიერი მზითევი!

სალომე. შე გამოჩერე ტეხულო, შენა, მაშ უმზითო ქალი ვისაოჯახო
 ხში შესულა! მზითევი რა ჩასათვლეელია, შენ ნაღდი
 ფული თქვი! ვაჟი და გავათავე, რომ ორი ათას თუმან
 ნაკლებ არ იქნება! ჩემი შვილების მზემა, კაპიკს ფეხს არ
 მოუცვლი! იქნება ანუშკას ჩემი შვილი უბრალო ჩინო-
 ნიკი ჰგონია! უი დამიდგეს თვალები, ქა, ჩემი შვილი ნამ-
 დვილი ინჯილერ-პუტიცის—ლერსის გზის ნაჩანიკის
 ინჯილერია! გულის მარცხენა მხარეზე მასკელავი აკვრია!
 შენ და ანუშკა ჩემი შვილი, ვინ იცის, უბრალო ვინმე
 გგონიათ?

ბარბარე. ვიცით, ვიცით, სალომე! შენ ეს მითხარი, ყაბულსა ხარ?
 დედაკაცო, რათა ხარ ეგრე ხარბი! სხვა რაღა გინდა:
 ლამაზი, კურს დასრულებული ქალი...

სალომე. მე იმი კურსები არ მინდა!.. ქალი ოღონდ ოჯახის ბურჯი
 იყვეს, კურსი-მურსი რას მიქვიან!

ბარბარე. ოჯახის ბურჯიო? რას მიბძანებთ, მთელი ოჯახია და ისა!

სალომე. ეგ ყველა კარგი და ფული ცოტაა!

ბარბარე. (პირჯვავს გიდისასავს) დიდება შენდა ღმერთო! დედაკაცო,
 ფული რა ღმერთათ გაგიხდია! მართლა არც ეგრე ვარგა
 ფულის შეყვარება! ცოტააო! ათას ხუთასი თუმანი ცო-
 ტაა? ეგრე რომ მივყვეთ, შენ ჩითახოვის ბანკსაც იცო-
 ტავებ!

სალომე. დედაკაცო, შენ რა გაბრაზებს? ყველა თავისას აფასებს,
 ერთი ხუთასი თუმანიც მოუმატოს და!..

ბარბარე. (თავის ქვევით) ი, მართლა? ხუთასი თუმანიც რომ მოუმა-
 ტოს, მაშინ შენ შეილს აღარც კი მისცემს! ორი ათას
 თუმნათ ღენერალი კი არ შეირთამს?!

სალომე. რაო, ქა? ჩემი შვილი ღენერალს არა სჯობიან?... ახალგაზ-
 რდა, გზების ნაჩანიკის ინჯილერი, გულზედ ვერცხლის
 მასკელავი, თვეში ორმოცი თუმანი ჯამაგირი!

ბარბარე. ორმოცი თუმანი კი არა და, შენმა თავის მზემა!

სალომე. ის არ მომიკვდეს! ორმოცი თუმანი ხომ ჯამაგირი აქვს,
 ორმოცსაც ისე შოულობს!..

ბარბარე. ხო და სხვა რაღა გინდა, ადამიანო? ი საწყალმა ქერი-
 ოხერმა დედაკაცმა რაღა ქნას? ისიც წვრილშვილის პა-
 ტრონია!

სალომე. კარგი, შენი ხათრისთვის, ათას რეაასს დავჯერდები! ^{გაქვს} პარა და ავეტიქა არ მოუკვდეს თავი დედას, რომ მე კაპიკს ფეხს აღარ მოუცვლი!.. ათას რეაასი თუმანი ნაღდი ბილეთებით და ხუთასი თუმანისაც კი მზითევი!.. ახლა, დედაკაცო, შენ რა გჯის? ანუშკას შეძლება შენ რაში გშურს? თუ იმისაგან მოვლი რასმე, მეც, ხომ იცი, ჩემი სვინდისი მაქვს! შენ ერთი ეგ საქმე როგორმე მომიხერხე, ე შენ ანუშკას პატარა ფულები გამოამეტებინე, მე ვიცი და შენა!.. ხომ იცი, ჩემი შეილი ნასწავლი კაცია, შენ შრომას არ შეიწევს!

ბარბარე. აბა ჩემისთანა საწყალი ადამიანის ცოდოს რას დაიდებთ!.. აი, ზვალ ანუშკასთან მოვილაპარაკებ და ვნახოთ, რას იტყვის! (ღვინა).

სალომე. მოიცა, ჰო, დამევიწყდა!.. რა ჰქვიან იმასა? რაღაც ჯანაბური სახელი აქვს!.. შავი რომ არი, აი, თითებით რომ უტყაპუნებენ! (სულის ძეგით) დასწყევლა, პურის სახელი დაავიწყდება ადამიანს! (იგონა) რგოლიარიო... თუ როლიარიო, ჰო, მომაგონდა! როლიარი! როლიარი აქვს თუ არა?

ბარბარე. ახლა როლიარი! როლიარი კი არა და, დუხბო-მუხბო არ გინდა! როლიარი რათ გინდა? ვინ უნდა დაუკრას? სწორე მოგახსენო, ანუშკას ქალმა როლიარზე დაკვრა არ იცის! მაშ ვინ უნდა დაუკრას? შენა? ხო, სწორეთ მამა-შენმაც როლიარზე არ დაიმტვრია თითები!

სალომე. დედაკაცო! ახალი ნახადი ღვინო ხომ არ გადაგიკრავს? არა, არ გეხუმრები ღმერთმანი! როლიარი უთუოდ უნდა მოჰყვეს!.. აბა რომელმა ნასწავლმა კაცმა შაირთო უროლი-აროთ ცოლი?

ბარბარე. კარგი, კარგი!.. ანუშკასთან მოვილაპარაკებ!

სალომე. მოიცა! მზითებიც მზითებია! დიდი სარკიანი შკაფი, „ტურ-მოაო“ თუ რაღაც ჯანაბა! მარმარილოს პირის-საბანი...

ბარბარე. ე შენ დაღრეჯილ პირს ტაშტში კი ვერ დაიბან!

სალომე. კრაოტი, კამოდი, ოროლი შკაფი...

ბარბარე. კარგი, კარგი, გავიგე! შენი სწავლა არ უნდა. ანუშკასხვა სვინდისის დედა-კაცია! რასაც დავპირდება, კიდეც აგისრულებს! (ვაჭმისაჲნ მიდის).

სალომე. კაი ფარჩის ექვსი საბანი...

ბარბარე. ექვსი რაღა არი! თუ შენ ფარჩის საბანში არ გამეხვეი!...

სალომე. კარგი, დედაკაცო, ღორის ქონით ხომ არა გაქვს ეგ ყბები მოქნილი! ყური მიგდევ-და! გავიგე, ანუშკას კაი ხალიჩები და ფარდაკები ჰქონია, ვინძლო ქალი არ გამოსწიროს!

ბარბარე. ხო, ბარე სულით ხორცამდის გაიყიდოს და შენ მოგინდეს! (გაღის).

სალომე. (მიამასვს) როლიარი არ დაგავიწყდეს!

გამოსვლა მესამე

სალომე (მარტო)

სალომე. (სკულნის სარკით) ეგ საქმეც თითქმის გარიგებულია! ანუშკას მეტი რა ჩარა აქვს, რომ არ დასჯერდეს! მაშა უცხონდა, რა, ჩემი შეილისთანას კიდევ იშოვნის! (დაფიქრდება) მეც არ მოვტყუვდი, ღმერთმანი! ათას რვაასი თუმანი ნაღდი, ხუთასი თუმნისაც მზითები, კაი როლიარი და ახლა ისე ფეშკაშები, ეგ თითქმისსამი ათას თუმნამდინაც გასჭრის! ეგ ყველა კარგი, მაგრამ ის რუსის „მათუშკა“ როგორ შოვისხლიტოთ თავიდანა? ის გასაწყვეტი ჩემ გასპარას ძაან ეშუქრება: „თუ ცოლ შეირთამო, მე ვიცი და შენაო!“ (დაფიქრდება) მეტი ჭარი არ არი, უნდა როგორმე ფული დავახარბოთ და თავიდან მოვიწყვიტოთ! ამისთანა უბედურება გინახამთ, რომ საწყალ ბიჭს იმი შიშით ცოლი ვერ შეურთამ! (აჯაჯრავს) ჯვარი დაიწერე ჩემზეო! აბა აღარას ჩაგიკლებს! X საცა ყმაწვილმა კაცმა ქალი შაიყვაროს, ყველაზე თუ ჯვარი იწერა! X ის სასიკვდილე საწყალ ჩემ შეილს გულს უხეთქამს: რა დღესაც სხვაზე ჯვარ დაიწერ, იმ დღესვე ყველას შევატყობინებო, რომ შენგან ოთხი შეილი მყავსო! მეტი ჭარი არ არი, უნდა, როგორც იყვეს, ფულით თუ დაყვავებით მოვატყუოთ! არა უშავს-რა, ერთი ე ცოლის ფულები დაითვალოს თუ არა, აიღოს ერთი ასი თუმანი და თავში ახეთქოს! ერთი თავიდან მოიწყვიტოს! ერთი

ჩქარა მოვესწრო ჩემი გასპარას ბედნიერებას! არ გე-
გონა, რომ ესე ჩქარა მოხერხდებოდა ეს საქმე! (პირჯვრის
ისასავს) დიდება შენდა ღმერთო!.. წუხანდელი სიზმარი
ესე ჩქარა სად ამიხდა! წუხელი სიზმარში მითომ ჩემ გა-
სპარას ჩემთვის ახალი ჩიხტი, კობი და კავეები ეყიდნა.
მეც მითომ თანაც ვიწუნებდი და თანაც კავებ ვიგრე-
ხამდი! (პირჯვრის ისასავს) კურთხეულ არს, უფალო, შენა!
სწორეთ რომ სიზმარი ადამიანის მოციქულია! (შემოდის
მისი უმცროსი შვილი, აჯუციქ მიკიტუშოვიჩი).

გამოსვლა მემამსო

ხალომე და ავეტიქა

ხალომე. შენა, შეიღო ავეტიქჯან? რა ქენ, დღეს როგორ ფეხზე
იარე, ერთი სამიოდე თუმანი მაინც ვერ აჰქარ?

ავეტიქა. სამიოდე კი არა-და! რა სამიოდე, როდესაც მთელი ჩემი
ავადმყოფები სულ ფეხზე წამოდგნენ!

ხალომე. არა უშავს-რა, ღმერთი მოწყალეა! სუ ხომ კარგა არ იქ-
ნებიან, ერთხელაც იქნება და გახდება ვინმე ავათა! ~~ქ~~ჯე-
რამ ამ სამ დღეში ერთი ოცი მაინც არ გასთხრის ლო-
გინსა! ბედნიერი დღეებია, ზოგი სთვრება, ზოგიც მომე-
ტებულსა სქამს და!..

ავეტიქა. მაინც იმ წარსულ თვისთანა შემოსავალი აღარ იქნება!

ხალომე. არა უშავს-რა! შენ ღმერთი აღიდე! გასპარა ხომ არ გი-
ნახამს? ისეთი, ისეთი მდიდარი ქალი გაეუფრეგე მე იმა-
სა, რომ!

ავეტიქა. მე და გასპარა მოვდიოდით შინა და ვნახოთ, ხიღზე და-
გვიხვდა იმისი...

ხალომე. ის გასაწყვეტი მათუშკა ხომ, არა?

ავეტიქა. სწორედ ისა, დედა!.. საწყალ გასპარას მოსვენებას არ
აძლევს!.. საცა კი შეხვდება, საქმეს უჭირებს!..

ხალომე. უი ის სასიკვდილე, ისა!.. არა, დღეს მაინც რას ეუბნე-
ბოდა?

ავეტიქა. რასაც ყოველთვის! დღეს კი ეს უთხრა: გავიგე, რომ
ცოლის შერთვას აპირებო...

ხალომე. მერე რა გნებავს-თქო?...

ავეტიქა. ისა მნებავსო, რომ ან ჯვარი უნდა დაიწერო ჩემზედაო...

ხალომე. უი შენს თვალებსა თქო!..

ავეტიქა. ან ხუთასი თუმანი მამცეო!

ხალომე. (გათყეპით) რაო, ქა!.. ხუთასი თუმანიო?.. ხუთას თუმანს რომ კაპიკი აკლდეს, არ შეიძლება-თქო! იშტა კი გაქ, შე სასიკვდილე და!..

ავეტიქა. მე რომ მკითხო, ამაში სულ გასპარა სტყუის!.. მე რომ გასპარას ალაგას გიყო, ისე გავხდი იმ „შლიუხას“, ისე, რომ, სად თავი ჰქონდეს, სად ბოლო, ველარცკი იცნოს! Этакая дрянь!

ხალომე. არა შეილო, ცემა როგორ იქნება! უფრო საქვეყნოდ დავიდებით! მაშინ წადი და შაირთე ცოლი!.. როცა მშობლები გაიგებენ, ქალს ვილა მოგვცემს!.. იმისთანებს ხომ არაფრისა სცხვენიათ!..

ავეტიქა. რომ სცხვენოდეს, ხომ გასპარას რუსეთიდან აქ არ გამოუდგებოდა!..

ხალომე. მერე გასპარამ რა უპასუხა?..

ავეტიქა. გასპარამ მე მითხრა: შენ შინ წადიო და მე ამას მოურიგდებო!..

ხალომე. (მუხღო სკლს ღაიჯაჲს) უი დაუდგეს დედა-შენს თვალები!.. ემანდ ქუჩაში არა სცემოს და პოლიციაში არ ჩაითრიონ!..

ავეტიქა. არა, დედა, ფულზედ უნდა მოურიგდეს!.. აი, თვითონ გასპარაცა!.. (შემოდის ინჟინერი გასპარ მირეიფთვიჩი).

ბამოსვლა მეშვიდე

იგინიე და გასპარ მიკირტუმოვიჩი უზარნოვი

ხალომე. სადა ხარ, შეილო გასპარჯან, აქამდინ, გენაცვალოს დედა-შენი!.. რა ქენი, მოურიგდი იმ თავსასიკვდილეს, თუ არა?..

გასპარა. უჰ!.. ძლივს არ მოვიშორე ის ჭირი თავიდან!..

ხალომე. (სისაჩუღით) როგორ?.. უფულოდ მოურიგდი?..

გასპარა. (სკლს ძეჟით) რა უფულოდ!.. ან ჯვარი დაიწერე ჩემზეო ან ემ წუთში ხუთასი თუმანი დამითვალეო!..

ავეტიქა. ერთ კაი ხუთას წაურტყამდი ი თავში და ხუთასიც ის იქნებოდა!

გასპარა. ხალხისა არა მცხვენოდეს!.. (მოშდის ქნჯათ) Я нынѣ за-
дал!

ხალომე. მერე, გენაცვალოს ღედა, როგორ მოურიგდი?..

გასპარა. მე იმას თავის შვილებით თვეში თხუთმეტი მანეთი დაუ-
ნიშნე!..

ხალომე. როგორ?.. სამუდამოთ?

გასპარა. ჰო, სანამ შვილები დაიზდებიან!..

ხალომე. მიკვირს დაჰყაბულდა!..

გასპარა. როგორ თუ დაყაბულდა!.. რეგოლვერი ამოვიღე და ვუთ-
ხარ, ემ წუთში, ან აქედან გადაიღუპე სადმე ან ემ წუ-
თშივე აქვე ფეხებ გაგიპარკიკებ მეთქი!.. ღვთის წყალო-
ბა გაქვს, მე იმას მწყურები ავუფრინე!.. მე უნდა ცოლი
შევიერთო, ჩამომეხსენ-მეთქი!.. ფულათ თვეში თხუთმეტი
მანეთი დაუნიშნე და სალამოზე რუსეთში უნდა გავი-
სტუმრო!..

ხალომე. კაი დროს მოიწყვიტე ის ქირი, გენაცვალოს ღედა შენა!..
აი ამ ორ დღეში კიდევ დაგნიშნავ!..

გასპარა. რა ჰქენით, მორიგდით შენ და გულადაანი?..

ხალომე. მოვრიგდით!.. ბედი კი გაქვს, გენაცვალოს ღედა-და!.. ისე-
თი ლამაზი ქალი და ათას რვაასი თუმანი გეძლევა რომ!..

გასპარა. ქალი კი ლამაზია, მაგრამ ფული ცოტაა!..

ხალომე. ათას რვაასი თუმანი ხომ ნაღდი, კაი ხუთასი თუმანისაც
მზითევი, ჩემო ბატონო, კაი როლიარი!..

გასპარა. К чорту мзითევი და როიალი! შენ ნაღდი ფული თქვი,
თორემ „ტრიაპკები“ რა ჩასათვლეღია!..

ხალომე. მაშ ფულები გეცოტავენბა, შვილო?

გასპარა. Конечно გეცოტავენბა!.. ათას რვაასი თუმანი რა ფულია!
მეტადრე ეხლა ი გოგოსაც უნდა ვუგზავნო!.. ერთი ორა-
სი თუმანი კიდევ მაინც მომიმატონ!..

ხალომე. კარგი, შვილო, ბარბარეს დავიბარებ და მოველაპარაკები.

ავეტიქა. (ბმას სულს დაჰკრავს) რას შვრები, შე „დურაკო“, შენა!
მდიდარი ღედა-კაცია: ფეხი დააქირე და კაი სამი ათა-
სებიც წაართვი! ვილაც გულადოვის ქალი შაირთოს ნა-
სწავლმა კაცმა და ერთი ხუთი ათასებიც არ აიღოს!..

სალომე. აბა, შეილო, კიდევ მოგურიგდი და ეხლა რაღა ეშველები
აი, ეხლა შენ გაგირიგებ ზუთი-ათას თუმნიან ქალსა!

ავეტიქა. მე შენი რჩევით ცოლს არ შევირთამ!..

სალომე (გაღფნით) როგორ თუ არ შეირთავ, ქა? . უი დამიდგეს
თვალეზი, ქა, მა შენ დედას თუ არ შეატყობინებ...

ავეტიქა. კარგი, დედა, ნუ ბრაზობ, ვისაც მე შევირთამ, შენც შე-
იტყობ!

გასპარა. (ღეღას) შენ ჯერ ეს მითხარ, ჩემი საქმე ნამდვილად გათა-
ვებულია? კიდევ მოურგიგდი?

სალომე. მოურგიგდი, მაგრამ აი ეხლა ისევ უნდა დავიბარო ის სა-
სიკვდილე ბარბარე და როგორც იყვეს უნდა ერთი ეგ
ორასი თუმანიც მოვამატებინო. მაგრამ რა მიზეზი
მოუდო?

გასპარა (ცოცხასანს დაფიქრებულად) აი რა, დედა, შენ წადი, ბარბარე
დაიბარე და უთხარ: თუჰცა კიდევ მოგირიგდითქო, მა-
გრამ ჩემ შეილს რაღაც უსახელო წიგნები მიელო-თქო,
რომელშიაც გულადოვის ქალზე დიდი ძაგება სწერი-
თქო! თუ რომ გინდათ, ჩემ გასპარამ მაგ ქალზე ჯვარი
დაიწეროს, ერთი ორასი თუმანიც კიდევ მოგვიმატე-
თქო. აბა მეტი რა ქარი აქეთ!

სალომე. ეგ კარგი მოიგონე, გენაცვალოს დედა შენა! ეხლავ წავალ
და დავიბარებ!

გასპარა. მოიცა! მითხრეს, გულადოვის ცოლს თავის ქმრის დანარ-
ჩენი კარგი ბრილლიანტის ბეჭედი ჰქონია, ეგება ეგეც
როგორმე მომიხერხო!

სალომე. წავიდე, დავიბარო ბარბარე და ველაპარაკო! (გაღის).

გამოსვლა მერვე

ავეტიქა და გასპარა

ავეტიქა. (ბმას სულს დატრავს) მაშ ეგრე? მაშ შენ გულადოვის ქალის
შერთვაზე უარს არა ხარ?

გასპარა. თუ რომ როგორც ქალია ლამაზი, ისე ლამაზი ფულებიც
დამითვალეს, უარს რათ ვიქნები, ბიჭო! ამაზე კარგი რა

გინდა: ლამაზი ცოლი და ბანკშიც კაპიტალი! შენც გინდა, ჩვე, ერთი მდიდარი და ლამაზი ქალი მონახო.

✓ ავეტიქა. მე სილამაზეს ისე არ დავდეგ, როგორც გვარიშვილობასა. ამაზე კარგი რა გინდა: დიდაკაცის ქალი შეირთე და იმის ნათესავებიდან კარგი პრაქტიკა იშოვნე!

გასპარა. დიდკაცობა რას მარგებს, თუ ცოლი გონჯი მყავს და ჯიბე ცარიელი?

ავეტიქა. შენ მაგ აზრისა ხარ, მაგრამ მე კი, რაც უნდა ლამაზი ქალი იყვეს, თუ „არისტოკრატა“ არ არის, არ შევირთამ! რა ვიცი, თუ ერთი ხუთიათასები ექნება, მაგაზე კი ვერას ვიტყვი.

გასპარა. ისე რომ შენ თუ არ „პრინცესა“, ჯვარს არ დაიწერ! ნეტაი კი მაჩვენა, როგორი, რა სახისა იქნება ი შენი „პრინცესა“!

ავეტიქა. რახან ეგრე ჩქარობ იმის ნახვას, ხვალვე გაგაცნობ ჩემ დანიშნულსა!

გასპარა. ე... ე!.. ხუმრობ, თუ მართლა ამბობ?..

ავეტიქა. მართლა, ღმერთმანი! აბა მიხვდი, ვიზედ ვამბობ?.. მაგრამ მოიცა, მე თვითონ გეტყვი!.. ის არის... არის... ის არის... კნააჟნა ნაზიკოვა!..

გასპარა. გასწი ერთი-და!.. ბიჭო!.. ვა! ის ხომ საშინელი გონჯია?..

ავეტიქა. რა ენქა-რა!.. За то კაი წარჩინებული მამა და ნათესავები ჰყავს, კაი ათასი თუმანიც ნაღდი აქვს!..

გასპარა. სად გაიცანი შენ ისა?..

ავეტიქა. იმის მამას გწამლობდი.

გასპარა. კარგი-და, საქმე კიდევ გათავებულია?.. Предложение კიდევ გაუკეთე?..

ავეტიქა. მე იმის მამას კიდევ მოველაპარაკე. ახლა ამ სამ დღეში ქალს უნდა предложение გაუკეთო.

✓ გასპარა. იცი, მე კიდევ მაინც როდი მჯერა, რომ პროტექციისთვის იმისთანა გონჯს ირთავ!..

ავეტიქა. ეხლანდელ დროში საქმე—პროტექცია! პროტექციით ღირსებასაც იშოვნი და ფულსაც!..

✓ გასპარა. რახან ფული ჰქონია, კიდევ არაფერი!.. მაგრამ სწორედ გინდა ვითხრა, ი მაიმუნის ცქერა ძან ძნელია!

აგეტიქა. (ღიწილით) ახლა შენცა!.. სწორედ იმას ვუცქერი აბა რა ჯერ ეს ერთი, მე ნახევარზედ შინ არ ვიქნები, მეორეც ესა, ლამაზი ქალი ხომ ქვეყანაზე არ დაღუწულა!..

გასპარა. ეგ კი! მხოლოდ ე ფულში არ მოსტყუვდე!

აგეტიქა. შენ შენი თავისთვის იბრუნე, შენ ჩემთვის ნუ სწუხდები!.. შენ დღეს შინა ხარ?..

გასპარა. არა, მე დღეს იმ გოგოსთან ვარ, ძაან მთხოვა: ეს უკანასკნელად მაინც იყავ ჩემთანაო! სადილათ იქ ვიქნები და საღამოზე რუსეთში გავისტუმრებ!.. შენ სადღა ხარ დღესა?..

აგეტიქა. მე...ე?... ნაზიკოვიაანცა. სადილათა მთხოვეს. უნდა წავიდე, ფრაკი ჩავიცვა (გაღის).

გამოსვლა მეცხრე

გასპარ მიკირტუმოვიჩ უზარნოვი (მარტო)

გასპარა. (საჭოტვადოშას) აბა სწავლა რას ნიშნავს! აბა სწავლა რა არი... ჩვენი მამა ვინ იყო და ჩვენ ვინა ვართ!.. უბრალო ორ თუმნიანი ჩინოვნიკი იმასთან ამაცობდა და ხელს არც კი ართმევდა, ჩვენ კი ეხლა ყველა სიძეთ გენატრულობს!... ეხლა საქმე სწავლაა, სწავლა! უბრალო ვაჭარმაც კი გაიგო სწავლა რას ნიშნავს! მე და ჩემი ძმა ნასწაველი რომ არ ვიყვეთ, ჩვენი ხარისხის პატრონს ორი ათას თუმნიან ქალებს ვინ მიაართმევს? ჩვენ ჩვენი თავი სწავლით დავიმსახურეთ! სხვა რაღა მინდა: ლამაზი ცოლი, ბანკშიაც კაპიტალი! ცოლის ფულთან, მეც, რასაც ვიშოვნე, მიუმატებ, ერთ ათი წლის შემდეგ ათი ათას თუმანს თავს უყრი, ოტსტავკაში გამოვალ და ხემწიფესაგით ვიცხოვრებ! (თაფჯო სელს ისჯაშს) Молодец, Гаспар Микиртумович, молодец! კარგა წაიყვანე შენ შენი საქმე, კარგათ! თუმცა შენც სხვასავებ ქალებთან ცელქობა გიყვარდა, მაგრამ შენ სხვასავებ ქალები ფასათ არ დაისვი! მარტო ე მაგას უნდა თვეში თხუთმეტი უგზავნო. ისიც რაკი შვილები ჰყავს! მაგრამ, რათა! ~~ქ~~ერთი ეს ჯვარი კი გადავიწერო და ~~მ~~ერე თავში ქვა იმასაც უხლია და ი შვილებსაცა ~~მ~~წავიდე ერთი აქ არ მომეჭრეს ის სასიკვდილე! (ძიქს დაფლუმს სელს და გაღის).

მოკმელება მორაი

სცენა წარმოადგენს მდიდრულად მორთულ გულადანთ ოთახს. კედელზე სარკე და სურათები, სანდუხტი ზის დივანზე და წიგნს კითხულობს.

გამოსვლა პირველი

სანდუხტა (მ.რტო)

სანდუხტა. (დააგდებს წიგნსა და საზოგადოებას) რა მემართება! აი ორი საათია წიგნი ხელთ მიჭირავს და ჯერ ორი სტრიქონიც არ წამიკითხავს!.. ავიღებ წიგნს თუ არა, იმისი სახე წინ მელანდება, ასოები თვალ წინ დახტიან და სულ ველარას ვიგებ!.. გუშინ, მაზურკაში მომადახა: черноглазая красotka!.. რა ლამაზია!.. რა ყოჩაღია!.. მეტადრე როცა ტანცაობს და თან შპორებს აწყარუნებს!.. გუშინ მეუბნება: შენისთანა თვალები არავის აქვსო!.. (ღიმილით მიდის საბუღალსთან) აბა ერთი ვნახო ე რა სხვანაირი თვალე-ბი მაქვს, რომ ის გიჟდება იმათთვის!.. (საბუღალსი ისეღმის) მართლაც და რა სხვანაირად ბრწყინვალეებენ!.. ტყუილად კი არ გიჟდება ის ამ თვალებისთვის!.. კიდევ იმ დღეს, მოიცა, რაღაც მითხრა!.. ჰო! Ah, какая у вас очаровательная улыбка!.. (საბუღალსთან) აბა ერთი როგორ ვიცი-ნი? ცოტა მომეტებულად ჟნდა ვიციანო, რომ ეს თეთრი კბილები უფრო გამოჩნდნენ! მგონი თმა რომ გავიხუჭუ-ჭო, უფრო интересная გავხდე!.. უთუოთ ვცადამ და, თუ მომიხდა, ხვალ საბრანიაში ისე წავალ. (საბუღალსთან იგრის-მის) აბა, როცა ვტანცაობ, როგორი, რა მიხვრა-მოხვრა მაქვს? (დააგდებს სკამს სულს) ეს მითომ კავალერია და მეუ-ბნება: позвольте с вами, мадмуазель, протанцовать тур венского вальса. თავის ქნავთ: С удовольствием, monsieur (სკამს აფეკავებს) ხვალ საბრანიაში დიდი ვეჩერია და თუ ეხლა რეპერტიცია არ გავაკეთე, ხვალ უთუოდ შევრცხვები!.. (დასდგამს სკამს თავის ალავას). აბა რაღა თქმა უნდა, რომ ლაკონიძეც იქ იქნება!.. გუშინვე, ხვალისათვის მესამე კადრილი მოხოვა და თანაც დაატანა: со значением. ერ-თი ეგ ზნაჩენიების წიგნი არ იქნა, ვერ ჩავივდე ხელში!.. რამდენჯერაც კატასა ვთხოვე, იმდენჯერ უარი მითხრა:

ნადიამ წაიღო დღესაო, გუშინ სირანუშამაო, ზვალისთვის
 ლიზამა მთხოვაო... თვითონ ზეპირათ იცის გასაწყვეტმა
 და არხეინათ არი. მე კი არა მკითხამს, რო აქ სირცხვი-
 ლი ვიწურები!... „ვეირისა“ და კადრილისა მეც ვიცი,
 მაგრამ სხვა კიდეც ბევრია!.. ახლა საბრანიაში რა კაბა
 ჩაეიცვა? როზოვი, ბორდი თუ არანჟევი?.. არა, ისევე მორ-
 დორე სჯობიან! ახლა ეგ ყველა კარგი, მაგრამ, ლაკონი-
 ძემ რომ მესამე კადრილში предложение გამიკეთოს, რა
 გუპასუხო?.. დედასა გკითხო?.. არა, მომკლამს! დედა თა-
 ვის დღეში ქართველს არ მიმცემს. ისიც აფიცერსა!..
 სწორე მოგახსენო, უბრალო აფიცერს მე თვითონაც არ
 შევიერთამ, მე ჯადრე ქართველსა! ჟი!.. ჩემმა პადრუგებმა
 უნდა დამცინონ: არავინ შაირთოო, მეტი ჭარი არა ჰქონდა
 და უბრალო აფიცერს გაჰყვაო!.. Как раз! დიალ! იმათ
 ინჟინერი და დობტურები შეირთონ და მე კი, უბრალო
 აფიცერი! Завтра с мешком!.. Как раз!.. არა, აფიცერი
 მარტო დროს გასატარებლად არი კარგი, ან სატან-
 ცაოდ, для ухаживания!.. ჭმრათ კი — инженер!.. В осо-
 бенности инженер путей сообщения!.. თუ ინჟინერი არ
 იქნება, დოქტორსაც არა უშავს-რა!.. ინჟინერ და დოქ-
 ტორს დიდი პატივი აქვთ, იმიტომ რომ ისინი დიდ ჯა-
 მაგირს იღებენ და დიდი ნასწავლები არიან!.. აფიცერი
 კი რაღაც ექვს თუმანს იღებს თვეში და უმაღლესი სწავ-
 ლაც არ მიუღია; ამიტომ იმათ მაღჩიშკათ, ტუტუცათა
 და უსწავლელათ სახამენ! როცა ქალი ინჟინერს ანუ
 დოქტორს ირთამს, ყველასაგან ისეთი პატივი აქვს, ისე
 ყველგან მიღებულაი!.. აფიცერი და სხვა ჩინოვნიკები კი!..
 მა თუ ინჟინერი და დოქტორი დიდი რამე არ არი, მაშ
 ისე ძვირათ რათ შოულობენ იმათა?.. აი ეხლა, ხამფე-
 რაანთ სირანა რომ მიათხოვეს იმ გორნი ინჟინერსა, კარ
 სამიათასი თუმანიც დაუთვალეს!.. (მეიღებს ძუთყვან და
 ანუშკა გულადღვის ცთლი).

ანუშკა. (სანდესცას) სანდუხტაჯან!.. პატარა ხან იმ ოთახში გადი.
 (სანდესცა გადის).

ბამოსვლა მეორე

ანუშკა გულადოვის ცოლი და მაჭანკალი ქეთევანა.

ანუშკა. აბა, ქეთევან, რა საქმე გქონდა?..

ქეთევანა. თქვენ ჯერ ეს მიზრძანეთ: კნენინა დარო ლაკონიძისა მოგეხსენებათ?..

✓ ანუშკა. როგორ არა!... ვიცნობ!.. იმ დღესაც ლოტოს კლუბში ერთად ვიყავით!.. მერე რა არის?..

ქეთევანა. ესეც ხომ მოგეხსენებათ, რომ იმას ერთი ვაჟიშვილი ჰყავს?..

ანუშკა. როგორ არა! აფიცარია, სანდუხტას კლუბში ეტანციება ხოლმე. რა, ჩემი სანდუხტასთვის ხომ არ გინდა?..

ქეთევანა. მოითმინეთ პატარა, გენაცვა, მოგახსენოთ! დიად, კნენინა დარო ჩემი ძველი ნაცნობია; დღეს დილას დაუბარებდნარ და მეუბნება თუ: ჩემი შვილი დათიკო დიდი გაგიჟებულია გულადანთ ანუშკას ქალისათვის და...

ანუშკა. (მასხარული ღიმილით) მერე, მერე?

ქეთევანა. მერე ისა, ჩემო ბატონო, რომ ეგება როგორმე გაგვირიგო?..

ანუშკა. (გაბრაზებით) როგორ თუ გაგვირიგოვ.

ქეთევანა. ჩვენ მხოლოდ ქალი გვინდაო! რასაც თავის ნებით მისცემს რასმეო, ხომ კარგიო, თუ არა-და, არც ის გვინდაო, ოღონდ ქალი კი...

ანუშკა. დედაკაცო, შენა ცოტა ხომ არ გაკლია? .

ქეთევანა. რათა, შენი ჭირიმე? ვაჟი თვალ-ტანათ კარგი რამ არი, კარგი შეძლება: მგონი მთელი სალაკონიძო სულ მაგისია, რაკი დედის ერთაა! ყმაწვილი ხომ, ისეთი კარგია, ისეთი რომ...

ანუშკა. კარგი, გაათავე, დედაშვილობასა! სანდუხტა არ მომიკვდეს, ქეთევანა, რომ ეგ სიტყვები მე სხვებისთვის არ დამეთმო! ეგ რომ ჩემთვის სხვას ეთქვა, ჩემგან დიდი გალანძლული დარჩებოდა!.. (ფუსს დაადგაპუნუნს) როგორ თუ ლაკონიძეს ჩემი ქალი უნდა! მერე უწინ დღე დამელიოს, რომ ჩემი სანდუხტა ქართველს არ მივცე, ისიც აფიცარსა!

ქეთევანა. აბა, ანუშკი, ტყუილად გულს რათ იშფოთებ! შენარ მომიკვდე, რომ დათიკო ლაკონიძე ყოვლის ფრივ ბევრ კაი სომეხსა სჯობიან!

ანუშკა. არა, ერთი მითხარ თუ, რა გაკირება მადგია, რომ ქალი ქართველს არ მივცე? ✓

ქეთევანა. უთუოდ გაკირებაზეა! ვაჟს შენი ქალი უყვარს. მგონი, შენ ქალსაც... ✓

ანუშკა. რაო?.. ჩემ ქალსაო?.. როგორ თუ ჩემ ქალს უყვარსო? ერთი უნდა მითხრა თუ ქალს ვინ უყვარს?

ქეთევანა. არა, ანუშკიჯანი! მე ხომ არ მოგახსენე თუ, შენ ქალს უყვარს ვინმე! მე მხოლოდ... ✓

ანუშკა. ყურებში კარგა დაიცე, რომ ჩემი ქალი, თუ არ ინჯილერი ან დოხტური, არავის შეიყვარებს!

ქეთევანა. შე დალოცვილო, სუ ინჯილერი და დოხტური რას დაგიჟინიათ! ინჯილერი და დოხტურიც კაი ხუთი ათასებს ნდომულობენ!

ანუშკა. (თავის ქვეშით) ნდომულობენ!.. ღირსი არიან და ნდომულობენ! იმათ მშობლებს იმათი სწავლა რა დაუჯდათ, იცი შენა? იქ სწავლაში თავს იხეთქამენ და ისე იმსახურებენ თავიანთ თავსა. ეხლანდელ დროში საქმე არც ფულია, არც ღირსება, მარტო სწავლაა, სწავლა! ყველას მივაგირ-მოვაგირავებ და ჩემ სანდუხტას მაინც ან ინჯილერს მივცემ, ან დოხტურს, რაც უნდა იყვეს! 5

ქეთევანა. შენი წებაა. ღმერთმა ხომ იცის, რომ მე თქვენთვის კეთილი მინდოდა! მშვიდობით! (ღეჟა).

ანუშკა. შენ დარო ლაკონიძეს ასე მოახსენე ჩემ მგევრად, რომ მე მშიერ ქართველს ქალს არ ვაძლევ-თქო! ✓

ქეთევანა. (სულის ქვეშით) უკაცრაოთ! ის სხვა ქართველ თავადი-შვილს არა ჰვადს! მშიერიო! ერთი მითხარ, პურისთვის კარზე როდის მოგადგა?

ანუშკა. დედა-შვილობას, გაათავე, თავი ნუ ამიფრინე! ერთი სიტყვით, შენ მაგისტანები ჩემთან კვლავ აღარ გაბედო!

ქეთევანა. აბა კიდევ ეგ არი უბედურება, რომ შენისთანა ერთ ორ გროშიანი პოიო, რას არ გინდა ჰკადრებს იმათ, ვისაც შენისთანაები მოჯამაგირეთ ეკუთვნით!

ანუშკა. (ღიანჯათ) როგორ თუ მოჯამაგირეთ! უი შე პირგასაშავე-ბელო, შე თავლაფშიანო, შენა! შენ იცი, ჩემი ქმარი ვინ იყო? იცი შენ, რომ ჩემი ქმარი პირველი გილდის კუპე- 4

4 წი იყო, წელიწადში სამი ათას თუმანს ატრიალებდა და ყოველ წლისა და წლის თავზე მოსკოვში და პეტრებუხში მიდიოდა? ის რომ მოკვდა, კაი შეიდი-რვა ათასი თუმანი ხაშახუში ბილეთებით ზანდუქში დარჩა!

ქეთევანა. ისიც ვიცი, რომ შეიღჯერ გაკოტრდა და ისე შეიძინა იმოღენა შეძლება!

ანუშკა. (აჟრ-მისდელი) როგორ თუ გაკოტრდაო? შენისთანა თავ-ლაფშიანმა დედა-კაცმა ეგ უნდა ჰკადროს ქეთხუდას ცოლ-სა! გადი, გადი! ემ წუთში შენი ღუხი აქ აღარ იყვებს!

ქეთევანა. მე კი გავალ, მაგრამ ამ ცხვირს მოვიჭრი, თუ შენ ბოლოს ბევრი არ ინანო! (გაღიას).

ანუშკა. (ზიამასჟუს) ხო, მამა გიცხონდა, შენ ლაკონიძეს არ შეეგებეწო! (შემოტრბის სანდუხცა).

გამოსვლა მესამე

ანუშკა გულადოვი და მისი ქალი სანდუხტა

სანდუხტა. მამაშა! რა ამბავია, რა არის? ე რა ყვირილია!

ანუშკა. მოდი შენ აქა! (სანდუხცა მიდის დედასთან) ერთი მითხარი, შე გასაწყვეტო, თუ, რა პირობა მიგიცია შენ ლაკონიძესთვის?

სანდუხტა. რას ამბობ, მამაშა!.. რა პირობა უნდა მიმეცეს მე იმისთვის?

ანუშკა. იცი მაგ თავსასიკვდილემ, მაგ თვალეზ-გასაშავებელმა რა მითხრა? შენ ქალს და ლაკონიძეს დიდი ხანია ცოლ-ქმრობის პირობა აქვთო! ერთი მითხარ, შე სასიკვდილე, შენ უჩემოთ რა „პრავა“ გაქვს, რომ პირობა მისცე ვისმე?

სანდუხტა. მამაშა არ მომიკვდეს, მამაშა, რომ ეგ სულ ტყუილია!

ანუშკა. მეც ვიცი, რომ სულ ტყუილათ მოჭორა მაგ თავსასიკვდილემ, მაგანა! გესმით! ერთ ორმოც თუმან დაჰპირდებოდნენ და თავის ჭკუაში ერთს ორმოცსაც აქ აჰკრავდა-და! სანამ ნურა ქამოს-რა!

სანდუხტა. არა, მამაშა! სულ ტყუილათ უთქვამს! აბა მე უშენოთ „უენიხს“ პირობას როგორ მივცემ!

ანუშკა. (პოვნის ქალს) ხო, გენაცვალოს დედა, ხო! ხომ იცი, რომ
მამაშა შენთვის ცუდს არ მოინდომებს! ეგრე ასიამოვნე
მამაშა! მამაშა შემოველოს შენ თავს!

სანდუხტა. გისაც შენ ამირჩევ, მამაშა, მეც იმას შევირთავ! ეროვნული
ბიბლიოთეკა

ანუშკა. ვენაცვალე, ქა, ქალსა, ქალსა—ქალბატონსა! უწინ დედა-
შენს დაუდგეს თვალები, რომ შენ ქართველს არ მიგცეს,
ისიც აფიცარსა!

სანდუხტა. მე თავი დღეში უბრალო აფიცარს არ შევირთავ!

ანუშკა. რა გაჭირება გადგია, როცა ამ ორ დღეში ინჯილერ პუ-
ტიიცზე დაგნიშნავ! თანაც სომეხზე!

სანდუხტა. ვიზე? ვიზე, მამაშა? ვინ ინჟინერია? რა გვარია?

ანუშკა. ჯერ, მანამ საქმე არ გათავდება, არ გეტყვი, ვინც არი! აი
ესლა ბარბარეს ველი, ვნახოთ რა პასუხს მოიტანს-და!
თუ ეგ საქმე როგორმე მოხერხდა, „საბრანიაში“ წაგი-
ყვან. ის ინჯილერიც იქ იქნება და დაგნიშნავს!

სანდუხტა. მართლა, მამაშა?

ანუშკა. მართლა, მამაშა გენაცვალოს შენა, შენ რომ ინჯილერის
ცოლი მეყოლები! მაშინაც გამოიდოს შენმა „პადრუგა“
ლიზამ თავი!

სანდუხტა. ხო-და! იცი ისა და ნადია რა თავს იღებდნენ, აქაო და
დოქტორი შევირთეთო!..

ანუშკა. შენ უმფროც ინჯილერს არ შეირთამ!..

სანდუხტა. ნეტაი კი ვიცოდე, მამაშა, რა გვარია ის ინჟინერი?..
იცი, როდის მჯერა, იქნება მეხუმრები?..

ანუშკა. შენ არ მოუკვდე მამაშასა, რომ მამაშა შენ არ გატყუებდეს!..
ეს საქმე თითქმის გაჩისტებულია, აი მხოლოდ ბარბარე
რა პასუხს მოიტანს, მე იმას ველი!.. ის დალოცვილები
მეტათ ბევრს თხოულობენ!..

სანდუხტა. რამდონს, მამაშა?..

ანუშკა. ძაან ბევრსა!.. ორი ათას თუმან ნაღდსა და ხუთასი თუმ-
ნისაც მზითებსა!..

სანდუხტა. ეგ არი ბევრი, მამაშა?.. იცი, ესლა ინჟინერი რა ძვი-
რია!.. ჩემ პადრუგა სონიას კაი სამი ათასიც გაჰყვა!..

ანუშკა. რა გქნა, შვილო!.. იმათ ჰქონდათ და გაჰყვა.. მე საიდანღა
ვიშოვნო?.. ასე ჰგონიათ, ხმა რომ გავარდნილა ანუშკა
მდიდარიავო, მართლა ასიგნაციებით მეწყოს!

სანდუხტა. არა, მე კი ჩემზე არ ვამბობ, მამაშა, მე სულაც გათხო-
ვება არ მინდა, მაგრამ ინჟინერები ისეთი ნასწავლებლები
არიან და ისეთ ჯამაგირს იღებენ, რომ ორმა ათასი თუ-
მანიც ცოტაა!

ანუშკა. ერთი სიტყვით, რაც ძალი და ღონე მაქვს, ვეცდები, სულით
ხორცამდინ გავიყიდები და მაინც შენ ან ინჟილერს მი-
გცემ ან დოხტურს!..

სანდუხტა. მამაშა, მერე მე რომ გავთხოვდები, ისევ შენ გიშველი!..
ჩემ ქმარს ფულს გამოვართმევ ხოლმე და შენ მოგცემ!..

ანუშკა. ხო, გენაცვალოს დედა შენა!.. ერთი ბარბარე დროზე მოვიდეს
რომ მოვგროვდეთ და ნიშნობა და ქორწილიც ბარე ზედ
მივაღვენოთ!

სანდუხტა. (ყნას იჩლუნგავს) ალა, მამასა, ალა!.. ლა დლოს ცემი
გატკოვბაა, მე სენთან მინდა ვიკო! არ გავტკოვდები
აქლა!..

ანუშკა. (გაღიწით) როგორ თუ არ გათხოვდები?.. მაშ ცას ხომ არ
შეაბერდები! კაი ინჟილერი რომ გითხოვს, კარგა გა-
ჰყვები!..

სანდუხტა. ალა, მამასა, ალ გავკვები!.. მცკვენიან!.. (ღედის გულზე
დამალავს თავს).

ანუშკა. კარგი, შე ეშმაკო, შენა, კარგი!.. მიგიხვდი!.. (მოესვენა)
გენაცვალე ჩემ ქალსა!.. ინჟილერის ცოლი რომ მეყოლე-
ბა და კარეტით კარზედ მომადგება!

სანდუხტა. ზამთარში კარეტითა და ზაფხულში ლანდოთი.

ანუშკა. ხო, გენაცვალე, ხო! ზამთარში ქალაქში და ზაფხულში
დაჩებზე! აბასთუმანში რო გაქეიფოს ი შენმა ინჟილერმა
მე კი არ დამივიწყო!

სანდუხტა. აბასთუმანს, მამაშა, ბორჯომი სჯობიან!

ანუშკა. ხო, გენაცვალე, ხო!

სანდუხტა. ალა, მამასა, ალ გავტკოვდები აქლა!.. (მოესვენა ღედას).

ანუშკა (ჰოდენის ქალს) როცა საბრანიაში ი შენი ინჟილერი დაგ-
ნიშნამს, კარგა გათხოვდები!

სანდუხტა. მამაშა, საბრანიაში რა კაბა ჩავიცვა? პუდრი წავიცვა?

ანუშკა. მაშ ქა! პუდრიც და უმარილიცა!

სანდუხტა. გუბნოი პამადაცა?

ანუშკა. წაისვი, რომ პატარა წითლათ გამოგიჩნდეს ეგ გაცრეცილი ტუჩები! საბრანიაში კარგა გეჭიროს თავი, რომ შენმა ინჯილერმა სთქვას: ხო, მართლაც, რომ ამისთანა ქალი აქ არავინ არის! მომეტებული არ ილაპარაკო, მეტ-მეტი არ იცინო! შენ ხომ ცოტა მეტი სიცილი იცი!

სანდუხტა. მაშაშა არ მომიკვდეს, ხმას არ ამოვიღებ! რა კაბა ჩავიცვა?

ანუშკა. უთუოთ „ბორდო“, ის ძიენ გიხდება!

სანდუხტა. არა, „ბორდო“ გლენტურია! მე ჩავიცვამ „პალევი“ კაბას, ის უფრო არისტოკრატიულია!

ანუშკა. წადი მაშ, ბანტი რომ არღვეული გაქვს, დაიკერე.

სანდუხტა. მართლა, სუ დამავიწყდა! (გაბზის).

გამოსვლა მეოთხე

ანუშკა გულადოვი (მარტო)

ანუშკა. ე ბარბარემ რათ დაიგვიანა? ალბათ ფულს კიდევ ცოტა-ობენ! (საზღაფიანს) ათი ვაჟის ყოლა უფრო ადვილია, ერთ გასათხოვარ ქალზე! მანამ სახლში გყავს, მარტო იმი ტანისამოსი ას თუმნამდი გიჯდება წელიწადში! ახლა გათხოვების დრო მოვა და, წადი და წადი! თუ ერთ ათასებს არ გაატან, კარგ სიძეს ვერ იშოვნი!.. ინჯილერი და დოხტურიც საჰი ათასებს თხოულობენ!.. (თავის ქნევით) რა ქნას კაცმა! ისევ უსწავლელ სიძის ყოლას, სჯობს მშიერი დაღვე და ნასწავლ მისცე! ხომ მოგეხსენებათ: „უსწავლელთან ლხინსაო, ნასწავლთან ჭირი სჯობიანო!“ (შეზღვის მაქანჯალი შატშატ).

გამოსვლა მეხუთე

ანუშკა გულადოვი და მაქანჯალი ბარბარე

ანუშკა. რა იქენ, ადამიანო? სადა ხარ აქამდინ?

ბარბარე (წაბზ-შვტოლი) რაღა რა ვიქენ! არც შენი ორმოცი თუ-მანი მინდოდა და არც ეს წვალება!

ანუშკა. რა დეგემართა, რა არი?

ბარბარე. რაღა რა არი! ჯვართ მაცვა ი სასიკვდილე სალომემა!
ჯერამ პირველათ რომ ურიგდებოდი და უთხარი ათას
ხუთასი თუმანი...

ანუშკა. მარტო ხომ ეგ არა; კაი ხუთასი თუმნისაც მზითუბი!

ბარბარე. აბა კიდევ მაგაზე გამიგდო და გამომიგდო! (აჯაჯრებს) უი
ქა! დედა-კაცო, ე რა ხამი რამ ყოფილხარო! აბა მი-
თხარ, ვის ოჯახში შესულა უმზითო ქალიო?

ანუშკა. ისე ღმერთმა მე მიშველოს, რამტელ ნასწავლ კაცსაც უმზი-
თო, ცარიელ-ტარიელი ქალი შეერთოს და თავის ფუ-
ლით ცოლისთვის შეეკეროს მზითუბი!

ბარბარე. არა ანუშკი, სწორე გინდა მოგახსენო, მაგისთანა სიძეს,
სანთლითაც რომ ეძებო, ველარ იპოვნი! გულზე მასკვლა-
ვი, ორმოცი თუმანი ჯამაგირი, ორმოცსაც ისე გამორ-
ჩება, ეგ შენი თვეში ოთხმოცი თუმანი!

ანუშკა. ახლა მართლაც რა არი! აქაო-და ინჯილერია, მართლაც
ხომ ვერ გავიყიდები! მეც წვრილ-შვილის პატრონი ვარ.

ბარბარე. არა, ანუშკი, რახან შენ შეეხმაურე, ეხლა აღარ გირჩევ
რომ შეეშალო! ეხლა აღარა იქნება-რა! როგორც იყვეს,
უნდა უღელი გასწიო-და!

ანუშკა. მერე, კარგი, რამტელი გვინდაო?

ბარბარე. სალომემ ჯერ ორი ათასი ითხოვა და მე როგორც იყო,
ათას-რეასათ დავაჯერე!

ანუშკა. მზითუბიცა?

ბარბარე. მაშა ქა! მაშ უმზითვო ქალი სხვის ოჯახში როგორ უნდა
შეგზავნო? ხუთასი თუმნის მზითუბით, როლიერით და
ორი ათასი თუმანიც ნაღდი ფულიო!

ანუშკა. დედა-კაცო, რას მასხარაობ?... ეს არი ეხლა ათასრეასი
თქვი, ეხლა ორი ათას იძახი, მერე სამი ათასსაც გახდი!

ბარბარე. ერთი ნუ ხარ გულჩქარი, დედა-შვილობასა-და! ჯერამ და-
მაცალე ვთქვა, აღამიანს კი ნუ გადარეც-და! მე რომ პი-
რველათ მივედი, სალომე ათას რეასათ დავაჯერე, გაუ-
რიგდი და ჩემ სახლში წამოველ. არ გამოვიდა სულ ორი
საათი, ტახტზე ვზივარ, ჩემთვის სადილსა ეჭამ, ვნახოთ
კარებზე მომადგა თითონ სალომე თავის სალოფითა! მე
ელდა მეცა: რა ვქნა, ამ დედაკაცს რა დაემართა, გულზე

ხომ ქიამ არ გადაუარა-მეთქი! იმან თუ: რა ვქნა, ჩემო
ბარბარე, მართალია, მე კიდევ მოგირიგდი, მაგრამ ეს
არი ეხლა ჩემი გასპარა მოვიდა და რომ შეიტყო, ერთი
ყოფა დამაწიაო: შენ უჩემოთ რათ გაურიგდიო, მე უფ-
რო კაი მდიდარი და ლამაზი ქალები მეძლევაო! მეორეც
ეს ერთიო, გულადოვის ქალზე რაღაც უსახელო წიგ-
ნები მომივიდაო, რომელშიაც ძაან აძაგებენო!

ანუშკა. (წამოხცდომბა) როგორ თუ უსახელო წიგნებიო?.. როგორ თუ
აძაგებენო? აბა ერთი უნდა გნახო ი რაღაც უსახელო
წიგნია, თუ ჩემ ქალზე შიგ რა სწერია! უნდა ვიცოდე,
თუ ვინ დასწერა ი რაღაც უსახელო წიგნია? აბა რაღა
თქმა უნდა, რომ მახოხანთ გაიანე დასწერდა!.. რაკი
ლოტოზე არა ვპატიჟობ ხოლმე, ის გასაწყვეტი ძაან ჩა-
მომემტერა! მამა უტყბონდა იმასა, ერთბაშათ ჩემი ქალის
უნამუსობა არ დასწეროს!

ბარბარე. ნუ ბრაზობ, ადამიანო! რათა ხარ გულჩქარი! დედაკაცს
ორმოც წლამდის მიგიხწევია და აქამდი არ იცი, რომ
ყოველ ამ დროში ყველას მტრები უჩნდება! შურთ, რომ
შენ იმისთანა სიძე გეყოლება და იმიტომ...

ანუშკა. აბა ერთი უნდა მითხრა, თუ ჩემ ქალზე ურიგო რა ით-
ქმევა?

ბარბარე. სიკეთის მეტი, მე და ჩემმა ღმერთმა, არაფერი!

ანუშკა. (ღამოვიდღომა) რა ვქნა, რაც უნდა თქვან!.. ქვეყანზე მტერიც
ბევრი მყავს და მოკეთეცა! კარგი, ეხლა რახან ეგრე წა-
ვიდა საქმე, მეტი ქარი არ არი, ყაბულს უნდა გავხდე!..
მაგრამ იმოდენა ფული სად უშოვნო? ნაღდი ფული ერთი
ათასი თუმანი რომ მქონდეს, დიდი ქებაა!

ბარბარე. კარგი მამა-ცხოვებასა-და! ი. მამული ფული არ არი?
დაავირაფე და ეგ ერთი ქალი როგორც იყვეს მოიშორე!

ანუშკა. მერე სხვები?

ბარბარე. იმათთვისაც კიდევ ან ინჯილერი გამოჩნდება ან დოხტუ-
რი! დოხტური კი ურიგოა! ისე ჰყვლეფავენ ხალხსა რა!
შენ მარტო ვიზიტების ფული თქვი!

ანუშკა. მოიცა, შენ ეს მითხარ, სალომეს ვაჟი ნამდვილი ინჯი-
ლერი კია?

ბარბარე. დამტკიცებული! გულზე ვერცხლის მასკვლავი აკრია, ^{თქმული} მოცი თუმანი ჯამაგირი აქვს, ორმოცსაც ისე შოულობს, ^{გაქვს} ეგ შენი ოთხმოცი!..

ანუშკა. მაშ იცი რა, ჩემო ბარბარე! ემ ათას რეაას თუმანს როგორც იქნება მოუხერხებ. სწორეთ მოვითხოვ და ისე მივცემ!.. ხუთასი თუმნისაც მზითები მაქვს ჩალაგებული! რაც შეეხება მაგ ორას თუმანს, ცოტა ხანს დამაცალონ. სწორეთ ვექსილი ჩამომართვან!.. მეც საიდანმე შემომივა და იმასაც მივცემ! ოღონც ეგ საქმე როგორმე გამირიგე, შენი ჭირიმე ბარბარე, და იმ დაპირებულ ორმოც თუმანთან ერთ ათ თუმნიანსაც მოგიმატებ!

ბარბარე. კარგი, რაღა გაეწყობა! აბა რას აძლევ შენ სანდუხტასა? მართლა როლიარია თუ რაღაც ჯანდაბაო, უნდა უთუოდ მოჰყვესო!

ანუშკა. როიალი რათ უნდათ? ჩემი ქალისთვის, სწორე მოგახსენო, მე მუხიკა არ მისწავლებია!

ბარბარე. გისწავლებია თუ არ გისწავლებია, იმ დედაკაცმა სული ყელში ჩამატანა, როლიარი უთუოდ მოჰყვესო!

ანუშკა. კარგი, არც მაგაზე ვაწყეინებ! მაშ ესრე: ათას-რეაასი თუმანი ნაღდი, ხუთასი თუმნის სუ კაი-კაი მზითები, როიალი და ორასი თუმნისაც ვექსილი. აბა სხვა რაღა უნდათ, დედაშვილობასა? ქალი ლამაზი და კაი ქცევისა. მე შენ გითხრა, ჩემი სანდუხტა სხვა ეხლანდელ თავ-აწყვეტილ ქალებსა ჰგავს!

ბარბარე. ეგ ყველა კარგი, შენ ეს მითხარ, ნიშნობა როდისა გაქვს?

ანუშკა. ნიშნობისთვის მე ყოველთვის მზათა ვარ. ე ქორწილი კი ერთ ორ თვეს დამაცალონ. რადგან უნდა სახლები დავაგირავო და ფული გამოვიტანო, ქორწილი ერთ ორ თვეს გადაიდოს. ნიშნობა კი, თუ დღეს მოურიგდი, ხვალ იყოს. მე ჩემ სანდუხტას საბრანიაში მოვიყვან, ვაჟიც იქ იყოს.

ბარბარე. მაშ წავიდე, ერთი ეხლა სალომე ვნახო! აბა, ანუშკა, ვინ ძლო უჩემოთ ქორწილი არ შექამო!

ანუშკა. აბა უშენობა როგორ იქნება! (მარტაო გადის).

ანუშკა (საზოგადოებას) უჰ! ძლიერს არ მოვრჩი! ნუ თუთ ორას თუშანზე
 შემეშლებიან! ან ორას თუშანს ვინ უქერს? ოღონდ ^{ერაზმ} ~~ერაზმ~~
 ორი წელიწადი კი დამაცადონ, იმასაც მივცემ! სწავლი-
 ვაც ბევრ პატივსა ვცემ! ვენაცვალე იმასა! ნასწავლი კაცია!
 ინჯილერია! მე შენ გითხრა, არ ეკუთვნის! ასეთი ნეკის
 ბრილიანტის ბეჭედი მივართვა რომ! წაწინაანთ სალომემ
 ეხლა წავიდეს და თავი გამოიდოს! გენაცვალეთ! რალაც
 ერთი დოხტური სიძე ეშოვნა და კინაღამ თავიბირი ჩამო-
 გეჭამა ყველასა! ისე ამოყობდა, ასე გგონია, თვით ველი-
 კი კნიაზმა შეირთო იმისი ქალიო!... წავიდეს და ეხლაც
 გამოიდოს თავი! ინჯილერი, მე მგონი, ძალდა დგა დოხ-
 ტურზე! ეხლა მე, რო ავიდოთ, დარდი აღარაფრისა
 მაქვს!.. ეს ერთი ნატვრა მქონდა ღმერთთან, ესეც ამი-
 სრულდა, ვენაცვალე უფალსა! (პირჯვარს ისახავს) მხოლოთ
 ე ფული მალონებს!.. ე ათასი თუშანი მზათა მაქვს, მზი-
 თებიც ჩალაგებულია. ე რვასი თუშანი სადღა ვიშოვნო?
 მეტი რა ჭარი მაქვს, თავში ქვა უნდა ვიცე და საცა
 იყვეს, უნდა ვიშოვნო! რკინის ქალამანი უნდა ჩავიცვა,
 რკინის ჯოხი უნდა დავიჭირო და ის რვასი თუშანიც
 როგორც იყვეს, უნდა შევაგროვო! ზოგი ვისესხო, ზოგიც
 დავაგირავო და იმ ჩემ საყვარელ სიძეს ვასიამოვნო! ვე-
 ნაცვალე იმასა! ეხლა ჩემი სანდუხტა ისე ძიენ აღარც კი
 მიყვარს, როგორც ისა! აი ეხლა მომინდება კაი-კაი ბაღ-
 დადები, დაბასმული ლეჩაქები, ერთი ორი „მოღნი“ კა-
 ბაც თუ არ შევიკერე, არ იქნება! ერთი ბარე ბობრია-
 ნი სალოფიც წამოვისხა და თვალები დავაბრმავებინო იმ
 გასაწყვეტ გაიანესა! მეხი კი ჩაასკდეს! არა, იმ პირგაა-
 შავებელსა ჩემ ქალთან რა ესაქმებოდება, რომ საქრმოს-
 თან ყელსა სჭრიდა!.. თვალი იმას გამოსძვრა, რომ თავის
 სიაშრე იმას შერჩა, თორემ ე სიძე ხომ ხელიდან მაინც
 არ გამისხლტა!.. ისეთი ქორწილი უნდა გავაჩაღო რომ!
 ნეჭი კი ვიცოდე, ჩემ მძახალს ლოტო უყვარს თუ არა?
 „ამპატერნოს“ ერთათ წავალთ ხოლმე! ჩემი ქალისთვისაც
 ძალიან კარგია, რომ დედამთილი სახლში ეყოლებას! ჩემი
 სანდუხტა რომ თავის ინჯილერი ქმრით კლუბებში და
 დაჩებზე საქეიფოთ წავა, დედამთილი რაკი სახლში ეყო-
 ლება, დარდი აღარაფრისა ექნება!.. არა, ჩემი სანდუხტა
 დაბადებიდანვე სხვა ბედისა მყავდა!.. მართლა, რასა
 ვღგეგვარ, წავიდე ვახარო, ვენაცვალე იმასა (გადის).

მოქმედება მესამე

მოქმედება სწარმოებს უზარნოვის სახლში ერთი წლის შემდეგ. სცენა წარმოადგენს სანდუხტა უზარნოვის გემოვნებით მორთულ ოთახს. საღამო უზარნოვი ჰგეის ოთახს.

გამოსვლა პირველი

საღამო უზარნოვი (მარტო)

საღამო. (საბოლოოდ) მეც მითომ რძალი ვიშოვნე!.. მეც მითომ რძლის პატრონი ვარ! (კარუნისაჲნ ქოქოლით) უი ჩამისკდი! შენ კი არა მყავდე, აი! ერთი მიბძანეთ, ეს ჩემი საქმეა? დედამთილი თუ რძალი უნდა უვლიდეს ოთახებს? აი თითქმის მეორე წელიწადი გარბის, რაც ეგ აქ არი და ჯერამ ჩხირი არ გადაუბრუნებია! თუ დაარიგებ და ეტყვი რასმე ის პასუხებით აგიკლებს! ეგ რა ჩემი საქმეა! უნდა ლაქია დამიჭიროთო და ოთახებს ის მოუვლისო, ეს „პოვარი“ და „ნანუშკა“ დამიჭიროთო, ეს ესაო, ეს ისაო! ხო, მაშა! დედა-შენმა რომ თავის პირობა აასრულა! აგერ მეორე წელიწადი გარბის და იმისი ორასი თუმნის ვექსილი ისევ ხელში გვიჭირავს! სულ იმას გაიძახის თუ: „პატარა მომითმინეთ, პატარა მომითმინეთ!“ ჩემი შვილიც მოთმინებიდან გამოიყვანეს, ცალკე დედამა და ცალკე ქალმა! დედაკაცმა რომ თავისი შვილი არ გამოზარდოს, ის რა დედაკაცია! იმტელი ქნა, იმტელი, რომ ძიძა დაგვაჭერიან! მარტო ჯამაგირს იმ გასაწყვეტ

ძიძას ცამეტ მანათს ვაძლევთ; ახლა ჩაცმა, ახლა ჭამა, დილა-სალამოს წყვილ-წყვილი ჩაგდებული ჩაი! ეგ კი ანგარიში არ არი! სუყველა ანგარიში! იმ გასაწყვეტმა ქეთევანამ ტყუილი კი არა თქვა, რომ „ფულიანიო მეტ-მეტსაც ნდომულობსო!“ მაგის დიდგაცობას ამ ორ წელიწადს მთელი თავის შემოტანილი ფული არც კი ეყოფა და! მე და ჩემმა ღმერთმა, ქეთევანას თქმისა არ იყვეს, კაცმა უნდა ღარიბ ქალს მოსკიდოს ხელი და ჯვარი გადაიწეროს! ღარიბი თავზე კაკალ მაინც არ დაგანტრეფს! რასაც აქმევ და ჩააცმევ, ყაბულს მაინც იქნება! ეხლა მაგას თუ ცოველ დღე „მაროჟინები“ არა აქვს, აქაურობას ლეწავს! აგრეთვე ტანისამოსი: თვეში სამ კაბას იკერამს! რა ენა და პირი მოსთქვამს, რაც მაგ სასიკვდილეს ფულის ფლანგვა უყვარს! ჩაჩუნებს სულით უცაქრავაზო დალაჯილ წვრილმანს აბა ეხლა ესა, რის მაქნისია, ერთი მიბძანეთ!.. განა ეშეებში კაცმა უნდა ფული დახარჯოს!.. ის გასაშავებელი მაგი დედაც. იმი მაგივრათ რომ ქალი დაარიგოს, და-აჰკვიანოს, ქა, პირიქით კიდევ აგიჟებს: ეს ეკიბაჟი გა-ამართვინეო, ეს დაჩები აყიდვინეო! (ძღმღმით) ი მეხი კი ჩაგასკდა, მეხი! ეკიბაჟი კი არა; მამა გიცხონდა, კალასკა არ გინდა! (საზოგადოებას) არა, ერთი მიბძანეთ, გენაცვა, ვისაც კი ერთი ორი გროში აქუხვია. განა ფაფასავით ერთ დღეს უნდა შეთოხლოს? (სულუხს მადლა აი-შვრტს და თავის ძნავით) ღმერთო! გვედრები და გთხოვ, ერთი-ორად გადაახდევინე იმ პირგასაშავებელ ბარბარესა ჩემი ამ ცეცხლში ჩავარდნისათვის! ცეცხლი ჩაუვარდეს, ცეცხლი, ჩემი ცოდვით იმასა! (სწმინდაჲს უცაქრავსა. უცმად უცაქრავიდან რაღაც პაფარა ვაზა გადმოვარდებო და გადყდებო. სალმუ ვარძისჲნ) უი, შენ კი გაგიწყდეს სახელი, შენა! შენ მოფუკვდი შენს პატრონს! (ჰარუფავს ნამ-ფვრუჲს და თან იწყევლებს) დედა შენიც მინახავს შენზე გაგლეჯილი! (უცმად შემოტრმის მისა რძალი სადნუჲსა უზატრნავი).

გამოსვლა მიორა

სალომე უზარნოვი და მისი რძალი სანდუხტა

სანდუხტა. რა გატყდა? რა ამბავია?

სალომე. შენი თავის სიკვდილი და კენესა, რომ ამისთანა კიწიბი-წოებში ფულებს ხარჯამ!

სანდუხტა. ეგ რა შენი საქმეა? ისევე შენი თავის სიკვდილიცა და კენესაცა!.. რამდენჯერ უნდა გაგაგდო შენ ჩემ ოთახიდან! გასწი, გადი ამ წუთში აქედან და კვლავ ჩემ დაუკითხავად შენ ფეხი აღარ შემოაწაწანო აქ!

სალომე. მაშ არა და შენმა თავის გახეთქამა შენ მოუვლი აქაურობას!

სანდუხტა. ისევე შენმა თავის გახეთქამა და კენესამა, შე ქოფაკო, შენა!

სალომე. (ცვატყვით) სულს ისჯამს) მაშ ამ ცხვირს მოვიჭრი, თუ შენ რა დღე დაგადგეს დღესა! ფასად დაგისვამ მაგ სიტყვებსა! მოიცა, მოგიდეს გასპარა! ერთი კარგა თუ არ ჩაუაყეფინე შენი თავი თვითონ შენ ქმარსა, არ იქნება!

სანდუხტა. მეხი შენც ჩაგაყარე და იმასაცა! არც შენი მეშინიან და არც იმისი! ი შენი შვილი რომ პატარა ჭკვიანი იყვეს, თვითონ შენ მიგბერტყამს, არამ თუ შენ გიჟ ჭკუაზე ივლის!

სალომე. (თავის ძნევით) ხო, რაკი პოვრებს არ დაგიჭერს და „პე-როჟინებს“ არ გაკუენებს!

სანდუხტა. თქვე უბედურებო, პიროვნები თქვენ თუ გაგკვირებიან, თორემ მე შინ ფეხქვეშ გათელილიცა მქონდა!

სალომე. გათელილი, მამა გიცხონდა!

სანდუხტა. მამაც გიცხონდა და მამაც წაგიწყდა!

სალომე. (გამრავლით) ე მანდ ხმა ჩაიწყვიტე თორემ!

სტანდუხტა. თორემ რა? (მიდის ასლთ) აბა თორემ რა? აბა ერთი რა გნებამს?

სალომე. (ჩამოცლვით) არა, მე შენზე ხელზე რათ გავისვრი, როცა შენ ქმარსაც კარგა მოვალეგინებ მაგ თავსა!

სანდუხტა (მასხარული ღიმილით) ერთი არა მინდა-რა ხელი დამა-კაროს და მაშინ შენ სამუდამოთ ამ სიცოცხლეს გამოე-სალომე!

სალომე. (საზოგადოებას) დამიხედეთ რძალსა! (მერე საზოგადოებას სჯლის ქნევით) არა გეგხარ სხვა რძლებსა!

სანდუხტა. შენც არ გეგხარ სხვა დედამთილებსა!

სალომე. აბა, შვილო, მითხარ რა დაგიშავე? ერთი, სხვა დედამთილებივით, პრეშა გრეხას ვუნდები, არ გიგვი, არ გიწმენდამ, საქმელებს არ გიხარშამ.

სანდუხტა. აბა კიდევ მაგაზე მეჯავრები აი! ერთი მითხარ თუ: რა შენი საქმეა ან გვა, ან წმენდა, ან საქმელების ხარშვა? ხვთის მადლით, გაქვავიათ, პატარა გამოიმეტეთ: „ლაქია“ დაიჭირეთ და „პოვარიცა“!

სალომე. შენ რომ ცოტა ჭკუა არ გაკლდეს, მაგეებსაც როდი იცხადებ! ჩვენ დედა-შენივით ტუტუცი ნუ გგონივართ, რომ „პოვრებში“ და „ლაქიებში“ ფული ვფლანგოთ!

სანდუხტა. შე უბედურო, შენ შენი თავი ჭკვიანი გგონია?

სალომე. მაშ არა და შენმა თავის გახეთქამა შენა გგეგარ!

სანდუხტა. ისევ შენმა თავის გახეთქამაცა და სიკვდილმაცა!

სალომე. აბა მითხარ, რომელი ჭკვიანი ძუძუცის ამასა: სულ დღეს შევქამოთო და ხვალისთვის ნუ ვიფიქრებოთ.

სანდუხტა. შე უბედურო! „სულ დღეს“ იქნება, რომ პატარა განათლებულათ ვიცხოვროთ? ხომ გაქუხვიათ! რა ვიცი, წინათ ბარბარეს კარგა შეპყვეხოდით, რომ თვეში ოთხმოც თუმანს ვიღებოთ? ეგ იქით იყვეს, მე თქვენი ფულიდან კაპიკიც არ მინდა! მაგრამ ი ჩემი ათას რვაასი თუმანი ხომ ნაღდი უღვე ბანკში ი შენ სასიკვდილად შეიღსა!

სალომე. შე თავსასიკვდილე! ჩემი შვილი რა ყბათ აიღე! (საზოგადოებას და თან ცრემლს იშვინდავს) ამაზე უბედურება გინახამთ: პირში შეიღს მიწყევლის! (მერე ბაბულს) ან შენი ათას რვაასი თუმანი რა ზღვათ გასკდა, შე სასიკვდილე! ჩემ შეიღს კაი სამი ათასებიც ეძლეოდა!

სანდუხტა. (თავის ქნევით) ხო, ეგეც ვიცი, რაც სამი ათასები ეძლეოდა! აქაური ქალების ფულებს შენა და შენი შვილები, როგორც კაი ვაჭრები, ისე სწონამდით!.. რაკი ჩემმა ფულებმა გადასწონეს...

სალომე. შენმა თავის გახეთქამა, დედა-შენმა რომ ის ორასი თუმანიც ღეხათ დაგვითვალა!

სანდუხტა. ჩემი დედის ჰვლები დაგადგეთ! ძაან კარგი უქნია, თუ არ დაუთვლია! თქვენზე ისიც არამია, რაც მოკცათ! და ასამარხად მოგინდეთ შენა და შენს შვილს ის ფულები

სალომე. (მიჯაბღუა რბალს) ხმა ჩაიწყვიტე ემ წუთში! ისევ შენა და შენს დედასა!

სანდუხტა. (სულს კრავს) ემ წუთში გადი. დაიკარგე აქედან! შენი დუხი აქ აღარ იყვებს!

სალომე. მე კი გავალ, მაგრამ ვაი შენ ტყავსა, შე უბედურო! მოიცა, მოვიდეს გასპარა! (გადის).

სანდუხტა. (მიამასუნს) შენც მენაცვალე და შენი გასპარაცა!

გამოსვლა მესამე

სანდუხტა უზარნოვი (მარტო)

სანდუხტა. (საზოგადოებას) მაგათ უნდათ, მე ჩამკლან და ერთი ორი ათასიც კიდეც აიღონ! (თავის ძნევით) ვნახამთ, მე, თუ თქვენ უფრო წინად გაითხრით საფლავს! ამის იქით მიყურეთ, მე თქვენ როგორ სისხლი გაგიშროთ! სუ ეგ სასიკვდილე, სუ ეგ კუდიანი ბებერი კი ჰრევს ი ჩემ დანთხვეულ ქმარსა! იმტელი ქნა, იმტელი ქნა მაგ ქოფაკმა, რომ საწყალ დედა-ჩემს ფეხი ამოაკვეთინა! (ცრფლს იწმენდავს) რად მინდა თავი ცოცხალი, რომ ჩემი ქმრის შიშით დედასთან ვერ მივიდოდე! იმანაც მითომ სწავლა მიიღო! ისიც მითომ უნივერსიტეტში იყო! სირცხვილით ვერავისთან მი-თქვამს, რომ ქმარი მცემს! (რასაც კი ი თავის გიჟი დედა მიუტუნტულებს, იმისთვის ფეჩატია! ვაცემინებო! (თავის ძნევით) ჰმ!.. ჰმ!.. ნეტა არ მინდა ერთი ხელი კი დამაკაროს და შერე ნახოს თავის სერი! მთელ ქალაქს თავზედ დავახვევ! ასე ჰგონია, ერთხელ ორჯელ რომ დავუთმე და დავფარე, ეხლაც ისე ვუზამ! ერთი ხელი დამაკაროს და მეც ეგ მინდა! გარდავოებს შევებო-ქინებ და პოლიციაში ჩავათრევენებ! აბა მაგას განა ერთი ბეწვა სწავლის ნიშან-წყალი აქვს: დედა-ჩემ ჩასციებია, ეგ ორასი თუმანიც ჩქარა მომეო, თორემ სა-ხლებს ავიწერამო! უი ჩამისკდეს შენი სწავლა! ერთი მა-

გისი და მაგი ქოფაკი დედის სიკვდილი მაჩვენა ღმერთმა
 არა მინდა-რა! ერთი ჩქარა ჩაკვდნენ, რომ მე ჩემი მსი-
 თვის ფულით, მაშინ მაინც ვიქეიფო! მითომ ინჟინერი
 ქმარიცა მყავდა და!.. და აი მეორე წელიწადი გარბის
 და ჯერამ მაგი ხელში პატარა განათლებულათ არ მი-
 ცხოვრია; არც კარეტაო, არც პოვარიო და არც დაჩებიო!
 არა, არა სჯობდა, რომ ისევ ლაკონიძე შემერთო? რაც
 ეხლა იმი ცოლი ქეიფობს, რაც ლაკონიძეს თავის ცო-
 ლის სიყვარული და პატივისცემა აქვს, განა სიზმარში
 კი ვნახამ მე იმას! დედა-ჩემ დაედოს ჩემი ცოდო, რომ
 ამ გიჟების ხელში ჩამაგდო! გიჟივით დაეჟინა თუ:
 „უთუოთ უნდა ინჯილერ მიგცეო?“ ე მენდა ე შენი „ინჯი-
 ლერი“, ე! (აზღაფაჟს) ეხ! რალა თქვას კაცმა! ენლა
 გვიანდა! ერთი სიტყვით, მე როგორც ცხოვრე-
 ბას ვხედავ, ქალმა მანამ კაცი კარგა არ გაიცნოს, მანამ
 არც ინჟინერობას უნდა დახარბდეს და არც ჯამაგირს!
 დაუჟინიათ თუ: „ინჯილერიო — ან დობტურიო!“ ენდა
 ეგ შენი „ინჯილერი“, ემენდა ეგ შენი „დობტური“! ერ-
 თი ძმა სცემს ცოლსა და მეორე! მაგი ძმა ხომ, ღერთმა
 ყოველი ქრისტიანი დაიფაროს, რაც ის საზიზღარი კა-
 ცია! (სცენის გატყდამ შეზღვის სმაჟრღმა და სალმის მაღა-
 ლი ხმით ლაპარაკი) უი, ის ქოფაკი ესა! დახე მართლა
 არ მიუტანა ამბავი! (სცენის გატყდამ გასპარ მიჯირფომღიჩის
 ხმა შეზღვის გაჯავრებით: „ეხლავე შევალ და თმით ავითრევ
 იმ გასაწყვეტს!“) სად დავიმალო? ტახტ ქვეშ შევძვრე?
 არა, მიპოვნის! (ფრიალუღს სცენაზე) შკატში? ვაი, ტანისამოსი
 ალაგია! მა სად წავიდე? რა ექნა! ექ არ მომკლას; (პირ-
 ჯვარს ისასავს) ღმერთო, მიშველე! (შეზღბის გამბაჟიშული
 გასპარ მიჯირფომღიჩი უჭარბნთი).

გამოსვლა მეოთხე

სანდუხტა და მისი ქმარი გასპარ მიკირტუმოვიჩი უზარნოვი

გასპარა. სად მიდიხარ, სადა? მოიცა, შე თავსასიკვდილე, შე გასა-
 ქრობო, შენა!

სანდუხტა. რა გინდა? შენ ვის ავინებ! (გულში) პატარა მაგრათ
 დაგუდგე!

გასპარა. შენ კიდეც კითხულობ! შე თავსასიკვდილე, რატომ დედა-
ჩემს არ მოასვენებ?

სანდუხტა. ის თვითონ მე არ მასვენებს, არამ თუ მე! ჩემ ოთახში
შემოსულიყო და ვაზა გაეტეხნა!.. აი თუ არა გჯერამს!
აი! (უჩვენებს ნაფყვს) თვითონ გატეხა და პირიქით მე
მლანძლამდა!

გასპარა. მაშ არ იცი, რომ გასალანძლი ხარ! მაშ არ იცი, რომ სა-
სიკვდილე ხარ! რათა სდგამ ისეთ ალაგას, რომ გატყდეს.
ან დედა-ჩემმა რათ უნდა მოუაროს შენს ოთახსა? ეგ
გასაქვავებელი ხელები რათ გაოხრია, რომ შენ თვითონ
არ მოუარო სახლსა!

სანდუხტა. ხო, დიად! აღარას დაგიკლებ! შენ ჩემი ათას რვაასი თუ-
მანი ბანკში გედოს და მე გოგოთ თავს გაღდე!

გასპარა. შე სასიკვდილე, შენა, შენი ათას რვაასი თუმანი რა
გაგინდა! მე კაი სამი და ხუთი ათასებიც მეძლეოდა! ი
შენი ქოფაკი დედისა არ იყვეს!

სანდუხტა. (გაბრაზდნა) ი შენი კუდიანი დედაა ქოფაკიცა, ძალლიცა
და უბედურიცა! მაიმუნიცა! (თან ფეხს დაფეხავდა).

გასპარა. (მივარდნა და უნდა რომ ჩაჰკრას. სანდუხტა კარბისაჲნ გაი-
წევს) სუ, შე!.. (თბილეს ჩაჰკრავს) შე თავმოაშრებულო,
შენა! შე თავმოსაკდომო, შენა! შენ ჩემთან როგორ
ბეღამ, რომ დედა-ჩემს აგინებ!

სანდუხტა. (ფიხილით) შენ რაღათა ბეღამ დედა-ჩემის ლანძღვასა?
(ფიხის).

გასპარა. (დადის სანდუხტას წინ) მაშ არ იცი, რომ მე ნება მაქვს და
შენ არა! შენ არ იცი, რომ მე სხვა ვარ და შენ სხვა!
მაშ არ იცი, რომ მე შენი ბატონი ვარ!

სანდუხტა. (ფიხილით) სრულობითაც არა!

გასპარა. (მივარდნა) სუ! ჩაკმინდე ხმა! (მუშვის ძნელით) Я тебе
задам! მე შენ გაჩვენებ! მე შენ მოგარჯულებ!

სანდუხტა. (გაბრაზდნა და ფიხილით) შენ შენი გიჟი თავი და დედა
მოარჯულე, შე უბედურო, ის გირჩევნიან! (მარბის კარ-
ბისაჲნ. გასპარა მოწევა და თბილეს ლაზთიანად ჩაჰკრავს).

გასპარა. შენ კიდეც გაბედე! შენ კიდეც ხმა ამოიღებო! ემენდა, ეგ
შენა, ე... ე!..

სანდუხტა. (დიდი სმათ ციბის) მიშველეთ, მომკლა! მიშველეთ! ^{არაქანული}
 გასპარა (მიჯარდუმა) დაჩუმდი ემ წუთში, თორემ დაგახრჩობ, დაგახ
 რჩობ! (მუშცს უჩაფნოს) დაჩუმდი, თორემ ხედამ! კი-
 დევა იქ? მითხარ, კიდევა იქ? არ გესმის, პასუხი მომეცი,
 თორემ ხედამ! სთქვი, მიეპარე თქო! სთქვი, თორემ აი!
 (უღერებს მუშცსა).

სანდუხტა. (ციბილით) მიეპარე!

გასპარა. (მუშცს უღიფნოს) თავი ქვას ვახალე-თქო!

სანდუხტა. (ციბილით) თავი... ქვას... ვახალე... ე!

გასპარა. (სელს უშაფნოს) ახლა ხელზე მაკოცე, არ გესმის! მაკოცე და
 კვლავ აღარა ქნა!

სანდუხტა. (ციბილით) რა გქნა! ღედელი ხომ არა ხარ!

გასპარა. არ იცი, რომ მე შენი ღედელიცა ვარ და ბატონიცა!.. მა-
 კოცე ემ წუთში, ხელზე მაკოცე, თორემ ხომ იცი!

სანდუხტა. (დაიღრთაქმა და აკოცეს მაინც სელზე) ახ, რა გქნა!

გასპარა. (თავზე სელს უსჯამს) აი ეხლა ხარ კარგი ქალი! წადი ეხლა
 და დედა-ჩემს ბოდიში მოხადე და ხელზე აკოცე!

სანდუხტა. დიად, აღარას დაეუკლებ! (გაბნის).

გამოსვლა მესამე

გასპარა მიკირტუმფიჩი უზარნოკი (მარტო)

გასპარა. (საზოგადოებისაჟენ მუშცის ძნეით) ცემით, მხოლოთ ცემით ✓
 მოარჯულეხ ეხლანდელ ცოლებსა! (მუშც კაჩიშისაჟენ მუშ-
 ცის ძნეით) Я тебе дам! Я тебе!.. ერთი კიდევ გა-
 ბედე, მე შენ გაჩვენებ! გესმით, როცა მე გამიგულეხს,
 მაშინ გაგიყდებო ხოლმე! საწყალ დედა-ჩემს ბავშვივით
 იმსახურებს! (თითუშე სთვლის) ეს ბავშვი მე რათ გავზ-
 დიო—ძიძა დამიჭირეთო! ეს საქმელებს მე რათ მოგხარ-
 შამო—პოვარი დამიჭირეთო! ეს კარეტაო, ეს ეკიბაჟიო!
 საცხა ახალ საკაბეს ნახამს, თუ ჩქარა არ მოაჭრევიან,
 კიდეც მოკვდება! მარტო მაგის შლიაპები და პერჩატკები
 აჭირებს საქმესა! ისე რომ ჩემი მზითვის ფულიო ერთ
 დღეს შეეჭამოთო! სუ ი ქოფაკი ძაღლი, სუ ი კუდიანი
 მაგი დედა კი აგიყებს თავი ტუტუც ქალსა აი! სუ ის

გაქცეული

არი რაც არი! ერთი თუ იმი სისხლი არ დაგლიჯა, არ იქნება! ის ქოფაკი ისა! აგერ მეორე წელიწადი გარბის და იმისი ორასი თუმნის ვექსილი ისევ ხელში მიჭირამს! ერთი გადმოვიდეს აქა! მაგრამ რაღას გადმოვა, იმდღეს კისრის ჩეხით გავაგდე აქედანა! მეტი ჭარი არ არი სახლები უნდა ავუწერო! რა ვქნა, ხალხისაც მცხვენინან!.. იტყვიან: ნასწავლი კაცი როგორ კადრულობს, რომ ორასი თუმნისთვის თავის სიდედრს სახლებს უწერამსო! უხ! (წუმოდის მისი ბზა აჟუციძე).

გამოსვლა მემკვსე

გასპარ მიკირტუმოვიჩი და მისი ძმა ავეტიქა

ავეტიქა. კაცო, რა არის, რა ამბავია? თქვენი ყვირილის ხმა ქუჩაში გაჟლიდა!

გასპარა. რაღა რა ამბავია, მაგ თავსასიკვდილემ მეტათ თავი წაიჭამა!

ავეტიქა. ვინა? შენმა ცოლმა?

გასპარა. კიდეც იმანა!

ავეტიქა. პატარა უნდა წაურტყა ხოლმე და!

გასპარა. ისე შენმა გასპარამ იხაროს, როგორც კარგა მე ეხლა იმას წაურტყის!.. შენა? შენც კიდეც ისე გეჯავრება ი შენი მზეთ-უნახავი ცოლი?

ავეტიქა. უი დასწყევლოს ეშმაკმა, ისიცა და იმის მზეთუნახაობაცა! აი, ეხლა უფრო მაგისთვის მოველი.

გასპარა. რა, ხომ არ გაჯავრებს? ხომ ჩემი ცოლივით მზეთის ფულებს არ გაყვედრის?

ავეტიქა. ეგ და აკლია! როგორ თუ გაჯავრებსო! როგორ თუ მზეთის ფულებს გაყვედრისო! ჯერამ რომ ისე სულს არ უდგამ, აბა მაშინ რა კეთილს დავაყრი! ცოლმა რომ ჩემ წინ ხმა ამოიღოს, სუ ლუკმა-ლუკმა კი არ დავკლწამ! ახლა იმის სიმშვენიერესთან ეგეცა!

გასპარა. სწორე გითხრა, ძიელ მიკვირს, ან აქამდინ კი როგორ უტყეროდი ი მაიმუნსა! კაცო, შენი ცოლისთანა გონჯსა, სანთლით რომ ეძებო, ველარ იპოვნი!

ავეტია. (ამოთხოვს) ეხ, შენი თქმისა არ იყვეს, გონჯი ცოლის ცქერა ყოვლად შეუძლებელია!

გასპარა. აკი გირჩიე, ლამაზი შეირთე, თუ გინდა ბედნიერი იყვე-მეთქი!

ავეტია. ეგ ყველა კარგი, მაგრამ, შენა, ლამაზი ცოლის პატრონო ბედნიერი ხარ?

გასპარა. (დაფიქრდება) მე? სწორე გინდა გითხრა, სანდუხტა ძიელ სისხლს მიფუჭებს!.. შენ ეს მითხარი, რა საქმე გქონდა შენ ჩემთან?

ავეტია. (სვამზე ჩამოჯდება) დაჯექი და ყური კარგა მიგდე! მე, როგორც შენ იცი, ჩემი მაიმუნი ცოლის ცქერა აღარ შემიძლიან და უთუოდ უნდა გავეყარო! „რაზვოდი“ უნდა ავიღო!

გასპარა. იცი, ავეტია, რა გითხრა, მე რომ მკიცხო, ეგ სულ მეტის-მეტია! მთელი ქალაქი გაიგებს და ისევ შენ გაგამტყუფ-ნებენ! არა, ეგ სულ მეტია!

ავეტია. (ამაყად) ვისაც რა უნდა, ისა სთქვას! განა განათლებულმა კაცმა ხალხის ყბედობას ყური უნდა უგდოს?

გასპარა. არა, შენ ეს მითხარი, რაზვოდი რათ გინდა, როდესაც ურაზვოდოთაც ცოლთან გაყრილივითა ხარ?.. თვეში ერთხელ სახლში არ შედიხარ! თუ მოგწონს ვინმე და გინდა ჯვარი დაიწერო, ეგ სხვა არის!

ავეტია. აბა კიდევ მთელი საქმე მაგაში მდგომარეობს აი! ეს ორი კვირაა, რაც ერთი ახალგაზდა გასათხოვარი ქალი გავიცანი და...

გასპარა. ფული აქვს? ლამაზია?

ავეტია. ფულიც ბევრი აქვს, ჩემო ბატონო, და ლამაზიც არის! ლამაზია, გასპარ, ლამაზია, რომ ასე გგონია, კალმით ნახატიაო!

გასპარა. მერე? გედღევა კი ის ქალი?

ავეტია. ბიჭო! როგორ თუ გედღევაო? ყელს მიწვევენ! გაიგეს თუ არა, რომ დოქტორი ვარ, დედა და ქალი ბუზანკა-ლივით მომეხვეინენ!

გასპარა. მაშ, როგორც ეტყობა, იმათ არ იციან, რომ შენ ცოლი გყავს!

ავეთიქა. აი კიდეც მაგაშია საქმე! აი კიდეც მაგისთვის შეჩქარევი „რაზვოდის“ აღებასა! მე ისე მინდა მოვახერხო, რომ ჯვარი მანამდე დავიწერო, სანამ ისინი გაიგებდნენ, თუ მე ცოლი მყავდა!

გასპარა. კარგი და, თუ ცოლი „რაზვოდს“ არ მოგცემს, აბა როგორ გინდა ჯვარი დეიწერო?

ავეთიქა. აბა კიდეც ეგ უნდა მომიხერხო შენა, ჩემო გასპარ, მე იმასთან ლაპარაკი არ შემიძლიან, რომ ვხედამ, მეზიზღება! ეგება შენ როგორმე მომიხერხო ეგ საქმე!

გასპარა. ეგ კარგი და, ის ხომ თავის ათასთუმანს ისევ უკან წაგართმევს?

ავეთიქა. ვერაფერსაც ვერ წამართმევს, ის ფული ჩემ სახელზეა დამტკიცებული!

გასპარა. მაშინ ის „რაზვოდს“ აღარ მოგცემს!

ავეთიქა. ე... ე!.. ნუ კი გააჭირე საქმე და! წადი, შენ ჯერამ მოელაპარაკე. და თუ არ დაჰყაბულდა, მაშინ მე ვიცი! ჰო, დამაფიწყდა, მართლა, ესეც უთხარი, თუ შენი თავის სიცოცხლე გინდა-თქო, ჩემ ძმას „რაზვოდი“ მიეცი-თქო და საცხოვრებლათ შენ მშობლებთან გადადი-თქო!

გასპარა. კარგი, წამო ვნახოთ, რა იქნება! (გადიან. სენა პატარა სანს ცაბილია, მერე შვინდის ანუშვა გულადთვის ცილი).

გამოსვლა მეზვიდო

ანუშვა გულადღვი (მარტო)

ანუშვა. (აქეთ-იქით მიისვრავს და მერე) ერთი სად არის ის გასაწყვეტი სალომე? სად არის, რომ კბილით დავგლიჯო! (საზოგადოებას) განა ამ დღესაც მოვესწარ, რომ სიძემ ქალი მიცემა! ცემა! ცემა! თურმე დიდი ხანია, ის ხელებ დასანტრევი, ეგრე სცემს და ის საცოდავი არას მეუბნება! რა ვქნა, დედა, მცბენიანო, შემომჩივლა საწყალმა! კარგი რომ ემ დროს მოველი და ტირილზე მოვუსწარ! მითომ ეგეც განათლებული კაცია! მითომ ეგეც უნიერსიტეტში ნამყოფია!.. (ძეძლით კაბისავე) უი ჩამისკდეს შენი სწავლა და უნიერსიტეტი! განა იმ ოხერ უნიერსიტეტში ამას გასწავლიან, რომ „ცოლებსა სცემეთო და

სიდედრები სახლიდან აგდეთო!“ ჯერ ორი წელიწადი არ გასულა, რაც მაგ სასიკვდილეს ჩემი ქალი ჰყავს და აგერ ბარე ორჯელაც სახლიდან გაეფუგდივარ! დღეის იქით აბა კიდევა თქვან: „გაუნათლებელთან ლხინსაო, განათლებულთან ჭირი სჯობიანო!“ აბა ერთი მითხარით თუ ეხლანდელ დროში ან რომელი გაუნათლებელი კაცი სცემს თავის ცოლსა? უი, არა მყავდეს ეგა! ჩემ ქალსა, ქა, ჩემ სანდუხტასა, რომელმაც ერთი კალთა ფული შემოიტანა ამ ოხერ, ამ დაწყევლილ სახლში, ქმარმა სცემს! (ჩაიჭრავს ბუხლში) უი, დაუდგეს დედა-შენს თვალები, შვილო! მეც რა კარგი და ჭკვიანი ქალი ვარ: ფულით დარდი ვიყიდე! ათას რეაას თუმნათ ჭირი და ცეცხლი ვიყიდე! ყველა რო მეფიქრა, ამ ცემას რალა მამაგონებდა! მაგრამ რა! მაგათ ეგ ზნე მოდგმითა სჭირთ! მაგის გიჟი, ლაპუტაწი ძმა არ არი, რომ დილა-სადამოს თავის უბედურ ცოლს თავში უტყავუნებს! საწყალი ქალი დააჰლექა! ნეტა ურიგო ქალი მაინც იყვეს! დღეში სამჯერა სცემდა და ეხლა ის საცოდავი ლოგინათ ჩავარდა! დოხტური კია! ნასწავლი კაცი კია! კაი ათასი თუმანი ნაღდი გამოიკრა, ცოლის ნათესავებმა რა სიკეთე უყვეს და ეხლა კი!.. არა, მე ჩემ სანდუხტას იმისეგ ვერ დაგაჰლექებინებთ! მე ვიცი რასაც გიზამთ! მაგრამ, რაც მომივიდეს კი, ახია ჩემ თავზე! ახია, კიდევაც ცოტაა! არა ერთი, გიჟიანივით ხელზე რას დავიხვიე, თუ ჩემი ქალი ან ინჯილერ უნდა მიეცე ან დოხტურსა მეთქი! ემენდა შენი ინჯილერი, ემენდა ე შენი დოხტური! ერთი სცემს ცოლსა და მეორე! ტყუილათ კი არ მითხრა ქეთევანამა, რომ „ბოლოს ბევრს იწანებო!“ (ბუხლზე დაიჭრავს) დახე იმის გულისა არ გავხლი! (შემოდის მისი მძასალი სალომე უზრანოვი).

ბამოსვლა მირამ

ანუშკა გულადოვი და მისი მძახალი სალომე უზრანოვი

ანუშკა. ერთი აქ მობრძანდი!

სალომე. (ჩამოჯდება) რა გნებამს?

ანუშკა. ერთი უნდა მითხრა, თუ შენ გიჟ შეიღს...

გაქანული
გოჭოშაძე

სალომე. გოგები შენ გვარში მოიკითხე! დედა-შენი იყო გოგონა და მამა-შენი! ერთი შეკრეს თოკითა და მეორე!..

ანუშკა. ისემც მოუწვევები შენ იმათა, როგორც ეგ მართალია..

სალომე. რათა, შენ უმჯურო თავისიანი არა ხარ!

ანუშკა. არა, მე სვინდისზე ხელაღებულებს რა ველაპარაკო! შენ მხოლოდ ეს უნდა შემატუობინო, თუ შენ შეიღს რა ხელი ჰქონდა, რომ ჩემ ქალს სცემდა?

სალომე. მაშ თუ ქმარი არ დააქვციანებს ცოლსა, მაშ..

ანუშკა. თქვე უბედურებო, თქვენ თქვენი თავი დააქვციანოთ ჯერამა, ის გირჩენიათ! თქვენი სიგიჟის ხმა მთელ ქალაქშია გაგარდნილი!

სალომე. (წამოსცვმა) ხმის გაგარდნაზე ნუ მივარდება, თორემ, ხომ იცი! შენი ქმარი არ იყო, რომ მთელი ხმელეთი გაცარცვა და ისე შეიძინა იმოტელა სარჩო!

ანუშკა. იმას გამოუდგე! აბა რა მოგპარა?

სალომე. აი შენც კმრისაგან გისწავლია სხვის საქონლის დაჩემება. აგერ მეოთხე წელიწადი გარბის და ის ორასი თუმანი..

ანუშკა. რაც მოგეცით, ისიც არაა! თქვენზე! ნეტა ისიც არ მომეცა!

სალომე. მაშა ქა! შენ აშარ ქალს რომ ვუძლებთ!

ანუშკა. შენმა თავის გახეთქამა, შენა გვავს! კარგი, ვთქვათ, ჩემი ქალი ცუდია, ისა, ის მეორე რძალი ხომ კარგია! ი შენი ნასწავლი დოხტური შეიღი დილა საღამოს რათა სცემს? დალაბანდივით თავში რათ უტყაპუნებს?

სალომე. ჯერ ეს ერთი, ეგ რა შენი საქმეა? ალბათ ღირსია და!

ანუშკა. რა ექნა, რაღა ორთავე რძლები არიან ცემის ღირსი?

სალომე. ალბათ ღვთის წერა ეგრე იყო! ალბათ ღმერთმა ეგრე ინება!.. ჩვენ მხოლოდ ეს უნდა ვთქვათ, რომ რძლებში ბედი არა გექონდა!

✓ ანუშკა. უი, იმას უნდა ჩავაყარო მეზი, ვინც ღვთის იქით სწავლას დახარბდეს და თქვენისთანა გოგებში ქალი ჩააგდოს!

სალომე. გიჟი არა ხარ, შე უბედურო! შენზე გიჟი ვილა! მთელი შენი კმრის შეძლება ფაფასავით ერთ ღვთის შეჭამე!

ანუშკა. მაგას კი სწორე მეუბნები, მე და ჩემმა ღმერთმა! თქვენი გულისთვის სულთი ხორცამდინ გავიყიდე, რაც კი მქონ-

და, სულ მივაგირ-მოვაგირავე და მე კი ეხლა შევრჯელ-
თუშანიც მენატრება! უი, არმათ გექცეთ შენა და შენ
შვილს ჩემი ამაგი!

ხალომე. (მიჯაბღმა) ისევ შენა და შენ შვილებსა! როგორ თუ შენ
ჩემ წინ შვილს მიწყევლი! ჩემმა შვილმა არ გითხრა, ფე-
ხი აღარ გადმოაწაწანო აქაო! რამდელჯერ უნდა დაგი-
თხოვოთ შენ ჩვენ სახლიდგან! გადი, ემ წუთში დაიღუ-
პე შენ ჩვენ სახლიდგან! გადი დაიკარგე, შე თავლაფში-
ანო, შენა!

ანუშკა. მე თუ გავალ, ჩემ ქალსაც თან წავიყვან! და შენმა შვილმა
მაშინ ნახოს თავის სერიო!

ხალომე. მამა გიცხონდა, ნაფუზრის თავები არ ჩაგვიჭამო! (ყვირის)
გადი თორემ გაგათრევენებ! (შემოტრმის სადღესცა).

ბამოსალა მიცხრა

იგინივე და სანდუხტა უზარნოვი

სანტუხტა. (თავის დღას) დედა, რა ამბავია?

ანუშკა. რაღა რა ამბავია, კინაღამა, მცემა შვილო!

სანდუხტა. როგორ თუ მცემაო? რახან ცემა აგრე მოსწონთ, ეხლა მე
ვაჩვენებ, ცემა როგორც უნდა (მიჯაბღმა დღამთილს და
ჩაჭრავს) აი ცემა ესე უნდა!

ხალომე. ერთი ხელობა ზო კარგა ჩაეაყუენინე შენი თავი შენ ქმარსა,
კიდევ გინდა?

სანდუხტა. (მიჯაბღმა) აი ჩაყევა როგორ უნდა! (კარგი ლაზათიანად
ერთი მთიფის ჩაჭრავს).

ხალომე. (ყვირის) მიშველეთ! მიშველეთ, დამახრჩეს!

სანდუხტა. დაჩუმდი, შე კუდიანო ბებერო, შენა! ჩაწყვიტე ხმა! კი-
დევ მიუტან ი შენ გიჟ შვილს ამბავს? კიდევ? თქვი, შე
ქოფაკო, შენა! (მოწვს მთელდარს).

ანუშკა. კარგი შვილო, დაეხსენ, ექ მაგ გიჟმა ხალხი თავს არ და-
გვანვიოს!

ხალომე. (ყვირის) შვილო გასპარ! შვილო გასპარ! მიშველე, მომკლეს!
გასპარ! (შემოტრმის გასპარა).

გამოსვლა მათი

ინიგე და გასპარ მიკირტუმოვიჩ უზარნოვი

გასპარა (თავის დედას) დედა, რა არი, რა ამბავია?

ხალომე. (მივარდნა შვალს და მოსვლას) შვილო მიშველე, მკლავენ!
კინალამ დამახრჩეს!გასპარა. (თვალს დააბრიალებს) როგორ თუ მკლავენ? როგორ თუ
კინალამ დაგახრჩეს?

ანუშკა. ნეტავი შენა, მაგ ტუტუტს ყურს უგდებ!

გასპარა. (მასხარული ღიმილით თავს უკრავს) შენც აქა ბრძანდები! მე
დიდი ხანია შენთან საქმე მაქვს! (თავის დედას) დედა, შენ
გადი და მე ამათ მოგურიგდები!✓ ხალომე. შვილო, გასპარჯან, გენაცვალოს დედა, თუ ჩემი ხაარი
გაქვს, ერთი კარგათ ჩაუყეფე ეგ ორივენი! შეტადრე ეგ
კუდიანი ბებერი! (გადის).

გამოსვლა მითერთმობი

იგინივე, ხალომე უზარნოვის გარდა

გასპარა. (გაბრაზებით) ერთი უნდა მითხრათ, თუ დედა-ჩემთან თქვენ
რა გესაქმებათ? (მერე სიდეძს) შენ კიდევ ან როგორ
გაბედე ჩემ სახლში ფეხის შემოდგმა? (ფეხს დაადგაბრუნეს)
რამტელჯერ უნდა გაგაგდო შენ აქედან!ანუშკა. (სვლის ძნელად) დამიხედეთ ნასწავლ სიძესა! დამიხედეთ ინ-
ჯილერ სიძესა! უი, არა მყავდე შენა! უი, გაგინმეს ძირ-
ში ეგ ენა!გასპარა. (მივარდნა სიდეძს და უნდა, რომ ჩაჰტას, მაგრამ სანდუცა
მიუშვალავს თავის დედას. გასპარა ჩაჰტავს სანდუცას) გადით,
გადით აქედან, ემ წუთში თქვენი ფეხი აქ აღარ იყვებს!ანუშკა. (გადაფატრება თავის ძალს) მიშველეთ, შვილი მომიკლა! მი-
შველეთ, ქა, ქრისტიანები არა ხართ!გასპარა. (მივარდნა და მიუღწევს მოუღერებს) ჩაწყვიტე, შე ქოფაკო ძა-
ლო, ხმა!ანუშკა. (სვლს მაღლა აიშვრტს) მამაზეციერსა ვსთხოვ, შვილო, რომ
არ მოგყაროს ჩემი ხნით! ქოფაკი ი შენი აძაღლებული

დედაა აბა!.. ეხლა ვარ განა ქოფაკი, როცა შენისთანა გიქსა და ლაპუსტაწს კაი ლამაზი ქალი მივეცი და კაი ათას რეაასი თუმანი დავუთვალე? უი, არმათ და ცეცხლათ გეგცეს ჩემი ამაგი!..

გასპარა. (გასპარა მიჯარდუმა და უნდა ჩაატყვას) გადი! გადი, დაიკარგე და თან წათარიე ე შენი ტუტუცი ქალიცა!..

ანუშკა. ნუ გეშინიან, შენც რომ არ მითხრა, მე თვითონაც არ გავუშვებ თქვენისთანა გიჟებში ჩემ ქალსა! (სანდუხცას) წამო, წამო შვილო! მე ამას ფასათ დაუსვამ ამ სიტყვებს!

გასპარა. ერთი უნდა მითხრა, თუ რა ნაფუზარის თავებს ჩამიჭამ?

ანუშკა. მე შენ ნაფუზარის თავებთან რა საქმე მაქვს! მე ჩემსას მოგიტხოვ!

გასპარა. (ვითომ იცინის) ხა! ხა! ხა!.. იქნება შენა გგონია, რომ ათას რეაასი თუმანი უკან მიირთვა?

ანუშკა. მაშ არა და შენა და შენ კუდიან დედას შევანარჩუნებ!

გასპარა. ის ფული ჩემ სახელზეა დამტკიცებული და ვერც შენ და ვერც შენი ტუტუცი ქალი კაპიკსაც ვეღარ გაიტანთ!

ანუშკა. არა, ჩვენც ორამდინ თვლა ვიცით! ჭკუა გვაქვს! ი ფული მე შენ როდი გაჩუქე! მე მოწმებთან მოგეცი, როგორც ქალის მზითები! განა სამუდამოთ, სანამ ქალი უწლოვანია!

გასპარა. ენახოთ, რას წაიღებ! (მარჯო თავის გულში) ვაი წაებდი! ეგ სულ დამავიწყდა!

ანუშკა. (თავის ქალს) წამო, შვილო, წამო! მოშორდი ამ დანთხვეულებს!

გასპარა. (მიჯარდუმა) როგორ თუ დანთხვეულებსა? (სულს ჰკრავს).

სანდუხტა. (ფიქრით) წამო, დედა, წამო, ექ არ მოგკლას ამ გიჟმა! (დედა და ქალი გაჯარდუმიან, გასპარაც მუშტ-მოდერბული გაბოღდგმა).

მღვმელთა მმოთხე

სცენა წარმოადგენს უზარნოვანთ სახლს. სალომე უზარნოვი წამოწოლილია ტახტზე

ბამოსვლა პირველი

სალომე უზარნოვი (მარტო)

სალომე. (საზოგადოებას) უჰ! ძლივს არ მოვისვენე! ძლივს თავი დავან
ჭირი არ შოვიშორე! ერთი კვირეა, რაც იმ გასაწყვეტს
აღარ უტყერი და ასე მგონია, ახლა დავიბადე მეთქი!
გუშინ შამოეთვალა: უნდა შენ შეილს გავეყაროვო, ჩემი
კაბები გამომიგზავნეო. (მუხლში ჩაბრწყინდა) უჰ! თუ გაე-
ყარე, მე შენ გითხრა, ან მე და ან ჩემმა შეილმა ერთბა-
შათ თავი არ მოვიკლათ! იმას ეგონა, შეგვხვეწებით, კალ-
თებ დავუჭერთ, (თავის ქვეშ) მაშა უცხონდა, აღარას
ჩავუკლებთ! ყველა აშარი და თავსასიკვდილე თავის თავს
აზარალებს, თორემ ჩვენ რა? მე შენ გითხრა, ჩემი შეი-
ლები ერთი ორი ათასებ ვეღარ აიღებენ! გიჩივლებთო!
ხო, მაშა გიცხონდათ ან შენ და ან ავეტიქას ცოლსა,
ერთბაშათ ნაფუშარის თავები არ ჩავგიქამოთ! ბევრიც
რომ გვიჩივლოთ, რას დავაკლებთ? ე ფულები ჩვენ სა-
ხელზეა დამტკიცებული; თუ ქრებებს გავყრებით, პირ-
იქით მაღლობასაც შემოგიტოვლით! მე შენ გითხრა, ჩემ
შვილებს ქალები დავკავებთ! აგერ ჩემ ავეტიქას, ენა-
ცვალის დედა იმას, სამი ათას თუმნიანი ქალი ეხლავეც
ეძლევა!.. ოღონც ე თავის მაიმუნ ცოლს კი შორჩეს და!
(შეზღუდის მისი შვილი გასპარ მივარდებოდაი უზარნოვი).

ბამოსვლა მეორე

სალომე უზარნოვი და მისი შვილი გასპარა

სალომე. შვილო გასპარჯან, სად იყავი?

გასპარა. (წარბშეკრული) ჯანაბაში! სიკვდილში!

სალომე. (წამოვარდნა) ჯვარი გეწეროს, ქა! უწინ დედა-შენ დაუ-
დგეს თვალები, ქა! ეგ რა თქვი, გენაცვალოს დედაშენა?

- გასპარ.** (ჯიბიდან ბაღაც ქაღალდს ამოიღებს და სცოლზე დააგდებს) წაიკითხე და რაცა ვთქვე გაიგებ (ბოლო თავის ქნევით) ეს სუ შენგან კი მომხივიდა აი!
- სალომე.** (შეშინებულად განვალებს) რა არი, რა, შეილო? ნუ კი მაშინებდა! რა არი, სამსახურიდგან ხომ არ გამოგაგდეს?
- გასპარა.** (სიშინებულად იყვას დაშინებულად) წაიკითხე და გაიგებ, რაც არი!
- სალომე.** (გაშლის ქაღალდსა და უცნაურად სულდგან გააგდებს) უწყება?!, შეილო, ვინ გიჩივლა?
- გასპარ.** მითომ არ იცი! ერთი, დედა-შეილობას, აქ თავს ნუ იკატუნებ და (უწყებებს აიღებს სულში და სცოლზე აცხადებებს) ეს სუ შენი ჭარტალა ენის ამბავია, სულა!..
- სალომე.** ერთი უნდა მითხრა, შეილო, თუ ეგრე რა გაცეცხლებს, შენ ცოლს უჩივლია, შენთან გაყრა უნდა; ნუ, აღეჭი და გაეყარე!.. აბა მაგაზედ რაღა გაბრაზებს? მე დიდი ხანია ვიცი, რომ თქვენი ცოლ-ქმრობა აგრე დაბოლოვდებოდა!
- გასპარა.** (მწაბრე იფინის) ხა... ხა... ხა!.. (თავის ქნევით) შენ გგონია, მე იმასა ვწუხვარ, რომ ცოლი მეყრება?
- სალომე.** რა ვიცი, მა რა არის! თუ ეგ უწყება გაყრისა არ არის, მაშ სხვა რა უნდა იყვებს?... ე ფული ხომ შენია!..
- გასპარა.** ვინ მოგახსენა? აი კიდევ მაგ ფულზე მიჩივიან აი! აი კიდევ მაგაზე მეკიდება ცეცხლი და ალი, აი!..
- სალომე.** (შეშინებულად თავს დასაყრდენად) რათა, გენაცვალის დედა! და? განა ცოლის ფული შენ სახელზე არ არის შეტანილი ბანკში? განა ის ფული შენი არ არის?
- გასპარა.** მეც ეგრე მეგონა, მაგრამ... სრულობით დამავიწყდა, რომ მოწმებთან დამითვალა ი ჩემმა სასიკვდილედ სიდედრმა ის დაწყევლილი ფული! სრულობით დამავიწყდა, რომ ჩემი სასიკვდილედ ცოლი მაშინ უწლოვანო იყო!.. ეს არის ეხლა აღვოკატს ველაბარაქე და იმან მიპასუხა თუ, მე ვერაფერს ვერ გიშველით ეხლაო!.. რაკი ქალი წლოვანი გახდაო, როცა უნდა, უკან გამოიტანს იმ ფულსაო!.. წადი და ეს არ გინდოდა! ე შენ ჭარტალა ენას ეს არ მოსწევდა!

სალომე. (პირ-ღია დაჩქარება) რას ამბობ? რას ტუტუტობ! სალომეა და ვანცას ცოლმა ბევრი იღავა, ბევრიც თავში იცა, სამ-სამ-ში აღევაკატიც დაიჭირა, მაგრამ თავის ქმრისაგან კაპი-კიც ვეღარ გაიტანა!..

გასპარა. (მთომინდობიდან გამოდის) წი!.. ის სხვა საქმეა, როდესაც ქალი წლოვანია და თვითონ უმტკიცებს ქმარს ფულსა, ასე იგი აჩუქებს!

სალომე. რას ამბობ, შვილო! მაშ ის ათას რვაასი თუმანი წაგერთმევა?.. მაშ ის ფული შენი აღარ იქნება?.. მაშ ის ათას რვაასი თუმანი დაიკარგა?..

გასპარა. ისე, როგორც შარშანდელი თოვლი! ვისგან? შენგან! შენ ჭარტალა ენას ეს მოსწევდა ესა, აი!

სალომე. შვილო, გენაცვალოს დედა, როგორც იყვეს, ისევე შეურიგდი ი შენ ცოლსა!

გასპარა. ხმ! ბევრი ვეცადე, მაგრამ დედა და ქალი დიდ უარზე დგანან!

სალომე. გენაცვალე შვილო, როგორც იყვეს!..

გასპარა. (სკლის ქნევით) რას ამბობ, რასა? სულ ერთია, ის ათას რვაასი თუმანი ჩემი ხელიდან დაკარგულია, დაკარგული!

სალომე. (ერთ ჯაი ლაზათიან სილას შემოაჯრება) უი, დაუდგეს დედა-შენ თვალები!

გასპარა. ეხლა გვიანდაა! ეგ მაშინ უნდა გეფიქრა, როცა მაგ ჭარტალა ენას არ აყენებდი! ისე თუ ასე მაინც შენ დამლუპე! მაინც შენი ხელითა ვარ მკვდარი!

სალომე. შვილო გასპარჯან! ჩემი რა ბრალია, გენაცვალოს დედა შენა? (მოჭო საზოგადოებას) გაგიგონიათ, აქაურობას ლეწამდა, მცემდა, სისხლს მიშრობდა და ხმაც არ ამომელო?

გასპარა. თუ ეგრეთიც იყო, მაშ რათ გამირიგე? რათ ჩამაგდე ამ უბედურებაში?

სალომე. რა ექნა, შვილო, აქეს! ახლა მეც ხომ გულთმისანი არ ვიყავ!

გასპარა. (ფუქს დაფაცხაუნებს) როგორ თუ „გულთმისანი! მანამ კარგა არ გამოიძიე, მანამ კარგა არ იწვლილე და აკითხე, რათ მაგდებდი ამ ცეცხლში და უბედურებაში? რათა? ფული—ფულად მიმდის ხელიდან, მასხარა—მასხარათა ვხდები ქვეყნისა!

სალომე. შეილო, ნუ ხარ გულ-ჩქარი! კაი ადვოკატი დაიქვეყნა გენაცვალოს დედა შენა, და როგორც იყვეს ე ფულ ნუ დაანებებ!

გასპარა. რას ამბობ, რა ადვოკატი! ახლა ადვოკატებზე გინდა დამლუპო? აქ რაღა ადვოკატი მინდა, როცა თეთრათ ვხედავ, რომ საქმე წაგებულა! (გაბზაჭოდული დადის) ეს სულ შენ კი შემძღვენ აი! ქვეყნის პამბულა გამხადე, ქვეყნის! (ღედის წინ დადგომა და მწაბუღი ღიმილით) მითომ დედაც იყავ! მითომ შევილისთვინ გულიც გეწოდა! იქით შენ ჩემ საქმეში აღარ გაერიო! გესმის!

სალომე. შეილო, გასპარჯან, წენ ქეჟუას დაუხმე, გული დაიმშვიდე! ჯანი გულადოვის ქალსაც გაგარდეს, იმი მეტი ქალი აღარ არი? ქვეყანაზე ხომ მდიდარი ქალი არ გაწვევტილა!

გასპარა (თავის ქნევით) ხმ! აი თუ არ დაგიშლია, სწორეთ ეხლა კი დევ მომცემს ვინმე ორი ათას თუმნიან ქალსა! გაათავე, ჩამომეხსენ! რა გინდა, ტყუილათ გულს რათ მიშფოთებ! თავეში ვახლი იმ ოხერ ფულებს და ამ დაწყევლილ ქალაქიდან გადავიღუბები სადმე!..

სალომე. შეილო, მაშ რახან ეგრეა, პეტრებუხში გამწესდი!.. ამბობენ, იქ მდიდარი ქალები არიანო, იქ კი კაი ქალს გაგირიგებ!

გასპარა იქნება შენა გგონია, თუ საცა მე გავმწესდე, შენც თან გათრიო? აღარას დაგიკლებ! ახლა იქ გინდა თავი მომჭრა?.. დღეის იქით მე გთხოვ, ჩამომეხსენ!.. (დაავლავს ჟეყმას სელს და თან ვარჯის გაიბზახუნებს).

სალომე. (მიამასხვს) შეილო, გასპარა!..

გამოსვლა მესამე

სალომე უზარნოვი (მარტო)

სალომე. (დაეცემა ფასცა და მიხსლავს იმუნს) უი, დამიდგეს თვალები! უი, მომიკვდეს თავი! შეილი შეილათ გაგაუბედურე და თანაც ქვეყნის პამბულა გაგხდი! (თავის ქნევით) ახლა რამდონ დამცინებს ის სასიკვდილე ქეთევანა! (მიხსლავს)

ჩაიკრავს) დახე, იმის გულისა არ გავხდი! დახე, მართლად გამომდევარი ბოლოს ბევრს ინანებსო! დახე, მართლა არ ამიხდა იმ გასაწყვეტის ქადაგება!.. ჩემი შვილი ტყუილად კი არ მაყვდრის! მე, მე გამოვჭერ უდანოთ ჩემ შვილს ყელი! ქვეყნის პაპულათ მე გავხადე ჩემი შვილი!.. ახია, რაც მომივიდეს! კიდევაც ცოტაა! ეს იმაზე, რომ კარგა არ ვიწვრილე და ვიკითხე, როცა იმ სასიკვდილეს ჩემ შვილს ვურიგებდი!.. (სულს მალავ აიწუჭებს) ცეცხლი ჩაუფარდეს, ცეცხლი, იმ გასაწყვეტ ბარბარესა ჩემი ამ დღეში ჩაგარდნისთვის! ისიც მინახავს თავის შვილებზე გაგლეჯილი! ისიც... (შემობრმის მისი შვალი აჟიციქ მივირცხმევიჩი).

ბამოსვლა მმოთხე

საღოზე უზარნივი და ავეტიქა

ავეტიქა. (სწრაფად) გასპარა სად არის, სადა?

საღოზე. (შეინუილი) რა იყო, შვილო რა?

ავეტიქა (მოთმინიანად გაზღვის) სად არის?.. მეჩქარება!.. მიშველოს რამე, თორემ სულ დავიღუპები, სულა!

საღოზე. (წამოგარდებს და შვილს მოსწევს) გენაცვალოს დედა, რა არის? რა მოგივიდა, შემატყობინე? (მოჭო იქით) ვაი ჩემ თვალებსა, თუ ამისაც ცოლმა უჩივლა!..

ავეტიქა. გასპარა სად არის? მეჩქარება, სად არის?

საღოზე. დამშვიდდი, გენაცვალოს დედა შენა!

ავეტიქა რა დროს ეგ არი, სად არი გასპარა?

საღოზე. გასპარა, შვილო? ეს არი ეხლა აქ იყო და არ ვიცო, სად წავიდა!

ავეტიქა. (თავზე სულს წაივლავს) ვაი წავხდი!

საღოზე. (მიგარდებს) რა იყო, შვილო, რა იყო? თქვი, არ იტყვი, ნუ კი მტანჯამ და!

ავეტიქა. (აღშფოთილი) რაღა რა იყო, რაღა რა იყო! ციხეში მსვამენ და ის იყო!

საღოზე (უდმად ფასტო დაძვება და სამინლად დაიწივლავს) უი, დედა შენს დაუღვეს თვალები!.. რაზე?..

- ავეტიქა.** იმაზე, იმაზე, რომ... დილას უწყება მივიღე და...
ხალაშე. (მუხლში ჩაიკბას) მაშ შენც უკან გერთმევა ცოლის ფულები?
ავეტიქა. ნეტაი კი მარტო მაგით გადავრჩე და რაღა მინდა!..
ხალაშე. რას ამბობ, რასა!.. ციხეში რაღათა გსვამენ?..
ავეტიქა. რით ვერ მიხვდი, რომ ჩემს მაიმუნ ცოლს ჩემთვის უჩივ-
 ლია!.. წავიღე უწყება, ვაჩვენე იმასა და ვკითხე: ეს შენი
 უნარია-მეთქი? იმან მიპასუხა: ჩემიო!.. როგორცა თქვა,
 ჩემიო და, მე თვალებში სისხლი მომერია, მივვარდი და
 დავეთრიე!.. როდემდინ ვცემე და ვათრიე, აღარ მან-
 სომს: მახსოვს მხოლოდ ისა, რომ იმან განგებ გული
 წაიყვანა, დაიყვირა... შემოცვივდნენ მეზობლები...
ხალაშე. (საშინლად დაიკვლავს) გასკდეს დედამიწა და ჩამიტანოს
 თანა!.. მერე?.. მეზობლებმა დაგინახეს, რომ სცემდი?!..
ავეტიქა. როგორ არ დაჰინახეს!.. ის გასაწყვეტი იმათ გამაგდებინეს
 ხელიდან!
ხალაშე. (კანკალით) და ეხლა შენ ციხეში გსვამენ!.. უი, რაღათ მინ-
 და თავი ცოცხალი!.. რაღათ!..
ავეტიქა. მეზობლებმა ჩემ სიმამრს შეატყობინეს და ახლა ის, ხომ
 იცი, უჩივრათ არ გაუშვებს!.. მეტადრე, როცა მოწმეებიცა
 ჰყავს!..
ხალაშე. შეილო, რათ მომკალ, ან შენი თავი რათ გააუბედურე!..
 ჯანბას, წაერთვა ის ოხერი ათასი თუმანი, მოწმეებთან
 რაღათა სცემდი?..
ავეტიქა. იქნება შენა გგონია, რომ მე ათასი თუმნის გულისთვინა
 ვცემე!.. მე ისე ის ათასი თუმანი არ მალონებდა, რო-
 გორც ისა, რომ...
ხალაშე. (სიფყვას აწყყვდინებს) რა, რა? კიდეც არის უბედურობა რამე?..
ავეტიქა. მე რომ ეხლა ხანებში მდიდარი, ლამაზი ქალი მეძლეოდა,
 აბა რაღა თქმა უნდა, რომ ჩემი ცოლის ჩივილს ისინიც
 შეიტყობდნენ, ესე იგი გაიგებდნენ, რომ მე ცოლიანი
 კაცი ვარ!
ხალაშე. (მზარედ) ახლა უფრო არ გაიგებენ!.. ახლა უფრო ქვეყნის
 პაშა ულა არ გავხდები! ეს რა მიყავ, შეილო? ან შენი თა-
 ვი რათ გაიუბედურე, ან მე რათ მომაყენე ეს ცეცხლი?

ავეტიქა. უშენოთაც ვიცი, რომ ჩემი საქმე მე თვითონ წავაბდინე! უშენოთაც ვიცი, რომ ჩემი პრაქტიკა ეხლა სრულდებით დავარდება! მეტადრე იმ გასაწყვეტ ჩემ ცოლს კაი წარჩინებული მამა და ნათესავები ჰყავს! მე უფრო იმას ვწუხვარ, ჩემი ნაცნობები რომ მკითხავენ, რა ვუპასუხო? (პაფატასანს დაფიქრდება და ბრუ) მოდი, იცი რას ვეტყვი? ჩემი ცოლს ცუდი ქქევისა იყო-მეთქი და!

სალომე. (უხმად გაცნობს) შენ ყველას პროსტატ ეს უთხარ: ცუდათ იქცეოდა, სხვა უყვარდა-თქო და!..

ავეტიქა. (ისევ დაღმნდება) არა, არა! ეგ უფრო ცუდია! მოწმეებს მოითხოვენ! აბა ტყუილი მოწმეები ეხლა სად ვიშოვნო? მეტადრე იმ გასაწყვეტზე არავინ დაიჯერებს! Одним словом, დავიღუპე! სამუდამოთ დავიღუპე!

სალომე. წადი, შვილო, და, როგორც იყვეს, ისევ შეურიგდი!

ავეტიქა. (გაღმნით) ეხლა? ეხლა, როდესაც ყველამ კიდევ შეიტყო! ეხლა, როდესაც იმის მშობლები და ნათესავები ჩემ სისხლსა სვამენ? მე გასპარას იმიტომ ვეძებდი...

სალომე. გასპარას თავის დარდი და ნაღველი აწუხებს!

ავეტიქა. რა, იმასაც ხომ არ უჩივლა ცოლმა?

სალომე. მაშა ქა! მაშა!.. მე მაგას ვტიროდი და ვჩიოდი, ზედაც ე შენმა უბედურობამ მომატანა! (სეაღმს აიშვრტს) ღმერთო! ისეთი რა შეგცოდნე, რომ ეს უბედურობა მომაცხენე! მარხვა ყოველთვის წმინდათ შემინახამს, უქმი დღე არა დროს არ გამიტეხნია, კაცი არ მომიკლამს და გამიცარცვნია! რაზედ, რაზედ ეს უბედურობა უბედურობაზედ? ეს ცეცხლი ცეცხლზედ! ვინ არი, შვილო? ვილაც მოდის!

ავეტიქა. (აუბმისდილი) სს!.. მგონი პრისტავია!

სალომე. (აიქივით) პრისტავიო? პრისტავიო? პრისტავს ჩემ სახლში რა უნდა, ქა! (მომოდის პრისტავი).

გამოავლა მესუთე

იგინიფე და პრისტავი

სალომე. (მიჯარდება პრისტავს) რა გნებავს? რა გესაქმება?

პრისტავი. (მიჯარდება თავს დაუკრავს) თქვენთან არაფერი! მე მხოლოდ თქვენ შვილ ავეტიქ მკირტუმოვი დოკტორ უზრანოვთანა მაქვს законный საქმე!

ხალომე. (გაფიცვლად) ან ჩემ შვილთან რა გესაქმება, რა? **პრისტავი.** ეგ თვითონ იცის! (მარჯავიდან) ავეტიქ მიკირტუშოვიჩი! გთხოვთ გამოძიებელთან წამობრძანდეთ!

ხალომე. (ფასს დაფაქვინებს) როგორ თუ გამოძიებელთანო! გამოძიებელს ჩემ შვილთან რა ესაქმება?

ავეტიქა. (პრისტავს) მე კი წამოვალ, მაგრამ ძიენ მიკვირს თუ, გამოძიებელს რისთვის დაუბარებია.

პრისტავი. მაგას თვითონ გამოძიებელი მოგახსენებთ!

ავეტიქა. მაინც უნდა ვიცოდეთ თუ არა!

ხალომე. თუ შენ რიგიანი კაცი ხარ, უნდა ერთი მითხრა თუ, გამოძიებელს ჩვენთან რა ესაქმება?

პრისტავი. თუმცა თქვენი შვილი კიდევ გაიმბობდათ, მაგრამ, რახან ეგრე გსურთ, მე გაგიმეორებთ! დღეს დილას, თქვენ შვილ ავეტიქ მიკირტუშოვიჩს იმნაირათ უცემნია თავისი მეუღლე, რომ ის საცოდავი ეხლა უკანასკნელ დღეშია!

ხალომე. სტყუის ის გასაწყვეტი, სტყუის!

პრისტავი. მოითმინეთ!

ავეტიქა. ის რომ ბუნებითვე ქლეკი იყვეს, ჩემი რა ბრალია!

ხალომე. გათხოვებამდინაც ის ავადმყოფი იყო!

პრისტავი. ეგ მე არ შემეხება! მე მხოლოდ იმას მოგახსენებთ, რაც დღეს მოწმეებმა და დოქტორებმა შეამოწმეს!

ავეტიქა. მე თვითონ დოქტორი ვარ და ვამბობ, რომ...

ხალომე. ჩემი შვილი თვითონ დოხტურია!

პრისტავი. (მასსარული დამილით) ალბათ თქვენმა შვილმა სხვა უნივერსიტეტში შეისწავლა ექიმობა!..

ხალომე. (გამბრაფდა) როგორ თუ სხვა უნივერსიტეტში შეისწავლაო! რუსეთში კურსი შენ დაასრულე თუ ამანა? მენდალი შენ მიიღე თუ ამანა?.. ამას გარდა, მე ერთი ინჯილერი შვილიცა მყავს, იცი შენა?

პრისტავი. თქვენი შვილები, თუ გინდა, მინისტრებიც იყვნენ, ჩემთვის სულ ერთია! მე მხოლოდ ჩემ ვალდებულებას ვასრულებ! (მარჯავიდან სასცავად) ავეტიქ მიკირტუშოვიჩი! გთხოვთ წამობრძანდეთ!..

ხალომე. (გაფიცვლად) ფაქტს აცაჰყენებს! შენ ვინა ხარ! რა პრავა გაქვს, რომ ჩემ შვილს უბძანებ?!..

თეატრული
მხატვრობა

ავეტიქა. რადგანაც მე ჩემ თავს დამნაშავეთ არა ვსახამ, ამისთვის მე თქვენ თხოვნას ვერ ავასრულებ!

პრისტავი. (მთმინიდან გამოსვლა) მე გთხოვთ, მინამ ძალაზედ არ მივარდნილა საქმე, თქვენი ნებით წამობრძანდეთ! და თუ ძალაზე მივარდება საქმე...

ხალომე. როგორ თუ ძალაზე!.. მართლა ჩემი შვილი რა ავაზაკათ გახადე!.. გაიგე და შეიტყუე, რომ ჩემი შვილი არაფერში სტყუის! თვითონ ამის ცოლია აშარიცა და ავაზაკიცა!

პრისტავი. უკახასკნელად მოგახსენებთ და გირჩევთ მე თქვენ...

ავეტიქა. კარგი, მე კი წამოვალ, მაგრამ მაინც კიდევ რე ჩემ თავს დამნაშავეთ არა ვსახამ! (პრისტავი და აჯუცი დადებიან).

ხალომე. (პირ-ღია და თვალში-დაწყებული დაბრუნება. პაჭარა სანს უკან გონებაზე ზოგა, თავში წაიშენს და თან ციხის). შვილო, ავეტიქჯან!.. გენაცვალს დედა, შვილო, შენა!.. ამ დღე-საც მოვესწარ, რომ ციხეში შვილს მისვამენ!.. ავეტიქ, შვილო, ავეტიქ!.. (გაქანება კართისკენ, კართში წაიძვება და გული წაუფა).

ფული და ხარისხი

კომედია 8 მოქმედებად

მოქმედნი პირნი:

(აქვე მოხსენებულია, ვინც პირველად წარმოადგინეს ეს პიესა).

თავ. დავით ლაშაძე. 60 წლ.—აცვია: პირველ მოქმედებაში—ძველი, ფარჩის შავი ახალუხი, მაღალი შავი ჩექმები. მეორე და მესამე მოქმედებაში—ზამთრის ქართული კაბა, ბუხრის ქუდი (ი. იმედიშვილი).

ენ. ბაბაღე ლაშაძისა—50 წლ. ამისი მეუღლე—აცვია პირველ მოქმედ.—ლურჯი, ჩითის კაბა, თალხი სარტყელითა და თეთრი გულის პირით, ძველი ლეჩაქი. მესამე მოქმ. მიხაკისფერი შალის კაბა, შავი სარტყელითა და გულისპირით, ახალი ლეჩაქი და აბრეშუმის თალხი ბაღდათი. (აფსაჭიშვილისა).

თავ. ლევან ლაშაძე—მათი 20 წლის შვილი—отставной вольноопределяющийся—აცვია: პირველ მოქმ.: სალდათის მუნდირი, ჩექმები და ქუდი; მესამე მოქმ.: ფარჩის ახალუხი, ფერადი ჩოხა ქამარ-ხანჯალი, ხმალი და მასრები ვერცხლში ჩასმული და ოქროში დაფერილი, გაპრიალებული ჩექმები, ბაბორიანი ზამთრის შინელი, მაღალი კალმუხის ქუდი (ვ. შათიბაშვილი).

თავ. კოწია ლაშაძე. 24 წლ. უსაქმო,—თავ. დავითის ძმისწული—აცვია: პირველ მოქმ.—ქუჩუყიანი ახალუხი და ძველი ჩოხა, უბრალო ხანჯალი ტყავის ქარქაშში, ძველი გაქუცული ქუდი და აგრეთვე ჩექმები (უქუესლო). მესამე მოქმ.—თითქმის ისე, როგორც მის ბიძაშვილს თ. ლევანს (ს. სვამიშვილი).

არტემ პეტრუჩიშვილი შარბათოვი.—58 წლ, მდიდარი მოიჯარადრე—აცვია: სერთუკი, გახამებული პერანგი, წვრილი გალსტუკი, შავი რუსული ქუდი. (ვ. ანაშიძე)

სოფიო. 40 წლ.—ამისი მეუღლე. აცვია: პირველ მოქმ.—~~ჯერ ძველი~~
„ბამბაზიის“ კაბა და აგრეთვე ჩაქებიანი „კურტკა“, ძვე-
ლი ლეჩაქი, მერე, როცა თ. დავით ლამბაძე ეწვევათ—
ახალი შალის კაბა, თავის „კურტკით“, ზემოდან მოკლე
„პერელინკა“, ახალი, დაბასმული ლეჩაქი, ხელზე—
პრტყელი, მძიმე ოქროს ბრასლეტები და ბეჭდები—(ნ. გა-
შენია ცაგარლისა).

მაშო.—მათი 18 წლ. ლამაზი ქალი. აცვია: ევროპიული მოდის კა-
ბა (ცასო აშანბიძე).

ბაგრატი—46 წლ. ჩარჩი,—სოფიოს ძმა. აცვია: შავი, მოკლე ახალუ-
ხი, წელზე—განიერი, მძიმე ვერცხლის ქამარი ოქროში
დაფერილი. გულზე—აგრეთვე საათის ძეწკვი. ახალუხზე
აცვია—ლურჯი „უაკეტკა“. ზოლებიანი შავი შალვარი
და რუსული ქუდი (ა. ადამიძე).

ივანე მუშტაძე. 52 წლ. სოფლელი ჩარჩი. აცვია: ნაცრისფერი ჩოხა,
ჩითის ფერადი მოკლე ახალუხი, პრტყელი ტყავის ქამა-
რი, განიერი გრძელი ხანჯალი, რგვალი, შავი ბატკნის
ქუდი (ზ. საფართჯი).

ტასია—სოფლელი მოხუცებული დედაკაცი. თ. ლევან ლამბაძის გამ-
ზრდელი—აცვია: თალხი ჩითის კაბა, ალაგ-ალაგ საკე-
რებელ დადებული, აგრეთვე მოსახვევი თავზე. ფეხზე—
წინდები და ფლოსტები. (ელ. ჩორდოშიშვილისა).

გლეხ-კაცები—აცვიათ: ზოგს შავი ჩოხა, ზოგს თეთრი, თავზე—ასე-
თივე, ძველი ქუდები ნაბდისა. ფეხზე—ჭრელი წინდები
(დიასამიძე, ელ. ჯაჯანაშვილი. დ. სოსტომილი).

ბიჭი №1. 5 წლ.

ზოქაული (პრისცავი) (ა. მბინათჯი).

მოქმედება პირველი

მოქმედება თავ. დავით ლამბაძის სახლში—სოფელში: სცენა წარმოადგენს დიდს თაღან ოთახს. შუა კედელთან სდგას გრძელი, განიერი, ფარდაგ დაფენილი ტახტი, რომელზედაც აწყვეთა ორიოდ გახუნებული ჩითგადაკრული მუთაქა. მარცხენა კედელთან სდგას მაგიდა, რომელზედაც აწყვეთა: ჩაის ჭურჭელი, შაქარი, ჩინური ქილა, ბოთლი და სხვა. მარჯვენა კედელთან სდგას დაბალი კამოდი, რომელზედაც არის: ლამფა, სარკე, ხის პატარა ყუთი. შუა კედელზე, ტახტის ზემოთ, გაკრულია დათვის ან მგლის ტყავი და ზედ გამწყვრივებულია: თოფი, ხმალი, ხანჯალი, დამბაჩა, მათრახი, აზარფეშა და სხვ. ხუთიოდე სკამი, ზოგი ხისა, ზოგიც ჩალისა; ორი კარი და ორი ფანჯარა: მარცხენა კარები გაღის—ღერეფანში, მარჯვენა—დანარჩენ ოთახებში. ფანჯრებს აქვს საეჭვო სისუფთავის ფარდები, რომელნიც წარმოადგენს დროს აკეცილია. ტახტზე მოკეცილი ზის თ. დავით ლამბაძე და ჩიბუხსა სწევს.

გამოსვლა პირველი

თავ. დავით ლამბაძე.

დავით. აი გიდი! უბრალო სომხის ბიჭები, აი მიკიტნისა და ყასბის შვილები, უნდა სწავლობდნ და ჩვენი შვილები კი ტყე-ტყე დარბოდნენ ნადირივითა! (მწარედ) ჰმ! რატო ღმერთი არ გაიცინებს!.. მაგრამ, ჩვენი შვილები აბა რას ისწავლიან, როცა ქამარ-ხანჯლისთვის სული სცვივით! როცა სულ მუშტზე იცქირებიან! ე...ეხ! ბევრი, ბევრი მიაღწიონ ორ-სამ კლასამდინ, მერე ან გამოგიგდებენ, ან თვითონ გამოცვივიან შკოლიდან. „სწავლა აღარ გვინდა, პომეშჩიკობა გვინდაო“! დასწყევლოთ ღმერთმა, რა ემართებათ!.. ეხლა, მაგალითად, ავიღოთ ჩემი შვილი ლევანი: სად არ გინდა მყავდა სასწავლებლად,—ჩასტნი პა-

ნციონები იქით გადავდით,—რეალნიო, გემნაზიაში, დგორიანსკი უჩილიშნაშიო, ჩემო ბატონო, სადავოშიო... მაგრამ რო ვერსად გაიტანა თავი! ზოგან—უჩიტელებს ლანძღვა და გინება დაუწყო, ზოგან—მითხრეს: „ცულ-ლუტია, არა სწავლობსო“... მერე, რომ აღარა დამჩა-რა ავდექ და ვოენათ შევგზავნე! სამი წელიწადი „ვოლნო-პრედელიაუშია“ თუ რაღაც ჯანაბა, იმათ იყო და აგერ იქიდანაც პანლურამოკრული არ მობრძანდება! იწერება თუ: „იუნკრის ეგზამენი ვერ დავიჭირეო!“ კაცო, თუ კი სხვები იჭერენ, შენ რაღა ხარ? შენ რაღა იმათზე ნაკლები კაცის შვილი ხარ?!

ბამოსვლა მიორა

დავითი და ბაბაღე

ბაბაღე. რა გქნა, რად დაიგვიანა?.. ემანდ თვალები-კი არ დამიდ-გეს და ცხენი არ დაჰტოთხოზოდეს!

დავითი. ახლა ცხენი?.. აღბად პოეზდმა დაიგვიანა-და...

ბაბაღე. ხო მართლა, რა უნდა მეთქო... ლევანი რო მოვიდეს, ემანდ აურ-ზაურობა-კი არ დაუწყო?

დავითი. აურ-ზაურობა-კი არა, კარგად გამოგილანძღავ შენ ლევა-ნსა და ისე გაუშვებ!

ბაბაღე. რა გქნა, კაცო, რამ გაგაგიჟა! რა-კი არ ისწავლა, იმიტომ სამი წლის უნახავი შვილიცუნდა მოჰკლა?

დავითი. სულაც რო არ დამენახოს, ის მიჩვენიან! ფულიდან გამა-ჩანაგა და მაინც კაცი ვერ გახდა! არა, რა იმედით იყო, რო არა სწავლობდა?

ბაბაღე. თვალი სწავლასაც დაუდგება! ოღონც ჩემი ლევანი კარ-გადა მყავდეს, თორე, ის მშიერი არ მოკვდება! თავადი-შვილია, ლამაზი ბიჭია, ენაცვალოს იმას დედა, და ათას თუმნიანი ქალი არ დაეკვეთება!

დავითი. (ჩაიფიანებს მჭარათ) ჰმ! ათას თუმნიანი!.. ხო, მაგ იმედით იყავი-და! ~~ის~~ დრო წავიდა, ჩემო ბაბაღე, როცა თავა-დობას მნიშვნელობა ჰქონდა რამე! ის დრო მოკვდა! „გა-მოიცვალა დროება,—ჩარხი უკუღმა ტრიალებს!“ აი დო-

მენაძლიე, ზვალ რო ერთ-ერთ გაქარს კაცი მივეზღვნო, ის შემომითვლის: „მე უსწავლელ თავადი შეილს ქალს არ მივეცემა!“

ბაბაღე. არ მოგვცემენ და ნუ მოგვცემენ! ე თავადის ქალები ხო ქვეყანაზე არ გაწყვეტილან!

დავითი. თავადებსაც, ვისაც-კი ცოტაოდენი შეძლება აქვს, შენ უსწავლელ შეილს...

ბაბაღე. (აწყვედინებს) მართლა-და რა ხელზე დაგიხვევია ე ოხერი სწავლა! ჩვენი შეილი ხო პარველი და უკანასკნელი არ არის! მაგალითად—აგერ შენი ძმისწული კოწია!

დავითი. ახლა იმათში რა კეთილს ვხედავ: მამულს აგირავენ, ზიან და სჭამენ. მერე, როცა მამული ტორგით ეყიდებათ, ავაზაკობას იწყებენ და ბოლოს ციმბირით ათავენ!

ბაბაღე. ჩვენ შეილს ჯვარი ეწეროს ქა! კაცო, რა მოგჩვენებია, მარცხენა ფეხზე ხომ არ ამდგარხარ დღესა!

დავითი. არა, ერთი მითხარ, თუ რა იმედით იყო შენი პატიოსანი შეილი ლევანი, რო სამსახურიდან გამოდიოდა? თუ პამეშიკობის იმედი ჰქონდა, ე მამული კი აღარსად არიდა! ე ტყე, შენც კარგად იცი და იმანაცა, რო დიდი ხანია ბანკში დაგირავენულია და სარგებლის შეტანის თავიც აღარა მაქვს! ე მეტი წილი მიწებიც არტემას დარჩა თავის ვაღში!

ბაბაღე. მართლა, ხო მაგაზე მომაგონდა! იცი რა, დავით, მოდი და ე ჩვენ ლევანს არტემას ქალი გავფრიგოთ! არტემა მდიდარი კაცია. ქალიც ლამაზი და ნასწავლი ჰყავს... მხოლოდ ეს არი უბედურობა, რომ დაბალთავანნი არიან!.

დავითი. დაბალთავანნი! შენ გინდა, რო ფულიცა ჰქონდეს და მაღალთავანიც იყვეს? ეგ არ შეიძლება, ეგ იშვიათად შეგხედება!

ბაბაღე. კარგი იქნება, არა, დავით, რო ლევანს გავფრიგოთ?

დავითი. ჰაი, ჰაი, რო კარგი იქნება! არტემა შეძლებული კაცია, თავის ქალს კაი მზითევს მისცემს, აქ ჩვენ მიწებს დავიბრუნებთ...

ბაბაღე. არა, ეგ საქმე უთუოთ უნდა მოვახერხო! შენ ერთი ფული იშოვე სადმე: ერთ ორ ხელ კაი ტანისამოსს შეუყერამ ჩემ ლევანს, ენაცვალოს იმას დედა, ჩავიყვან ამ ზამთარს ქალაქს და უთუოდ არტემას ქალზე დავნიშნამ!

დავითი. „ღვინო არსად იყოფო და ეშმაკები ტიკებს ალბობდნენო“
— შენ სწორეთ ეგრე მოგდის! ჯერ გაიგე, ახლა არტემისც
მოგართმევს თავის ქალსა?

✓ ბაბაღე. ვაი, ჩვენი ბრალიცა, რა დღეს მოვესწარიტ, რო უბრალო
ვაჭარმაც დაიწუნოს სასიძოთ თავადიშვილი!

დავითი. რა ვქნა, ეგრე გახდა-და! „თურაშაულის პატრონი ტყეში
დაეძებს კუნელსაო!“ ერთი ღრო იყო, რო არტემასნაი-
რები ყმათ გვადგნენ ჩვენა და ეხლა-კი იმათი სახვეწური
საქმე გაგვიხდა! (შოშლის ცასია).

ტასია. გლეხ-კაცები გაიხლნენ, ბატონო, ძეძვი ჩამოიტანეს...

დავითი. მოიცა, მოვალ! (გაძის).

გამოსვლა მისამე

ბაბაღე და ტასია.

ტასია. რა ვქნა, კნენა, ჩემი გაზდილი ჯერ არ მობრძანებულა?

ბაბაღე. რას ამბობ, ტასი, ლამის გული ვარმით გამისკდეს!

ტასია. (ამოთხვრით) ვაიჰ, ჩვენი ბრალიცა! საბრალო დედის გული
რა არი!

ბაბაღე. კაცის გული ადვილათ იტყვის, ტასი! ექვს შვილში ეგ ერ-
თად-ერთი-ლა შემრჩა და ეგეც აგერ, თითქმის სამი წე-
ლიწადია აღარ მინახავს!

ტასია. აი, ეხლა მობრძანდება და გაგახარებს!

ბაბაღე. ერთი დროზედ მოვიდეს ი რალაც წყეული მაშინაა! ერთი
ჩქარა დავინახო ჩემი ლევანის ლამაზი თვალები!

ტასია. ენაცვალს იმას გამდელი! აბა მე-კი არ მოვილი სული-სულ-
ზე იმი ნახვასა! კნენა, ჩემი გაზდილი, ამ სამ წელიწად-
ში სუ გამოიცვლებოდ-აი, წვერულვაშიც ამოუვიდოდა!

ბაბაღე. ქა, როგორ არ გამოიცვლებოდა! რა ვიცი, წიგნში კი სუ
მწერდა: „რო იცოდე, დედა, ქართული ენა, თითქმის
✓ სრულებით დამავიწყდაო!“

ტასია. აბა, რასაკვირველია, რო დაავიწყდებოდა! ვინ იცის, ეხლა
რუსულს სხაპა-სხუბით ლაპარაკობს!

ბაბაღე. ვენაცვალე იმასა, ეხლა მოვა და მეც მასწავლის!

- ტასია. რა დაგემართათ, კნეინა, რო აქამდი ვერ ისწავლეთ სული ენა? რა ვიცი, თითქო პატივში თქვენა ბრძანდებიტ-და! ე ჩვენისთანა საწყალმა ხალხმა რაღა უნდა ჰქნას!
- ბაბაღე. ე ჩემი სამყოფიც-კი ვიცი და... (ფანჯარაში გაისიყვას) მოვიდა, მოვიდა! ენაცვალოს იმას დედა! (გადის).
- ტასია. (ფუჟ-აჩქარებით უკან მისიყვას) აბა, სადა ბძანდება, სადა... (კატრში ღია დაჩქრება. ცოცა სანს უკან დეკოფინდან მოისმის მანალეს სმა: „შვილო, ლეჟან!.. შენ გენაცვალეს დედა, შვილო! ჩემო დამცირებულო! ჩემო“. ლეჟანის სმა: „Постой, да постой-же, мама-ша!“...)

გამოსვლა მეოთხე

ბაბაღე. თ. ლეჟანი, ტასია.

ტასია. (წინ მთაბრუნს და ესიყვას ლეჟანს) როგორა ბძანდები, შენი კირიმე?

ბაბაღე. შვილო, ესაა ტასია, გახსოვს შენი გამზდელი?

ტასია. ქა, როგორ არ ეხსომება! პატარა რო იყო სუ ტიროდა ხოლმე „ტაციამ, ტაციამ ამიკანოს ქელციო, ტაციამა“!

ლეჟან. (ქუსლს ეტმანეთს ატყვამს და „ჩესცს“ უკეთებს) A...a, очень приятно! ტასია, ტასია! მამაშენ რა სახელი იყო?

ბაბაღე. (აღცადებით შვილს გადაესიყვას) უი, შენი კირიმე, შენი, რო ქართული ენა აღარც-კი გეხერხება!

ტასია. მამაჩემს რა ერქვა, გენაცვალე?—გოჰტიმე ერქვა, შენი კირი წაიღო!

ლეჟან. (ქუსლუმს ეტმანეთს ატყვამს) მაშ შენ—Настасья Гостимовна!

ბაბაღე. რა გიქირს ტასი, სახელი-კი გაგიპრტყელა-და!

ტასია. უი, შენ-კი გენაცვალე მაგ ჟუჟუნა, მაგ მუყალივით თვალეში! კნეინა, ერთი უცქირე ამი გაბადრულ სახესა! თხუთმეტი დღის მთვარეს არ უგავ ე პირი! როგორ გასუქებულა ქა, როგორ გალამაზებულა? წითელი ვაშლივით ჩახჩახი არ გაუღის!

ბაბაღე. ემანდ ჩაჩუმდი, თვალი არა ჰკრა! (შვილს უცქირას და სისატრელის ღიმილით) სად არი გასუქებული, სად არი გალა-

მაზებული! გონჯია, გონჯი, ენაცვალოს ამას დედა! (მა-
დასწევს შვილს) ვეთაყვანე ქა, ბიჭსა, ბიჭსა ბიჭიკოსს! ე
რომ სხვა შეილია! მხოლოდ ამან იმითი გვაწყევინა, რო
აფიცერი არ გამოვიდა!

ლევან. На к чоргу мне!—პომეშჩიკობა არ მიჩვენებია! (გაივლის და
გამთავლავს სცენაზე) Живи в свое удовольствие. Что
хочешь, делай!

ბაბაღე. ურიგოდ ჩაგხატამდა, მე შენ გითხრა, აფიცრის მუნდირი!
ჯერ ამაში რა გამოვლანწული ხარ!

ლევან. Правда мамаша, солдатский მუნდირში ხო აღარ ვივლი!
ჩერკესკა უნდა ვიყიდო!

ბაბაღე. ჩერკესკასაც გიყადი, გენაცვალე, და ახალუხსაც! ჯერ აი,
მამაშენმა ფულები ისესხოს საღმე! ჩაგიყვან ამ ზამთარს
ქალაქს და ისე მოგერთამ, რო ყველას თვალები რჩებოდეს
შენზე!

ლევან. Ну-с, так-с! Мамаша! აქ ტანციობა არ არის?

ბაბაღე. როგორ არა, გენაცვალე, ყოველ დღე ლხინია ხოლმე! იქ-
ნება ლეკური დაგავიწყდა?

ლევან. Что ლეკური! მე უფრო европейские ტანცები არ ვიცი?
лансье, шакон, венгерка (ფეჟავს) рам-папам-па-па! лал
ла-ла-ля! (სვამს ალუბს და აფეჟავს).

ტასია. თითქო „არა ისწავლა-რაო“—ბატონი რო ბრძანებდა! ქა,
ამაზე მეტი სწავლა რაღა უნდა: დიად ერთმა და ორმაც
არ იცის ამისთანა რუსული და ტანციობა!

ბაბაღე. ბატონმა რაც არ ილანძლოს, ის არი გასაკვირველი!

ლევან. Мамаша, აქ ლამაზი „ბარიშნები“ много?

ბაბაღე. (ღსწევს შვილს) უი, შენი ჭირიმე! არშიყობაც იცი, გენა-
ცვალე?

ტასია. რა დაუშლის: მე შენ გითხრა, თვალი აკლია თუ ტანი!
კნენინა, აბა ამი ქორწილში-კი არ გვექნება ამბავი! ასეთ
ლეკურ კი დაუვლი შენ ქორწილში, თავ შემოგვევლოს
შენი ტასია, რო! ერთ კაბას ხო შემიკერამ?

ბაბაღე. შენ პირ შაქარი ტასი, ოღონდ ამის ქორწილს-კი მომას-
წროს ღმერთმა და კაბასაც შეგიკერამ და ორსაცა! სუ
თავით-ფეხამდის შეგმოხამ!

ტასია. ასეთი ლავაშები გამოვაცხო ამი ქორწილში, რო სანახავეთ
ლირდეს!

ბაბაღე. ქა, მართლა, სუ დამავიწყდა, რო ნამგზავრია და პური
ეშიება! (დაფაფრდება) აბა, ტასია, გაიქე ჩქარა, დედალი
შემოიტანე, ვარიებიც გააცხელე, ერბო-კვერცხი შესწვი...

ტასია. ეხლავე, ეხლავე! ასეთი სუფრა გაუშალო, რო თვალთ გაძ-
ლეს! (ფსაჩქარული გადის).

ბაბაღე. ერბო-კვერცხი ხო გიყვარს, შვილო?

ლევან. Очень! ღვინოცა!

ბაბაღე. ასეთი ფაფასებ ღვინო დაგაღვინო, რო... მერე, ახალი
ნახადიც არი! კი არ გაწყინოს, გენაცვალე!

ლევან. მაწყინოს რა, ქალი ხო არა ვარ! (საჭვს წინ უღვამებს იგ-
რესავს და თმას ივარცხნის) Чертовски загорел. Ничего
для местных крестьянок и этого много! Эх какую ни-
будь такую красотку подцепить! Потом другую, тре-
тью и т. д. Ей-Богу, хорошо жить в деревне! Все к
твоим услугам!

(ტასიას შემთავს მოსატრული დედალი, პური, ჯაბია, ღვინო
და სხ.).

ტასია. აბა, დაბდანი და გულიანათ შეეჩეცი.

ლევან. (დაჯდება მაგიდასთან, გულიანათ დაიწყებს ჭამას და თან ღვინის
სმას) უხ, как я люблю варию, დედალი, яичницу!

ბაბაღე. ჭამე, ჭამე, გენაცვალოს დედა! უი მე და ვაგლახ, როგორ
მოჰშიენია პური!

ტასია. დაღალულია, გენაცვა და მა რა იქნება!

ლევან. უხ, დედა! რა მიხარია, რო ჩემ სახლში მოველი! ეხლა რამ-
დენსაც მინდა ვჭამ, ვსვამ, დავიძინებ! Наконец-то буду
жить по человечески!

ბაბაღე. ლოგინ დაგიგებ და ისე გამოგშუშამ რო...

ლევან. იცი დედა, რა უბედურობაა ეს ვოენი სამსახური: ერთი მი-
ნუტი მოსვენება არა გვაქვს!

ბაბაღე. უი, მოუკვდეს დედაშენს თავი, რო თავის აზიზ-მაზიზი
შვილი ევრე ეჩაგრებოდა!

ტასია. თქვე დალოცვილო, მართლა მეტი-მეტი ახირებული სწავლაც
როდი ვარგა!

ლევან. ყველა შენი მბძანებელია, — უკანასკნელი фельдфебели-ც კი!

ბაბაღე. აი, დააფეთოს მამა-ზეციერმა, ი ვილაც დამფეთებელია! (ფასიას) ერთი გაიქე, ტასი, და დავითს შეატყობინე ლევანის მოსვლა! რა ვქნა, რა იქნა ი კაცი? **ტასია.** ბატონი წელან გლეხ-კაცებს მიუძღოდა ვენახებისკენ; აბა გავიხედო! (გადის).

ბამოსვლა მისუთი

შემოდინ დავით, ბაბაღე, ლევან. მერე გლეხ-კაცები.

დავით. (შვილს) ოხ, ცეტო, მოსულხარ! რა ქენ შვილო, დაასრულე?

ლევან. (წამოსცემა, ძუსუღს უბოძანაჲს შემოჰრავს და „ჩესცს“ უკეთებს)

Здравья желаю, батюшка!

ბაბაღე. ერთი დაინახე, დავით, როგორ გალამაზებულა-და!

დავით. შენ ეს მითხარ, ჭკუა მოჰმატებია? „ისევ ჩემო კარალულო ჩალო!“ — არ გინდოდა კეთილი, შვილო, და...

ბაბაღე. (გააწყყდინებს) კარგი ერთი, დავით-და! რა დროს ეგენია, ხედამ ბავშვი დაღლილია!

ლევან. Не сердись, папаша! таким хозяином и помещиком буду, что мое почтение!

ბაბაღე. (აღფაცდით) უი, შენ კი გენაცვალე მაგ რუსულში!

დავით. აი გამიწყრეს შენი ხაზენობაც და პამეჩიკობაც! ჯერ ეგრე იძახით, შვილო, და მერე-კი, პომეჩიკობის მაგივრათ, ქალაქის ბულვარსა სთელამთ ხოლმე! არა, შვილო, მეტი საზღვარი არ არი: უნდა ზედ სიძეთ შეგგზავნო ვისთანმე! (შემოდინ გლესკადენი).

გლეხკაცები. ბატონიშვილი აღდგომილ ღმერთმა!

ბაბაღე. (ლუჯანს) ესენი, შვილო, ჩვენი ნაყმეები არიან.

ლევან. (გლესკადენს) Здорово ребята!

დავით. (შვილს) ეიჰ, დაუშტვინე! მწყერები კი ნუ ააფრინე!

ბაბაღე. (გლესკადენს) ქართული სუ დავიწყებია და რუსულათ მოგესალმათ!

გლეხკაცები. (ლუჯანს) გმადლობთ, შენი ჭირიმე! (დაჰათს) მოგვილო-ცამს ბატონო „პოლბონიკი“ შვილის მოძახება!

დავით. „პოლბონიკი“, თქვენ ნუ მომიკვდებით, ერთი ჩინი-ლა უკლია პოლკოვნიკობასა?

1—გლეხკაცი. (მაგიდაზე კალათასა სვამს) სუ ახალდადებულმა კვერ-
ცები გახლავს!

2—გლეხკაცი. (ძილას სვამს) ესა, შენი ჭიიმი, მაწონი გახლამს
—წუხელი ჩემმა დედაკაცმა შეადედა...

3—გლეხკაცი. (ძათამს უშვებს) ეს დედალი, შენი ჭიიმი, ე პატარა
კნიაზ დაუკალით!

ბაბაღე. მოიცა... ტასი! ტასი! (შემოდის წასი) ეს დედალი საქათმე-
ში შეამწყვდიე.

ტასია. (ძათამს გამთათმევს). უხ, შენ გენაცვა, რა სუქანი დედალია!
ცარიელი ჭონია, რაღა! ამას რაღა ერბო უნდა! (გადის).

დავით. (გლუხავებს) მოდით, პატარა არაყი გადაგაკვრევენოთ. (გამო-
იღებს საღვინეს და სამ-სამ ჭიქა ატაცს ალუვინებს გლუხავებს).

გლეხკაცები. (ჭიქით სულში ილღევიან) ღმერთმა გაცოცხლოთ, ღმე-
რთმა ე პატარა კნიაზის ცოლ-შვილს დაგასწოროთ! ააშე-
ნოს ეს ოჯახი და სიხარული ნუ მოაკლოს!.. (გადაჰტავებ)

ლევან. (ერთბრტ გლუხავს მაჯაში სწვდება) ღონიერი ხარ? Ты силь-
ный?

გლეხკაცი. ღონიერი და აგრე, შენი ჭირიმი: ყველგან ისე ჩა-
გვინტვრევს ხოლმე გვერდებსა რო... (იფანან).

ლევან. აბა, მაშ ვნახოთ, აბა მეჭიდავე!

დავით. (შვილს) ეიპ! აქ მუშტი-კრივს კი ნუ მოჰყვები!

ლევან. უთხარი, დედა, მეჭიდავოს.—მინდა ვნახო, ღონიერი თუ
არა?

ბაბაღე. დაანებე გენაცვა თავი! აბა ე მაგ ტურტლიანი ბიჭისა რა
ტოლი ხარ! რა თავდაბალია, ენაცვალოს ამას დედა!

გლეხკაცი. სიმდაბლისთვის სიმაღლე მისცეს ღმერთმა!

დავით. (გლუხავებს) ივანე მუშტაძე აქ არი?

გლეხკაცი. აი, ჯანაზას იყვეს ისა, ი რო კაცი! იმაზე თარსი ჯერ
არ დაბადებულა!

დავით. რა კიდევ ხო...

გლეხკაცი. რასა ბძანებთ, შენი ჭიიმი, ტყავი გაგვაძრო რაღა, ტყა-
ვი! როგორც მოგეხსენებათ გლეხკაცის ამბავი: ფოჭტის
ფული გვიჭირდა, ჩაფარი კარზე გვადგა: ჩვენც წამოვე-
დით და ი მუშტაძეს მივმართეთ; მაგანაც ფეხი დაგვა-
ჭირა და მანათზე კოდი პური მოგვაწერა, სამ მანათზე—

კოკა ტკბილი! ამისთანა უღმერთობა გინახამთ სადმე,
შენი კიიმე!

დავით. ვიცი რაც კაცია! ფულისთვინ სულს გაჰყიდის!

გლუხკაცები. ყველას ჯანი გავარდეს! ნეტა დაგვაცადოს მაინც, სა-
ნამ სულს მოგიბრუნებდეთ! წრეულ, როგორც მოგეხსე-
ნებათ, ვერაფერი მოსავალი იყო, საქმელი კინახულიც
არ მოგვივიდა და ეგ უღმერთო კი სულთამხუთავივით
თავს დაგვადგა: „მე ჩემი უნდა წავილო,—თქვენ მოსა-
ვალ რას ვიკითხამო!“ ახ!.. ან დედამიწა როგორ ითმენს
მაგისთანა კაცსა! (შეზიდის თავს, პონია ლაშქვამი).

დავით. (გლუხკაცებს) ერთი თუ ძმა ხართ, წამოდიოთ აი, ძეძვის ჩა-
ტანა უშველეთ ჩემ ბიჭებს!

გლუხკაცები. (მაშალს და ლევანს თავს უკრავენ) მშვიდობითა ბრძან-
დებოდეთ!

ბამოსვლა მიეჭვსა

ბაბაღე, ლევან და კოწია.

ბაბაღე. აა კოწია, ბიძაშვილი მოგივიდა, კოწია!

ლევან. А...а Коциа, князь Коциа! Вашему сиятельству наше вам
почтение!

კოწია. აა ლევან, კნიაზ ლევან! Ваше „сиятельство“ როგორა ბძან-
დები?

ბაბაღე. აბა, კოწია, შენ იცი და შენმა ბიძაშვილმა! აბა, ქეიფი
გასწიეთ, ბურნუთი მოსწიეთ!

კოწია. აბა ძალო, ლევანის „ჩესტში“ ერთი სამკოკიანი მოშვლიბე
რაღა! ერთი პერში ქუდი ვკრათ, კნიაზურათ, ქართვე-
ლურათ, მამა-პაპურათ!

ლევან. Кутим братец, кутим!

ბაბაღე. ასეთი სადილი მოგინზადოთ, რო თითები დაიკვნიტოთ!
თქვენ სანამ აქ იჭუკჭუკეთ! (გაღის).

კოწია. რა, კიდევ გიზაკუსკნია?

ლევან. Ну-ка, Коциа выпьем! Князь, за ваше здоровье!

კოწია. კნიაზ ლევან, „за ваше за здоровье“ ძლივს, ბიჭო, ისევ
ერთად არა ვართ! შენ ეს მითხარ, როდემდინა ხარ და-
თხოვნილი?

ლევან. Какой „დათხოვნილი“!—Я сам вышел в отставку!
 კოწია. პენციით რამდონი დაგინიშნეს, კნიაზო?.. აი შე მასხარავე, ^{გამოგადგეს} განა?

ლევან. ჰმ! „გამომადგეს!“ Ах ты дурак!

კოწია. Сам ты дурак! რა ძიენ იტყიცი, პირველი „ნუმრა“ ხომ არ არი! შე და შენ არ იყო რო... (ივინის) გახსოვს, ლევან, ერთხელ გემნაზიაში რა დიდი სკანდალი მოვახდინეთ?

ლევან. Как не помню! ლათინურის უშიტელმა რო ედინიცა დაგვისვა და...

კოწია. მერე, მე, შენა და ილიკო ლაკონიძემ, რო ერთ ალაგას ჩავიგდეთ ის უშიტელი და დღე გაუმწარეთ!.. ხა, ხა, ხა!

ლევან. ხა, ხა, ხა!.. როგორ ტირიდა გახსოვს: „У меня жена, у меня дети,—пустите пожалуйста!“ Эх, как весело было тогда, чорт возьми!

კოწია. ეხლაც, ხო იქ პოლკში არავისა სცემე?

ლევანი. ერთს ასეთი მივარტყი, რო თავის დღეში არ დაავიწყდება!

კოწია. კარგი გიქნია, რო გამოსულხარ!

ლევან. Неправда Коция?

კოწია. „Канешна“ правда!

ლევან. (ნიკაძე თითს ამოჰრავს კოწიას) Эй, ты, свинтус! —Как похорошел!

კოწია. შენ რაღა გიჭირს, შენც ლამაზი ხარ!

ლევან. Слушай Коция: წვერ რატო არ იპარსამ, (თავის წყურბუ უჩვენებს) Тепер „буланже“ страшно в моде!

კოწია. აქაურ გოგოებს ესეც მოვეწონები! აი როცა ქალაქში ვარ, ტოლდა...

ლევან. ხშირათ მიდიხარ ხოლმე ქალაქს?

კოწია. ყოველ წამთარს! ზაფხულში კი აქა ვარ.

ლევან. Слушай, Коция, в Тифлисе хорошо проводят время?

კოწია. Еще как! ოღონდ ფული იყვეს თორე, გაგიხარიან...

ლევან. აი მამაჩემი ფულს ისესხამს და махнем туда!

კოწია. (გაცდვლად) უხ, ლევან, სიცოცხლეც ქალაქშია და სიკვდილიც! „ტილიპუჭურასთან“, ან „პურღვინოში“ სადილი, ბაღებში ქეიფი აკტრიცებთან ..

ლევან. Постой, Коциа! ჯერ დავაწყოთ, რა და რა ვიყიდეთ იმ ფულებით: сперва, უნდა შევიკერო ერთი ხუთი ხელი, სხვადასხვაფერი ჩერქესკა და ახალუხი...

კოწია. „Канешна“ უნდა შეიკერო!

ლევან. Знаешь как: белый, шелковый архалух...

კოწია. და შავი ჩერქესკა! ეგერები, ძმაო, მე მკითხე! ფული იყვეს თორე, გაგიზარიან ჩაცმა-დახურვაში არავინ მაჯობებს!

ლევან. Да, потом ერთი ორი ლაკიროვანი ჩექმები, ქამარ-ხანჯალი с серебряной насечкой, ორი შინელი: ერთი ზამთრისა, бобрый, და ერთიც ზაფხულისა...

კოწია. კარგი-და, მაგას ხო ორასი თუმანიც არ ეყოფა...

ლევან. თუ არ ეყოფა, მამულს ვერ დავაგირავებ! Знаешь, Коциа, ჩვენი „იმენია“ რო დვორიანსკი ბანკში დავაგირავო, რამდენ ფულ გამოვიტან?

კოწია. რაღა „იმენია“ გაქვთ ძმაო: ე ტყე ხო კიდევ დავირავე-ბულია, ე მეტი წილი მიწებიც ი არტემას დარჩა თავის ვალში, ე...

ლევან. ვინ არტემა?

კოწია. მაშ, როგორც გეტყობა, შენ ჯერ არაფერი იცი!—ამას წინაზე რო მამაშენმა ი სომხისაგან ფული ისესხა, გახსოვს?

ლევან. მერე?

კოწია. იმასაც ის უნდოდა! სარგებელი სარგებელზე იანგარიშა და...

ლევან. (მუშცას ძეჯათ) Ах, он проклятый! ერთი საღერ ჩამივარდეს ხელში! — Я ему задам!

კოწია. მამაშენი არ იყვეს!—რამდენჯერ დავაბირე იმი ცემა, მაგრამ ეს! მაინც კი სამჯერ-ოთხჯერ ღაღები მოვტაცე! იმან კი არაფერი დაჰკარგა ნუ გეშინიან,—სუ გლეხკაცებისაგან აინაზლაურა!.. ისე რო ეხლა თქვენ ვენახების მეტი და ერთი ოცი დღის მიწისა, აღარაფერი გაქვთ!

ლევან. Ну все равно, მაგას დავაგირავებ და ჩავალ ქალაქში!

კოწია. აბა ლევან, შენ იცი და შენმა კაცობამა, ბანკიდან რო ფული გამოიტანო მე კი არ დამივიწყო! მეც გამოვადგები: საქეიფო ალაგებს გასწავლი.

ლევან. А ты? მერე შენ კი აღარ დავაგირავებ! На что тебе, дурак имение, заложи и живи по княжески!

კოწია. რა შავი ქვა უნდა დავაგირავო? რაც იყო და არ იყო, სუ მამაჩემმა მიაგირ-მოავირავა!

ლევან. Ну, что ты говоришь! მერე შენ კი არა დაგინარჩუნა-რა?

კოწია. ეგა თქვი-და! მერე მე-კი ცხოვრება არ მინდოდა?

ლევან. Конечно гинდოდა! Ничего, როცა მე დავაგირავებ, повезу тебя в город и так будем шиковать что! Все на шинах будем ездить! Слушай, Коциа, в Тифлисе много хороших барышень или женщин?

კოწია. Ух, еще как! ასეთი დართული სომხის ქალები...

ლევან. Ну их к чорту!

კოწია. ხო, დიალ! ახლა ზოგი იმათი პატრონების ჯიბეებიც ნახე! ჩემ და შენ გახრიკნილ ჯიბეებს კი არა ჰგავს!

ლევან. შენ გგონია, რო სომხების მეტს აღარავისა აქვს ფული? აბა ახლა წადი რუსეთში და ნახე რა მდიდრები არიან!

კოწია. მდიდრები ყველგან არიან, მე იმას ვამბობ რაც ახლოა!

ლევან. რა ახლო! იცი, შე ღურაკო, რუსეთში რა ძვირია კნიაზობა! ეხლა მე და შენ რო იქ ვიყუევთ, კაი 200 тысяч-საც ავიღებთ! Нет, იქ ძიენ ძვირია კნიაზობა!

გამოსვლა მუშვიდო

იგინივე და ღავითი.

ღავით. (შვალს) იქაც გაიფეხებულა, შვილო! ეგ ერთი კნიაზობის მეტი ზო აღარა შეგრჩენიათ!.. ერთი მითხარით, თუ რის მანქანეები ხართ?—ორთავე უსწავლელები და...

კოწია. უსწავლელები რათ ვიქნებით, ბიძა ჩემო! ჩვენ ჩვენი სამყოფი სწავლა გვაქვს! რაკი „დებლომი“ არა გვაქვს, იმიტომ ვართ უსწავლელები?

ღავით. რად გინდათ, შვილო, „დებლომი“! თქვენი „დებლომი“ ქამარ-ხანჯალია!

ლევან. ჩვენ კნიაზობაც გვეყოფა,—სწავლა რად გვინდა! ვინც გლეხის შვილია—იმან ისწავლოს! Неправда Коциа?

ღავით. ცარიელი კნიაზობა, გინდ შესვით, გინდ შექამეთ, ვერას გიშველით! ათასათ გვარი დაფასდა, ათი ათასათ ზდილობა, თუ კაცი თითონ არ არის, ცუდია გვარიშვი-

ლობა“! ღმერთმა აცხოვროს ამის დამწერი! ჰკვირავს კაცი იყო, მაგრამ თქვენისთანა სულელები კი ვერ გამოლია ქვეყანაზე!

ლევან. Что ты, правда, ругаешься! (გადიან ვიწია და ლევანი).

გამოსვლა მერვე

დავით და ივანე მუშტაძე.

ივანე. კნიაზ დავითს გაუმარჯოს!

დავით. ო, ო, ივანე, ივანე, ქალაქს დაიგვიანე! კაი დროს მოხვედი, შენთან ერთი საქმე მაქვს.

ივანე. რა საქმე? (იძით) შენი რისხვა არა მაქვს, ამას ფულები ენდომება! (სიჩუმი).

დავით. ფულები უნდა მასესხო.

ივანე. სადღა მაქვს, კნიაზო, ფულები!

დავით. შენც თუ არა გაქვს, მაშ ვიღასა აქვს?

ივანე. ერთი ოციოდ თუმანი მქონდა, ისიც იმ დღეს ი გლეხკაცებმა დამტყუეს!

დავით. (იძით) რა სათოკეა! — „დამტყუესო“! (ივანეს) კარგი და, მიკირს: ბანკშიაც წარსადგენი მაქვს, შეილიც მომივიდა — ტანისამოსი არა აქვს!

ივანე. კაპიკიც არა მაქვს, კნიაზჯან და რა ვქნი!

დავით. თუ დაწვისა გეშინიან, მაგაზე არხეინათ იყავი; აი ჩემ ვენახს გირაოთ მოგცემ!

ივანე. (იძით) კაი ვენახია აი! (დავითს) მე-კი არა მაქვს და, თუ სხვაგან გისესხებ სადმე, მაგისი არ ვიცი! რამდონი გნებავთ?

დავით. ერთი ორმოცი თუმანი...

ივანე. ორმოც თუმნათ სულ არ ვიყიდი ი ვენახსა!

დავით. მამა გიცხონდებო, მოგართმევ კია ორმოც თუმნათა. ფული მეჩქარება, საქმის გაჯანჯლა არ მინდა, თორე ბანკში რო დავაგირავო კაი ას თუმანსაც ავიღებ!

ივანე. დიალ, ბანკი ეგრე უბრალოთ არ აპნევს ფულებსა! მერე ვენახები სუ უკან და უკან იწევა!

დავით. რაც უნდა უკან დაიწიოს, ერთი დღის ვენახი თუმნის სარგებელს ველარ გადიხდის? ხუთი თუმნისა ალარა მოვა რა?

ივანე. დიად, ერთბაშათ კი არ იშოვო ორ შაურობაზე „ჩასტნათ“ ფული!

დავით. კაცო, შენც სომეხი მომიხველ! არა გცხენიან, ქართველი კაცი და მაგეებსა სჩადი?

ივანე. სომეხების მეტს აღარავისა აქვს ჭკუა? უთუოთ კაცი სომეხი უნდა იყვეს, რო ფულის მოგების შნო ჰქონდეს! იმტელი დღევრძელობა მე და ჩემ შვილებს, რამდენი სომეხის-თვინაც მე მომეგოს ჭკუა! (იძით) იმდენი ივანე მუშტადეს სიყმემ იხაროს, რამდენი სომეხისთვინაც იმას ათ შაურათ ფული ესესხებინოს!

დავით. ჩვენ სომეხებ ვიძახით და ქართველები კი უარესსა სჩადიან! მერე კარგი გიქნია?

ივანე. რას ამბობ, კნიაზ, რა დროს კარგი და ავის გარჩევა, — დედა შვილს ვერ იცნობს! ეხლა ცხოვრება გაჭირდა! ეხლა ქართველი კაციც დაჰკვიანდა! ეხლა ყველამ ისწავლა ჭკუა! ✕

დავით. მე შენ გითხრა, დიდი ჭკუა უნდა ძმის გაყვლეფასა! იმიტომ „ფილოსოფოსი“ ბრძანდები, რომ გლეხკაცებს სამ პირ ტყავს აძრობ და მანათზე მანათს ართმევ?

ივანე. მაშ, შენისთანა კაცსაც ათი შაური გამოვართვა და გლეხკაცებსაცა? ორთავეს ერთნაირი ხათრი უნდა გაგიწიოთ? თქვენში განსხვავება არ არი?

დავით. კაცო, „ქათამი წყალს დაღვეს და ღმერთს შეჰხედამსო“! არა შენში ღმერთი, რჯული, ხატი არ არი? ნათელ-მირონი არ გაცხია? თუ ამ ქვეყნათ არ გეშინიან, იმ ქვეყნათ მაინც სულისთვინ აღარასა ზრუნამ? წაწყმენდისა არ გეშინიან? ✕

ივანე. ჩემზე ხშირათ ერთი კაცი კი დადის წირვა-ლოცვაზე? სხვები სთვრებიან, მე ღმერთს თაყვანსა ვცემ! რამდენიც საყდარში შევდივარ, ორი და სამი შაურისა რო კელეტარი არ მივართვა ხატებსა, ვენაცვალე იმათ მადლსა და სახელსა, არ შემოიძლიან!

დავით. ხო, ეგ ბევრს გიშველის! — კარგი და რამდონ მომცემ იმ ვენახში? დაიგირაებ თუ არა?

ივანე. ჯერ კიდევ ვიფიქროთ კნიაზო!.. ვნახოთ, სარფას მომცემს თუ არა! მე ხო ისეთ საქმეს ვერ დავიჭერ, რო ხელი დამეწვას!.. ერთი ი თივა მიჩვენე!.. (იქით) მე ამას კარ „შტუკას“ ვუზამ! თუ ის ორას თუმნიანი ვენახი ოხრათ არ ჩავიგდე ხელში, მაშ კაცი არ ვიქნები! (გაღიან).

(ფარდა)

მოქმედება მეორე

მეორე მოქმედება (ექვსი თვის შემდეგ) სწარმოებს არტემა შარბათოვის სასტუმრო ოთახში: იატაკი დაფენილია ხალიჩით, შუა კედელთან სდგას დივანი, დივნის წინ სდგას რგვალი მაგიდა, რომელზედაც გადაფარებულია ჭრელი ხავერდის სუფრა. მაგიდის გარშემო სდგას რამდენიმე სავარძელი. დივნის ზემოთ ჰკიდია სარკე. ორიოდ ჩაღის სკამი და რამდენიმე სურათი კედლებზე. სცენას აქვს ორი კარი და ორი ფანჯარა. მარჯვენა კარები გაღის დანარჩენ ოთახებში, მარცხენა — დერეფანში, ფანჯრებს აქვს გრძელი ფარდები (ზანავესკები). სცენაზე არიან: არტემა შარბათოვი და მისი ცოლის ძმა ბაგრატა.

გამოსვლა პირველი

არტემა და ბაგრატა.

არტემა. *X*ეხლა მოგება, ჩემო ბაგრატ, ისევ აღებმცემობაშია: თუ გინდა, რო ერთი-ორი გროში იშოვო, იეფათ იყიდე და ძვირად გაჰყიდე. ნახევარ ფასათ ჭინახული დაიკვეთე თავადებისგან... *X*

ბაგრატა. მერე წრეულ რა მაზანდაა ჭინახულისა-და! უხ, უხ, უხ! ნულარას მეტყვი რაღა!

არტემა. შენ პარ შაქარი! სამოცი ვაგონი ქერი და პური ჯერ ისევ გასაყიდი მაქვს!

ბაგრატა. მე კი ძან თავი ქვას ვახალე, მე და ჩემმა ღმერთმა, რო ისე აღრე გავყიდე! ერთი ორი კვირა რო კიდეც დამეცადა, ტყუილათ იმ ოც თუმან არ დაგეკარგამდი! კაცო, რა მომაგონებდა, თუ ესე ძიენ აიწევდა ფასში ჭინახული!

არტემა. მერე რა დაკარგე: ის ფული ხო ისევ გაეც, სულ ესე-რაენო არ არის?

ბაგრატა. რათა, კაცო, ვსერაენო რათ იქნება? შენ ოც თუმან როგორ ეხუმრები: ოცი თუმანი კი არ არი რაზნიცა, კაი ოცდა-ათი თუმანია! აბა, გამოიანგარიშე, თუ არა?

არტემა. ხო, თავის სარგებლით, წლის თავზე ეგრე იზამს მაგრამ თავნიდან ხო არ დაგიკარგამსრა. ეხ, ჩემო ბაგრატ, მა როგორ იქნება: ვაჭარი კაცი ხან მეტ მოიგებს, ხან ნაკლებსა!

ბაგრატა. არა, კაცო, მე ჩემ სესულელესა ვჩივი-და! რა მენადლე-ბოდა, ერთი ორი კვირა კიდევ დამეცადა!

არტემა. ეხლა, შე მამაცხოვრებულო, რა ვიცით თუ ერთ ორ კვირის შემდეგ რა მოხდება? იქნებ სულაც დაიწიოს ფასში! შენ ეხლა, ერთბაშათ ასეთი ბედი მოგაწევა რო...

ბაგრატა. (აწყვდინებს) რა ბედი?

არტემა. ბიჭოს! „რა ბედო“! მაშ ეგ ბედი არ არი, რო ოთხას თუმანში ათასხუთას თუმანიანი მამულები ჩაიგდეს?!

ბაგრატა. ხო, იმაზე ამბობ, რო ეხლა ი თავადიშვილის მამულები დავინარჩუნე ტორგიდან? მერე, ასი თუმანიც რომ მოცილავეებს დავურიგე ის არაფერია? იქ ოცი თუმანი ჩაუდე ხელში, იქ ოცდაათი, იქ ორმოცი: ოღონც კი მომშორდით აქედანა და მე დამანებეთ მეტეი ეს მამული? რა, ასი თუმანი-კი ხიხიაა?

არტემა. ასი თუმანი კი არა, ოთხასიც რო დაგეთვალა, კადევაც ცოტაა! რას ამბობ, კაცო, ის მამული სუ რო ცოტა ჩააგდო, სუ რო ცოტა, რატო კაი ათასხუთასი ნაღდი კაკალი თუმანი არა ღირს! ერთბაშათ, მეშტარი გამოიჩნდება, — კაი ორიათასსაც აჰკრამ!

ბაგრატა. შენა, შენ კი ძაან ხელი დაიწვი, მე შენ გითხრა, ი კნიაზ დავით ლამბაძის მამულებში! რა გიჭირს! — ორას თუმანში, რვაას თუმანიანი მამულები ჩაიგდე და ქეიფობ!

არტემა. ხო, მაგაზე მომაგონდა! იცი რა, ბაგრატ, იცი რა გაცინო? — ეს ორი სამი დღეა, ი კნიაზ ლამბაძიანდგან მომდის და მომდის მაჭანკლები თუ: „შენი ქალი მოგვწონს და მოგვათხოვეო“! მითომ რა არი: ჩვენი მიწები დავგიბრუნეო! რა სულელი მნახეს!

ბაგრატა. განა, კნიაზ დავითს საცოლო შვილიცა ჰყავს?

არტემა. როგორ არა, ერთი უსწავლელი, უხეირო შვილი ჰყავს! — აქამდინ ხემწიფის სამსახურში იყო, შარშან სამსახურიდან გამოსულა, ეხლა ჩერქესკა და შინელი ჩაუცვამს და აქ დეხეტიალება!

ბაგრატა. თავადიშვილის საქმე ეგ არი, მა რა! მერე, შენ რაღას შეუღალე?

არტემა. თუ ჩემი ნებით იქნება, გაგიხარიან, არტემა უსწავლელ თავადიშვილს ქალს არ მისცემს, ისიც ქართველს!

ბაგრატა. მა ვის ნებით არი, კაცო, ქალის გათხოვება, თუ არ შენითა?

არტემა. მგონი შენ ჯერ კარგა ვერ იცნობ ჩემ სულელ ცოლსა! უკაცრავათ კი შენთან,—შენი დაა.

ბაგრატა. შენ თუ არ მითხარ, მე კი არ ვიცი, რაც ქეთის კოლოფია ისა!

არტემა. კაცო, აუხირობია: „მაშო ავიღოთ და მივცეთო“! გიჟია?

ბაგრატა. გიჟი და აგრე!.. მერე მაშო რაღას ამბობს!

არტემა. აბა ის იკლამს ი ცეტ კნიაზისთვის თავსა, თორე ჩემ ცოლს რა უჭირს! — „თუ იმ კნიაზს ირ მიმათხოვებთ, თავ მოვიკლამო“!

ბაგრატა. განა მაშოც იცნობს კნიაზ დავითის შვილსა?

არტემა. რას არ გაიცნობდა, კაცო; ი ჩემი პატიოსანი ცოლი წამდა-უწუმ კლუბებში და სობრანიეში დააწილებს თავის ქვეიან ქალსა! თავადებიც ხო იქ იყრიბიან ლეკურის ეგზამენის დასაჭერათა და ი დავით ლამბაძის შვილსაც იქ გაიცნობდა!

ბაგრატა. ნეტაი შენ საქმე გამოგწყვეტია, რო კლუბებში და სობრანიეში ფულებ ხარჯამ! გადასაყრელი ფულები მექნება, რო ჩემი ცოლ-შვილი იქ გავგზავნო!

არტემა. ეხლანდელი ცოლ-შვილი სწორეთ შენა გკითხამს, აი! ის დრო წავიდა, ჩემო ბაგრატ, როცა ქმრების შიშით, ცოლები კრინტს ვერა სძრამდნენ!

ბაგრატა. ე მანდ მართლა არ გადაირიო და ქალი ქართველს არ მისცე! ვინ გიჟი-ოხერი მისცემს გაკოტრებულ კნიაზს ქალსა?!

არტემა. შენ ეგა თქვი-და! ქალი მივცე, თანაც ფული და ისიც ქართველს?! მერე, ერთი-ორი თვის შემდეგ, როცა ფულები შეუქცამოს, ქალი უკანვე მომიგდოს!

ბაგრატა. თავადიშვილს რო თავისი ქონების შენახვის შნო არა აქვს, აბა სხვის სარჩოს უფრო რას გაუფრთხილდება!

- არტემა. კაცო, დაუშინია: „გინდა თუ არა კნეინა უნდა გავხედო!“
- ბაგრატა. შე მამაცნონებულო, უთუოთ კნეინა რო არ იყვე, ჩვენი-
თანა კაცის შვილი კი არ გეკადრება-თქო? ოღონც ნა-
სწავლი-კი იყვეს! შენც აიღე და ან ინჯილერს მიე, ან
დოხტურს, ან ადვოკატს!
- არტემა. თუ დამაცალეს, მე ვიცი და, თუ არა...
- ბაგრატა. განა ეგგნებიც დაიწყო ი შენმა ქალმა, ჯერ ალაგს არ
ასცილებია?
- არტემა. აი, ჩემი ცოდო ედოს იმასა, ვინც ქალის სწავლა შემოიღო!
კაცო, რაკი ერთი „ბაი-ბუის“ არ ისწავლიან ე ჩვენი
ქალები, აღარც მამის ჭკუას დაგიდევნ და აღარც
ხალხისა!
- ბაგრატა. შენ ერთი ორიოდე წაურტყი იმასა და მწყრები და-
უფრთხე! ჩემ ქალს როგორ შეუძლიან, რო ჩემ წინ ხმა
ამოიღოს! იმან რო ერთი სათოკეც აირჩიოს, განა მეც
გავებრიყვდები და ფულზე გადავყრი!
- არტემა. ერთი სიტყვით, აღარ ვიცი, ღმერთმანი, თუ რა გქნა! ეს
ორი დღეა, აღარც ქალისაგან მაქვს მოსვენება და აღარც
ცოლისაგან!
- ბაგრატა. შენ ე მანდ შენთვინ იყავ! ი ჩემ სულელ დას ასე უთხარ
ჩემს მაგივრათ—არამც და არამც კრინტი აღარ დასძარა
ი კნიაზზე-თქო! (წაზღვრება).
- არტემა. მოიცა, კაცო, სად მიეჩქარები? მოდი, ბაგრატ, და დღეს
სადილათ ჩემთან დარჩი! ასეთ ჩანივრულ არტალას გაჭ-
მევ, რო თითები დაიკვნითო!
- ბაგრატა. შენი არტალა რათ მინდა, ძმაო, ასეთი ხაში მიდგია ში-
ნა, რო ლუკმა მანათად ღირს! ვინც იმას არა სჭამს, ან
დღე მოკვდება, ან ღამე!
- არტემა. მოიცა, ცოტა ხან მაინც იყავ! დღეს ხო კვირაა და ვიცი
საქმე არა გაქვს!
- ბაგრატა. არა, მეჩქარება! ექ ერთ კაცს ჩემი ფული ჰმართებს და უნ-
და ვექსილი გამოუტვალო!
- არტემა. მართლა, ეხლა რო ასი თუმანი გავეც, სარგებელ როგორ
გაურიგდი?
- ბაგრატა. რა იყო? ნეუსტოიკებით, აქეთ, იქით, სულ ათი შაური
მოდის რაღა!

არტემა. ბიჭოს, ეგ კაი სარგებელია! ეგ კაი მეზი დაგცემია! გარეგნული
გამოხატვა
ბაგრატა. ეხლა, კაცო, ყველგან ფულის ქესატობაა! შეგხვდება გაცი-
რებული კაცი, მეტსაც გამოიმეტებს! მშვიდობით! (გაძის).

არტემა. (მარტო, ანგარიშობს შიგნით) წრეულ, სუ რო ცოტა, კაი ხუ-
თას თუმან მოგებას ვიქნები! მერმის, ეგ ხუთასი თუმანი
ათასათ იქცევა!—ფული ფულს იგებს! ბანკში შევიტანო?
—სარფა არ არი! ისევ წვრილ-წვრილათ გასცე, ფოდრათე-
ბი აიღო, თავადებისგან ჭინახული დაიკვეთო, მამულების
ტორგში მოიხმარო... აი ხეირი, მე და ჩემმა ღმერთ-
მა, ეგ არი!.. დასწყველოს ღმერთმა, ჩვენი ცხოვრება რა
არის! ემ ოცდაათი წლის წინათ, ლუკმა მენატრებოდა;
ეხლა, ღვთის მადლით, სახლიცა მაქვს, კარიცა და ფუ-
ლიცა! შვილებიც თავიანთ გზაზე დავაყენე: ერთი ინჟი-
ლერი გამომდის, ერთი დოქტორი და ერთიც ადვა-
კატი! ახლა ისინი შემოვიტანენ სახლში ორ-ორ ათას თუ-
მანსა და გაიჩისტება საქმე!

გამოსვლა მემორა

არტემა და სოფიო.

სოფიო. რას სჩადი, კაცო, აძლევ თუ არა ქალსა იმ კნიაზსა?
დილასაც იყო მაჰანკალი!

არტემა. თუ გინდა საღამოზედაც მოვიდეს, მე რა?

სოფიო. მაშ, არ მისცემ ქალსა ი თავადიშვილსა, დიდ გვარისა და
ნათესავების პატრონს?

არტემა. იქით წაიღე ეგ შენი თავადიშვილობაც, გვარიშვილობაც და
ნათესავობაც! თავადიშვილობაც ფულია...

სოფიო. რა გამიხდა შენი ცარიელი ფული! თვალზე მიიკარ ეგ ფუ-
ლი! რათ მინდა შენი ფული, თუ რიგიან ხალხში გამოწ-
ყვეტილი ვიქნები! ფული მაშინ არი კარგი, როცა დიდ-
კაცებში ხარ გარეული! ათასი რო თქვა, ათასი, მაინც
ჩემი მაშო იმ კნიაზს უნდა მივცე!

არტემა. მაშ, შენ ნებაზე ყოფილა რაღა!

სოფიო. ჩემ ნებაზეც არი და ქალისაცა! შენ ქალს კნიაზ დავითის
შვილი მოსწონს...

არტემა. თავი დამანებეთ შენცა და ი შენმა ქალმაც, თორე მამა ჩემი არ წაწყდეს...

სოფიო. შენ მართლა ბევრი ლაპარაკი გამოგდის! მა! ვის უნდა მისცე ქალი, შენისთანა „ფოდრაჩისა“?

არტემა. ჩემისთანა კი არა, მუშას რო მივცე, აი, უკანასკნელ მუშასა, ის მირჩევნიან ი შენ თავადიშვილსა! ქალი მივცე, თანაც ფული...

სოფიო. რას დავიჯინია ე ფული! ფულ ნუ მისცემ ახლა! ე თავიანთი მიწები დაუბრუნე და...

არტემა. მერე მიწები კი ფული არ არი, შე სულელლო? შექამოს მიწები და მერე ისევ მე მომადგეს? არა, არტემა ჯერ ეგრე არ გაგიჟებულა!

სოფიო. არა, ერთი მითხარ, თუ შენ რა გესაქმება, როცა შენ ქალს მოსწონს და უყვარს?

არტემა. „უყვარს“? როგორ თუ უყვარს?! განა თვრამეტი წლის გოგომ სიყვარულიც უნდა იცოდეს?! ერთი აქ დამიძახე ისა!.. „კვიცი იყიდე და დედა უკითხეო“ — აბა შენი ქალი ჭკვიანი რათ იქნება!

სოფიო. შენ კი ძან ჭკვიანი ხარ, მე შენ გითხრა, ველარაში ჩაგიტყვია ეგ ჭკუა!

არტემა. ახა, დიდება, შენთვი ღმერთო! რა გინდა, დედაკაცო, რა გინდა შე ოჯახ-ქორო?!

სოფიო. ის მინდა, რო ჩემი მაშო კნეინებში უნდა ჩავრიო!

არტემა. აი, გაგაგიჟოს ჩემმა გამჩენმა! ერთი მითხარ, თუ რა თავში სახლელათ გინდა ე კნეინობა?

სოფიო. როგორ თუ რა თავში სახლელათ მინდა: მაშ ის არაფერია, რო ჩვენც რიგიან ხალხში გავვრევით, ჩვენც გამოვჩნდებით სადმე? ამოდენა ძეწკვი, ბექდები, ბრასლეტები, ტანისამოსი, მაშ სად უნდა გამოვაჩინო, თუ არ დიდკაცებში? მარტო ის რათა ღირს, რო მტერს თვალები დაუბრმავდება სიშურით!

არტემა. აი, დედაკაცის ჭკუა! მოდით და ამ სულელს ელაპარაკეთ! რა გასაჩენები იყვნენ დედაკაცები, გასწყდეს ამათი სახელი!

სოფიო. ისევ კაცების სახელი გაწყდეს, აზირ!

არტემა. შენისთანა სულელი „აშტრახანში“ არ გამოვა რაღაცაში ტრახანში!

სოფიო. ტყუილათ თავს იწყენ, ჩემო არტემ! ჩვენი მაშო რო თავადი-შეილის წერაა, მანდ ეჭვი არ არი; სურფ-სარქისს რო მა-რილ კვერი ვაქამე, სწორეთ ეგ კნიაზი ენახა!

არტემა. გიჟია? კაცი დავბერებულვარ და ჯერ ჩემ თვალს ამისთანა თავცარიელი არ უნახამს! დედაკაცო, რა გინდა, რატო არ მომასვენებ? ეს ორი დღე რა ეშმაკივით მომჩემებინა! ჩაფარი ზო არა ხარ შე ოჯახდაქცეულ! ქალი ჩემია, არ მინდა და არ მივცემ ი ცეტ კნიაზსა, ახლა?

სოფიო. შენ რო არ მისცემ, მე მივცემ! მაშ ამ ცხვირ მოვიჭრი, თუ ჩვენი ქალი კნეინა არ გავხადე! ჩემი თავიც მეყოფა და-ბალთავანი! მეც მივქარე, რო უბრალო ფოდრაჩიკი შე-გირთე! ასი თუმნით რომელ კნიაზზედაც მინდოდა—გა-ვთხოვდებოდი!

არტემა. აი შავ და უკუღმა ის დღე და საათი, როდესაც შენ გა-დაგეკიდე!

სოფიო. ამინ, ამინ, როდესაც მე შენ მოვთხოვდი!

არტემ. მე უფრო გიჟი ვარ, რო შენ გელაპარაკები! (გადის).

სოფიო. აბა ვნახოთ ვინ აჯობებს: შენა თუ მე!? აბა ვნახოთ! არა, ძიელაც რო თავს იდებს! ერთი მიბძანეთ, თუ რა დასა-წუნი სასიძოა; ლამაზი და ამ დროების ვაჟი: იმ დღეს კლუბში მთელი ხალხი გააგიჟა თავის ლეკურითა, კინ-ტოტურითა და ტანციობით! დიდი გვარისა და ნათესაო-ბის პატრონი; კნეინა აბილაურისა. კნეინა ლაკონიძისა და კნეინა ჯანსურაძისა, სუ ამი ძალუაგები არიან! ახლა რათა ღირს, რო ჩვენც იმათში ჩავერევით! ახლა რათა ღირს, რო ჩვენც ისინი ხელს ჩამოგვართმევნ, გაგვიცი-ნებენ, გვერდზე მოგვისვამენ და „მძახლათ“ მოგვისხენე-ბენ!.. სახით—ლამაზი და მშვენიერი, ასე გგონია კალმით ნახატიო, ტანი ალვის ზეს უგავს! ესა ვსთქვამთ, რო შეძ-ლება რო ჰქონდეს, ზო შენ ქალსაც არ იკადრებს! არა რო მოკვდეს, მაინც ჩემ მაშოს იმ კნიაზს არ ავაცდენ! არა, არა და არა! მე სოფიო მქვია!

გამოსვლა მესამე

სოფიო და მაშო

მაშო. რა ჰქენ, მამაშა, დაიყოლიე პაპა თუ არა?

სოფიო. დავიყოლიე კი არა, ის არ გინდა! განა მამაშენს კაცი და-
იყოლიებს! ეგ ადამიანი კი არა,—ქვაა, კლდე!

მაშო. ახლა კი მე ვიცი! რახან თავის ნებით არ მაძლევს, გავიპარე-
ბი და ჩუმად დავიწერ ჯვარსა!

სოფიო. უი, დამიდგეს თვალები ქა! ეგ რა თქვი, გოგო?

მაშო. ის დრო წავიდა, როცა მამის ნებით იყო ქალის გათხოვბა!
ეხლა ის დრო აღარ გახლავს! ეხლა ქვეყანა განათლდა,
—ვისაც ქალი შეიყვარებს, იმას უნდა გაჰყვეს!

სოფიო. განა გასათხოვარმა ქალმა ეგ სიტყვები პირიდან უნდა ამო-
უშვას?

მაშო. ურჩევნიან, თავის ნებით მიმცეს ი კნიახსა, თორე იცოდეთ,
რო მე თავს აღარ ვიცოცხლებ!

სოფიო. ოხ, რა სულელი რამა ხარ, გოგო!

მაშო. გოგოს ნუ მეძახი მეთქი, რამტელჯერ უნდა გითხრა!.. აბა თუ
მე თავი არ მოვიკლა და ნახეთ! თუ მე წყალში თავი არ
დავიხრჩო და...

სოფიო. ემანდ ხმა ჩაწყვიტე, რას მიგდ-მოედები!

მაშო. (ცრუ ციბილით) თო... ოკ, ჩამო... ოვა... აბამ... ი... ი და...
თავ ჩამო-ოვიხრჩობ! საწამლავსა ვქა...ამ... უ... უ...უ...!

სოფიო. რეებს მიჰქარამ, გოგო, ე მანდ არავინ გაგიგონოს, სხვანა-
ირათ ჩამოგართმევენ!

მაშო. Револювер-ს ვიყიდი...იდა...ა გუულში...ი დავი... ირტყამ! ხმ!...ხმ!..

სოფიო. დამიხედეთ გემნაზია დასრულებულ ქალსა! დამიხედეთ კურ-
სონიკა ქალსა! ადე, ადე ემ წუთში და პირზე წყალი
შეისხი, თორემ თვალები დაგიწითლდება! ადე მეთქი, არ
გესმის, გოგო?

მაშო. (აქვს დაფაჟაჟუნის და ციბილით) გოგოს ნუ მეძახი მეთქი...
ი! ხმ! ხმ!

სოფიო. ხო, კარგი, „ბარიშნა“, აბძანდი და პირზე წყალი შეისხი!

მაშო. არც პირზე წყალ შევისხამ და სრულობითაც თავს მოვიკლამ,
თუ კნიაზ ლამბაძეს...

სოფიო. ხო, შეილო, ხო! აი, მაქანკალს დავიბარებ და მოველავარა-
კები!

მაშო. (ღიმილით) მართლა მეუბნები, მამაშა, თუ მატყუებ?

სოფიო. შენმა გაზდამ, მართლა!

მაშო. აბა, დაიფიცე! უ...უ!

სოფიო. ახლა მართლაც ი შენი კნიაზისთვინ ხატებს ხო ვერ ჩამო-
ვასვენებ! ერთი ვთქვი და გავათავე! შენა გგონია, რო მე
კი არ მინდა შენი კნეინობა? სანამ პირში სული მიდგია,
მანამ იმედს არ დავკარგამ, და შენ თავადიშვილს მიგ-
ცემ!

მაშო. (წამოსცემა, ესევე დედას და ჰვინის) Мамаша, რა კარგი ხარ,
რა душка ხარ, რა მიყვარხარ!

სოფიო. (სულიდან გამოუხსლცემა) ნელა, შე ცეტო! ლეჩაქი ნუ შემო-
მაგლიჯე-და!

მაშო. მე რო კნეინა გავხდები, მამაშა, ხშირათ დაგბატელებ ხოლმე!

სოფიო. შენი არა მინდა-რა, ოლონდ ლოტო და რამსში კნეინა აბილა-
ურთან დამსვი ხოლმე!

მაშო. მამაშა არ მომიკვდება, მამაშა, მარცხნივ კნეინა ლაკონიძისას
მოგისვამ, მარჯვნივ—კნეინა აბილაურისას და ვიზავი-
თაც—კნეინა ჯანსურისას!

სოფიო. უი, შენ კი გენაცვალე, შენა! ერთი წავიდე კიდე მოველა-
პარაკო ი მამაშენსა: ეგება როგორმე დავიყოლიო!

მაშო. (მატყვ, დედის სცენაზე, სიჩუბა) თუ მიმცეს კნიაზ ლამბაძეს, ხო
კარგი, თუ არა და— თავს მოვიკლამ! რითი სჯობიან სიკ-
ვდილი: მტკვარში ჩავვარდე?—Нет, нет! лицо посинеет!
მე მინდა რო კუბოშიაც интересная გიყვე, როგორც Ма-
рия Вечора!.. ჩამოვაბა თოკი და თავი ჩამოვიხრჩო?—о,
это не благородная смерть! თოკზე ახრჩობენ разбойники-
ებსა! ისევ револьвер-ი ყველასა სჯობიან! ვიყიდი рево-
львер-სა და დავირტყამ თავში... არა, თავში არა! лицо
искажится! ისევ გულში სჯობიან!.. მართლა-და, რო თა-
ვი მოვიკლა, რა ამბავი იქნება! Ух, ух, воображаю!..
(დაჯდომა სჯამზე) მე მითომ მკვდარი ვარ და აქე-
დან... (ფე-ბეჭე სელს დაიდუნს) გამომდის სისხლი (გაქრ-
ქოლდე მა) ო... ოხ! Какое страшное чувство!.. უცბათ
შემოდის მამაშა და რო და მინახამს მე მკვდარსა, მომვარდე-

ბა და დაიკივლებს: „შვილო, მაშო! შენ გენაცვალის დე-
და, შვილო!..“ (ცრმულს იმდენს) მამაშას ყვირილზე შე-
მოვა პაპა და ეტყვის: „რა იყო, დედაკაცი, რა დაგემარ-
თა?“ მამაშა პაპას მივარდება: „ეს ხო სუ შენგან მომი-
ვიდა!..“ უხ, რა ამბავი და ჩოჩქოლი ჩავარდება! მაშინვე
ყველა გაზეთებში ჩასწერენ: „Токого-то дня. токого-то
числа, Марья Артемьевна Шарбатова застрелилась от
любви к князю Ламбадзе!“ Ух, как хорошо, совсем
как в романах бывает! მეორეც ესაა, наконец-то ჩემი
გვარი და სახელიც ჩაიბეჭდება გაზეთში!.. Нет, უთუოთ
მოვიკლამ თავს! (ცოცხა სანს დაიძვრება) ახლა რო თავი
მოვიკლა, ხო სუ სამუდამოთ გამოვესალმები ამ სიცოც-
ხლესა! აღარც ვისუნთქავ, აღარც თვალებს ავახელ, აღარც
სადილს ვჭამ, აღარც ყავას დავლევ.. სამუდამოთ რაღა, სამუ-
დამოთ! არა, სიკვდილს ისევ გაპარვა და ჩუმათ ჯვრის წერა
სჯობიან! აკოშკიდან გადავხტები, იქ კნიაზ ლამბაძეს
ცხენები მზათ ეყოლება და ჰერი! იმ წამსვე „ზაგრანი-
ცაში“ გაგვრამთ, всемирную выставку посетим! ახლა
რომელ გოსტინნიცაში-აც ჩამოვხტებით, ესე მომიხსე-
ნიებენ Франция-ში—принцеса, Германия—ში—бароне-
сса, Англия-ში—леди! Ух, как хорошо, прелесть! Сов-
сем как романические владетельные особы! განა მე გიმ-
ნაზია მისთვის დავასრულე, რო პროზაიჩნათ გავთხოვ-
დე?—Как раз! მე სწორედ ასე მოვიქცევი, როგორც
Елена в „Накануне!“ რამდენიც უნდა უარი სთქვას პა-
პამ, მე მაინც ჩემსას გავეყვან! (შემოდის მიქი).

ბიჭი. „ბარიშნა“, ვილაც კნიაზი გახლავს.

მაშო. კნიაზი? (იქით) ოხ, ის იქნება! რაღა თქმა უნდა, ჩემ მოსა-
ტაცებლათ მოსულა!

ბიჭი. დიად, ვილაც მოხუცებული კნიაზი გახლავს.

მაშო (უკმაყოფილოთ). მოხუცებული? მაშ იმის მამა იქნება.

ბიჭი. ხაზენისა კითხულობს... (შემოდის სთფი).

მაშო. მამაშა, კნიაზ ლამბაძის მამა კითხულობს პაპასა.

სთფი (მიქს). მაშ, რაღას გაჩერებულხარ შე გამოჩერჩეტებულო!
გაიქე და ჩქარა მოახსენე—„მობრძანდითქო“!

ბამოსვლა მამოთხე

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

თ-დი დავით ლამაძე მარტო.

დავითი. განა ამ დღესაც მოვესწარ, რო ჩემი ფეხით ვეახელ ამ სო-
მეხსა, ვილაც შარბათოვსა! განა ამ დღესაც მოვესწარ,
რო თავადიშვილი ვეხვეწები ვილაც ფოდრაჩიკსა! ორი
დღეა ჩემი ცოლი მაქანკლებს უგზავნის და დიდ უარზე-
დაც რო დგას!.. ყველა მიყვლიფ-მოყვლიფა, შეიძინა ერ-
თი ორი გროში და დამპალი საყვეარით იჭიმება! მაგ-
რამ რა ექნა: „როგორც გიჭირდეს, ისე გიღირდესო!“—ყე-
ლამდინ ვალეზში ვზივარ, ვენახი ი მუშტაძემ თითქმის
✓ მუქთად წამართვა, ე ტყეც ხვალ თუ ზეგ ტორგიდან გა-
მეყიდება. მე ჩემ შვილისთვის ვზრუნავ, თორემ მე სა-
ცა იქნება ერთ ლუკმა პურ შევჭამ! მე ჩემ უბედურ
შვილსა ვჩივი, თორემ მე ჩემი კალო გამილეწნია, — ცალი
ფეხი სამარეში მიდგია!

ბამოსვლა მხეშთი

ივინიფე და არტემი შარბათოვი.

დავით. არტემ პეტრუშინს გაუმარჯოს!

არტემა. კნიაზ დავითს ვახლავარ! დაბრძანდით, კნიაზო!

დავით. სხვა, როგორ მშვიდობით ბრძანდები შენი ცოლშვილითა?

არტემა. გმადლობთ. თქვენ როგორ-ღა ბრძანდებით თქვენი კნენითა?

დავითი. ვართ რალა, როგორც შეგვეფერება. ე ჩემ შვილს მინდა
ცოლი შევრთო.

არტემა. კეთილი, კნიაზო; მერე რალას აგვიანებთ! მე შენ გითხრა
ლამაზები არ არიან ე თავადის ქალები!

დავითი. არა, ძმაო, მე ჩემ შვილს თავადის ქალს არ შევრთამ! ✓

არტემა. რატომ, კნიაზო, რატომ? თავადის შვილმა თავადის ქალი
უნდა შეირთოს მა რა!

დავითი. თავადებმა, ჩემო არტემ, ფულის ყადრი არ ვიცით: რაც
გვაბადია, სულ ერთ დღეს შეგვკამთ ხოლმე და... ✓

არტემა. ეგ კი მართალი ბრძანებაა, მე და ჩემმა ღმერთმა, კნიაზო!

თეატრული
პროგრამა

- დავითი.** ისევ თქვენა ხართ, შვილო, ფულის შემნახველიცა და გამფრთხილებელიცა!
- არტემა.** ეხ, მაგას ნუ ბძანებთ, კნიაზო! დარდიმანდი და ბედოვლათი ჩვენშია ც ბევრია!
- დავითი.** თქვენში თუ ათასში ერთი გამოვა მაგისტანა, ჩვენში ათასში ერთი არ გამოვა ყაირათიანი! აი მაგალითად აილეთ ჩვენი მამულ-დედულები: მომეტებული წილი დაგირავებულია, ტორგიდან გაყიდული... ეხლა პომეშჩიკები ჩვენ კი აღარა ვართ, ძმაო, თქვენა ხართ! მთელი ჩვენი მამულები სუ თქვენ ხელთ არი!
- არტემა.** კნიაზო, ცხოვრება—კიბეა: ზოგი ადის, ზოგი ჩამოდის! განა მარტო სომხების ხელშია თქვენი მამულები? აბა წადი იმერეთში და ნახე, იქაც სომხები არიან, იქაც ჩვენა ვართ?
- დავითი.** მაგას თავი დავანებოთ, — მე იმიტომ მინდა ჩემი შვილისთვინ სომხის ქალი...
- არტემა.** (აწყყვინავს) სომხის ქალი რათ გინდათ, კნიაზო?! ისევ თქვენი რჯულის ქალი რო მოსძებნოთ, დამერწმუნეთ ის გირჩენიათ!
- დავითი.** არას დროსაც! ქართველი თავის ბუნებით, ბედოვლაითა. სომეხი კი ყაირათიანი ახლა შენ წარმოიდგინე, რო ორთავ ბედოვლათები შეჰყარე, თუ გინდა მილიონების პატრონი გაჰხადე, მაინც ერთი წლის შემდეგ იმ მილიონებიდან კაპიკიც აღარ შერჩებათ! ყაირათი კი როცა ბედოვლაობას შეჰხედება...
- არტემა.** უკაცრავათ კი, კნიაზო, სიტყვა გაგაშვებინე, მაგრამ ჩემის აზრით, როცა დაბალთავანი და დიდი კაცი შეიყრებიან იშვიათათ იმათში სიამოვნება დიდხანს გასტანს!
- დავითი.** ეხ, ჩემო ძმაო! დიდკაცობა სადღაა ეხლა! ეხლა დიდკაცობაც ფულია და...
- არტემა.** მართალი ბრძანებაა, მაგრამ...
- დავითი.** (აწყყვინავს) ესეც იცოდე ჩემგან, არტემ პეტრუზიჩ, როგორც ხარისხი არ ვარგა უფულოთ, ისე ფული—უხარისხოთ! მომითმინე... ეხლა, შენ ჩემი დიდი ნაცნობი და

მეგობარი ხარ და დამერწმუნე, რო კიდეც მიყვარხარ და პატივისცემაცა მაქვს შენი!

არტემა. მაღლობთ, კნიაზო, მეც თქვენი სიყვარული და პატივისცემა...

დავითი. ხო-და, მაშ, რაღა ბევრი ვილაპარაკოთ, აიღე ე შენი ქალი და ე ჩემს ჩვილს მიე!

არტემა. კნიაზო... (შემოდის სოფიო. ატყვამ იქით) ახლა წახდა ჩოჩეთი, აი!

გამოსვლა მამასკმა

ივინიფე და სოფიო.

სოფიო. კნიაზ დავითს თავს დაეუკრამ!

დავითი. ოხ, სოფიოს ვახლავარ! როგორ მშვიდობითა ბრძანდებით?

სოფიო. მაღლობთ. თქვენ როგორღა ბძანდებით თქვენი ცოლშვილითა?

დავითი. არა გვიჭირს-რა; კნეინა ბაბაღემ მოკითხვა მოგახსენათ.

სოფიო. მაღლობთ, ჩემს მაგივრათაც გადაეცით. დაბძანდით, კნიაზო, რისგან არი, რო მოგვიგონეთ?

დავითი. მე არა დროს არ დამევიწყებინხართ (სიჩუმი) მაშ არტემ პეტრუზიჩი, რას იტყვით იმაზე მე და თქვენ რო ვიცით?

არტემა. კნიაზო...

სოფიო. რა იყო, რა, კნიაზო? არ შეიძლება რო ჩვენც შევიტყოთ?

არტემა. (მაცრათ) რა შენი საქმეა?!

დავითი. რატომაც (სოფიოს) მე ვთხოვ არტემ პეტრუზიჩის თავის ქალს ჩემ შვილისთვის.

სოფიო. თქვენი შვილი ჩვენ ქალს მოსწონს...

არტემა. შენ ვინა გკითხამს: „ბარი ათ შაურათა, ნიჩაბი ორ კაპიკათაო“. მე ვიცი და კნიაზ დავითმა! კნიაზო, მაგ საქმეზე კვლავ მოვილაპარაკოთ!

დავითი. რაღა საკვლავოთ გადასადებია, არა სჯობიან ბარემ მოვრიგდეთ და ხელი ხელს დავკრათ? თუ ჩემი შვილი არ მოგწონთ...

საქართველოს
გეოგრაფიული

- სოფიო.** უი დამიდგეს თვალები, ქა! თქვენი შვილი რა დასაწყუ-
ნია! მე შენ გითხრა, ლამაზი ვერ არი და „ტანციაობა“
არ იცის! იმ დღეს მთელი კლუბი იყო და თქვენი შვილი!
არტემა. კნიაზო,, კი ნუ გეწყინებათ და მე ქალს ქართველს ვერ
მივცემ, ვერა! არ შემძლიან!
- დავითი.** ახლა ეგა! ქართველი რა არი, შე მამაცხოვრებულო, და
სომეხი რა არი? სულ ერთნი არა ვართ! თუ იმას იძახი,
ჩემო ძმაო, რომ ოროლ ღვდელს უნდა მივცე ჯვრის სა-
წერი და სახლის საკურთხიო... (იღინავს).
- სოფიო.** რა ხუმარა რამე ბძანდებით, კნიაზო!
- დავითი.** მა რა! სომეხი და ქართველი ვის გაუყრია?
- არტემა.** არა, კნიაზო, ესე ჩქარა არ შეიძლება! თქვე დალოცვი-
ლო, ყველი და პური ხომ არ არის ქალის გათხოვება?
- სოფიო.** შენი საქმე არ არი!.. — კნიაზ დავით, ჩვენ ქალს თქვენი
შვილი მოსწონს და ჩვენც ყაბულსა ვართ!
- არტემა.** (სოფიოს) რახან ქმარი შენა ყოფილხარ და ცოლი მე —
აბა რაღა მეთქმის! კნიაზ დავით, უკაცრავათ თქვენთან,
არა მცალიან... (გაღივს).
- დავითი.** არა, ეგ მამაცხოვრებული რა ძიენ თავს იღებს?
- სოფიო.** თქვენ მაგას რა ყურს უგდებთ, კნიაზო! მე ვიცი და მა-
განა! მალე მტერი მოგიკვდეს, მალე ეგ მოვარჯულო!
- დავითი.** როდისლა? ე სანამ დამარხვდება მინდა, რო ჯვარი დაგ-
სწერო ე ჩემ შვილსა და...
- სოფიო.** თუ ამ კვირიავე ეგ საქმე არ მოვახერხო, მაშ ქალი არ
ვიქნები, მაშ ლეჩაქი არ მეხურება თავზე, მაშ სოფიო არ
მერქმევა სახელათ!
- დავითი.** რა ვიცი, თქვენ იცით, მშვიდობით.
- სოფიო.** მშვიდობით ბრძანდებოდეთ! კნეინა ბაბალეს ჩემს მაგიე-
რათ მოკითხვა მოახსენეთ!.. მაგ საქმეზე წარხეინათ ბრძან-
დებოდეთ! (გაღივან).

ფარდა.

სამა
მოქმედება

შესაბამებ მოქმედება სწარმოებს (ერთი წლის შემდეგ) არტემა შარბათოვის სახლში. შუათანა ოთახი: მარჯვნივ და მარცხნივ კუშეტები თავის მუთაქებით. ერთ-ერთი კუშეტკაზე გდია თ-დ ლევ. ლამბაძის შინელი. შუა კედელთან სდგას თეთრ სუფრა გადაფარებული მაგიდა, რომელზედაც სდგას: სამი ბოთლი, ორი ჭიქა, თეფშები საჭმელის ნარჩენებით... იატაკზე გდია ხელ-საწმენდი, ჩანგალი, წაქცეული სკამი... მაგიდის მარჯვენა მხარეს ბუფეტის შკაფი. სცენას აქვს ორი კარები: ერთი გადის ქუჩაში, მეორე—დანარჩენ ოთახებში; მაგიდასთან ლევან ლამბაძე და კოწია ლვინოს სვამენ და თანაც მღერიან: „ისევ და ისევ ღვინითა, დროც გავატაროთ ღვინითა, ჰარიალალე“ ფარდის ახდამდის ისმის იმათი მღერა.

გამოსვლა პირველი

ლევან და კოწია.

- ლევან. (ჩაიღით სკლში მღერის) „ნოემ რა ერთხელ ინება ყურძნის წვენი გემოვნება, წყალი პირუტყვით მიანება, თვითონ ნუნუას მიუჯდა, ჰარიალალე!“
- კოწია. (მანს აბლუკს. თან აღფაცვიმით თითქმის აცვაცუნებს) აფერუმ, ლევანჯან, აფერუმ! უი შენი ჭირიმე, შენი!
- ლევან. Чорт возьми! ღვინისთანა კარგი რო არა არი რა ქვეყანაზე!
- კოწია. ღვინო, დუდუკი, ქალები! აბა ამით რა შეედრება, ჩემო ძმაო?!
- ლევან. მოიცა, ამ დღეებში ისე გაქეიფო, რო...
- კოწია. ღმერთმა შენი თავი დიდ ხან მიცოცხლოს, ლევანჯან! — მე შენგან არაფერი მაკლია!
- ლევან. სადღელათ დაგპატიჟებ შენა, ილიკო ლაკონიძესა, შაქრო აბილაურსა.

- კოწია.** ნეტაი შენ, ლევანჯან, რო „აბეზპეჩენია“ გაქვს!.. ახ, ერთი სომხის ქალი ჩემთვისაც გამოტყვრეს სადმე!
- ლევან.** Ах ты дурак! მე კი მადლიერი ვარ, რო სომხის ქალი შევირთე?
- კოწია.** მერე რა ურიგო საქმე მოგივიდა, რო შეირთე? ე მიწები დაიბრუნე, მზა-მზარეულსა სქამ, სვამ... ეგ არაფერია?
- ლევან.** მერე, ის კი არაფერია, რო ვილაც შარბათოვის ქალი კნენია გახდა? ახ, მამაჩემს რა ვუთხრა, თორე მე კაი ოცი ათასებსაც ავიღებდი!
- კოწია.** რა ვიცი, ძმაო, ე მე კი ვერა ვშოულობ და? თითქო ერთი გვარისა ვართ, თითქო მეც შენი ბიძაშვილი ვარ! ოცი-ათასები არ მინდა, ოღონც ასი თუმანი ვინმემ მომცეს და ხვალვე, ვიზედაც გინდა, ჯვარს გადავიწერ!
- ლევან.** ასი თუმანი, Что за деньги! ე მიწები რომ დავაგირავე, კაი სამასი თუმანიც გამოვიტანე, მაგრამ შვიდ თვესაც არ მეყო!
- კოწია.** შვიდ თვეს მაინც ხო კარგად ვიქეიფებ! მართლა ლევან, თუ ძმა ხარ, ერთი ხუთიოდ თუმანი მასესხე
- ლევან.** დედა არ მომიკვდება, ეხლა არა მაქვს და...
- კოწია.** როგორ, მართლა გაგითავდა ის ფულები ბანკიდან რო გამოიიტანე?
- ლევან.** იმ დღეს არ იყო, კაცო, რო უკანასკნელი ათი თუმანი გადავუგდე გოსტინიცის პატრონს,—მე და შენ ჭურჭლეული რომ ჩაუღეწეთ და ბარიშნისთვინ რო დიდი სკანდალი მოვახდინეთ! ხა, ხა, ხა!
- კოწია.** ხო, მართლა!.. მაშ რა უნდა ვქნა, ღმერთმანი ძიენ მიჰკირს!.. ეგება შენ სიმამრს რამე დასტყუო, ლევანჯან!
- ლევან.** განა მაგ კრიჟანგს შაურს კი დასტყუებ?
- კოწია.** შენ არ ვარგიხარ, თორე, აბა შენ ალაგას მე ვიყევი!—ხანჯალი და მაგისი ჯანი! სუ შამფურივით ვატრი-ალებ!
- ლევან.** რა, მოვკლა?
- კოწია.** მოკვლას ვინ გეუბნება, კაცო! მხოლოდ შეაშინე: ჯერ ფული სთხოვე და, თუ უარი გითხრას, ამოიღე ხანჯალი

და შენებურად შეჰკივლე!—მაშინვე მთელ ცხოვრებას შენ დაგიმტკიცებს! ხა, ხა, ხა! აბა მშიშარა სომეხს შიშველი ხანჯალი დაანახვე და ერთ ვერსტზე გახტება! ხა, ხა, ხა! არა, ჯერ მაშოს ვეტყვი: ეგება იმან როგორმე გამოართვას.

ლევან.

კოწია.

უხ, ლევან! რა მადლობელი ვიქნები, თუ ერთი ხუთი თუმნით ხელ გამიმართამ!

ლევან.

შენი მადლობა არ მინდა, ოღონდ ერთი კაცის ჯავრი ამომაყრენე!

კოწია.

(მეჯიშს გადიწივს) აბა ვინ არი, ვინა? შენ მხოლოდ დამისახელე!

ლევან.

ე მაგას მეც მოვახერხებ, შენ მხოლოდ მოიტყუე სადმე, Тогда я ему покажу!

კოწია.

ვინ არი, კაცო, რა გაწყენინა?

ლევან.

იმ დღეს „ტროტუარზე“ მივდიოდი, ის გზაში გაჩხირული იდგა: მე ხელი ვკარი, — გზა მეთქი! და შიგ წუმპეში ჩავაგდე! ხა, ხა, ხა! თანაც ორიოდე გადავკარ მთარახითა! ხა, ხა, ხა!

კოწია.

ხა, ხა, ხა! Молодец, ბიჭო! ყოჩაღ! ეენაცვა შენ გულადობასა!

ლევან.

მერე წამოვიდა ისა და პრისტავთან მიჩივლა! მე იმი ჩივილით არა დამაკლეს რა, მაგრამ ნახოს თავის სერიი!

კოწია.

აბა ჩივილი როგორიც უნდა, მე ვასწავლი!

ლევან.

თუ ცალკე ჩავიგდეთ სადმე, ხო კარგი; თუ არა და ერთი მიზეზი უნდა მოუდოთ რამე!

კოწია.

შენ მაგაზე არხეინად იყავი: მე ვიცი და იმანა! შენ მხოლოდ მიჩვენე, ვინ არი?

ლევან.

Нет, თუ მე თითონ არ ამოვიყარე იმი ჯავრი, ვერ მოგისვენებ!

კოწია.

მაშ მე ხელში მოგიგდებ იმასა და შენ იცი ლევანჯან, როგორ ზაკუსკასაც მიართმევ! შენ შეგიძლიან, რომ ერთი შემოკვრით კაცი წააქციო?

ლევან.

ერთი შემოკვრით კი არა, ერთი რო შეევუბერო, —სუ ყირამალა ვატრიალებ! —ჩვენ პოლკში ჩემისთანა ღონიერი არავინ იყო!..

- კოწია. რომელი საათია, ლევან?
- ლევან. რა დროს საათია, კაცო, ჯერ თერთმეტიც არ არი!
- კოწია. დღეს ერთ კნენინასთან ჩიხირთმაზე ვარ მიპატიჟებული!
- ლევან. Постой ერთი და, რა დროს ჩიხირთმაა! ჯერ პატარა გავიარ-გამოვიაროთ ბულვარზე, რესტორანშიაც შევიხედოთ—ერთი ორი ბოთლი კახეთისკიც იქ გადავკრაოთ. ზიმნი ბაღში შევიდეთ და ერთ. ერთი შანსონეტნი პევიცა წავიყვანოთ სადმე სადილოთ...
- კოწია. მაშ წაშო, გავიაროთ რაღა! — ე ძვირფას დროს რაზე ვკარგავთ!
- ლევან. ჯერ ფული ვიშოვო! შენ ე წადი, მანდ სადმე მომიცადე, — მეც საცაა იქ გავჩნდები.
- კოწია. ძალიან კარგი, კეთილი!
- ლევან. მოიცა, თითო სტაქანი კიდე გადაუშვათ!
- კოწია. მაშ მე წავალ და აბა შენც არ დაიგვიანო, ხელცარიელი არ მოხვიდე!.. (გაღის).

ბამოსვლა მეორე

ლევან მარტო, მერე მაშო.

- ლევან. Чорт побери, რა სკუჩნაობაა, უიჰ დედავ!.. ღვინოც აღა-
რა ყოფილა ახ, ერთი ათი თუმანი ჩამივარდეს ეხლა ხელში!.. (შემოდის მაშო) აქ მო, მაშო, შენთან ერთი საქმე მაქვს.
- მაშო. ვიცი, რაც საქმე გექნება! აბა რაღა თქმა უნდა, რო ფულები შემოგაკლდებოდა!..
- ლევან. სწორეთ ეგრე!
- მაშო. ხო და, მაშ ტყუილათ ისჯები: მე ფული არა მაქვს!
- ლევან. შენ რო არა გაქვს, მამაშენს ხო აქვს?
- მაშო. ბევრიც რო ჰქონდეს მამაჩემსა, ის შენ ფულს აღარ მოგცემს! ფული მოგცეს, რო წახვიდე და ქალებში და ლო-
თობაში ფანტო?
- ლევან. ეგ ჩუმი ნებაა!
- მაშო. შენი ნებაა და ფულიც შენ იშოვე!

ლევან. გირჩევნია, ერთი ათი თუმანი გამომირთვა მამაშენსა, დო-
რე, დღესვე ხელს ავიღებ შენზე!

მამო. უხ, თავი კი არ მოვიკლა! ნეტა კი ეგ საქმე ჩაიდინო და დიდ
მადლობასაც გადაგიხდი!

ლევან. შენისთანა სომხის გოგო, რო კნეინა გახდა! ✓

მამო. შენისთანა კოტრი კნიაზი რო მე შევირთე! ცარიელი ჩერქეს-
კით მოხვედი და დიდი გულიცა გაქვს? ✓

ლევან. უი, შე ფოდრაჩიკის ქალო, შენა!

მამო. როცა მთხოულობდი ფოდრაჩიკის ქალი არ ვიყავ?—რათ
შემირთე?—მაგრამ, ხო მშიერიც მოკვდებოდი, რო მე არ
შეგყროდი!

ლევან. ე მანდ ჩაჩუმდი, თორემ!.. (მიიწეხს მამოსკენ, მამო კავილით უჯან
დაიწეხს, ამ დროს შემდის აბჯუმა შარშათფი).

არტემა. (ლევანს) ეი, ეიპ! ხელი, ფაფას და!

მამო. ჩამციებია: „გინდა თუ არა, ათი თუმანი გამომირთვი მამა-
შენსაო!..“ (მამო გადის).

გამოსვლა მისამე

არტემა და ლევანი.

არტემა. რაო, ათი თუმანიო?

ლევანი. ხო, სწორეთ ათი თუმანი: გუშინ კარტში წავაგე!

არტემა. შენ რო მილიონიც წააგო, ჩემი რა გადასახადია? იმის მად-
ლიერიც იყავ, რო გაქმევ, გასმევ და გაცმევ!

ლევანი. ვის უბედამ მაგვებსა!? შენ ქანა-სმას დიდათ აფასებ და
იმას კი არაფრათ აგდებ, რო მე, კნიაზ ლამბაძემ, შევირ-
თე შენი ქალი?!

არტემა. ✓ქოლონც გაშეცალე, შევილო, და ე კნიაზობაც წაილე, გრაფო-
ბაცა, ბარონობაცა და ფერდმარშლობაცა. ✕

ლევანი. მე აქედან ფეხს არ მოვიცლი, სანამ...

არტემა. რა გინდა, შევილო, რა მმართვეს შენი? რა მოგიტანია, რაზე
გაქვს დიდი გული? მიათვალ-მოათვალიერე, ერთი სკამი
კია შენი აქა? ეგ ერთი კნიაზობის მეტი ხო არა მოგი-
ტანია რა! წაილე ეგ კნიაზობა და მომწყდი თავიდანა! ✓

ლევანი. ჰა, ჩქარა ათი თუმანი ამოილე, თორე სისხლი ყელში მო-
ვიდა!

არტემა. ხათაბალაა!.. სადა მაქვს, ძმაო, იმტელი შეძლება, რო წამ და უწუმ ათ თუმნიანები გაძლიო? შენ რო ეგრე მოჰყვე, მანთაშოვის შეძლებაც არ გეყოფა და მე შენ ფულით როგორ გაგაძლო?!

ლევანი. ჩქარა ამოიღე ე ფული, თორე მე შენ გაგაძლობ.

არტემა. ამისთანა უბედურობა გინახამთ სადმე?! რა ვქნა, ე რა ჭირი და ხორველა შემოვარდა სახლში! ახ, ჩემ ცოლსა და ქალს რა უთხრა! რა გინდა, შვილო, ხო არა დამიშავებია რა შენთვინ: რვაასი თუმნის მიწები ცალკე დაგიბრუნე, ცოლს ცალკე გინახამ, შენ ცალკე და შენი ბიძა-შვილი კოწიასაგან ხო შექმული ვარ!

ლევან. აქ სომხურ შჩოთებ ნუ მოჰყვები! ჩქარა ამოიღე ე ფული, თორე შენი სიკვდილის საათი მოვიდა! (სანჯალზე სვლს ივლუშს).

არტემა. ბიკოს! ჩემ სახლში მე მიბძანებ?! ეს კაი ამბავია.

ლევანი. თუ შენი სიცოცხლე რათმე გიღირს, ჩქარა მოიტა ათი თუმანი, თორე სუ ლუკმა-ლუკმა აგუწამ!

არტემა. ამკუწამ რა, ჰალა-ჰალა! მერე, შენ რაღას გიზამენ?—მგონი ციშბირი აქეთ დაგრჩეს!

ლევანი. დამრჩეს და დამრჩეს, ე შენ სისხლს ხო დავლევ! (სანჯალს იბრუნს).

არტემა. (გარბის დერეფნისკენ) მიშველეთ! მიშველეთ!

ლევანი. აი, შე მშიშარა, სომეხო, შენა! Ах ты трусишка этакий! ხანჯალი რო დაინახე, როგორ გაიქეცი! რა მძლავრი და გულადი კაცი ბძანდები!.. Посто́й-же, ერთხელაც იქნება და შენ ჯავრს ამოვიყრი! (შინაღს წამოიხსამს და გაყა).

გამოსვლა მეოთხე

არტემა და მაშო,

მაშო. (შეშინებული) რა იყო, პაპა, რა ამბავია?

არტემა. (აღშფოთებული) რაღა რა იყო, რაღა რა იყო... კინაღამ ხანჯლით ამჩეხა მაგ სათოკემა, მაგანა! რაც თოკი მაგას დაახრჩობს, ის თოკი აფსუსია! არა, თუ დღესვე პრისტავს არ გამოვეუცხადე, მე ეგ მოუკლავს არ გამიშვებს!

მაშო. უჩივლე პაპა, სულში უჩივლე!

არტემა. ეხლა ამბობ მაგასა? წინათ რასა ჰფიქრობდი, როცა მაგ საციმბირესთვინ თავს იკლამდი?!

მაშო. ბარე ეხლა ბევრსა ვნანობ, მაგრამ...

არტემა. (აჯაფრებს) „კნეინობა მინდაო, კნეინა უნდა გავხდეო“...
ეგეც შენი კნეინობა! კნეინა კი არა, უკანასკნელი კურტ-
ნიანი მუშის ცოლი რო ყოფილიყავ, ის არ გერჩინა!

მაშო. ათას წილათ!.. ნეტა მე ეგ...

არტემა. რო აღარა ქენი, შევილო! რო საუბედუროთ იყავი ატეხილი
რო კინალამ შენი დაგეშართა! კინალამ სახლიდან გამი-
ვარდი და! მაგრამ შენ რა გაგამტყუენო, როცა სულელი
დედაშენი უარესსა სჩადიოდა! სადა ბძანდება?

მაშო. დილას ქარვასლაში წავიდა არშიების საყიდლათ!

არტემა. აი, ღმერთსა ვთხოვ, რო ან კონკამ გაიტანოს, ან ფაიტონმა
და ცოცხალი აღარ მოვიდეს შინა! ერთი მობძანდეს აქა!
ეს ხო სუ იმან შემძღვნა, ამ ცეცხლში და ნავთში ხო სუ
იმან ჩამავდო!

მაშო. მე მაგას უთუოთ უნდა გავეყარო, პაპა... ✓

არტემა. რათა, შევილო, რათ გამიხადე სახათაბალო საქმე? რატო მა-
გეებს წინათ არა ფიქრობდი?

მაშო. ახლა მე რა ვიცოდი, თუ ეგრეთი იქნებოდა! (გადის).

გამოსვლა მისუთი

არტემა მართო, მერე ბაგრატა.

არტემა. (დადის სდენაჲ) არ ვიცი, ღმერთმანი, თუ რა უნდა ექნა!
გავყარო ჯვარ დაწერილები?—საისტორიოთ დავედო,
ქვეყანა ჩემზე ავალაქლაქო, ქალი არც გათხოვილებში
მყავდეს, არც ქვრივებში... კაცო, უნდა წამალი დაედოს
თუ არა?! წამალი?.. აი წამალი რა იქნება: ეგ, აუცილე-
ბელია, შეჰკრამს სადმე თავსა, კაცს შემოიკლამს და კა-
ტორლაში წავა. აი ეს უღვაში ძაღლისა იყვეს, თუ მაგას
ციმბირი ასცდეს!.. (შემოდის ბაგრატა).

ბაგრატა. არტემ, როგორა ხარ, არტემ?!

არტემა. ისე შენი მტერი იყვეს, როგორც მე ვარ! დანა დამცე—
სისხლი არ გამომივა!

ბაგრატა. რა, კიდევ გაჯავრებს შენი სიძე—კნიაზი?

არტემა. კნიაზი იმასა და იმის თავსა, ი რო კაცია!

ბაგრატა. რა იყო, ფულებ ხო არა გთხოვს?

არტემა. ფულის თაობაზე არ იყო, რო ეხლა კინალამ ამზანჯლა?!

ბაგრატა. ახია შენზე, რათ მიეც ქალი!

არტემა. მე მივეცი?!. „მოლა მასრადინა ჯოჯოხეთში არ მიდიოდა, ხელი ჰკრეს და ჩაადგეს!“ კაცო, რო აღარა ჰქნეს, რო აღარ მომისვენეს! ცალკე ცოლმა, ცალკე ქალმა: კინალამ ქალი სახლიდან გამივარდა და!

ბაგრატა. აბა, შენ ალაგას მე ვყოფილიყავ და ვაჩვენებდი სახლიდან გავარდნასა.

არტემა. კაცო, ამნაირი ცეცხლი და ნავთი, ამნაირი ჭირი და ხორ-ველა გინახამ სადმე?!. ვაჰმევე, ვასმევე და თანაც თავზე კაკალს მამტვრევს!

ბაგრატა. ან რათ აქმევე, ან რათ ასმევე: ქალი გაგითხოვებია, მზითე-ბი მიგიცია...

არტემა. რვაასი თუმნის მიწები დაეუბრუნე! (შოშლზე სულს შემოი-რამს) აი, დაგიდგეს ჭკუა არტემ!

ბაგრატა. დაუბრუნე და რაღას გიზის აქა? ე თავისი ცოლი წაიყვა-ნოს და საცა უნდა იქ აცხოვროს!

არტემა. „აცხოვროს!“ სამი შაური ჯიბეში არ უძევს, პაპიროზის ფული არა აქვს და ეგ ცოლს აცხოვრებს!? ჰმ!

ბაგრატა. მერე მიწები რა უყო?

არტემა. მითომ არ იცი!.. მიწები დააგირავა. სამასი თუმანი გამოი-ტანა და ფაფასეებ ერთ დღეს შეჭამა! მიწები კი არა, რაც ბაქოში ნავთის მაღნებია, (რაც ზღვაში კენჭებია, სუ რო ფულათ იქცეს და ხელ აღებით მაგას მისცენ, მაინც ხელის საბანათ არ ეყოფა! რას ამბობ, კაცო, ქა-ლადღს ეგა თამაშობს, ღვინოს ეგა სვამს, ქალების ახოტ-ნიკი ეგ არის...)

ბაგრატა. ერთი სიტყვით, ყოვლისფრით შემკული ყოფილა, რაღა!

არტემა. კაცო, საცა დამშეულ კნიაზს ნახამს, შემოჰყავს ჩემს სახლ ში და აძლობს! მე მართლა აქ ბაღადელნია კი არა მაქვს გამართული!

ბაგრატა. მერე კნიაზებს ხო გაფუფქული მგელიც ვერ გააძლობს!.. ეგრე გულ-უხვი შინიდან მობძანდი თქო!

არტემა. კაცო, გამიკითხე, ერთი წამალი დამდე რამე და...

ბაგრატა. „მკედარი მკედარს აეკიდა—მეც სამარემდინ მიმიტანეო“!
გასაკითხიც მე ვარ და საწამლეიცა!

არტემა. რა იყო, შენ რაღა ჭილ-კოტი აგიტყდა?

ბაგრატა. ამაზე მეტი რაღა უნდა იყვეს: შარშან როცა თავადიშვი-
ლის მიწები ვიტოვებ...

არტემა. მერე?

ბაგრატა. წავედი ღაღების ასაკრეფათ და იქ კი შეიარაღებული
კნიაზები და ჩეჩნები დამხედნენ: ასე გეგონებოდათ რომ
გაჩენილა და მტრის დასამარცხებლათ ემზადებიანო...

არტემა. რაო, რა მინდაო?

ბაგრატა. მარცვალსაც ვერ წაიღებო!

არტემა. მითომ რატომო?

ბაგრატა. იმიტომო, რომ ამ მიწებში ჩვენც გვიძვეს წილიო: ბიძა
ჩვენმა რო დააგირავა, გაუყოფელი იყოვო...

არტემა. მერე, რატო მაშინ არ წამოდექით, როცა ტორგიდან იყი-
დებოდა-თქო? ან ბიძა თქვენ როგორ შეეძლო...

ბაგრატა. როგორც ეხლა მე ამ სახლში წილი არ მიძვეს, ისე იმათ
იმ მიწებში! მაგრამ უნდათ მოიმიზეზონ რამე თუ არა?
„მიზეზ მიზეზ, დოს მარილი აკლიაო!“

არტემა. მერე წაგართვეს ღალა?

ბაგრატა. სამასი კოდი პური და ქერი მომტაცეს, თანაც კინაღამ
ლუკმა-ლუკმა ამჩვენეს! მოვდივარ და თანაც მომკივიან:
„სომეხო, შეგეშინდაო! აი რუსის ზაკონი არ იყვესო, გა-
ჩვენებდით შენ თამაშასო!“

არტემა. მერე, ი გლეხკაცები რაღას აკეთებდნენ?

ბაგრატა. ასე დააწყვიტეს წილები ი გლეხკაცებსა, რომ ნაბდღვრია-
ლი ზეცაში აღიოდა, ვინც კი იმათი მხარე არ დაიჭირა,
სუ მათრახებით გაუღიტეს! ზოგს კამბეჩი წაართვეს, ზოგს
ცხვარი, ზოგს ცნენი, ზოგს ძროხა...

არტემა. ახლა რას აპირებ?

ბაგრატა. უნდა გლეხკაცებს უჩივლო: მე გლეხკაცებთან მაქვს საქმე,
თავადიშვილებთან რა მესაქმება! „ანაბარი მგელმაც იცი-
სო“—სუ იმათ კისრიდან ვიზღამ! რატო ერთი პირი არა
აქვთ: მთელი სოფელი ოცსა და ოცდაათ კაცს ვერ უნდა

მოერიოს? „ჩვენი რა ბრალიაო, ჩვენ რათ უნდა გადავიხადოთ შენი ღალაო, ჩვენ რათ უნდა გავიჟულოთ შენ და თავადიშვილებს შუაო!“ კაცო, შენ რო ცხვარი მოგაბარო და ახლა იმ ცხვარში გადმოგივარდენ მგლები და გავიწყვითონ ფარები, მაშ ჩემი ცხვრები აღარ უნდა ჩამაბარო, საქონელი აღარ უნდა მაჩვენო?!

არტემა. შენ ი გლებკაცებს მაგრა დაუჭირე კისერი! ალბათ ი თავადებმა შენზე ნაკლებ-ნაკლები გამოართვეს ღალა და იმათაც იმიტომ ირჩიეს კნიაზების მხარე! ახლა კნიაზებს კი არ უჩივლებ?

ბაგრატა. ი გლებკაცებს რო უჩივლებ, ახლა ისინი ი კნიაზებს არ უჩივლებენ?.. მაგრამ „სანამ პეტრე მიეშველებოდა,—პავლეს ტყავი გასძვრაო!“ სანამ სუდში გაირჩევა საქმე, სანამ კნიაზები ი ღალებ გაჰყიდინ და შეთოხლამენ! მერე წადი და ზდიე! ხო არც არა აბადიათ რა, რო კაცმა აუწეროს და იქიდან ანაზღაუროს!

არტემა. დასწყევლათ ღმერთმა, რა სამგლე გოჭებივით ატეხილან!

ბაგრატა. ატეხილან და ნახონ თავიანთი სერიო! მართლა არტემ, ერთი ოცდა-ათი თუმანი არა გაქვს, სამი დღით მასესხე!

არტემა. მიირთვი, რათ გინდა, ფული შემოგაკლდა?

ბაგრატა. არა, კაცო, ჩემი ფული გავეცი და ეხლა ერთი სანდო კაცი მესესხება, კაი სარგებელს იძლევა.

არტემა. რა კაცი ხარ! ჩვემგან ორ შაურობაზე ფული უნდა წაიღო და სხვას ათ შაურად ასესხო! აზირ მე თითონ ვნახო ი ვილაც სანდო კაცია: „ლუკმა გავარდეს,—ჯამში ჩავარდესო!“

ბაგრატა. კარგი ერთი, არტემ, და! განა ნათესავებში ეგეც უნდა იყვეს? არა გრცხვენიან, რო მოყვარეს ეცილები? მე ხო დიდხანს არ მინდა: იმ კვირია პურს გავყიდი და შენ ფულს ჩავგაბარებ... თუ გინდა ვექსილაო ჩამომართვი!

არტემა. კარგი, შე სულელო, გეხუმრები! წამო მოგცე. (გაღიან).

გამოსვლა მიქვსა

მაშო მარტო, და მერე სოფიო.

მაშო. (ღადის სფინაზი) მეც მითომ რომანიულად გავთხოვდი, მეც მითომ романический герой შევირთე!.. (მჭაროთ) ჰმ!.. სამსამი დღით სახლიდან იკარგება,—თვრება: მოვა შინა და ხანჯალს იღერება! სკამს, სვანს, გამოიძინებს და სასკანდალოთ გავა გარეთ: ხან, სცემს ვისმე, ხან ავეჯულობას დალეწს რესტორანში და სამ-სამი დღით პოლიციაში ზის!.. (მუთღის სოფიო).

სოფიო. (ნაჟაქრის კუბიჭაზი დასდებს) რა იყო, გენაცვალე, რათა ხარ დაღონებული? კიდევ ხო არა გაწყევინა რა იმ...

მაშო. საცემრათ იწია და...

სოფიო. როგორ თუ საცემრათო?

მაშო. ათი თუმანი გამომირთვი მამაშენსაო.

სოფიო. ათი სახარება გაგიწყრეს-თქო, რამდენჯერ უნდა...

მაშო. პაპამ რო უარი უთხრა, იძრო ხანჯალი და კინაღამ მოჰკლა!

სოფიო. ჭა...ა...ა, ეს კაი ამბავია, ეს სახუმარი აღარ არი!..

მაშო. სახუმარო კი არა, თუ მე მაგას არ გავეყარე, დავკლექდები რაღა, დავკლექდები!

სოფიო. არა, გენაცვალე, შენ გულ დაუხმე; გაყრა როგორ იქნება! მაშინ ხო თითოთ საჩვენებელი გავხდებით: მთელი ქვეყანა ჩვენზე ილაპარაკებს! ასე კი არ იტყვიან, რომ შენ დაანებე თავი;—აღბათ ქმარმა მისი ცუდი საქციელი ნახაო და...

მაშო. რაც უნდათ—ისა სთქვან, მე მაგასთან ველარ ვიცხოვრებ, ველარ, ველარ და ველარ!

სოფიო. შეილო, შენ არ იყავი, რო მაგისტრინ თავს იკლამდი? შენ არ იყავი, რო...

მაშო. Вот еще надоели! მე რა ვიცოდი, თუ ეგრეთი იქნებოდა? მე მაშინ სულელი ვიყავ, ტუტუცი ვიყავ!

სოფიო. ეხლა რაღა გაეწყობა, გენაცვალოს დედა; როგორც იყვეს უნდა მოვითმინოთ.

მაშო. თქვენ მოითმინეთ, მე კი ველარ მოვითმენ! (გადის).

გამოსვლა მეზვიდე

სოფიო მარტო, მერე არტემა.

სოფიო. ახლა ნახეთ ჩემი ქმრის გაცოფება თორე, აქამდინ რა უჭირდა! ხანჯლით უწევია! ეხლა სუ ჩემზე იყრის ჯავრსა! ახია ჩემზე, კიდევაც ცოტაა! არა, რამ შემსვა ეშმაკის ცხენზე და რამ მიმაცემინა ქალი მაგ გიჟისთვის? რა ვიცოდი? ვთქვი: ე ფული ხო გვაქვს, ახლა დიდკაცობა-ლა გვაკლია მეთქი. ის კი არა, თუ დიდკაცებშიაც გამოვწყდით და პატარა კაცებშიაცა! უი დამიდგეს თვალეები! უი მომიკედეს მე თავი! ახლა რამდონ დამცინებენ ისნიფორა და კატარინე! განა არა, იმ დღეს ლოტოში რალაც ჩურჩულ-კურკური ჰქონდათ, (მუხლში ჩაფრახს) დახე, მტრის გულისა არ გავხდი! (დიდი სიჩუმი. შობდის ატყვამ) კაცო, რა იყო, რა ამბავი ყოფილა?

არტემა. ჰმ! თანაც რო მკითხამს! ოხ, უნდა აგილოს კაცმა და გახურებულ თონეში ჩაგკიდოს!.. ეს ხო სუ შენ შემძღვენი, შენა!

სოფიო. მე რას მომწოდები ხოლმე: შენ რო სიძესთან უსიამოვნება მოგივიდეს, ჩემი რა ბრალია?

არტემა. ჰყურობთ ამასა!.. ეხტიბარსაც რო არ იტეხამს!.. დედა-კაცო, რა გჯიდა: ან მე რათ გამაუბედურე, ან შენი ქალი?!

სოფიო. მე რა ვიცოდი, თუ ეგრეთი იქნებოდა: მე ხო მართლა გულთმისანი არ ვიყავი?

არტემა. კარგი, ეგ ეგრე იყვეს! სახლში რალათ შემომაცვანინე ეგ ლანგ-თემური, ეგა?!

სოფიო. რა ვიცი, ვსთქვი: სანამ ალაგს იშოვის მეთქი...

არტემა. რა ალაგს?

სოფიო. მაგი დედა ბა... ლემ არა სთქვა: „ბანკში ალაგს დამპირდნენ ლევანისთვინაო“.

არტემა. ბანკში კი არა, თუ არ დაგიშლია, პალატის პრესედატლობას მისცემენ, ან ფრანციის პრეზიდენტს გადმოაგდებენ ალაგიდან და მაგას დასვანენ! (შობდის შიჭი სულში უჭი-ჩაჟს გაყინილი სურჯინი და იატაკზე სდებს).

სოფიო. რა არის ეგა, ვინ/მოიტანა?

ბიჭი. კნენინა და კნიაზი ჩამობრძანდნენ სოფლიდან. (გადის).

არტემა. ჯერაც არ მობრძანებულან!

სოფიო. მადლობა ღმერთსა! (შეზღუდის მამალე).

ბამოსვლა მერვე

იგინივე და ბაბაღე, შემდეგ დავითი.

ბაბაღე. დავითი, ე მანდ, თამბაქოს საყიდლათ მივიდა,—საცაა მოვა.

არტემა. (იქით) თუ დაიგვიანა, ძაან დავემდურები!

ბაბაღე. სხვა... ჩემი ლევანი როგორ არი, ენაცვალოს იმას დედა?
ერთი თვეა აღარ მინახამს!

არტემა. რა უჭირს: მშვენიერათა სკამს, სვამს, თვრება..

სოფიო. ქალაღდს თამაშობს..

არტემა. ხანჯალს იღერება...

ბაბაღე. (ღიმილით) ჯერ ისევ ბავშვია, ენაცვალოს იმას დედა!

არტემა. კაი ბავშვია ოცდაერთი წლის ახმახი!

ბაბაღე. რაო? „ახმახიო?“ პირი გამოირეცხე და ისე ახსენე!

არტემა. ლადიკალონებით გამოვირეცხამ,—წყალსაც არ ვაკადრებ!

სოფიო. არა, ძიელ რო იტკიცე: შენ უბედურ შვილს არ იცნობ, თუ
როგორ არი?

ბაბაღე. როგორ თუ „უბედურსაო“? ოთხივ კუთხივ ჯვარი ეწე-
როს! უბედური თქვენა ხართ და არც არა ვიცი რა! იმან
რო თქვენი გომბიო შეირთო, მართლაც რო უბედურია!

სოფიო. (ღიანჯით) რაო? „გომბიოო?“

არტემა. (მამალეს) არა, ვინ გეხეწებოდათ: „ჩვენი გომბიო შეირ-
თეთო?“

ბაბაღე. რატო კიდევ არ გიხარიათ, რო თავადიშვილებს დაუ-
მოყვრდით?

არტემა. ცას ვეწევი რაღა, ცასა! სიხარულით ფეხზე აღარა ვდგევარ!

სოფიო. თქვენისთანა თავადიშვილებს რო..

ბაბაღე. (აწყყდინებს) ვაი თავადიშვილების უბედურებასა, რო თქვე-
ნისთანა პოიოების სახსენებელიც გახდნენ! იყო დრო,
რო თქვენისთანაები მოჯამაგირეთ გვადგნენ!

არტემა. იყო და აღარ გახლავს!

სოფიო. რაო? „მოჯამაგირეო?“ შენისთანა კნეინასა ორმოდცათნათ ვიყიდით და გავყიდით, იცი თუ არა?

არტემა. პოიოებიცა ვართ, მოჯამაგირეებიცა ვართ, ფოდრაჩიკებიცა ვართ, ნუ, მოგვწყდით თავიდანა და!..

სოფიო. ვინ ვის ლუკმაზეა?

ბაბალე. ჰმ!.. როგორ აშკარათ გეტყობათ დაბალთაგანობა!

სოფიო. რაო? „დაბალთაგანობაო?“ შენ თუ მაღალთაგანი ბძანდები, ერთბაშით თავზე კი არ გადამახტე! შენ შალის კაბა გაცვია, მე—ფარჩისა! შენ ნიეთი სსუდნოი კასაში გაქვს დაგირაგებული, მე—შინა მაქვს! შენ ცარიელ ლობიოზე ირთმევ სულსა, მე ყოველ დღე სუფსა და კატლეტსა ვჭამ.

არტემა. (შამალუს) ეხლა ვართ დაბალთაგანი, როცა ტვინი ამოგეწოვეთ?

ბაბალე. ახია ჩვენზე!—თქვენი ქალი რო რძლათ შევიყვანეთ, კნეინა გაეხადეთ...

არტემა. იცის ღმერთმა რო, როგორც ურია ღორისხორცსა, ისე გერიდებოდი მაგ კნეინობასა!

სოფიო. ძიელ არ ეტყობა შენ შვილს კნიაზობა: წამ და უწუშ ცოლს ცემას უქადებს!

ბაბალე. „კაი ცხენი მათრახს არ დაირტყამსო“—აღბათ ი თქვენმა არ დასარჩენმა ქალმა...

სოფიო. არ დასარჩენი ისევ შენი შვილია! ჩვენ ქალს ჯვარი ეწეროს!

არტემა. (შამალუს) რა გინდათ: დედავ და თვალო: აღარ ჩამომეხსნებით, აღარ გამეცლებით? ჩემი სახლი პოსტიალი დვორი კი არ არი!

სოფიო. „გოსტინიცა“ როდია! (შეზღუპს დაჯივით).

დავითი. რა იყო, რა ანბავია?

ბაბალე. ის ამბავია, რო კარგათ გამომშუპრეს ამ უსვინდისოებმა და...

სოფიო. უსვინდისოც...

არტემა. (აწყვუდინებს) შენ ე მანდ შენთვის იყავი!.. კნიაზ დავით! მე თქვენ შვილს ველარ გაუძლებ!

ბაბალე. ვაი ქვეყნის ოხრობასა, რო

დავითი. (გულს) მოიცა!.. (ატყუპას) რა, კიდევ გაჯავრებს?

არტემა. აი, ყოველდღე ეს ამბავია, კნიაზო!

დავითი. (შვილს) შე უბედურო, შენა! აბა ეს რა ამბავია შენ თავსა?

ბაბალე. დევსენ! ცოტა ნუნუა გადაუკრამს და პატარა ქეიფიანათ არის, გამოიშუშება და მარგალიტივით ბიჭი იქნება ისევ! ენაცვალოს და წამლათ დაენაცოს ამას დედა! წამო, შენი ქირიმე, წამო შენ გენაცვალე, ლოგინში ჩაგაწვინო—არ გაცივდე!

ხოფიო. აი, დამიდგეს თვალები, რო შენისთანა ლოთ-პაჟარნსა ქალი მივეც!

ბაბალე. ი...ი, მართლა? ამისთანა ლოთი-პაჟარნი, ერთი ათიც გეყოლება, შენმა თავის მზემა!

არტემა. არც მყავს და ნურც მომცეს!

ლევანი. (თითქმის გამოფხვნილად, წაბნელებულად და სანჯალზე სულს იფლავს) ო...ოხ, შე...შე...გაბე...ერი...ლო...ო სომე... ეხო!.. ერთი...ი შენი...ი სის...ხლიც... (დაღუპა კეზიფაშო)

დავითი. რას სჩადი, შე!.. გინდა საციმბირეც გახდე?!

ბაბალე. (ესევე შვილს) დაანებე, გენაცვა, თავი; აბა ე მაგაზე უნდა ხელი გაისვარო! წამო, წამო შენი ქირიმე... (ძალად წამოაყენებს და გაიყვანს).

დავითი. ისე ჩემი შვილი არ არი, როგორც ესა! (ვლადიმერო უთითებს) სუ ამან გადაირია, სულა!

არტემა. არა, ეს მამაცხონებული, რამდენიც დათვრება აქ რაღას მორბის ხოლმე! ჩემი სახლი ბალნიცაა, თუ რა არი!.. (შემოდის ზოფაუღი).

გამოსვლა მეცხრე

ივნიფე და ბოქაუღი.

ბოქაუღი. კნიაზ ლევან და კნიაზ კოწია ლამბაძეები აქა ბძანდებიან? თავადი. (კანკალით) აქ...აქ...არიან... არა, მგონი... წავიდნენ... რა იყო?

ბოქაუღი. კაცი შემოაკვდათ და ის იყო!...

დავითი. (წაბნელებულად) ვაიმე!.. ვაიმე!.. ვაიმე!..

არტემა. (იქით) როგორ ენამ მიყიღ... (ზოფაუღს) როდის, როგორ? ეხლა აქ არ იყვნენ?

ბოქაუღი. მე არ მცალიან, რო აქ მუსაიფი დაგიწყით!.. ემ ერთი საათის წინათ ეგ ყმაწვილები აქ ახლო რესტორანში შე-

სულან და ღვინო გადაუკრამთ. ამ დროს, ამავე რესტორანში შემოსულა ერთი კაცი. მაგ ყმაწვილებს, არ ვიცი, ჯავრი სჭირებიანთ იმ კაცისა, თუ როგორ არი, დაუძახნიათ: „აქ მოდიო!“ ის კაცი მისულა, მაგათ უთქვამთ: „წადი ისევ შენ ალაგას დაჯექიო!“ ის კაცი ისევ თავი ალაგას წასულა. მაგათ კიდევ დაუძახნიათ: „აქ მოდი ემ წუთშიო!“ იმ კაცს რო პასუხიც არ მიუცია, დაუყვირნიათ: „აქ მოდი, როცა გიბძანებთო!“ იმას უთქვამს: „ბატონყმობა დიდი ხანია გადავარდაო!“ ეგენიც წამომხტარან: „როგორ თუ გადავარდაო!..“ (შემოდის მამალა და მძაფრულს რთ დაინახავს, იქვე მიუსწუნებს კარზე) მისცვიენიან და სულუკმა-ლუკმა დაუჩეხნიათ ხანჯლითა!

ბაბაღე. (პირზე სკლუზს მიიღვარებს და კუჭუჭაზე დაეცემა): ვაიმე შეილო! მოგიკვდეს დედა, შეილო, მოგიკვდეს!.. (მუხლზეა წაიშენს სკლუზს).

არტემა. (მძაფრულს) მერე... არავინა ყოფილა იქა... არავის გაუშველებია?

ბოჭაული. ჯერ სულ ცოტანი ყოფილან და ვისაც მიუწევია გასაშველებლათ, ყველასთვინ ამ ყმაწვილებს ხანჯალი და ხმალი უღერებიან!

თავადი. (თავზე სკლუს წაივლუნს და სვამზე დაეცემა) ვაიმე დაღუპულო ოჯახო!! დამცირებულო გვარო!!

არტემა. (საწოლზეა დგომას) „წყლის კოკა, წყალზე გატყდებაო!“

გორი 1899 წ.

(ფარდა)

ბაცრუებული იმედები

ორ მოქმედებიანი კომედია

მოქმედნი პირნი:

სტეფანე ივანიჩი ზარალოვი—60 წლისა.

ნინო—ამისი ცოლი—48 წლისა.

ვანო—ექიმი, 26 წლისა.

სონა—გიმნაზია დასრულებული ქალი

} ამათი შვილები.

კეკელა—50 წლისა. ქვრივი—ზარალოვიანთ ნაცნობი.

გაბო—ამისი დედისერთა, 24 წლ. ვაჟი—ადვოკატი.

გიგო—49 წლისა—ზარალოვიანთ შორეული ნათესავი.

ლიზა—19 წლ., გიმნაზია დასრულებული ქალი—სონას ნაცნობი.

გლეხკაცი.

ბიჭი.

მოქმედება პირველი

(ფარდა აიხდება ზარალოვის სასტუმრო ოთახში: იატაკი დაფენილია ხალიჩით, შუა კედელთან დგას გძელი „კუშეტკა“ ფარჩის ბალიშებით და მუთაქებით. „კუშეტკის“ წინ—რგვალი მაგიდა ხავერდის სუფრით დაფენილი. ზედა ლამაზად, ალბომი, საფურთღე... მაგიდის გარშემო—რამდენიმე რბილი სავარძელი. მარჯვნივ, კუთხეში—პიანინო თავის პატარა „ტაბურეტკით“, მარცხნივ—„ეტაჟერკა“ საესე წიგნებით და ნოტებით. „ეტაჟერკის“ და პიანინოს თავზე: პატარა-პატარა კალათებით ქაღალდის ყვავილები და სხვა წვრილმანი სამკაული... პიანინოს უკან კუთხეში—შედგბილი ბოჭკებით მცენარეები, ფანჯრებში—ქილებით ყვავილები, მარცხენა კედელზე ჰკიდია სარკე, რომლის ქვემოთ დგას „ლომბერნი“ მაგიდა აქა-იქ ორიოდ ჩაღის სკამი—რამდენიმე სურათები—კედლებზე და ფარდები ფანჯრებზე ასრულებენ სცენის მორთულობას. სცენას აქვს ორი კარები: მარჯვენა კარები გაღის დანარჩენ ოთახებში, მარცხენა—დერეფანში. სცენაზე არიან სტეფანე და მისი მეუღლე ნინო).

ბამოსვლა პირველი

სტეფანე და ნინო

სტეფანე. (თვლის თითქმის). სამი წელიწადი უჩიტლების ფული—გემნაზიისთვის რო ვამზადებდი, რვა წელიწადი გემნაზია;

გაიქნაშვილი

ახლა ექვსი წელიწადიც უნივერსეთი; თვისა და თვის თაფზე რომ სამ-სამ თომანს ვზღვდები კანვერტში და მოსკოვში ვგზავნიდი! ახლა..

ნინო. კაცო, რად იცი გაზვიადება! საიდან ექვსი წელიწადი, როსულ ხუთად-ხუთი კურსია?

სტეფანე. შე გამოჩერე ტეხილო, შენა! ის კი დაგავიწყდა, რო ერთი წელიწადიც ბუნტის თაობაზე დაჰკარგა?! აბა მაშინ კი არ დამღუბა და დამანელა!

ნინო. სიბავშვით მოუვიდა, სტეფან, სიბავშვით!

სტეფანე. კაი სიბავშვე იყო, რო კინალამ ჭკუიდან შევიშალე! რას გამბობდი?.. როდი-ლა მახსოვს!.. ხო... ახლა კნილიკა და სტრუქენტები, ახლა წიგნები, ახლა ჩაცმა-დახურვა, ახლა აქედან და იქედან გზის ფული ზატხულობითა... ერთი სიტყვით, რალა, თავის სარგებლით რო ვიანგარიშო, ორი-ათასი ნადღი—კაკალი თუმანი ისე მიზის ვანოს სწავლა, როგორც ერთი გროში!

ნინო. ალალი იყვეს, ენაცვალოს იმას დედა! აი, ეხლა მოვა და ორი-ათასებსაც შემოგვიტანს, და ოცი ათასებსაც! ნათქვამია: „დავწვრილშვილდი—დავიწიეო, დამეზარდნენ—ავიწიეო!“ ჯერ დაბინავდეს, პრაქტიკა გაიჩინოს, ხალხი გაიცნოს! ე... ეხ, სტეფან! ნეტაი კი შენ ეს სახლები გადაგეკეთებინა და არა მინდოდა-რა!

სტეფანე. ერთი მითხარ თუ, ამ სახლებს გადასაკეთებელი რა სჭირს? (მიისჯე-მოისჯეჯვ) ხო ხედამ გალიცინისეფა ვდგევარ!

ნინო. კოჭიც კი მიუგავს გალიცინის დვარცსა! ძველებური აკოშკები, დაბალი ჭერი, ან ამნაირ კარებებს სადლა ნახამ ეხლა? დოხტური შვილი ემისთანა ქონმახებში უნდა დააყენო? ერთი სამი ოთახი ჯერ მარტო იმას მოუნდება. ეხლა ხო ჩვენ უბრალო ხალხი აღარა ვართ, სტეფან!

სტეფანე. მაშ არა და, ღუნღუკ-კარსაკოვის ჩამომავალი ხარ!

ნინო. განათლებული შვილი გვყავს, განათლებულად უნდა ვიცხოვროთ! შენ ერთი პოვერიც დაიჭირე, ჩემო სტეფანჯან!

სტეფანე. მაშა, მაშა! სუ მაგას არა ვფიქრობ! სხვა კი აღარა გნებავს რა? პოვერის პომოშნიკი რალად დაგავიწყდა? აი! „რაც არ ექნას მამაშენსა, შენც ნუ დახევ მარამაშებსაო!“ რა, პაპაშენს ადგა პოვერი და ლაქია, თუ პაპაჩემსა?

ნინო. არც ერთს არ აღვა, მაგრამ ჩვენ შვილს კი უნდა აღვუდგეს, ათასიც რო თქვა! მაშ რო მოვა, ხეპრე ბიჭის გაკეთებული საჭმელები უნდა აჭამო?

სტეფანე. რა ვქნა... კვდარს დაასვენებენ და მე ხომ ცოცხალი ადამიანი ვარ! ვალითა და ვაშითა, წვითა და დაგვით შვილი გამომიზღია, ახლა მობრძანდეს და კეთილ ცხოვრებას იმან დამაჩვიოს, ბლომანძეების გემო გამაგებინოს!

ნინო. მაგასაც მოესწრები, ჩემო სტეფანჯან, მოესწრები, ნუ ხარ სულსწრაფი! „აღდგომა და ხვალაო!“ მოვა დრო, რომ ჩვენს ბედს ჩვენვე დავნატროდეთ!

სტეფანე. ღმერთმა ინებოს, ღმერთმა ჩემი ამაგი ფუჭად ნუ ჩაატაროს!

ნინო. ფუჭად, დიად! ენაცვალოს იმას დედა, ის სხვა შვილია! იროა, დედის იმედია! მიკვირს და გამკვირებია, თუ ამოვრ წელიწადს ან კი როგორ გასძლო ჩემმა გულმა იმის უნახაობით! შარშან და წრეულს ზაფხულს ხომ არ მოსულა!

სტეფანე. აი, დღეს მოგივა და ქერში ქული ჰკარი! ვინძლო ლოტო-ლოტოზე გამართო! (საჭოგადღმის) ეხლა გამაკოტრებს ეს ოჯახ დაქცეული! ჯიბის ბარაქას გამომიღვებს!

ნინო. ოღონდ კი მშვიდობით მოვესწრო ჩემი ვანოს ნახვასა და ლოტოსაც გავმართავ, ვერტუშკასაც! რა დამიშლის? მე შენ გითხრა, ბედნიერი დედა არა ვარ, დოხტური შვილის პატრონი. ერთი ეს ქალიც რო გავათხოვოთ, სტეფან-ჯან, ჩვენს ბედს ძალღი არ დაჰყევს!

სტეფანე. სონას გათხოვება ვანოს კისერზე იყვეს; შეირთოს ერთი სამი-ათას თუმნინი ქალი და ხუთასი თუმანი ე თავის დას გაატანოს!

ნინო. გაგიხარიან, გაიგებენ თუ არა ქალების პატრონები დოხტური შვილი მოსვლია სტეფან ზარალოვსაო, მაჭანკალი-მაჭანკალზე მოგზავნონ! მეოჩი სულის მობრუნების დროც აღარა გვქონდეს! (სარაჟში ისეღმია, კაჟმს იგრაჟავს და დიმალით) ჰმ! რა ახალგაზდა დედამთილი და სიდედრი ვიქნები! იფ, იფ, იფ! ხან ვაჟს ვეწვევი ხოლმე, ხან-ქალსა!

გამოსვლა გეორგი

ივინივე და ხონა.

ნინო. აქამდინ სადა ხარ შვილო?

სონა. ვანოს ოთახს ვალაგებდი: აკოშკები გავუღე, წიგნები დავუწმიდე; რო მოვა, სუფთად დახვდება.

სტეფანე. აი, ყოჩაღ, ყოჩაღ! ეგრე ეფერე ძმასა, შვილო, ეგრე, რო ერთი ხუთასი თუშანი დაგაყაროს კისერზე და კაი კაცს მიგათხოვოს!

სონა. თუ ხუთასი თუშანი აქვს, მომცეს მე ხელში და კურსებზე გამგზავნოს, გათხოვებას ეგ მირჩევნია!

სტეფანე. აი ტუტუც! აი ჭკუის კოლოკუ! გადასაყრელი ფულიც რო გეკონდეს, განა შენ, მარტოხელა ქალს, სახელის გასატეხად გაგზავნით რუსეთში?

სონა (წყინით). „სახელის გასატეხათაო?“ ჰმ! აბა თქვენ რა უნდა გელაპარაკოთ!

სტეფანე. „კურსი-მურსი“ რა ქალის წესია! თუ მე მკითხამ, გემნაზიაც მეტია თქვენთვის! ქალმა უნდა შვილი გამოზარდოს, გემრიელი საკმელი მოხარშოს, თუ გაუჭირდება, სარეცხიც დარეცხოს, დააუთოოს...

სონა (დაცნავით). ქვაბებიც დახეხოს, ფეხსაცმელებიც დავაქსოს...

ნინო. რაც ისწავლე, შვილო, ეგეცა კმარა. ღმერთი მოწყალეა, მაგიტაც კაი ქმარს იშოვნო! გემნაზია დავისრულებია და ფორტოფიანი იცი, სხვა რაღა გინდა? არავინ დაგიწუნებს სულ ბედია!

სონა. მე განა გათხოვებისთვის ვფიქრობ უმაღლეს სწავლასა? მაშ გაიგეთ, რომ მე დიდიხანია საქრმო კიდევც მყავს.

ნინო. არა, შვილო, შენ გაბოს იმედით ნუ ხარ და ტყუილად სხვა საქმეებსაც ნუ სწუხობ, — ბედს ნუ ჰკარგავ! საღაცა, სტუდენტობის დროს, პირობა მოუტია იმას შენთვის, შენც ასე გგონია, რო ახლაც იმ აზრისა იქნება და მოვა თუ არა, ჯვარს დაიწერს შენზე! დიახ! ახლა ზოგი იმის დედასაც უჭურჩულე! დედაკაცი ახლაც გაქანებული სამიათასთუმნიან ქალებს დაეძებს თავი შვილისთვისა და, აღარას ჩაგიკლებს, რო ცარიელ-ტარიელი შეგიყვანოს რძლათა! აბა კეკელას არ იცნობ?

სტეფანე. მე და ჩემმა ღმერთმა, არც გასამტყუნარია! ყველამ თავის თავზე უნდა გაზომოს: ჩემმა ვანომაც რო უფულო ქალი შეირთოს, სახლში არ შემოგუშვებ, სახლში! ქრისტეს გეფიცები, თვალით არ დავინახამ!

სონა. პაპა, მაშ შენ ისე ამბობ, რო ღარიბი ქალები მონასტერში უნდა შევიდნენო?

სტეფანე რათა, შვილო: ღარიბმა ქალმა უნდა მდიდარი კაცი შეირთოს, ღარიბმა კაცმა—მდიდარი ქალი. თუ არა და, ცარიელი ალხანა, ცარიელი ჩაღხანა! რა გამოვა, რიღათი იცხოვრონ?

სონა. სიყვარულითა, მეგობრობითა და პატიოსნობით!

სტეფანე. აბა შიმშილით კუჭი გეწოდეს, სიცივით კბილი-კბილს გაცემინებდეს, მოვალეები ყელში გიჭერდნენ და მაშინ ენახოთ, როგორც ან სიყვარული მოგაგონდება, ან სიმღერას, შვილო! შენ რა იცი, შენ ჯერ ბავშვი ხარ! ამ წუთი-სოფელში ჭკუა და პატიოსნება როდი ფასობს! ბევრი მდიდარი კაცია, ბატის ტვინიც არ უდევს თავში, მაგრამ ყველა კი ფეხ-ქვეშ ეშლება, რა არი.—გამოვდნეთ რამესაო! ო... ოხ! ფულს ისეთი ძალა აქვს, რო ჭკვიანს თაყვანს აცემინებს სულელისთვის და დიდკაცს —დაბალთაგნისთვის! აბა მიიხედ-მოიხედე, ამ ქალაქში კი მაგალითი ცოტაა?

ნინო. რას ამბობ, რა ამ ქალაქში, რა სხვაგან, — ფული ყველგან პატარა ღმერთია! ოღონდ კი მდიდარი ქმარი შეგხვდეს, შვილო, თორე სიყვარული რაში გეკნაჭება, კეთილ ცხოვრებას რა შეედრება!—რაც გინდა ქამე, სვი, ჩაიცვი... საცა გინდა წადი, მოდი... ვინც გინდა მიიყვან-მოიყვანე...

სონა. ух, надоели! ფულს ნუღარ მიხსენებთ! (ღაჯღაღა პიანინოსთან, უკრავს).

სტეფანე. კარგი, კარგი, ყურები ნუ გამიხვრიტე!

სონა. თქვენც ფულის ხსენებით ნუ გამიჰედეთ ყური! (უკრავს).

სტეფანე. Даволна, я вам гавару!

სონა. (წამლდეგნა), პაპა, მაშ სალოცავად ხომ არა დგას ესა? გოგონა
უნდა დაუკრა თუ არა?

სტეფანე. აი როცა მე შინ არა ვარ, იმდენი აქუციტინე, სანამ მო-
გწყინდებოდეს! სტუბრებთან დაუქარ, აა... ხა!

სონა. მე ზაკაზით ვერ დაუქრავ. (გადის).

ნინო. კაცო, არც კი გიხარიან, რომ მუზიკიანი ოჯახი გაქვს?

სტეფანე. უჰ! დიდი სასიხარულოა, მე და ჩემმა ღმერთმა! რა არის, რის,
მანქანაა, რა უნდა გამოდნეს (პიანინოსაჲნ სელს იშვრის)
ამისგანა?! (თავის ქნეჲთ) დასწყევლა ღმერთმა, ე რალა
მოსაგონებელი იყო? (წამლდეგნა და პიანინოს თავჲთ მავრად
დაჰრავს სელს) ეს ხომ მიორტვი კაპიტალია, მიორტვი! აფ-
სუს ორმოცო თუმანო რაზე წავიდა! ეს ხომ სულ შენ
შემძლვენი! შენა... ა? კლდეზე გადასჩხავ ადამიანსა!

ნინო. „ვინ რა იცის, ხურმა რა ხილიაო!“ აბა სტეფან, შენ რა გა-
ნათლება მიგიღია, რომ ეგ გაიგო!

სტეფანე. „ისეთმა ფურმა დამწიხლოს, რომელიც ჩაფჩაფით იწველი-
დესო!“ ერთი მითხარ თუ, შენ სადღა დაასრულე კურსი?

ნინო. მართალია, კურსები არ დამისრულებია, მაგრამ შენზე მეტი
კი მესმის ამ დროებისა! დიად შენი ცოლი რომ ვარ?
(საჩუჲთ იხედება, კაჲთს იგრესავს და თავისქნეჲთ) აფსუს
ნინო! იყო დრო, რო მეც მასკვლავებს ეეთამაშებოდი!
ბარე განათლებულ—ფერჩატკ-ცილინდრიან ქმრის ღირსი
ვიყავ, მაგრამ ეჰ! (ამთილსრებს) „რა ჰქნას კარგმა მონარ-
დებმა, თუ დღეშეში არ მოუვაო!“ ილბალს დაექცეს სა-
მართალი!

სტეფანე. (თავის ქნეჲთ). აი გიდი! შენი დასაცინიც რო გავხდი! მეც
ერთი დროს ასეთი ბიჭი ვიყავ, რო ხმელეთზე კაცი არა
მჯობდა!—პოლკის ფოდრათები მეჭირა და ათას თუმ-
ნებს ბურთივით ვათამაშებდი! რა მზითვიან ქალებიც
მეძლეოდნენ, რომ ჩემ საუბედუროთ შენ არ შეგყროდი

გამოსვლა მესამე

იგინივე და გიგო.

გიგო. დილამშვიდობისა!

ნინო. ღმერთმა მშვიდობა მოგცეს, დაბძანდი!

- სტეფანე.** სადა ხარ გიგო, რო ფეხი აღარ შემოაწაწანე?
- გიგო.** დრო არა მაქვს, კაცო და რა ვქნა! (სკლის ქნევით) ათასი დავი-დარაბა, საჩივრები, ხლათოვები, სუ ერთბაშად თავს დამატყდა და ვეღარ ამოვისუნთქე! მეც რო შენსებებ დობტური შვილის იმედით ვიყო, ჩემო ძმაო, გაგიხარიან არას ვიდარდებ!
- ნინო.** ღმერთმა შენი ვაჟის დობტურობასაც დაგასწროს, ჩემო გიგო!
- გიგო.** შენ პირს შექარი, მაგრამ, ეხ! განა მოვესწრები მაგ დღესა?
- სტეფანე.** რატომ, კაცო? იქნება შენი შვილი უფრო პრაფესორიც გამოდის, ვინ რა იცის, დროსა და ჟამს რა მოაქვს!
- ნინო.** (წყნით). რა, მითომ პრაფესორი მეტია დობტურზე?
- სტეფანე.** არა, მეტი კი რად იქნება, მაგრამ. მაინც ну, все же... რაც უნდა იყვეს...
- გიგო.** მაშ ეგრე...ე, დღეს მოელით ვანოსა...ა?
- სტეფანე.** დღესა,—დღესა! ტელეგრამაში ეგრე იწერებოდა. სამი აბაზის დეპეშა გაეჭრელებინა იმ რაზბონიკსა!
- ნინო.** (ღიმილით, გიგოს). ჰაი, თუ გიხარიანთ ნათესაფებსა, რომ მუქთი დობტური გეყოლებათ!
- გიგო.** (სკლის ქნევით). რას მერჩი ადამიანო! ღმერთმა სადობტურო საქმე ნუ გამიხადოს! ჩემი მტერიც ნუ ჩავარდნილა იმათ ხელში!
- ნინო.** (შორცხვინალი). უი დამიდგეს თვალები! მე ხომ იმიტომ არა ვთქვი, ქა!
- გიგო.** (სტეფანეს მსაბჭო სკლს დაჰტაცებს). ეხლა რაღა გიჭირს, ჩემო სტეფანე! მოგივა დობტური შვილი, დაბინავდება აქა და მგონი ყელამდინ ოქროში ჩაგსვას!
- ნინო.** (ღიმილით). ენაცვალოს იმას დედა! ახლა ნახეთ მტრის თვალების დაბრმავება!
- სტეფანე.** არ მინდა ოქრო, არ მინდა უთვალავი სიმდიდრე, ოღონდ კი ეგ ჩემი დანახარჯი დამიბრუნოს! წელან ვიანგარიშე, გიგო, და, ქრისტეს გეფიცები, დაბადებიდან ორი-ათასი თუმანი მეტი მიზის ეგ შვილი!
- გიგო.** (სკლის ქნევით). ეხ, რაფუყოთ, კაცო! ხარჯს რომ მორი-დებოდი, ხომ ამ ბედნიერ დღესაც ვერ დაესწრობოდი! რატომ მილიონადაც არ უნდა გიღირდეს ეს სახელი! თუ აქამ-

დი ერთი და ორი გიცნობდა, ეხლა ხმელეთზე გადარდ-
ბა ხმა, რომ შენც ნასწავლი შვილის პატრონი ხარ და
თავზე ქუდი გხურამს! ეხლა საქმე სწავლაა, სწავლა! მე
როგორც ეხლანდელ დროს ვუცქერი, უსწავლელი კაცი
ჭიან ვაშლადაც არა ღირს! საცა სწავლა და განათლებაა,
ჩემო ძმაო, ფულიც იქ არის! აბა წადი და ნახე, რეებს
სჩადიან დობტურები: ლამის მთელი ქვეყანა ნარდად
აიღონ! ზოგი და ზოგი—დღეში ხუთ-ექვს თუმანს არა
სჯერდება! ეიპ! შენ სწავლას როგორ ეხუმრები!

ნინო. (სულუმს ააპყდმს). უი, ერთი დროით მოვესწრო იმ დღესა,
რო ჩემი ვანოც კარეტით დადიოდეს ავანტურფებთან,
მუჭობით ფულს შემოჰქონდეს ჩემთან და მეუბნებოდეს:
„ახა, დედა, როგორც გინდა დახარჯეო!“ რას ამბობ!
ერთი-ორადაც ვიქცევი და მეორედაც გავყმაწვილდები,
მა რა ჯანაბა მომივა!

სტეფანე. (სულგაშლით). ეიპ! ტუტუც, ტუტუც, ბარბარე! გვერდაზე
ბაგა ჩაყარე! შენ რომელი კაზნაჩი ბძანდები, რომ,
ფულები ჩაიბარო? ჯერ ე ვალები გადამიხადოს, რომე-
ლიც იმი გულისათვის დავიდე ჯერ ე სახლები გადამი-
კეთოს, ჯერ ქალი გამითხოვოს, ჯერ მე გამისწორდეს
და მერე შენ იცი და იმანა, ვა! „თხის პატრონს აღარც
თხის კუდიო?!“

გიგო. კაი დროს კი მოდის ვანო, აი: ეხლაა დობტურების რთველი!
ასეთი ციებ-ცხელებები დადის აქა, რომ...

სტეფანე. ეხ! ციებ-ცხელება რა არი! ნიჩავო! ფუსტიაკ! აი, ჭირი
და ხორველიანობის დროს კი, ღვთის წყალობა გაქვს,
რომ დობტურების აღდგომა იყო! კაცო, თითო ექიმს
თვეში ორას-სამას თუმანს აძლევდნენ.

ნინო. (შეშით სულუმს გააფაფანებს). არა, გეთაყვა, არც ჭირი მინდა
და არც მისი მოტანილი ფული! უწინ კი დღე დამელი-
ოს, მაგრამ ხო ჩემ ვანოსაც გადაედება ავანტურფიდან?
უი, უწინ ის საათი გაქრეს და გაწყალდეს! უწინ ნინომ
გაითხაროს საფლავი!

სტეფანე. (გავოს). აი დედაკაცის ჭკუა! (ნინოს) იმდენიც არ იცი!
რომ დობტურს ვერც ჭირი მიუდგება გვერდზე და ვერც
ხორველა?

გიგო. ერთი შენ ეს მითხარ, სტეფან, რის სპეციალისტობა ჩივირს
ჩია ვანომა?

სტეფანე. რა ვიცი, ნუტრენისტობისაო და...

გიგო. (თავის ძნევით), ხო, არა უჭირს-რა... მაგრამ, ბავშვების ექიმი
კი რომ გამოსულიყო, იმას არა ეჯობინებოდარა! პატა-
რეებისთანა ხშირათ ხო არავინა ხდება ავით; რას არ
გინდა ისინი სჭამენ: ხაბა-ხუბაო, მჟავე, ტკბილიო...

სტეფანე. ეხ, ბავშვები რად გინდა, კაცო, თვალების ექიმობას რა
შეედრება: ამოდენა ქალაქში სულ ხუთი დოხტური არ
მოიპოვება, რომელიც მთლიანად არჩენს თვალებსა! ბა-
რემ ბევრი ვეხვეწე იმ სულელსა თვალების სპეციალის-
ტი გამოდი, თუ გინდა, რომ ხეირი ნახო-მეთქი, მაგრამ
არ გამიგონა! ჩემს სიტყვას ჩაღალ არ აგდებს!

ნინო. თავის საქმე თითონ უფრო კარგად იცის, ენაცვალის დედა;
იმას ვერავინ ასწავლის ჭკუას!

გიგო. ეს კი რა მაგ სიტყვის პასუხია, მაგრამ შენ ეხლა ერთი კაი
სადილი მოგინდება, სტეფან! აბა დაამზადე მსუქან-მსუქა-
ნი დედლები, ინდოური, გოჭი... კახურ ღვინოს მე გაყი-
დვინებ იფათა...

ნინო. ჯერ მოვიდეს! ასეთი სადილი გავმართო, რომ თითები დაი-
კვნიტოთ! სულ არჩეულ ხალხს, სულ დიდ კაცობას დავ-
პატიჟებ, რომ ჩემი ვანო ამათაც გავაცნო. მე შენ გითა-
ხრა, არ მოეწონებათ. მე შენ გითხრა, დასაწუნი სასი-
ძოა: სახით—კალმით ნახატი, ხასიათები—ცხვრისა; ნას-
წავლი, კურს დამთავრებული დოხტური... (ღნის ჩლუნგვით)
ოი, ვენაცვალე ბიჭსა, ბიჭსა ბიჭიკოსა!

გიგო. ერთი თქვენ იმას ხუთი-ათას თუმნიანი ქალიც გაუროგეთ!
თქვენ ის ინატრეთ, რომ როგორმე ბაქოში გამწესდეს:
აბა სიმდიდრე იქ არი! წადი და წადი! უხ, მთელი ბაქო
ნავთში ცურაობს, რალა! კაცო, მანთაშოვის მადნებს ხომ
კიდევ ამოუსვრიათ ნავთი! ამბობენ: ნახევარ მილიონი-
საო! ქუდ-ბედი აქვს მაგ კაცს დაყოლილი, რალა!

სტეფანე. (ნაღვლავანად). ნეტავი იმასა! აი სწორედ მაგაზე იტყვიან;
„მიეცეს და მიემატოსო!“ არა, ღმერთს რომ სამართალი
ჰქონდეს, ღუმას რალა ქონის მიცემა უნდა? ე ჩვენისთა-
ნა საწყალ ხალხს მოხედოს ი დალოცვილმა!

გიგო. (თავის ძნევით). ახ, ამ ათი-ოცი წლის წინად მცოდნეობდათუ ბაქოში მართლა ნავთის მადნები გამოჩნდებოდა, ეხლა ჩემზე მდიდარი თვით როჩილდიც არ იქნებოდა! ამოდენა ფული ამ წყეულ ქალაქში ჩავაპნიე და იმდენი კი ვერ მოვიპოვებ, რომ ერთი-ორი დღის მიწა-ალაგი ბაქოშიაც მეყიდა, როცა ოხრათ იყო! (აშთმსჯელით) ეხ, მახლას! „ჭკუას წააგებს რეგვენი, — ფათარაკს დააბრალებსო!“ (ღრუფენიდან ისმის კავუნი და სმა: „ნინო, შინა სარ?“)

ნინო. კეკელო, შენა..ა? (გადის ღრუფანში).

სტეფანე. (საათს სინჯავს). სწორედ თორმეტი და დრო არი წასვლისა. წამო, გიგო, ვანოს დაუხვდეთ ვაგზალზე.

გიგო. კეთილი!

გამოსვლა მეოთხე

ნინო და კეკელო

ნინო. დაბძანდი, კეკელო, აი აქეთ მობძანდი, მანდეთ არ შეგცივდეს. ესალოფი აიხსენ. მოდი დღეს სადილათ აქ დარჩი. (იძით) ეგ მართლა კი არ დარჩეს! სადა მცალიან ამისთვინ—შვილი უნდა მომივიდეს!

კეკელო. (ხოლუმს გააფაცანდის) არა, გეთაყვა სადილად რა მინდა. შინ აუარებელი საქმე მაქვს! ან ეხლა რა მამიყვანდა აქა, გაჭირვებული რო არა ვყოფილიყავი! რას ამბობ, ადამიანო, სამი კვირაა გაბოსაგან წიგნი არა მაქვს და ლამის თავი მოვიკლა! დანა ყელს არ მიცემს! გავიგე, რომ დღეს მოსკოვიდან შვილს მოეღი და ჩემი გაბოს ამბავის შესატყობათ მოვირბინე.

ნინო. მართლა, ქა შენმა გაბომაც ხო წრეულ დაასრულა! ადევანტათ გამოდის, არა?

კეკელო. ადევანტათ, მაგრამ ის სხვა ადევანტებს არ ეგვანება! იმან სულ სხვანაირად ისწავლა! თურმე დღე და ღამე წიგნში თავს იკლამს, მოუკვდეს იმას ღედა! როცა ზაფხულობით მოდის ხოლმე აქა, რამდენჯერ მითქვამს: შვილო, არც შენი ადევანტობა მინდა და არც ღენარლობა, ოღონც კი მაგ წვალებასა და უბედურებას ნუ მაცქერი-

ნებ მეთქი! რას ამბობ, ადამიანო, ღამეც კი არ ისვენებს, გათენებამდინ ღამეა უნთია ხოლმე და სუი წყეულ წიგნებს ჩასჩიჩინებს! არა, გეთაყვა, მე მაგნაირი ახირებულის სწავლა ჯერ არვისი მინახამს!

ნინო. ჩემი ვანოც ეგრა, ენაცვალოს იმას დედა! დღე და ღამ ხელიდან წიგნს არ უშვებს და ბევრჯერ ზედაც დაეძინება ხოლმე! ახლა კითხულობს, კითხულობს ისე სასიამოვნოთა, რომ, ასე გკონია, გულზე კარაქს გისვამსო!

კეკელა. შენ ჩემი გაბოს კითხვა უნდა გაიგონო, რო გაოცდე! ისე სხაპი-სხუპით კითხულობს, ადამიანო, რომ გაკენებული პოეზი გგონება! ეხ, მა რა ჰქმნან მაგ საცოდავებმა, ჩემო ნინო? ეხლანდელ დროში ჯერ ნასწავლებიც ვერასა ხდებიან და უსწავლელი ხო სუ წყალ-წადლებულია!

ნინო. რათა, ქა, ნასწავლი სუყოველთეინ მაძლარია?

კეკელა. ყველას ბედი უნდა, ჩემო ნინო, ბედი! არ გაგიგონია: „ბედი მამე და საცა გინდა გადამადგეო!“ ამის წინაზე, ერთმა მაღმუნივით დადრეჯილმა ადვოკანტმა, — (ბოქლოში ჩააჯავს) ნეტა ადამიანს მაინცა ჰგვანებოდეს, ქა! — ასეთი მზითვიანი, ასეთი ფულიანი, ასეთი ოჯახის ქალი შეერთო, რომ ყველანი სახტათ დავრჩით! წადი, ბედი არ არი?

ნინო. დოხტურები არიან ეხლა დიდ ხოდში და ინჯილერები; მიკვირს, რომ შენი შეილი დოხტური არ გამოვიდა?

კეკელა. (დაცინვით). რათა, ქა, რაც გამოვიდა, დოხტურობაზე ნაკლებია?

ნინო. არა, კეკელო, რაც უნდა იყვეს, დოხტური სხვაა, ადვოკანტი სხვა! დიდი მთები დ ეს მაგათ შუა!

კეკელა. (ძყინით). ვინ მოგახსენა? ვინ მოგართვა ეგ ლაპორტი?! დოხტურები ეხლა ისე ჩეჩქევით არიან, რომ მალე თითო იმათი ვიზიტი სამ კაპეიკათ ახდება! მაგრამ ადვოკანტი კი

ნინო (აჭყყინავს). ხო, არც ერთი ადვოკანტია, რომ ლოქაფივით პირი დაუღია და ქუჩა-ქუჩა ცუდად დაეხეტილებს! დიად! რაც დოხტური ერთ დღეს აიღებს, მგონი ადვოკანტმა ერთ თვეშიაც ვერ იშოვნოს!

კეკელა. უკაცრავად კი არ გახლდეთ, მაგრამ დოქტორმა სანამ მან-
თისათვის ერთ ვერსზე უნდა ირბინოს და...

ნინო. ფეხით ხომ არა, ქა, ფაიტონითა!

კეკელა. ფაიტონია თუ კალსკაა, რაც არი! ადვკანტს კი თითონ
ეახლებიან, სანამ გაიღვიძებს, ბერედნაში ელიან და თი-
თო საქმეში სამოც თუმნებს აძლევებს! შენ ადვკანტს რა
ჩვარში ჰკრავ, ქა!

ნინო. (იქით). აბა ამ აშაღლარას რა შევასმინო! (კეკელას) „თხას
თხა ურჩენიან ათას სულს ცხვარსაო!“ შენ შენს შვილს
მალლა აყენებ, შე — ჩემ შვილსა!

კეკელა. ეგ ხომ ეგრეა, მა რა! ჯობნის მჯობნი არ დაილევა! იჰ,
ნეტაი შენა! იცოცხლონ, გაგვახარონ, ე ამაგი დაგვიფასონ
და რაც უნდა იყვნენ! ჩვენ ღმერთს უნდა ვევედროთ,
ჩვენ ხატებს სანთელი არ უნდა დავუღოთ, რომ რუ-
სის მათუშკები არ მოგვგვარონ თანა და წინ არ და-
გვისვან!

ნინო. (შეშინებული პირჯვრის იჭრის). უწინ დღე დაშელოს! უწინ მზე
დამიბნელდეს! უწინ დედა მიწა გასკდეს და თან ჩამი-
ტანოს! აბა რას ამბობ, კეკელო?

კეკელა. რა, ცოტას უქნია ეგ სისულელე? ცოტა შვილებს გამოუქ-
რიათ მშობლისთვის ყელი? ცოტას აუღია თავის რჯულ-
ზე ხელი და რუსის ქალზე დაუწერია ჯვარი?

ნინო. არა, გეთაყვა, ჩემი შვილი ეგრე ტუტუცი არ არის, რომ ეგ
ჩაიდინოს!

კეკელა. მაგას ნუ იტყვი, ჩემო ნინო! შენი შვილისთანები ყოფი-
ლან რომ ჭკუა წაუგიათ? ერთი და ორი ხომ არა, მაგა-
ლითი ბევრია! (ბუხლში ჩაივრავს) დასწყევლოს და დაშა-
მათოს ღმერთმა! რა საწამლავი იციან მაგ გასაწყევლებმა,
რომ ე შვილებს გვიუბედურებენ! სწორედ თილისმიანები
არიან ეგ არ დასარჩენები! ასეთი მიხარიან, ასეთი აღტა-
ცებული ვარ, რომ ჩემმა გაბომ გამოთავა კურსი და აქ
მომდის! რას ამბობ, ადამიანო, სანამ იქ იყო, მანამ ჩემი
გული თავი ალაგას არ დაჯდა, არა და არა!

ნინო. მე კი, რაკი ჩემი შვილის ჭკუა ვიცი, ენაცვალოს იმას, დედა, არხეინად ვიყავი და ვარ! ჩემი შვილი სხვა ტუტუც ვაჟებს არა გავს, ევრე ადვილათ თავს არ დაჰკარგამს!

კეკელა. „თუ ჭკვიანი არ შესცდეს, რეგვენი კლდეზე გადავარდესო“, ხო გაგიგონია, ჩემო ნინო? იცის ღმერთმა, რომ არც ჩემი შვილია სულელი, მაგრამ ეხლანდელი ვაჟებისა რომ არა გაიგება-რა! ეხ! რაც მოსაეაღია, ჩემო ნინო, მოვა! რაც შუბლზე აწერია კაცსა, მაინც არ ასცდება, მაინცა, რაც უნდა იყვეს! ქა, მე აქ ლაპარაკში გავები და იქ კი სახლი პატარა ბიჭის ამარა მივდი! წავიდე, მივხედო, თორე მთელ მურაბებს ამომიჭამს! მეტი წუწკია ის არ დასარჩენი! ეხლანდელი მოსამსახურეები ხო სახლში შესაშვები არ არიან!

ნინო. მოიცა ერთი, კეკელო, და! საცერი ხომ არ ითხოვე ქა, რა მიგარბენებს! ახალი ამბავი თქვი რამე, არა იცი რა?

კეკელა. მართლა, სუ დამავიწყდა, ვერ გითხარი!..—სალომემ და ანუშკამ ხო ერთმანეთი დაფლითეს!

ნინო. უი, რას ამბობ! მართლა...? ქა, ეს კაი ამბავია! თითქო ერთმანეთის ჭირსა სჭამდნენ? როგორ, რაზე, სადა ქა, სადა?! (იღიჟ) ამაღამვე კატინკას უამბობ!

კეკელა. ლოტოში, ჩემო ნინო, ლოტოში!—სალომემ წააგო და ანუშკას გადასძახა: „ჩემი ერთი აბაზი რომ გმართებს, გადამიღეო“, ანუშკამ ცხელი ატკაზი დაჰკრა—„რისა, რა მმართებსო?“ ამაზე (ფაშს დაჰკრავს) მიჰყენენ და კარგათ გაძოშუბრეს ერთმანეთი! ვინ იცის, რა არ წასძახა სალომემა!

ნინო. ანუშკაც არ დაუთმობდა!

კეკელა. გაგიხარია, ენაზე ჭალი არ მოედო!

ნინო. შენ რალა ჰქენ: წააგე თუ მოიგე?

კეკელა. კაი თეთრი მანეთიანი მიეტყლიჭე, ჩემო ნინო, და გამოვწიე შინისკენ! რა მომაგებინებდა, გენაცვა, თავით ბოლომდინ სუ ქურდი-ბაცაცები ისხდნენ!

ნინო. კახნაჩი ვინ იყო?

კეკელა. ქურდების უსტაბაში—ნატალი! აი კახნაჩობაში გამომიწყდეს ისა! იპარა და იგვრა! ხელი არ დააყენა!

ნინო. იმან მაინც ეგრე იცის! როგორი, რა დახვედრა ჰქონდა ხოლმე ზეიკასა?

კეკელა. „დახვედრა“, იმისმა თავის სიცოცხლემ, ჩემ დახვედრას უგავდა! გორხალა სხალი და ვაშლი, ჩაშაქრებული, ადამიანების მურაბეები, კამფეთი და პეროქნი რომ კედელს გეთხლიშა, დრეკა არა ჰქონდა, კბილს ვერ გაავლებდი! მჟავე ღვინო დაგვალევენეს, ნინო, მჟავე, რომ კაქკაჰს დააჩხავლებდა!

ნინო. რა ღმერთი გასწყრომიო! ეგრეთი დახვედრა რომ ვიცოდებოდა ყოველ დღეც. გავმართავ ლოტოსა!

კეკელა. იჰ, ნეტაი შენა! ყველას სვინდისი ხომ ერთი არ არი, ჩემო ნინო!.. მშვიდობით და როცა შენი შვილი მოვიდეს, გენაცვა, ჩემი გაბოს ამბავი ჰკითხე—როდის მოდის-თქო—და შემატყობინე.

ნინო. მოვა თუ არა, იმისმა მზემ იმწამსვე ბიჭს ვაფრენ შენთან.

კეკელა. ღმერთმა ჩვენი შვილების ბედნიერება გვაჩვენოს, ნინო! (სკლუმს აპყრობს) ხუთიათასთუმნიანი ქალები შეხვდეთ ერთად, მამა-ზეციერსა ეთხოვ! იმათზე კაი ადევანტი და ღობტური არ გაჩენილიყვეს, დედა ღვთის მშობელს ვევედრები!

ნინო. ამინ! ამინ!

გამოსვლა მესამე

სონა მარტო

სონა. (სკლუმს უჩიბრავს წიგნი, ბოძელსაც დაჰყრავს და კალთაში ჩაიდებს). ოხ, ნეტა ერთი გაბო მოვიდეს ჩქარა და წამიყვანოს აქედანა! განა ეს ცხოვრებაა, განა ეს სიცოცხლეა? წამ და უწუმი ფულისა და კორაობის მეტი არა გესმის-რა! ფული, ფული და ფული! ух, какая проза, какая пошлость! Положим, ფული ერთი მხრით კი კარგია! ეხლა, მე რომ ფული მქონდეს, განა ერთს წუთს კი დაედგები აქა? как раз იმ წამსვე მოსკოვში გავკრავ გობოსთან და მეც კურსებზე ვივლი. Ах, какая прелесть! Совсем другая жизнь! დილით—ერთადენი საქმეში ვიქ-

ნებით გართულნი, საღამოზე—ჩვენთან შეიყრებიან მეგობრები, ან ჩვენ—იმათთან, და გაიმართება ბაასი, სულ სხვა ხალხი, სულ სხვა აზრები, სულ სხვა ლაპარაკი! Вот жизнь, понимаю! Не то, что это прозябание!

ბამოსვლა მიჰყავს

სონა და ლიზა

ლიზა. Здравствуй, душка! ეს რა წიგნია, роман? (მინჯავს წიგნს История человеческой культуры... (დაადგდეს წიგნს) უხ, შენმა სეროიხმა წაკნებმა გამიჭირეს საქმე! არ გამეგება, თუ ან კი როგორ კითხულობ ამეებსა! სწორედ ამაზე გავიწყალე თავსა! რომანებს რა შეედრება! სიყვარული, ექვიანობა, დუელი, ხმლებისა და რევოლვერების ტრიალი. გუშინ გავათავე „граф Монте-кристо.“ ახ, რა მშვენიერებაა, რა მშვენიერებაა, ვერ წარმოიდგენ!

სონა. ერთ დროს მეც ეგრე მომწონდა, მაგრამ ეხლა კი მოსაწყენ წიგნად მიმაჩნია!

ლიზა. შენ რატომ თეატრში არ იყავი გუშინ? ოხ, რომ იცოდე, რა საუცხოვო იყო პატოვიჩი „ოტელოს“ როლში!

სონა. მე კალიმოვიჩი უფრო მომწონს.

ლიზა. უ... უ, შენც ვინ წამოაყენე! კალიმოვიჩი ნამდვილი მაიმუნია! პატოვიჩი კი—კრასავეცი! ახ, რა თვალები აქვს, რა ღიმილი, რა მიხვრა-მოხვრა!.. (აღცაფხავთ) он божественен, божественен!

სონა. შენ სილამაზეს რას უტყერი; საქმე ხმა და თამაშობა.

ლიზა. ხო, მართალია, მაგრამ სილამაზეც ბევრსა ნიშნავს! მართლა, იცი ვინა ვნახე გუშინა?—კოლა ზავადოვი! (თავის ძნევით) ახ, რა ინტერესნი იყო, რა ინტერესნი, როდესაც просто... არ ვიცო! თითონაცა გრძნობს, რომ ლამაზია და ცოტათი იპრანკება, მაგრამ ეგეც უხდება! თავით ფეხამდინ comme il faut-ა! მთელი ქალები იმისთვის გიჟდებიან!

სონა. არ გამეგება, თუ რას ხედავთ ზავადოვში? Он, просто, нахал, фати больше ничего!

ლიზა. აი, სწორედ ევა, ეგ მოსწონთ ყველასა! Знаешь, эта дон-жуановская смелость и отчаянность так его красит, что

просто шик! თანაც რამდიდარია! — ნავთის მადნები, ნაოდი ფული — ოციათასი თუმანი, საკუთარი ლანდო... Ах, какие у него рысаки!

სონა. (ყურებში სკლს მიიჯვრება) ოხ, კარგი, კარგი. რაში მეკითხება იმის ფულების (თავის ქვეშ) Ах, какая ты материалистка!

ლიზა. Душка моя, უფულოთ რომ არა იქნება-რა? არც ტეატრები, არც ბალები, არც კაბები... წარმოიდგინე, ჩემმა „პარტნიზამ“ — გაუწყდეს იმას სახელი! — კაბა არ გამითავა და ეხლა არ ვიცი, ამაღამ, „Садко“-ზე რა ჩავიცვა (ჭაბაღის სმით) ოხ, ღმერთო! რა უნდა გქნა, რა უნდა გქნა! ჭკუიდან შევიშლები, თუ ამაღამ ტეატრს დავაკლდი! (ფესს დააფეხავს) Противная портниха! Что-б ей пусто было в голове!

სონა. განა სხვა კაბები არა გაქვს?

ლიზა. აბა რა? — თეთრი კაბა, თუმცა თხუთმეტი თუმანი დამიჯდა, „მოღაში“ აღარ არი, ცისფერი — არ მიხდება, — вообще, голубое к брюнетке не идет... როზოვი — გუშინ წინ მეცვა, სირენევიც — გუშინა, დანარჩენი — все хлам и хлум, შარვანდელი კაბებია!

სონა. შენ ოპერის მოსასმენათ მიდიხარ ტეატრში, თუ კაბის საჩვენებლათ? მეორეც ესა: რატო არ ჩაგეცმევა გუშინდელი ან გუშინ-წინდელი კაბა?

ლიზა. დიახ! გნებამს კია, რო მეც კატიასებ მასხარა გავხდე! ახ, რამდონ დასცინოდნენ იმ საცოდავსა! Представь себе, გუშინაც იმ კაბაში იყო, რომელიც ბარე ხუთჯერა სცმია! (ზიზღით) ჰაი!. მაგისტანა ტანისამოსს მე არხივში ვაძლევ ხოლმე! ახლა ქვეშეთა იუპკა იცი, რისი აქვს? — ბამბაზიასი! ხა, ხა, ხა! სარჩულაა კი ეხლა ყველანი ფარჩას ხმარობენ, რომ შრიალი ჰქონდესო და მაგას კი ერთი რიგიანი იუპკაც ვერ შეუკერია! (მსარჯლის აწევით) И в таком виде явиться в театр! О, фидон! ახლა სად იჯდა, იცი? — მესამე „იარუსში!“ ხა, ხა, ხა! სულ არ წავალ ტეატრში და მაგისტანა უკანასკნელ ალაგას კი არ დავჯდები!

სონა. (იქით). ოხ, ღმერთო ჩემო! რა სულელია!

ლიზა. სამშაბათს მიდიხარ საქველ-მოქმედო სპექტაკლზე?

სონა. მივდივარ, შენა?

ლიზა. რა პასუხია! конечно! თუ კი ყველანი მიდიან, მეც უნდა წავიდე! მაგ წარმოდგენას დაესწრება ზთელი თბილისის beau monde—ი! მეორეც ესა, კენინა ზარდარიანისა ჰგზავნის ბილეთებსა და აბა იმას უარს ვინ აკადრებს? რალა თქმა უნდა, რომ კატიაც, თავის მშვენიერი კაბით, იქ იქნება! გაიგე რომ კატია „კურსებზე აპირებს?“

სონა. მეც ვაპირებ და არ ვიცი, წავალ თუ არა.

ლიზა. (თან საბუღბო ისეღებ და იგბისებ). ნეტაი თქვენა! როცა და-ასრულებთ, უნივერსიტეტის „ზნაჩოკებით“ ივლით, თმა გაკრეჭილი, თვალებზე—„პენსნე“, პაპიროზიც—ხელში და თავისუფლ-თ რაზედაც გინდათ ილაპარაკებთ! ღმერთმა-ნი, კარგია! Счастливыя, я вам завидую!

სონა. Напрасно ты думаешь, что гинც კურსებზე დადის, ყველა თმა გაკრეჭილია და პაპიროზსა სწევს! Быть можно дельным человеком и думать о красе ногтей!...

ლიზა. მოიცა თქვენი სარკე სწორეთ აჩვენებს სახესა? მე აქ საშინელი ტეინტერესნი ვარ!

სონა. არ ვიცი ინტერესნობას რას ეძახი?

ლიზა. слушай, ვერ ატყობ რა ცოტა შენიხებია თბილისში? დრ-გუნები სულ მდიდარია ქალებმა დაიტაცეს... вот повезло им!

სონა. ღირს მაგაზე ლაპარაკი?

ლიზა. არა, ისე გკითხავ, შენ კი არ გეგონოს, რომ მე ვეძებ შენიხებსა?! какая ты смешная! მე სრულებითაც არ მინდა გათხოვება! ოხ, ისე მეჯავრებიან, ისე მეზიზღებიან ეგ საძაგელი კაცები! სუყველანი ერთიერთმანეთზე უარსებნი არიან! (ღრფუნდინ ისმის ჩიჩქილი, სმაუბი და გასაბრ-მოლი ნინოს კიჭილი) შევილო ვანო!! შენ კი გენაცვალე, შენა! დობტურო, კურს დასრულებული!! ჩვენო იმედო! ჩვენო ნუგეშო! ჩვენო...

სონა. (წამოსცდმა და სისატრულით). ვანო მოვიდა, ვანო!! ლიზა, ჩემი ძმა მოვიდა მოსკოვიდან, извини, пожалуйста! (გატრის ღრფ-ყანში).

გამოსვლა მეშვიდე

ლიზა მარტო

ლიზა. (სჭრატათ საბუღალტრო მდიანს, ჯიშინან პუდრის „კოსტუმის“ ამოღუნს და ისვამს: სასეშე, ყელ-ყურბე, სელუმბე... აგრიუჟე მუცელ იგრიხემა საბუღალტრო მდიანს). დოკტორიკ ურიგო „პარტია“ არ არი (ფესს დაფყაპუნუნს) как на эло, я сегодня не интересная! „ბერლემონმა“ სრულობით არ იცის თმის დახუჭუჭება!. ახ, რატომ ისევ „გრეგუართან“ არ მიველ! (მიცრიალ-მიცრიალდუნს და დამუხდუნით) არა, არა უჭირს რა... ეს „საკი“ და „ბოა“ მიხდება... მართლა, უცბათ რომ მოვეწონო და „პრედლაჟენია“ გამიკეთოს!.. ღირს რომ მივთხოვდე?.. რატომ... თუკა ძიენ მდიდარი კჳარი მინდა შევირთო, მაგრამ ეს! — „на без рынье и рак рыба!“ დოკტორსაკ არა უჭირს ა!. „ეპიდემია“ გამოჩნდება რამე და ისე მოჰხვეტს ფულებსა, რომ мое почтение!. ნეტა ვიცოდე, როგორი, რა სახისაა? ეხ, მითომ სულ ერთი არ არი!, Лишь-ны в старых девах не остаться, а то пусть будет хот მაიმუნი! სხვას ვერ შევიყვარებ? რა არის მერე? ყველა „სვეტსვი დამა“, ყველა „არისტოკრატკა“ ეგრე არა სჩადის? В этом и шик (მიდის კარბისჟენ, მერე ისე დამბუნდუნს და იგრიხემა საბუღალტრო მდიანს, მთლმს გულბე სელს დაიდუნს და სმადაშლა) ღმერთო!. გული როგორ მიკანკალეებს!.. (მიდის კარბისჟენ და უცმათ შედგუნს) არა, არ შემოძლია... ვერ გავალ... (სელის დუნით) ეხ, რაც იქნება, იქნება, очень нужно! სულ ერთია, ბედს ვერ წაუხვალ!“ (გადის დურფანში).

ფარდა.

მ ო ქ მ ე დ ე ბ ა მ ე ო რ ე

მეორე მოქმედება სწარმოებს სამი თვის შემდეგ. ფარდა აიხდება ისევ იმ ოთახში, რომელიც მოხსენებულია პირველ მოქმედებაში. სცენაზე არიან სტეფანე და ნინო

ბამოსვლა პირველი

სტეფანე და ნინო

სტეფანე. (ნაღვლიანათ). ეგეც შენი დოხტური, ეგეც შენი ნასწავლი შეილი! (ამოთხვრით) ე... ეს!

ნინო. (მოუთმუნლად). რა იყო, კაცო, სუ რასა ოხრამ, რა დაგემართა, ქა? გული კი გამიწვრილე და!

სტეფანე. ამაზე მეტი რაღა უნდა იყვეს, ამაზე უარესი რაღა უნდა დამემართოს: რა ფასი დავისვი მაგი სწავლა და რა გამოვიდა? (ხელის ფშვნიკით) სუ ფუჭეთ, სუ ამაოთ! აფსუს ჩემო ფულებო, აფსუს ჩემო ამაგო!

ნინო. რათა, კაცო, რაზე ატყობ?

სტეფანე. „რაზე“ და სწორეთ მაგის ქცევაზე და ლაპარაკზე! აგერ მეოთხე თვე გარბის, რაც ეგ აქ არი, და ჯერ ოთხი თუმანიც არ შემოუტანია სახლში? ნათესავეებს და მეგობრებს ეგ ფულს არ ართმევს, ღარიბებს, პირიქით, თითონ აძლევს; ორიოდ თუმანი რო იშოვნოს, იმწამვე ვილაც საციმიბირე სუდენტებს უგზავნის... სამადლო ტრიატრებსა მართამს... ყველას მოწყალე კალთა გადააფარა რაღა! ისე გამოდის, რო სხვისთვის გაგზარდე შეილი, სხვისთვის დავხარჯე ერთი კალთა ფულები! სხვა ცდილობს, რო კაცი გახდეს, წინ წაეჩაროს, ერთი-ორი გროში იშოვნოს, ეგ ვაჟბატონი კი სუ უკან და უკან იწევს, კერპი ხარივითა, სუ ამასა და ამას გაიძახის: „მე უსვინდისობას ვერ ვიზამო, მე ფულის საშოგრაო არ დამისრულებია კურსიო, მე უნდა სოფელში გაემწესდე და გლეხებს ვუწამლოო“... (ხელის გაშლით) რა ვიცი, ღობე-ყორეს კი ედება და!

ნინო. ჯერ ისევ ბავშვია, სტეფანჯან, ჯერ გამოუცდელია! დაიბადე, მიიხედ-მოიხედოს და ეგეც სხვას მიჰბაძამს! სულს კი არ აბრუნებინებ საცოდავ ბიჭსა და!

სტეფანე. „ცოცხალს არ მეცვა კაბაი, კვდარსა ჩამაცვეს ფარჩაი!“
ე მე კი ველარას მოვესწრები და მერე, თუ გინდა, მინისტრათაც დასვან!

ნინო. (მსახრუ სულს დააღწის და გაანჯღრვს). გამხნევდი, კაცო, გამხნევდი! წელში გაიშალე, ყურები ნუ ჩამოგიყრია!

სტეფანე. (სულის ძნევით). ეხ, დამაყენე ერთი, დედა-შვილობასა და! ნახევარ ჭკუაზე აღარა ვარ აღამიანი, ლამის ვარმით გამისკდეს გული! ყველა უბედურებასთან, მე მაგას როგორც ვატყობ, რუსის ქალიც აუკვიატებია!

ნინო. რას ამბობ, კაცო?! შენ ხომ სიზმრათ არა ხარ?!

სტეფანე. „სიზმარია?“—არ გესმის, რეებსა როტამს?!

ნინო. ხუმრობს, სტეფანე, ხუმრობს, ხო იცი, რომ ჩვენი შვილი ქალე-ბის ამღევარი არ არი!

გამოსვლა მეორე

იგინივე და ვანო.

სტეფანე. სად იყავი?

ვანო. ავადმყოფთან.

სტეფანე. რა ჰქენ, რა მოგცეს?

ვანო. (იქით) ახლა ამათ ატჩოტები მიეცი, Надоели!

ნინო. რამდენი მოგცეს, გენაცვალოს დედა?

ვანო. არაფერი.

სტეფანე. როგორ თუ „არაფერი?!“ ორი კვირაა დადიხარ, არჩენ, წამალს უწერ და მაშ ეშმაკის მუშა ყოფილხარ, რალა!

ვანო. (მოჭყნელი). მამაჩემო, აბა რა შენი საქმეა?.. ну, ხუთი მანეთი მომცეს, ახლა? (იქით) По неволе приходится врать!

სტეფანე. } „ხუთი მანეთიო?!“ ორ კვირაში—ხუთი მანეთი?!

ნინო.

ვანო. ისეთი ღარიბები არიან ისინი, რომ ხუთი მანეთიც არ გამო-მირთმევია! (იქით) ах, чорт возьми, წამომცდა!

სტეფანე. აი ქუთის კოლოფი! Я вам гавару, што у вас на галаფი
ум няту, няту!

ნინო. რატომ, შვილო? მა რისთვის ისწავლე, მა რისთვის იტანჯე
ამდენი ხანი?

სტეფანე. მა რისთვის დავხარჯე ორი-ათასი თუმანი?! მა რისთვის
გაგზავნე უნივერსიტეში?

ვანო. ეხ, ერთი თქვენებურათ ნუ დაიწყებთ და! წამლის ფული არა
ჰქონდათ იმ საცოდავებსა და მე უნდა იმათი ხუთი მანე-
თი ჯიბეში ჩამედო!

სტეფანე. „შინ რო ყმაწვილი ტიროდეს, გარეთ ტაბლას რა ხელი
აქვსო“? მე აქ გაქირავებული კაცი ვზივარ, ბევრჯერ ერთი
აბაზიც მენატრება და შენ კი იქ „ბარაქალაზე“ დადიხარ?
აი, შენ სწავლას კი რა უთხრა, შენ სწავლასა!

ვანო. მამაჩემო, აბა ღირს ლაპარაკათ? ის ხუთი მანეთი შენ არ გა-
გამდიდრებს, მაგრამ იმათ კი ღიდ შევებას მისცემს (იქით)
Эх, впрочем, с ними и не стоит говорить!

სტეფანე. (ცოლს). რა ვქნა, ვის დაეგზავნა ესე დარდიმანდი?! (შვილს)
ბიჭო! ხუთი მანეთიდან დგება ფული! მილიონს რო კაპიკი
აკლდეს, სრული მილიონი არ არი, არა!

ნინო. (ლურჯად გადმოდუბიალუნს). აბა, შეძლო, ჩემ ლეჩაქს უცქირე:
უქონლობის გამო კახურ არშისა ეხმარობ. ი ხუთი მანე-
თი რომ გამოგერთმია და ჩემთვის მოგეცა, გენაცვალოს
დედა, გავუქანებოდი ამირალოვის მალაზიაში და დეზათ
„ნასტაიაში“ არშისა მოვივლებდი!

სტეფანე. მაშ რამდენიც ღარიბმა ავადმყოფმა დაგიბაროს, შენ ეგრე
მოიქეც და ოჯახი აგიშენდება! ქვეყანაზე მზიერი მამ-
ღარზე მეტია, მაშ წადი და ყველას გაუძღე კუჭი! (თავის
ქვეშით) არა, შვილო, შენ სოფელს ვერ გააშენებ, შენ
კაცი ვერ გახდები! ეგრა, ქრისტეს მადლმა!

ვანო. (ბოლოვით მოწყვნილი ზის და ნაღვლიანათ მესცდობის დედ-მამას
ამოთხვრით). ე... ე... ე... ხე... ხე...!

ნინო. კარგი სტეფან, რაც იყო, იყო! „ერთი ალილუია ღვდელსაც
შესცდებო“, კვლავ აღარ იზამს. შენ ერთი ამას ფრაკი
და „ზნაჩოკი“ უყიდე, რო „ვიზიტებზე“ დაიაროს.

ვანო. რა ფრაკი და „ზნაჩოკი“ მინდა, რა „ვიზიტები?!“ ნათესავებ-
თან აკი კიდეც ვიყავი?

ბეფანე. საქმე მარტო ნათესავებია? ვინც დიდი პირებია, ვინც პირველი მოქალაქეებაა, მაშ არ უნდა ნახოთ? ანაწილებს კი არ უნდა ნახვა?

ვანო. მამაჩემო, აბა რა მინდა იმათთან, რა მესაქმება?

ბეფანე. (მღოს). აკი გეუბნები, ადამიანო, რო თავში „ჩკა“ მეთქი, (ამოთხვრით) ე... ეზ, ჭკუავ! რა კაი საქონელი ხარ!

ნინო. როგორ თუ „რა გინდა“, გენაცვალოს დედა! აბა იმ დიდ პირებში და მოქალაქეებშია დიდი ფული და ძალა!

ვანო. მერე იმათი ფული და ძალა მე რას შემეხება, არ ვიცი?!

ბეფანე. (სულის გაშლით). „აბდა-უბდა გადასკუპდა!“ გადასცემს და გადმოსცემს! არც თავი ესმის ამ საცოდავსა, არც ბოლო! მა როგორ გინდა იცხოვრო, მა როგორ გინდა მოეწიო ამ წუთი სოფელს, მა როგორ გინდა გაიჩინო კაი პრაქტიკა, თუ დიდ პირებს არ გაუკეთებ „ვიზიტსა“ და თვალში არ ჩაუვარდები? თუ აქ ამას არ ასიაშოვნებ და იქ-იმასა, მაშ რის დოხტური იქნები, რისა?! ავათყოფთან გინ მიგიწვევს, ვინა?! შენ ტოლ-ამხანაგებს მაინც მიხედე და, როგორც ისინი იქცევიან, შენც ისე მოიქეც! ქვეყანა—სარკეა! შენთან არ გაათავა კურსი კოტე ზანგიევმა, რომ ის ეხლა ფულით კოჭაობს და შენ კი ჟანგიანი გროშიც არ გიძევს ჯიბეში! Но-ка, пасматрить, какой он денги зарабатает! მაგრამ შენ რა ზანგიევთან მისადრელი ხარ: ის—ოქროა, შენ—სპილენძიც არა! ის ასეთი ხერხიანი ბიჭია, რომ ქვიდან ფულს გამოიღებს!

ვანო. ის ასეთი „პადლეცი“ და „კარიერისტია“, რომ მე იმას ხელს არც კი ჩამოვართმევ! (საზღვაფთხას) Тоже, сравнил с каким-то негодяем!

ბეფანე. ხო, რაკი შენსეებ „ბუნტებში“ და აყალ-მაყალში არ ერია, რაკი შენი ტოლი არ არი! რაც იმას ფრჩხილში ჭკუა აქვს, ნეტა თავში გედოს შენა! (სულის გაშლით) რა ზანგიევი, რა სხვები! აბა წადი და ნახე სხვა დოხტურები რეებს სჩადიან, როგორ იჩენენ პრაქტიკასა!—განგებ ფაიტონს დაიჭერენ, გამოიჭიმებიან შიგა, კოზლაზე ბიჭს დაისვამენ და ერთ კუთხიდან მეორეში ჩამოხტებიან, ვითომ რა

არი,—დაგვინახეთ, ხალხო, რა პრაქტიკა გვაქვსოთ თუ სტუდენტთა არიან სადმე, ან თითონა ჰყავთ ვინმე სახლში, ბიჭი წინ და წინ დარიგებულია: ამა და ამ დროს მოდი და გამომიძახეო—„ავადმყოფი გახლავს და მობრძანდითო!“ აი ხერხი, აი კეჟა, იმათი მამა ვაცხოწო! დოხტური უნდა „ლოვკი“ იყვეს, არამ თუ შენისთანა დოქლაპია!

ვანო. (სიცილით). ხა, ხა, ხა! მამაჩემო, ვერც მაგნაირ ხერხს ვიხმარებ და ვერც მაგნაირ კეჟას!—მე „აფერისტობა“ არ შემიძლიან.

სტეფანე. იმიტომ, რომ ტვინის მაგივრად თივა გიდევს მაგ თავში! იმიტომ, რომ ви дурак, იმიტომ, რომ ви сумашедши! (ვანო იცინის).

ნინო. (წყნით). კარგი ერთი, სტეფან და! ნასწავლ, უნივერსეთ დასრულებულ შეილს განა ეგეც უნდა ჰკადრო?!

სტეფანე. (სელის გაშლით). აი გამიწყრეს მაგი უნივერსეთიცა და მაგი სწავლაცა! აბა ი უნივერსეთს უფრო გამოუსულელელობა ეგა!

ვანო. (მსატყუარ სელს დაჰრავს და დაშლით). ნუ ჯავრობ, მამაჩემო, ნუ ჯავრობ!

სტეფანე. (სელს ვრავს). იქით გამეცალე შე „საცვიალისტო“—რაზბონიკო! როცა შენ ღმერთი არა გწამს, აბა მამას რას იწამებ! (საზოგადოებას) თავის დღეში ხატს არ ენთხვევა! სალდარში რო ქუდი შეუგდოთ, გამოსატანათ არ შევა! ექვსი წელიწადია არა ზიარებულა, ექვსი! ლეკია, თათარია, რა არი?—აქამდინ ვერ გამოგია!

ნინო. აი, მოჰყვა და აღარ გაათაებს!

გამოსვლა მესამე

ივინიფე და გლეხ-კაცი.

გლეხ-კაცი. (ბოძელსაც სელში უჭიბავს პირ-მთვრელი ზოზტყილი ქილა). დილამ შეიდობისა! (ვანოს მდამლად თავს უჭრავს) დოხტური აღდეგრძელა ღმერთმა! (ქილასაც სცვამს).

ვანო. (სელს აწთხევს). ოხ, გამარჯობა! (სვამს მიოდვამს) დაჯექი. (მსატყუარ სელს დაჰრავს) როგორა ხარ?

ნინო. (საზოგადოებას). მეტი-მეტი თავდაბალია, ენაცვალს ამას დედა!

სტეფანე. (საზოგადოებას), აი ამი ჭკუა აქ გაშინჯეთ: დიდკაცებს ისე ერიდება, როგორც ურია—ლორის ხორცსა, გლეხების-თვინ კი სული სცვივა! მოდი ამასა და ღმერთი სთხოვე!

გლეხ-კაცი. (ვანოს). გმადლობთ, შენი ჭირიმე! ეხლა აღარა მიჭირს-რა! ღმერთმა თქვენი თავი დიდხან მიცოცხლოს! თქვენ მოცემულ წამალს გიახელ თუ არა, მალე მტერი მოგიკვდეს, მალე მე ი წყეული გულჭიდობა მამეშვა! მასა-ქეთ ისე გახლავარ, ასე მგონია, ეხლა დავიბადე მეოქი!

ნინო. (საბმოვნებათ). ენაცვალს ამას დედა! ეგრეთი დალოცვი-ლი ხელი აქვს, ყველა რჩება ამი წამალზე, ჯერ არავინ მომკვდარა!

სტეფანე. ეხ, რა უყოთ, ძმაო! ბარე კაი დოხტურია და კაი ფულე-ბიც დამიჯდა ამის სწავლა, მაგრამ რა გამოვიდა: დამუ-სებელი ვინ არი? გამოიჩინა სად არი? მეტადრე თქვენ-გან, გლეხობისაგან რას გამოიღება კაცი?—მუქთ საფლა-ვში ჩაწვებით!

ვანო. (დამოღმარება). მამაჩემო რა არი?! ЧТО за невинное!

გლეხ-კაცი. თავ შემოგველე ამას! მართალია, არა მაქვავია-რა, მა-გრამ სულს გაფყიდი და ამი ანაგს კი არ შევიწარჩუნებ! რასა ბძანებთ, შენი ჭირიმე! ამან რომ ჩემი ბიჭი სიკვ-დილს პირიდან გამოსტაცა, განა ღმერთი არ გამიწყურება, რომ ამი სიკეთე დავივიწყო როდისმე და ასში ერთხელ მაინც არ გადაუხადო სამაგიერო?! ცისა და დედამიწის შუა, მე და ჩემი საწყალი დედაკაცი მაგ ერთად-ერთ ბიჭს შევცქეროდით და ეგეც ხელიდან გვეცლებოდა! რო-გორც მოგეხსენებათ სოფლის აშბავი, ბევრისაგან-ბევრი დედა კაცური წამლები ვცადეთ, სამ-სამ მკითხავსაც ვაკი-თხვინეთ, ჩემო ბატონო, ვინ იკის სად არ ვალოცეთ, მაგ-რამ არ იქნა, არა გვეშველა რა! ბოლოს, რომ მეტი-მე-ტით გამიჭირდა საქმე, გამწარებული ჩამოვიჭერ აქა და რომელ დოხტურსაც კი მივმართე, ყველამ ეს მიპასუხა: „ამ სიციფეში ძაღლი არ გაიგდება გარეთაო და ჩვენ უნდა სოფელში ამოვიდეთო?“ ამან კი, ენაცვალს ჩემი

თავი ამასა, კრინტიც არ დასძრა, ფიცხლავ თან გამომ-
ყვა და ისე მოუარა ჩემ შვილსა, როგორც თავი ალაღ-
ძმასა! ბარე ფასიც ვაძლიეთ, მაგრამ, რომ არ ინება ამ
დალოცვილმა! წამალიც კი მუქთათ გვიბოძა! (თავის ძნე-
ვით) ოხ, ოხ, ოხ! მე და ჩემმა ღმერთმა, ეს ადამიანი კი
არა, ღვთის სულია!

ვანო. (ზოტსვლით). ხო კარგი, კარგი! სხვა თქვი რამე!

ნინო. საშინელი მოწყალება, ენაცვალოს ამას ღედი! ყველას შილა-
ფლავივით ურიგებს წამლებსა! ალია და მესია ამას
ეტანება!

სტეფანე. ამას ესეთი ზნე სჭირს, ჩემო ძმაო! ღმერთთან აღთქმა აქვს მი-
ცემული, რომ ფულს ხელი არ მოჰკიდოს, თორე თითები
დაუსივდება! თავი ჯიბეს თუ ორიოდე მანეთი მიაკარა?
— შენი მტერი! იმწავე, ხელინ სიღამბლე მოუვა! თუ გემე-
ტება რამე, ჩემთან მოიტანე ხოლმე... ეგ რა არის ქილი-
თა?

ვლენ-კაცი. კამბეჩის ერბო გახლავს, შენი ჭირიმე; ნურას უკაცრა-
ვით ამ მცარე ძღვენზე. ბარე მეტის ღირსია, ვენაცვა-
ლე ამასა, მაგრამ ეხლა ემის მეტი არა შემესწრო რა
და, თუ ღმერთმა არ მიღალატა, სააღდგომოთაც ერთ
კაი ბატკანსაც და გოქს მოვართმევ.

ვანო. (უზმაცოფილთ). არა, ძმობილო! არაფერი არ ჩამოიტანო, თუ
ჩემი ხათრი გაქვს ეგ ერბოც წაიღე და გაჰყიდე; ოთხ
მანეთს აიღებ, შენთვან კარგია.

ნინო. რათა შევილო?! მოურთმევია, აიღე! სოფლის ერბო სულ სხვაა!
აქაური პირში არ ჩაიშვება, ნახევარი ქონია! „მარგა-
რენსა“ ჰყიდიან, გაუწყდეთ სახელი!

სტეფანე. (ვანოს) ბიჭო, რა შენი საქმეა?! Какой, ваши дела?! შენ
წადი, წიგნი იკითხე! (გულს-ვანს) გეხუმრება! ამას რა
ყურს უგდებ! შენ ერთი კაი მსუქან-მსუქანი დედლები
და ინდოური ჩამომგვარე აქა, თუ გინდა, რომ უფრო
კაი წამალი დავაწერინო!

ნინო. ახალ-ახალი კვერცხები და ვარიები მოართვი დოხტურსა! იმ
ძანძახში რომ სოფელში ამოვიდა და მომაცვდავი შევილი
მოგირჩინა, მუქთი კი არ იყო! იცი, რა აზიზ-მაზიზა-

თარგმანი
1927 წლის

თა მყავს გამოზრდილი? ერთიც ვნახოთ გაცივებულიყო, მერე?!

ვანო. (გაბრაზდნა). Фу, что за народ! с ними, действительно, с ума можно сойти! (გულს-კაცს) თუ ძმა ხარ, კვლავ ალარაფერი ჩამოიტანო აქა, თორე აისე გადვისვრი და არც ხმას გაგცემ!

სტეფანე. (საზოგადოებას). რა ვქნა... ა, ქრისტიანები არა ხართ, შემობრალეთ! (ვანოს) ბიჭო! რა გინდა ჩემგან? სისხლს რათ მიშრობ!? (პიტჯაბის იჭრის) Вот эй Богу!

გლეხ კაცი. (ვანოს). ოღონდაც კი ნუ გამიწყრები, შენი ჭირიმე, და რასაც მიბრძანებ, შენი მონა ვარ. მხოლოდ ე ერბოს კი ნუ დამამწყრალებ... მიიროთვი, გენაცვალოს ჩემი თავი, მიიროთვი.

ვანო. კარგი (ჯიბიდან ფულს იღებს და აძლევს) შენც ამას ნუ დამამწყრალებ, თორემ არ ავიღებ ერბოსა.

გლეხ-კაცი. (სულის ძნევით). არა, შენი ჭირიმე არა! აბა რასა ბრძანებთ! (ვანო ძალაზე უღებს ფულს უწეში).

ნინო. რათ უნდა შვილო?! ეგ ხო ისევ ყიდვა გამოვა! (საზოგადოებას) მეტი მეტი ხელ გაშლილია და არც ესე ვარგა!

სტეფანე. (ვანოს). ათ თუმნიანი ჩაუდე, ათ თუმნიანი! აი იმას კი რა ჯობრა, ვინც შენ დობლურის „დებლომი“ მოგცა! კაი შენ პრაფესორებს მოუვათ, კარგათ შენ იმათ გაუზრდიხართ! ერთი ქილა ერბო გინდა მილიონათ დამისვა?! (თავის ძნევით) მწ...ა...ახ! რა სულელია! (გულს-კაცს) წამო, წამო, თორემ მე ვიცი, რაც მომივა!

გლეხ-კაცი. (ვანოს მდამლათ თავს უჭაფს). მშვიდობითა ბრძანდებოდე, შენი ჭირიმე.

ვანო. (სულს ატბუქებს). მშვიდობით... (ხმა დამლა) ალარაფერი ჩამოიტანო, თორე ძლიერ მაწყეინებ.

სტეფანე. (საზოგადოებას). ნეტა ვიცოდე, თუ რას ეჩურჩულებათ!

გამოსვლა მეოთხე

ვანო და ნინო

ვანო. რა არი, დედა, უთხარი რამე, რეებსა სჩადის მამაჩემი!

ნინო. (ესევეა შვილს). ერთი, მაგი ჯიბრზე, სამიათასთუმნიანი ქალი შეირთე, მოშორდი მაგასა და მეც თან წამიყვანე, გენა-

ცვალოს დედა! მაჰანკალი-მაჰანკალზე მოდის დედა რა უპასუხო?

განო. (გამოუხსლდუნა სულიდან). დედა დამაყენეთ, მომასვენეთ! ამდენი აღარ შემიძლია! რა გინდათ ჩემგან? აქაოდა სწავლა მომეცით, გინდა დამაგირაოთ, გამყიდოთ?!

ნინო. (გაღწეობით). აბა მაგას რას ამბობ, შვილო?!. ციციანათელასეგბ გიცქერით, მზე და მთვარე შენზე ამოგვდის, სიკეთის და ბედნიერების მეტი რა გვინდა შენთვის, გენაცვალოს და წამლათ დაგენაყოს დედა!

განო. დედაჩემო, ვიცი, მაგრამ რით ვერ გაიგეთ აქამდინა, რომ ეგ სიკეთე ჩემთვის სიბოროტეა, ეგ ბედნიერება — უბედურობაა! რა არი, თავი დამანებეთ და ჩემ საქმეში ნუ ერევით!

ნინო. (ყსევს). მა ვის საქმეში უნდა გავეროთ, შვილო? შენგან მოველით ნეტარებასა, სამოთხესა! შენგან მოველით კეთილ ცხოვრებასა! შენა ხარ ჩვენი იმედი, ჩვენი ნუგეში, ჩვენი სიცოცხლე...

განო. (დაარღვევს). დედა გაიცრუეთ ეგ იმედები! მე იმდონ ფულს თავის დღეში ვერ ვიშოვნო, რომ თქვენი იმედები გავამართლო!

ნინო. თუ კი სხვები მოულოდენ, თუ კი სხვები ამართლებენ მშობლების, იმედებსა, შენ რაღა ხარ, გენაცვალოს დედა? შენ რაღა მათზე ნაკლები სწავლა და განათლება მიგიღია? შენც იმ უნივერსიტეტში არ დაასრულე კურსი, საცა იმათა?

განო. (მოუთმუნლად). მწ... ოხ! ოხ! (საზოგადოებას) Теперь поди и объясни ей, что такое принципы! (ნინოს) ალბათ მე სულელი ვარ! გაიგეთ, რომ მე სხვას ვერ დავებძებდი, ვერა!

ნინო. (ნადვლიანად). მაშ რისთვის გასწავლეთ, შვილო? მაშ რისთვის გამოგზარდეს, გენაცვალოს დედა?!. იცი, თუ რამდენი ამაგი მაქვს დათესილი შენზე? ნათქვამია: „შვილმა რომ დედის გულისთვის ერბო-კვერცხი მოწვას ხელის გულზე, ისი ამაგს მაინც ვერ გადაიხდისო“. მაშ არ უნდა გებრალეოდეს, მაშ არ უნდა უშველო შენ მშობლებსა?

განო. დედა, მებრალეობით კიდევ, მიყვარხართ კიდევ! აი, ალაგს ვიშოვნო თუ არა, ნახევარ ჯამაგირს თქვენ გამოგიგზავნებთ ხოლმე.

ნინო (გაღვიძით). როგორ თუ „გამოგიგზავნითო?!“ განა აქედან სად მე აპირებ წასვლასა? განა თავი უნდა დაგვანებო ჩვენა? უწინ დღე დამელიოს, რომ შენ გვერდიდან მოგიშორა! შეხი წასვლა იქნება აქედანა და ჩემი სულის დაღლევა! ძლივს ხელში ჩაგიგდეთ და...

განო (მთუთმუნად). მწ... ა...ახ! ღმერთო! что за пытка, что за пытка!

ნინო. კარგი, კარგი! ნუ ჯავრობ შეილო! ნუ ხარ გულფიცხი, გენაცვალოს დედა, თორემ მალე დაბერდები! წავიდე ერთი, მივხედო იმ ბიჭსა—ფლავი არ დასწვას. ფლავი ხო გიყვარს, შენი ქირიმე?.. ხორციტ გავაკეთო, თუ ერბოკვერცხითა, როგორ უფრო გიამება?

განო. როგორც თქვენ გინდათ, ჩენთვინ სულ ერთია.

ნინო. ნახევარ ისე გავაკეთებ ნახევარ—ასე, რომელიც მოგეწონოს, ისე სჭამე. მურაბითაც კარგია! მაგრამ ვარიები რომ იშოვებოდეს აქა, იმას რა შეედრება!

განო (მთუთმუნად). დედა, რა არი, გაათავე ჭამაზე ლაპარაკი! Надеюся! (აზღვადღუშას) только и слышу, что: „ვარიები მოხრაკული, შემწვარი“ просто тошно!

ნინო (ბეჭენით). აი მივდივარ, მივდივარ, შეილო! (ნაღვლიანათ) რა ვქნა, რათ გეჯავრები ესე ძიენა?! თითქო ურიგო დედა არა ვარ, თითქო ზედ დაგკანკალებ, ფარვანასებ დაგტრიანლებ: გძინამს—ფეხის ფრჩხილზე დავღივარ, გლვიძამს—თვალ წარბში შემოკცქერი...

განო (ნაღვლიანად საზღვადღუშას). მწ... ახ, რა ვქნა! თანაც მეცოდებიას! Они меня не понимают! (ნინოს) დედა, გეფიცები, არ მეჯავრებით! ძიენ მიყვარხართ შენც და მამაჩემიც, მაგრამ მეტის მეტად მამბეზრებთ თავსა და მეც ადამიანი ვარ თუ არა, მოთმინებიდან გამოვდივარ! კარგი, შევირგდეთ... (სელზე და პირზე ჰკნინებს).

ნინო. (აღფაციშული ქსეფა). ოი, შენ კი გენაცვალე, შენა, რომ უძვირფასესი ხასიათებისა ხარ! (მთუთმუნად) შეილო... შენ რომ მდიდარი ცოლი...

განო. (აწყვიტაინა). მწ.. ა.. ახ! კიდევ! დედა, ეხლა რას გეუბნებოდი?!

ნინო. კარგი, კარგი! მაგაზე მერე ვილაპარაკოთ.

ბამოსვლა მხუთე.

ვანო და სონა.

ვანო. (დადის სფინაჟი). უჰ! ნეტა ერთი ჩქარა ვიშოვო ადგილი, რომ წავიდე აქედან! სამი თვე აქა ვარ და ლამის ჰკუიდან შევიშალო! აქეთ-მამაჩემი, იქით-დედაჩემი და ზედაც-ნათესავები! Чорт знает, что такое! ერთი ბეწვა თავისუფლება არა მაქვს! В каждую мелочь лезут, каждый шаг проверяют! რა უნდათ, რას ელიან ჩემგანა?! მე რომ მაგათ ნებაზე ვიარო, პატიოსნებაზე ხელი უნდა ავიღო! ხმ! საცინელიც არი და სატირელიცა!.. (დაფიქრდება და მარჯო სკლის ძნევით) ეხ, ჯერ ეგ რა არი, არაფერი! ახლა გაიგონ ისა!.. დედაჩემი იქ მაჭანკლებს ევაჭრება და ის კი არ იცის, რომ მე დიდი ხანია საცოლო კიდეცა მყავს რუსეთში!.. (სკლამის მცვრევით) როგორ უთხრა?...! როგორ შევატყობინო?! вот беда?!

ბამოსვლა მამამსმე.

ვანო და სონა.

სონა. (ესვფა მშას). ვანოჯან, რათა ხარ დაღონებული? კიდევ გაგაჯავრეს, კიდევ გითხრეს რამე?.. (გაჯავრებული სმით) უჰ, ღმერთო! რეები არიან!

ვანო. არც არა უთქვამთ რა და რომ კიდევ ეთქვათ, მე მაგათი სიტყვა არა მწყინს. Напротив, मेबრალეებიან. რა მიუღიათ, რა მოეთხოვბათ? Мы должны быть снисходительны к их слабостям, а не негодовать. საკმე მაგაში არ არი. მე ის მაწუხებს თუ, როგორ უთხრათ?

სონა. რა, შენ საცოლეზე?

ვანო. ზო, ერთხელ მაინც უნდა უთხრა თუ არა?

სონა. არა, ჯერ ნურაფერს ეტყვი. აი, როცა ანტონინა პეტროვნა-საგან ტელეგრაფში მოგივა—„მოვდივარო“, მაშინ შეგიძლიან უთხრა; თუ არა და, ტყუილათ გულს გაიშფოთებ და...

ვანო. არა, უცბათ თქმა უფრო ცუდია! უნდა თან-და-თან როგორმე შევატყობინოთ...

სონა. (დაფიქრდნა და მტრად). იცი რა?—მაგას გაბო მოგიყვანეს ყოჩაღია! (სიცილით) აბა იმი დედას კი არ ექნება ამბავი, როცა გაიგებს, რომ იმი შვილი მე მირთამს! ოხ, ვანო! რა მიხარია, რომ აქედან მივდივარ! თუმცა დედ მამა მიყვარს და ძალიანაც გებრალება, მაგრამ რა ვქნა, რომ სული-სულზე ველი ამათთან გაშორებას!

ვანო. ხმ! გასაოცარიც არ არის! ან აქამდინ როგორა სძლებდი?

სონა. აქამდინ, კიდეც, გიმნაზიაში დავდიოდი, მერე ბავშვებს ვასწავლიდი...

ვანო. აი ეხლა შენა და გაბო ჯვარს დაიწვრთ და სულ სხვა წრეში იქნები.

სონა. (სისატრულით ფაშს შეშტჰრავს). прелестъ, прелестъ! გაბო დამპირდა: „კურსებზე“ გაგგზავნიო!

ვანო. გაბოც რომ არა ყოფილიყო, მე თითონ გაგგზავნიდი. მაინცა და მაინც, რასაც კი შეეძლებ, მეც გიშველი ხოლმე.

სონა. (ღსოვს და ჰკლავს). ოხ, ვანო! რა კარგი ხარ, რა კეთილი ხარ!

ვანო. (სიცილით იშტრავს). კარგი, კარგი! ნუ დამახრჩე!

სონა. (ჰკლავს) მერე, როცა კურსს დავასრულებ, საზოგადოების ვიმუშავე, ჩემი შრომით ვიცხოვრებ... ოხ, განა ამაზე კარგი შეიძლება რამე!

ვანო. (მუშლზე ჰკლავს). ყოჩაღ! მხოლოდ ცარიელი სიტყვები არ იყვეს ეგა, ეცადე! (ღრუბნიდან ისმის ჯავნი და ხმა). М-кулап—ო! შინა ხარ?

ვანო. შინა ვარ, შინა!

სონა. (სამსათრულით): აგერ გაბოც მოვიდა!

გამოსვლა მუშვიდ.

ივინივე და გაბო.

გაბო. (სელს უშვრს სონას). С добрым утром, моя будущая супруга! вашу ручку-с!

სონა. (გამოს სელზე სელს დაჰრავს). ух ты! სადა ხარ აქამდინა?

გაბო. (სუბტილით). Тише, mademoiselle, а то ей-ей, не женюсь! (ვანოს) Здравствуй, мыслящий пролетарий! дай твою лапу! (სელს უშინჯავს) Правда, что лапа! Доктору не

мешало-бы иметь понежнее руку! Впрочем, ты ведь не дамский врач! Для мужичка и этого достаточно.

ვანო. (მსაბჭო სკლს დაჰრავს). защитник угнетенных! სადა ხარ, სადა დაიარები?

ვაზო. სულში. ყურს უგდებ აქაურ სპასოვიჩებს და თვალს ვადევნებ „აბლაკატებს!“... ხო, მართლა! აბა ამოიყაჩეთ თქვენი ჯიბეები!

სონა.

ვანო.

რა თა, რა იყო?

ვაზო.

ის იყო, როდეთხ-ოდეთხი სტუდენტი დაუთხოვნიათ უნივერსიტეტიდან, რა კი სწავლის ფული ვეღარ შეუტანიათ საწყლებს! ერთი ებრაელია, მეორე რუსი, მესამე—სომეხი, მეოთხე—ქართველი. ჩინებული ბიჭები არიან!

ვანო.

სონა.

უნდა უშველოთ.

ვაზო. მეც მაგას მოგახსენებთ! გუშინდელს-აქეთია ფულს ვაგროვებ.

ვანო. რამდენი იშოვნე?

ვაზო. სანამ არა უჭირსრა, კარგა ზიდის საქმე—„Катенька“ შევაგროვე.

სონა. (გაღცმით). „Катенька“ რა არი?

ვაზო. (სუბტლმით). ნუ გეშინიანთ, ნუ გეშინიანთ, ქალი არ არი, ათ-თუმნიანია! (Екатерина Великая) ერთი წარმოდგენაც რომ გავმართოთ იმათთვის—дело в шляпе! მონაწილეობას ხომ მიიღებთ, ხომ ითამაშებთ სცენაზე?

ვანო.

სონა.

დიდი სიამოვნებით!

ვაზო. Молодцы, спасибо!

ვანო. (პოტცმანს იღებს და სამ შანეთიანს აძლევს). ეხლა ემ სამი მანეთის მეტი არა მაქვს და როცა ვიშოვი, კიდევ მოგცემ.

სონა. (ნაღვლიანათ). ახ, რა ვქნა! მე რომ ათი შაურის მეტი არა მაქვს? (პაწაწინა პოტცმანიდან ათ შაურისანს ამოიღებს და გაშლს აძლევს).

ვაზო. (ფულს აბრუნებს). არა უშავსრა, არა უშავსრა! ესეც ლუკმაა! „с миру по ниточке—бедному рубашечка!“ (პაპიტლის უკიდებს) ну-с, რა ამბავში ხართ?

ვანო. (ნადვლიანათ და სულის ძნევით). ეხ, ნულარ იტყვი! ^{გაიგონე! გაიგონე!}
გაბო. რათა, რა იყო?.. მამაშენი კიდევ თავისებურათ გამკობს? (აჯაგ-
 რებს სცოფანს) „ах ви дурак! ах, ви сацвиалист—раз-
 боник!“ (ვანო და სონა იცინიან).

სონა. (სიცილით). ეგ რა არის, ახლა ის გაიგოს!

გაბო. რა, ამის საცოლო?.. (ვანოს, სულის ძნევით) ოხ, ეგ რომ გაიგოს
 ხომ, მშვიდობით და მშვიდობით! შენ ანტონინა პეტროვ-
 ნას გამოესალმე! მგონი კიბიდან გადაგჩეხოთ ორთავენი!

ვანო. შენა, შენ როგორღა მოდიხარ დედაშენთან, არ გაწუხებს?

გაბო მაწუხებს, მაგრამ ერთ ყურიდან შედის, მეორიდან გადის!
 შენ რა გიჭირს! იცი დედაჩემი რეებსა სჩადის?—რამდენ-
 ნიც ჩემ სახელზე საიდანმე წერილი მოდის, თუ მე შინ
 არა ვარ, გააქვს და სხვებს აკითხებს! (აჯაგრებს ყუელას)
 —„ერთი გამიგეთ, გენაცვალე, რუსის მათუშკასაგან ხო
 არ მოსვლიაო!“ ახლა, იმდღეს მოვატყუე: დედა, ათი ათას
 თუმნიანი ქალი მეძლევა, მხოლოდ ძიენ გონჯია და ცა-
 ლი ფეხითაც კოჭლია, არ ვიცო, შევირთო მეთქი, თუ არა?
 —თუ შენი რჯულის ქალია, შეირთე, გენაცვალოს დე-
 დაო! სიგონჯესაც ეშველება და სიკოჭლესაცაო. ორი ხე-
 ლით პირს დაიბანს, პატარა ფერ-უმარილს გადიკრამს—
 თან და თან გალამაზდებაო, ფეხსაც დობტური გაუსწო-
 რებსო!

სონა. (სიცილით). ხა, ხა, ხა! სუ იგონებს, იგონებს!

ვანო. что ж, se non è vero, è ben trovato!—თუ მართალი არ არი,
 კარგათ ხოა ნათქვამი!

გაბო. მა რის ადვოკატი ვარ, რომ ტყუილი არა ვთქვა! Нa то я и
 юрист, что б изыщно врать!

ვანო. Слушай, с твоей адвокатской этикой столкновения не было
 еще у твоей матери?

გაბო. (თავის ძნევით და სიცილით). ოხ, გუშინ ისეთი ამბავი ჰქონდა,
 რო!.. ერთი „კლიენტი“ დავეთხოვე—„კლიაუზნი“ საქმე
 მაძლია და არ ავიღე... დედა ჩემმა რომ გაიგო, თავში
 წაიშინა: მა რამ უნდა გაცხოვროს, შვილო?! ადვოკანტმა
 ყველა საქმე უნდა გაარჩიოს, შვილო!.. დედა, მე სვინი-
 დის ვერ გავაქირავებ მეთქი. ოხ, ამაზე ხო უფრო და

უფრო შეხტა რეზინის ბურთივითა! — სვინიდისიანი საქმე რა არი, უსვინდისო საქმე რა არიო?! ვინც მეტი მოგცეს, იმის საქმეს უნდა მოჰკიდო ხელიო!.. ახლა რა გაცინოთ! იმ დღეს, დედაჩემი ერთ მაჭანკალს ესე ევაჭრებოდა: (აჯაფრანს კუკლას). „ქა... ა, ესეთი ნასწავლი, ესეთი მოლაპარაკე ადვოკანტია ჩემი შვილიო, რო ქვას გახეთქამს იმის ლაპარაკიო! ჰტყუნა გაამართლებს და მართალს გამტყუნებსო!“ — Прелестная реклама! — „არა, გეთაყვა, ორი ათასთუნნიანზე ნაკლებ ქალს არ შევრთამო!“ მე ჩემ ოთახიდან შემომესმა ეგ „აუკციონნი ტორგი“ და შევძახე: დედა, რა პატარა „ტაქსა“ დაგიდვია, ეგრე იაფათ ნუ მყიდი, ერთი ათიშაური მაინც მოუმატე მეთქი! ოხ, ღმერთო! O, tempora! O, mores!

სონა. მე რომ ორი თუმანიც არა მაქვს, დედა-შენი რას გეტყვის?

გაბო. ხო, მართლა! დღეს უთხარი: ტყუილად ნუ სცდები, ზარალთვის ქალს ვირთამ მეთქი.

განო. }
სონა. } მე რე რა თქვა?

გაბო. რაღას იტყოდა, კინალამ апоплексический უღარი მოუვიდა! პირ-ღია დარჩა და მე აქეთკენ გამოვწიე! ახლა, ვიცი, აქ მობრძანდება და გაიმართება ომიანობა! (სიცილით) ხა, ხა, ხა! Вот будет катавасия!

სონა. გაბო, თუ გინდა შენ სიტყვას უკან დაგიბრუნებ? ხო იცი, დედა-შენი თავს მოიკლამს!

გაბო. (სიცილით). რასა ბძანებთ, ქალბატონო! აღარ მოგწონვარ და მაგას იმიზეზებთ? განა გავგონჯდი? (სატრუპი ისეღება) არა, ისევე ისე ლამაზი ვარ! (ცხვირზე თითს დაიტყყამს) მხოლოდ ეს ცხვირი აფუჭებს საქმესა! ნამდვილი „ბარომეტრია!“ — ცივა ლურჯდება, ცხელა — წითლდება! მაინცა და მაინც მარილიანი ყმაწვილი ვარ!

სონა. (სიცილით). კარგი, გაბო, ნუ მასხარობ, მე არ გეხუმრები!

გაბო. არ მეხუმრებით? Как, серьезно?! მაშ აღარ გიყვარვარ? (სკლუპის შლით) Вот тебе на! Это мне нравится!

სონა. (სიცილით). ძიენ მიყვარხარ, მაგრამ...

გაბო. (აწყვეცინდებს). Без всяких „მაგრამ!“ რახან გიყვარვარ (მეტიერად)
„Все пустяк, все трень-трава!“

ვანო. Оригинальное об'яснение в любви!

გაბო. Все-же, лучше, чем банальное.

ვანო. (ღიმავს). წავიდეთ ჩემს ოთახში და იქ მოვილაპარაკოთ.

გაბო. რა, შენ საცოლოზე? Bene, bene! подпишем смертный приговор Степану Ивановичу! О... о! мы с ним на ножах! (გაღიან. ცოცხად სანს უკან დაბრუნდნად ისმის ვაჟი და სმა: ღოსცოცხად შინა მარბანდენა? მღორე კარბინიდან მღმდის ნინო და კასბასის: ვინა საბ?, ად მღდი).

გამოსვლა მერვე

ნინო და ბიჭი, მერე სტეფანე.

ნინო. (ჩქარ-ჩქარად). ვინ გინდა? ჩემი შვილი, დოხტური?

ბიჭი. დიახ, ავანთმყოფი გახლავს.

ნინო. (დაფაცოტდენა). ეხლავე, ეხლავე! ფაიტონი ხო მოიყვანე.

ბიჭი. რა ფაიტონი უნდა, ქაღალბატონო, ექვე გახლავს, სულ ორი ნა-ბიჯი არ არი.

ნინო. უი, დამიდგეს თვალეზი, ქა! რომელი დოხტური დადის „ვი-ზიტებზე“ უფაიტონოთ, რომ ჩემმა შვილმა იაროს?! ხომ პატივი აეყარა, ვინც დაინახამს, რას იტყვის! იქნება შენ ჩემი შვილი უბრალო „ფერშალი“ გგონია?! უი, მომიკვ-დეს თავი ქა! დოხტურია, მოსკოვში დაასრულა კურსი! გასწი, წადი ჩქარა და ფაიტონი მოიყვანე! (იქნათ) ექ სულაც არ გაიქცეს და სხვა დოხტური არ მოძებნოს! (მიქს) მოიცა, მოიცა! ჩვენ ბიჭს მოვაყვანინებ და ფულის მიცე-მა კი შენ იცი! (კასბასის დაბრუნება) ბიჭო! შაქრო! დაყ-რუდდი, შე არ დასარჩენო?! (გაბრუნდნად ისმის სმა: „მაცდონო! მაცდონო!“).

ნინო. დამი მოხადე ფლავსა და გაიქე ერთი რეზინებიანი ფაიტონი მოიყვანე, ხა, ჩქარა! არ დაიგვიანო, თორე არც მე და არც შენა! (მიქს) ჩემი შვილი ცოტა თავ-დაბალია და თუ გეხვეწოს გვერდე მომიჯექე ფაიტონშიო, შენ კი არ გა-ბრიყვდე და მართლა იმი გვერდე არ გამოიქიმო? შენი ალაგი—კოხლანება!

ბიჭი. (წყნით). ვიცით, ქალბატონო, ვიცით! განა მაგდენიც არ გაგვეგება? შე დალოცვილო, რა დაგვემართა, ტყიდან ხომ არ გამოვარდნილვართ, ხალხში არა ვყოფილვართ, თუ რა არი! სამი წელიწადი ლენერალ-კაცთან ვიდექი, თექვსმეტი თვე — არხიტოხტურთან... (შოშლის სცოფანე).

ნინო. (მიასაბრუნს). სტეფანჯან, დობტურსა კითხულობებს!

სტეფანე. (დაფაცოფრდება). მაშ რაღასა დგებარ? არიქა, ჩქარა, ვანოს შეატყობინე! ეგ „პიჯაკი“ გაიხადე და ახალი სერთუკი ჩაიცვი თქო! მაჯა-საყელოც გამოიცვალოს, უთხარი.

ნინო. პრაჩკას გაუწყდეს სახელი! კარგათ რომ არ გაუხამა პერანგი (გაღის).

სტეფანე. (იძით). ეს არის ხათაბალა, „ზნაჩოკი“ ვერ ვაყიდვინე აქამდინა! (შაქს) ვისთანა დგებარ? სამსახურშია შენი „ხაზეინი“ თუ ისე, შინა კაცია?

ბიჭი. რა ვიცი ე „კაკარდა“ კი არ აკრამს ქუდზე და...

სტეფანე. ძიენ არის ავათ? რა სტკივა? ციებ-ცხელებათ, საოფლეა, ინჟულენციათ, რა არი?

ბიჭი. აბა მაგისი რა მოგახსენოთ: მაგდენიც რომ მცოდნოდა, ხომ აქ აღარ გიხალგებოდი და მე თითონ უწამლებდი!

სტეფანე. მაინც სანამ ავათ იყოს, სულ ჩემი შვილი წაიყვანე ხოლმე, ამან ექიმობა კარგად შეისწავლა. ამისთანა დობტური ერთიც არ დაიბადება ამ ქალაქში! ვერცხლის მასკვლავით დაასრულა კურსი, მაგრამ გულზე კი არ კიდებს — ჩემი შვილი სხვასეებ მკვებარა და მეტიჩარა არ არი! (იძით) ნეტა ეგრეთი იყვეს და ჩემზე ბედნიერი მამა ვილა იქნება!

ბიჭი. (საზოგადოებას). ე რა „სორთის“ ხალხს შევეყარე!

სტეფანე. (სჯამს უღვამს). დაჯექი, შვილო, რასა დგებარ, დაილალები. (იძით) უნდა ვეფერო, მეტი რა ჯანია! (შაქს) მოდი ერთი სტაქანი „ოტკა“ გადაჰყარ!

ბიჭი. (იძით). გმადლობთ, მე ოტკას ახოტნიკი არ გახლავარ!

სტეფანე. ლვინო?

ბიჭი. ღმერთმა ააშენოს ჩემი ხაზეინის ოჯახი, არც ლვინო შაკლია იმის სახლში და არც ოტკა!

სტეფანე. (იქით). რა დიდ გულზეა ეს მამაცხონებული! (მაქსიმის მიმართ) შეიღობასა, შენც, რამდონიც შეიძლო, ხმა მიყარ-მოყარე და ვინც აგათ გახდეს, სუ ჩემ შეილთან მოგზავნე ხოლმე! ეს ასეთი დობტურია, რომ კვდარ გააცოცხლებს!

ბიჭი. (საზოგადოებას). ვაიმე თუ ცოცხალსა ჰკლავს!

სტეფანე. დობტურ-მედიცინზე მეტი ესმის! ერთი წელიწადი „კნილიკაშია“ დადიოდა!.. (საზოგადოებას) მაგრამ, აბა ამ „ტეტისა“ რა შევასმინო?! (შეშლილად წინა და წინა).

ნინო. (ბოძელსა და წინასაბნისა ჩთაღი უჭირავს და წინას ასუთთავს). კარგათ ჩაიფუფნე, გენაცვალე, არ გაცივდე.

ვანო (მიქს). აბა წამოდი.

ნინო. მოიცა, შეილო, ფაიტონი მოვიდეს. ჩვენ ბიჭს გაუწყდეს სახელი! სად არი აქამდინა? განგებ შორს წავიდოდა— ბევრი „ვიკატაო“.

ბიჭი. (ვანოს). ბატონო, ექვე გახლავს, თვალის დახამხამებაზე მივალთ.

ვანო. (გაბრაზებული, დედ-მამას). მაშ რაღას მაცდენებთ?! რახან ახლო ყოფილა, რა ფაიტონი მინდა, ფეხითაც კარგა წავალ! (მიქს) წამოდი.

სტეფანე. (უკან დასწევს). ბიჭო! ნუ ხარ სულელი! შენ თავის პატივი იცოდე! (პირჯვრის იქრის) ახ, ღმერთო! ე რა დაბალი ღობეა! (დროუფნიდან ისმის სმა: „რეზინუმიანი ფაიტონი მოვიყვანე!“ მიქი, ვანო და ნინო გადიან).

გამოსვლა მეცხრე

სტეფანე მარტო.

სტეფანე. (ჩამოჯდება საფარბულში და ამოღვრით). ახ! რა ძნელია, როცა კაცს უხეირო შეილი გამოუვა! დასწყევლოს ღმერთმა, რა ასულელებთ ეხლანდელ ყმაწვლებს, ჯერ ვერ გამიგია! სწავლა მქონდეს და არ მოვიხზარო, მთელი ქვეყანა არ გადავებრუნო მაგ იარაღითა?— მაშ თავი ტანზე რაღათ მამია, მაშ აღამიანი რაღათა მქვიან! (ამოღვრით) ეხ, ფლავი ვის უდგია და იშტა ვისა აქვსო! „ახ, მიმელო მე სწავლა! კაცო, სწავლამ უფრო უნდა მომიმატოს ჭკუა, თუ დამაკლოს? (თავის ძნევით) არ ვიცი, არ ვიცი, ე რა

გამოცანა! შავი და თეთრის გარჩევა რო არ იცის თუ ვის სასარგებლო რაც არი და არა, როცა არ გაეგება მაგ უბედურსა, აბა მე რა ვქნა? ჩემ ჭკუას ხომ ვერ ამოვიღებ თავიდან და მაგას ვერ ჩაუდებ! ეხ! უბედურ მას-კელავზეა დაბადებული და უბედურიც იქნება ამინის უკუნისამდე! წყალში გადავყარე, რაღა, წყალში, იზოდენა ფულები!

გამოსვლა მათი

სტეფანე და გაბო.

გაბო. რას დაუიქრებულხართ, სტეპან ივანიჩ? ისევ გეომეტრიულ „სჩოთებს“ აკეთებთ?—ისევ „ორი ათასი ნაღდი — კაკალი თუშანი“ გამოდის ვანოს წავლა?

სტეფანე. Май син Ваню дурак!

გაბო. რა დროს „მაისია“, სტეპან ივანიჩ, ჯერ აპრილიც არ დამდგარა!

სტეფანე კბილების ღრეჭის მეტი რა იცით ეხლანდელმა ყმაწვილებმა!

გაბო. რასა ბრძანებთ, სტეპან ივანიჩ, როგორ არ ვიცით—ბერძნულითა და ლათინური თავი გამოლაყული გვაქვს!

სტეფანე. ეხ, შვილო! ბერძნულმა და ლათინურმაც ვერა გიშველათ-რა! აი კედელს ცერცვი შეაყარე, — შედგება?

გაბო. (ჩამოჯდომა). მაშ არ მოგწონვართ ეხლანდელი ყმაწვილები?

სტეფანე. სუ ერთ თოკზე ხართ ჩამოსახრჩობი თქვე „საცვიალისტებო!“ თქვე „ტალსტოვიჩის“ გადარეულებო, თქვენა!

გაბო. (სიცილით). ხა, ხა, ხა! ვისი?

სტეფანე. „ვისი“ და სწორეთ ი „ტალსტოვიჩისა!“ ი რო პატიოსანი კაცი ყოფილიყო, სალდრიდან არ დაითხოვდნენ! „უმნი კაცია, უმნი კაციო“ და, ბოლოს გამოვიდა, რომ ქვეყნის ამომგდები ყოფილა! ამბობენ, დუხაბორებიც მაგან გააგიჟაო! მეტი—მეტი მოუსვენარი ყოფილა რაღა! ნეტა ახალგაზდა მაინც იყვეს და ჯანაბას! კაცი, მგონი, ოთხმოცწელიწადშია, ცალი ფეხი სამარეში უდგია და ღმერთს ახსენებს! Гаварияйт он няписаль адын книла, што... што бод няту, მართალია? ви читаль эта книла?

გაბო. Нет.

სტეფანე. კარგა გიქნია!.. Слишь, პუშკინიხი სჯობდა მაგას, არა?.. Скажи мэнэ, пажалуста, ვინ უფრო „უმნი“ და „რაზ-ვიტოია“, ლერმანტოვიხი თუ შუკსპირიხი?

გაბო. არ ვიცი. ეხ, სტეპან ივანიჩ, ლიტერატურას თავი დავანებოთ და ახლა თქვენ შეილზე ვილაპარაკოთ! (იძით) როგორ დავიწყო?.. (სცოფანს) სტეპან ივანიჩ! ვანოს ერთი რუსის ქალი მოსწონს...

სტეფანე. (მიიწ-მიიწვს). რაო?! „რუსის ქალიო“?!

გაბო. დიახ, ძალიან კარგი ქალია, ნასწავლია...

სტეფანე. ბიჭო! ხუმრობ თუ მართლა ამბობ?! (შეზღუდს ვანო).

გაბო. აი თუ არა გჯერათ, თითონ ვანო გეტყვით.

გამოსვლა მეთერთმეტე

ივანივე და ვანო.

სტეფანე. (ვანოს). აქ მობრძანდი! რას ამბობს ესა: ვინ რუსის ქალი აგიკვიატებია?! რა გინდა, შეილო ჩემგან! ხომ ვერ მომ-კლამ, უდანოთ ხომ ყელს ვერ გამომჭირი?

ვანო. (გამოს). Что, ты уже сказал?

გაბო. Да, так, слегка, прозондировал почву.

ვანო. (სცოფანს). მერე რა არი, რუსის ქალი ადამიანი არ არი?

სტეფანე. (საზღვადიშას), მოდი და ელაპარაკე ამას! (ვანოს) აქაოდა ადამიანია, იმიტომ რჯულზე ხელი უნდა აიღო? შეილებს მამა-პაპეული რჯული და სარწმუნოება უნდა გამოუცვა-ლო?! რუსის ქალი რომ შეირთო, ხომ შეილებიც რუსე-ბი გეყოლებიან!

ვანო. (გამოს). ეხლა რა ვუპასუხო? Спорить с ним, что это не важ-но—глупо! нет—так надо же кончить, наконец!.. (სცო-ფანს) მამა ჩემო, მე რჯულს არ ვარჩევ: ჩემთვის რუსი, ქართველი, სომეხი, თათარი, ებრაელი და სხვა სულ ერ-თია. კარგი-კარგია, ცუდი-ცუდია. თუ თვითონ ადამიანი პატიოსანია, რა რჯულისაღ უნდა იყოს!!

სტეფანე. (ჯერ გაღვივით უძეგრის და მერე). რაო? რას ამბობს, რა გქნა?! გაგიჟდა... ა?! არა, შეილო, პავლოვცკისთან უნდა წაგიყვანო და გაგაშინჯო—ზეით ეტაჟში ხომ არა გაკ-

ლია-რა! თუ შენ თავში დაკრული არ იყვე, მაშ ^{ქრისტე}გამიწყურეს! (ვანო და გაბო იცინიან) *Што ви смеошца?!* *што ви балтаишь?!* *какая ви глупости гаваришь?!* *што ви учили на универсет?.* *зачем ви учили?!* *последни кусок отнимал и вам присилал, ви дурак вишол!..* (პატიჯვარტს იჭრის) რა ექნა, ე რა, ნესჩასტიია ჩემ თავს მოსული!!

გაბო. (სიცილით). სტეპან ივანიჩ! ან Говори по русски, ან говори по грузински, თორემ მაგ რუსულ-ქართულში ენა დაგეწეწკებათ!

სტეფანე. (პატიჯვარტს იჭრის). ახა, ღმერთო! რომელ ერთ გიჟს გაუძლო! ორთავენი ერთ დიშლაში არიან შესაბამელნი!

გაბო. საოცარია, სტეპან ივანიჩ: რუსული ლაპარაკი ძაან გიყვართ და რუსის ქალი კი არ გინდათ რძლათა! პრაქტიკა მაინც გექნებათ!

სტეფანე. (გამბრუნდული). დამაყენე, ბიჭო, სულთა-მხუთავივით რას მომჩემებინხართ! რა დროს ხუმრობაა?!

გაბო. არა, მართლა, სტეპან ივანიჩ: ვანომ რომ რუსის ქალი შეირთოს, რას იზამთ?

სტეფანე. რასა? იმ წამვე თოქს ჩამოვაბამ და თავს ჩამოვიხრჩობ! ბარე მოვიდეს, ტყვია მესროლოს და ეხლავე გამათაოს! რომ ერთი-ორი მილიონი ჰქონდეს მზითვათა, კიდევ გამეგება! ჯანაბას! ფული ყველა ნაკლებულობას გაასწორებს!

გაბო. ჰაი, ჰაი! ორი მილიონისთვის ხომ ცოლს გაეყრებით და თქვენც შეირთამთ რუსის ქალსა!

ვანო. (სიცილით). მამა-ჩემო, ძაან მეცინება შენზე! ერთი მითხარ, თუ რად გინდა, რომ მდიდარი ცოლი შევირთო? ჯერ ეს ერთი: ფული შეიქმება, ქალი დარჩება, მეორეც ესა, მე ხომ იმ უსვინდისობას არ ვიკადრებ, რომ ცოლის ფულით ვიცხოვრო და აბა შენ რა გერგება?

სტეფანე. (ჯერ გაღიჟებით უცქრის და მერე თავის ძნევით). არ ვიცი, შეილო! არც ამ მთისა ხარ, არც—იმ მთისა! მე ვამბობ ხატისაგან თუ ხარ შეჩვენებული!

გაბო. წმინდა დავითისაგან იქნება, სტეპან ივანიჩ, წმინდა დავითისაგან! ხვალვე წაიყვანეთ და ალოცეთ! მგონი, „ჭინიკუ-ლიორიც“ ადის! (შეზღუდის ნინო, ბოძისაგან ცოლუგარმა უჭირავს ხელში).

გამოსვლა მეთორმეტე

იგინიფე და ნინო.

ნინო. (ცულუგტამას აბლუჯს ვანოს). შეილო, ეს დებეშა შენ სახელზეა. ერთი ჩქარა წაიკითხე, გენაცვალოს დედა! ჩქარა, ჩქარა! გული მიქანდება! (საზღაფდოშას) საოცარია: რამდენიც ტელეგრამა მოდის, მე ჩემი მემართება! ამ წყეულში ან დიდი სიხარული სწერია ხოლმე, ან უბედურობა! (ვანო და გაბო ერთმანეთს გადასყდფენ და მიმივით ლაპატაკობენ).

სტეფანე. (ვანოს). ვისგან არი, საიდანა, რა სწერია? წაიკითხე რალა? რა ვქნა, კითხვაც არ იცი? ეგ მაინც ვერ გამოიტანე რუსეთიდანა?!

გაბო. (იძით). ვაი ეხლა ვანოს ბრალიცა! მივეშველო, თორემ მთელ მედიცინას დაავიწყებენ! (სვლს წაჰკატყს ვანოს) Смелей-же, брат, „смелей! двум смертям не бывать а одной не миновать“! (სტეფანეს და ნინოს) ეგ ტელეგრამა გახლავს ვანოს საცოლოსაგან... (იძით) Начало не дурно!

სტეფანე. } რაო?! «საცოლოსაგანაო?!» (შვილს უძღვრებიან გათცემით).

ნინო.

ვანო. (სმის ვანვალთ). ხო... ჩემ... საცოლოსაგან არი... რუსეთში ძლიერ მომეწონა... ერთი კარგი ქალი... შევიყვარე და დავინიშნე...

სტეფანე. } ე რა მესმის!! (თავზატყდებულნი აბიან).

ნინო.

გაბო. ეხლა ის ქალი სწერს: „მანდ მოვდივარ ჯვრის დასაწერათაო“.

სტეფანე. } „ჯვრის დასაწერათაო?!“ ვიზე? რუსის ქალზე?

ნინო.

ვანო. ხო... რუსის ქალია...

გაბო. უნდა მოვახსენოთ, ძლიერ კარგი ქალია! უმაღლესი სწავლაც მიიღო; თუმცა მზითევი არა აქვს, მაგრამ თავის შრომით ცხოვრობს. (შემოდის სონა).

სონა. გაბო, დედა-შენი მოვიდა (შემოდის აკოლა).

გაბო. („პლდრჟის“ გაუყოფნის სონას) ჩვენც ამ კვირია ჯვარს დავიწერთ და finita la commedia! თქვენ თქვენთვის, ჩვენ ჩვენთვის!“

ფარდა.

„ხან ასე და ხან ისე“

(კომედია ორ მოქმედებათ)

მოქმედენი პირნი:

თავ. ნიკო ასლანბეგოვი—62 წ.—სამსახურის გარეშე შტაბსკაპიტანი.

კნ. ნინო—მისი მეუღლე (ევროპიულად ჩაცმული).

თავ. მიშო—26 წ.—ამათი შვილი.

კნიაჟნა სოფო—70 წ.—თავ. ნიკოს და. (თავდახურული).

კატო—45 წ.

შაქრო—მერვე კლასის გიმნაზიელი—17 წ., კატოს დისწული.

გრიქო სტეფანიჩი—შეძლებული ვაჭარი, სომეხი.

ანანა—მისი მეუღლე (თავდახურული)

ვასო ბარბაროვი—32 წ.—გვჩიმი.

ალექსანდრე ივანესძე ადაშვილი—მოხელეთ ნამყოფი, ახლა ქალაქის თვობას ლამობს.

ტასო—ამისი მეუღლე.

ეს სცენები ხდება ქართლის ერთ-ერთ პატარა ქალაქში 1905 წ. შემოდგომაზე (ოქტომბრის დროს) 17 ოქტომბრის მანიფესტის წინა დღეებში.

მოქმედება პირველი.

ფარდა აიხდება თავ. ასლანბეგოვის სასტუმრო ოთახში, საღამო ჟამია. კნეინა ნინო, სტუმრების მოლოდინში, საქანელა სკამში ქანაობს. მის პირდაპირ, რგვალ მაგიდასთან, თავ. ნიკო სავარძელში ზის და ძველ გაზეთს კითხულობს (ახალი არ მოდიოდა საერთო გაფიცების გამო). იქვე, შორი-ახლო, თავადი მიშო, „დვორიანსკი ტუჟურკა“-ში გამოწყობილი, სარკის წინ იგრიხება და უღვაშებს იწყებას. ცოტა მოშორებით, „კნიაჟნა“ სოფო (ქართულად ჩაცმული, თაღ-ხი ფარჩის კაბით, თავდახურული) ტახტზე მოკეცილი ზის და ქარვის კრიალოსანს ათამაშებს.

გამოსვლა პირველი

თავ. ნიკო, კნ. ნინო, მიშო და სოფო.

ნინო. (საათს. შინჯავს) საცაა კიდევ მოვლენ (მუღს) სოფო, შენ კი არ ითამაშებ ლოტოსა?

სოფო. ბეჩა, მე რაღა ვარ? ამდენი ხანია სახლში დამწყვედეულებს ძლივს გვეღირსა თვალის გახელა, ძლივს გვეღირსა სტუმრიანობა და უარს ვიტყვი?

თავ. მიშო. (მოცრიალდუმა და ღეძას). Ну, что, мамаша, я интересный
მიხდება ეს ტუტურა?

ნინო. ძიენ, ძიენ! ნასტაიაში დემონი ხარ, გენაცვალოს დედა. ერთი მდიდარი თამარაც რომ შეგვხდეს, (ფიჩივის ლოჯით) ი... იქ! прелесть! ნამდვილი რომანი იქნება!

მიშო. (თითების სრიალი). შენ ეს მოიტა. ა... ახ! ერთი სამოცი თუმანი იყვეს! წავალ რუსეთში დამ ილიონებს ავიღებ! იცი მოსკოვში კუპჩიხებს როგორ უყვართ შავგვრემანი ვაჟები, მეტადრე კნაზები? просто с ума сходят, რაღა ჭკუიდან იშლებიან კავკასკი ჟენიხებისათვის!

ნინო. (ნაღვლიანად) ამბობენ, შვილო: იქაც დაცემულა კნაზობა, სულაც უნდა გააუქმონ ხარისხიო? უწინ დღე დაელიოთ, რომ ახლა ეგ ლაფი არ დაგვასხან თავზე! აბა მაშინ შეგვაჯდებიან მუტიკები თავსა! ნახე იმათ სიხარულს!

ხოფო. (დინჯათ თან ჭრიალქასან ათამაშებს) ვინც რა უნდა მიჭქაროს!! ე სისხლსაც ხომ ვერ გამოგვიცვლიან?

მიშო. Нет, дудки! რუსეთში დიდი ფასი აქვს კნაზობას! სოციალისტებს ყურს ვინ უგდებს!

ნიკო. (გაჭყის დასვლას) რა ვიცი, რუსეთში არა და შარშან პარიზშიაც იყავ, მაგრამ რომ არა გამოვიდა-რა? ტყუილად მიფშუტე იმოდენა ფული და მობძანდი ცარიელი!

მიშო. მერე ისეთი რა გამატანეთ, რომ ეგრე იძახი? ორმოცი თუმნით უნდა მომეტყულებინა ხალხი? (ღეძას). Он совсем не цивилизованный! იმდენიც არ იცის, რომ აფერისტობასაც ფული უნდა!

ნინო. ყურს ნუ უგდებ შვილო! მაგან რა იცის, შიკი და ბონტონი რას ნიშნავს? (სმა-დამლა, საიდუმლო ვილოთი) რაც ატსტავკაში გამოვიდა, სუ გამოყრუვდა ეგ საცოდავი! ვაი ჩემი ბრალი მაგის ხელში! (დღინძის) „მე ეხლა ვარ ნორჩი და მოჩიტული“! (ამოთხვრით) ე...ეხ! სადღაა ის დრო, როცა კაცებს ვაგიჟებდი! მთელი პოლკი მე მეტრფოდა! პოლკის კამანდირი რომ მაზურკაში გამაქროლებდა!...

ხოფო. (იჭით) კაი რამეებს არ იკვებხის? ეს ძველი შოარშიყე!

ნიკო. (შეუბღვრს ცოლს) მოგაგონდა ძველებური?!

მიშო. მამაშა, ერთი ორმოცი თუმანი კიდევ მიშოვე გრიქურასაგან და...

ნინო. (შეჭრსოფილი სხით) მერე, მიცემა არ უნდა? რითი, რითი? ე სახლებიც ლამის მაგ წურბელა გრიქორამ ჩაიდგოს... მიწებზედაც ხო ხედამ წრეულ გლეხებმა რა საქმე დაგვმართეს?

სოფო. პა, პა, პა! სოფელიც როგორ გაირყვნა! წინად პატივს მაინცა გვცემდენ—უძღვნოთ არც კი დაგვენახებოდენ, ეხლა არა თუ კატა მოუკვდებათ ხელში, პირიქით, თავზე კაკლსაც გვაბტვრევენ! ბეჩა, წარღვნაა? მა რა ჯანდაბაა?

მიშო. (მუშტის ძნევით) Я им покажу! ეხლა კი აღარავისი მეშინიან! სუ ციხეში სხედან. ავალ სოფელში და სუ ტყავს გავაძრობ! აკზეკუციას ჩავუყენებ და ერთი-ათად წავართმევ! მიცქირონ!

სოფო. ახია მაგათზე! სახელი გაუწყდეთ ერთობის მომგონთ! ჰო, და აი, ასრე, რომ ჩვენი მიბინადრებული ცხოვრება აურდაურის!

ნინო. გაუწყდეთ არა და, მგონი, უარესიც მოუვიდათ! სუყველანი დაიჭირეს და ციხეში გზავნიან!

სოფო. (საღუმეპყრბში) მამაზეციერსა ვთხოვ, რომ ცოცხლები აღარ გადმოვიდნენ იქიდან! უნდა სუ დაეხვრიტათ, ან დაეღრჩოთ, რომ მადლი ექნათ ქვეყნისათვის!

ნიკო. რათა? ან ტყვიას რად დაეხარჯავდი, ან თოქს რად გავაფუჭებდი? მათრახი და მაგათი ჯანი! გავაწვენდი და იმდონს მიეცხობდი, რომ ნახეიარიც ვერ დაეთვალათ! მგონი, სულ ეძახათ: „ბატონ-ყმობასაც ყაბულსა ვართო!“

სოფო. იმდონი თვალი დაუდგათ მაგ უბედურებს, რო ის დრო ერთი იქნათ, როცა ჩვენს მეტი მბრძანებელი არავინა ჰყავდათ!

ნიკო. (განაგებლმს) მაგრამ რომ ჩვენვე არ ვარგივართ, რომ ჩვენვე წამოვისვით თავსა ვილაც ღორები! ჯერ ძლიერ ვბაქიბუქობდით, თავად-აზნაურების მილიცია დავაარსეთ, ნასწავლი ყმაწვილებიც კი ჩავვერივნენ... და ერთი თვის უკან კი ყველანი შიშისაგან ტუს-ტუსით გავრბოდით! შორს არ წავალ, თვითონ ეს ვაჟბატონი არ იყო (შვილისკენ სულს იშვრტს) რო საჩქაროდ ჩოხა გაიხადა, იარაღი წითელ რაზმეულებს ჩააბარა და ყველა გაზეთებში გამოაცხადა: (აჯავრტს) „რადგან ჩვენი მილიცია თავის პროგრამას გადასცდა“—(სულის შლით) ნეტა რა პროგრამა,

თეატრალური
გამოცემის

რის პროგრამა? (განაგრძობს)—„და რამდენიმე უსამართლობა ჩაიდინა? შავრაზმელებს თავს ვანებებ და გლეხებს ფურიგდები“ო. ყველაზე ადრე და ხმა-მალლა ამან შემოსძახა „ერთობა“.

მიშო. (გაცდუნებული) მაშ თავი მომეკვლევენებინა?!

ნინო. გეთაყვანეთ, ეგრე რომ არ გვექნა, ხომ დედა-ბუდიანადაც ამოგვწყვეტავდნენ! (შვილს) კიდევ კარგი, გენაცვალოს დედა, რო ბოლო დროს, სოციალისტობა დაიწყე, თორე დღეს სამარეში ვიდებოდი!

სოფო. ქა... ა... ა სიკვდილს ჯანი გავარდეს, ვილა ჩივის,—ადამიანი მაინც ერთხელ უნდა გამოეთხოვოს ამ წუთი-სოფელს,—სულით-ხორცამდინ დავიღუპებოდი! ბეჩა, ველარც პატივით დავიმარხებოდი: აღარც ღვდელი იქნებოდა ჩვეთვის, აღარც კუბო—შორს აქაურობას! (მაშის ცსვარს დაფიქრებულს) შენი ჭირი შენ სეხნიასა! ხელი დაჰკა, ნინო! (განაგრძობს) არც ხალხი გამოგყვებოდა შიშით... უნდა დროგზე დაგეგდეთ და სალდათებს გავეთრიეთ... (სკოლში-აპყრბილი) მაღლობა შენდა უფალო, რომ ზე დღე ამაც-დინე! კიდევ მაგისი მეშინოდა, რომ ბაგე-ბაგეზე ვერა ვძრავდი! ასე გაშინჯეთ, მოსამსახურესაც კი სულ შვილო, შვილო-ს ვეძახდი! მა რა მექნა, ქა, სულს საეშმაკოდ ხომ ვერ გაგიხდიდი?

ნინო. ახლა მე მკითხე! (სადილით) ისეთი ვიყავ, რომ პირველი მე ესოციალისტობდი შიშისაგან! ბარჩინა რო ეყოფილიყავ, ღმერთს გეფიცებით, წითელ რუბაშკასაც გადავიცმევდი! კინალამ კრებასაც დავესწარი, მაშა, მაშა! სამ-სამ მანეთებს გადავდიოდი კომიუტეტისათვის! ვისაც უნდა მოეწერა, კინტოსაც რო ეთხოვნა; იმ აზრის ხალხისთვის ფულს ვაკროვებ,—თვალის-გაუხამხამებლივ ვუგზავნიდი. გენაცვალეთ, მეტი რა გზა მქონდა! ასე ამბობდნენ: თავად-აზნაურების მამალ დედალსაც აღარ დავტოვებთო“.

სოფო. თავად-აზნაურების ჭირი გეტაკოთ თქვენა-თქო!

ნინო. (განაგრძობს) ამასთან ამისი ვიყავი, იმასთან იმისი! არც წვადსა ვწვავდი, არც შამფურსა! როგორც შემესწრობოდა, ისე ვიქცევოდი!

მიშო. Конечно, ყველაფერში პოლიტიკა და ნეიტრალიტეტი უნდა!

ნინო. (ძმარს ნამდისმჯავით) თვითონ შენ არ იყავ, რომ შიშისგან გარეთ ფეხს კერა სდგამდი—„არა წამომცდეს რა, კამიტეტთან არ დამაბეზლონო? მეტადრე კაპარდა და პაგონები ეჯავრებოდათ“?

მიშო. (სიცილით) მართლა, პაპაშა, აღარ გახსოვს, რომ შინ რუსის ხელმწიფის სადღეგრძელოსა სვამდი, გარედ კი სოციალისტებს აქებდი! ხა. ხა. ხა! შენც კი კაი ოსტატი ხარ, აი! (თვალს ჩაუჭრავს)

ნიკო. (შავით აქეთ-იქით მიიხედ მოისყდავს) სს!.. ჩუმაღ! რას მიჰქარამ?! აქ არავინ გაიგონოს.—პენციას წამართმევენ! (დაცნაფით) შენი დიპლომი მაცხოვრებს, მე შენ გითხრა!

მიშო. (წყნით) საქმე დიპლომია?! მართალია, კურსები არ დამისრულებია, მაგრამ აბა ერთი ი უნივერსიტეტ დასრულებულნი წამომიღვნენ წინ! რაც მე ვიცი, იმით სიზმარშიც არ უნახავთ! ის სოციალისტები სულ წიგნს ჩასცქერიან (აჯავთოშს) „ბა ბე-ბუ“!.. და მეტი არაფერი!

ხოფო. თუ ნასწავლი არიან, ჰკუიდან რალად ირევიან, გადარიოთ ჩემმა გამჩენმა, ქვეყანას რალად ამტუტებენ?..

ნინო. (მანს აბლავს) შენ ეგა თქვი! არა, გეთაყვა, არც სწავლა მინდა, არც სოციალისტი შვილი! ყველა სტუდენტი ქვეყნის ამომგდებია!

მიშო. რათა, ი სოციალისტები მე არ მოვატყუე?! (თვალს ჩაუჭრავს) Хм! еще как! (სმადამლა) ი წერილი რო დავწერე და იარალი ჩავაბარე, ისე დავუმეგობრდი, რომ ყველაფერი გავიგე... და აკი სხედან. ხა, ხა, ხა! შტუკა ვერ ვუყავ! ზოგი-მე ზოგიც —ადაშვილმა და... довольно!

ყველანი. (დანარჩენი, შავით აქეთ-იქით მიიხედ-მოისყდავს) სს!.. შშ!.. არავინ გაიგონოს!.. არ დავგასმინონ!.. სუ ამოგვწყვეტავენ! ვინ იცის, ხვალ.ზეგ რა ხდება, ვისკენ იქნება ძალა? აგერ, ახლაც გზები შეკრულია, ზაბ.სტოვკაა... თურმე დიდი არეულობაა რუსეთში... თბილისშიაც... ფრთხილად!!!

მიშო. მაგისი დარდი ნუ გაქვთ! მე ისე გავაკეთე საქმე, რომ ეხლაც მეგობრათა მთელიან.. ესენი კი პრისტაობას დამპირდენ! (ამაყად) მაშ, ბიჭი ვერა ვარ?! (თვალს ჩაუჭრავს) Повки, нет.? პაპაშა კი დურაკს მეძახის. (ისმის ზართ).

ნინო. (წამოღგვამა) მოვიდნენ, ჩვენი სტუმრები, მოვიდნენ... (მიმღს) წადი, შვილო, მიეგებე, მე სანამ ჩაის დავამზადებ. (მიშო გაბნის, ნინო ფუქდუქავს).

სურათი მეორე

ფარდა იხდება ასლანბეგოვიანთ სასადილო ოთახში. ღამის თერთმეტი საათია. გრძელ მაგიდას, რომელზედაც გადაფარებულია თეთრი სუფრა და აწყვია ბევრნაირი ტკბილეულობა, შემოსხდომიან თვითონ ასლანბეგოვიანი და მათი სტუმრები.

გამოსვლა პირველი

(ნინო, ნიკო, სოფო, მიშო, გრიგორ სტეფანიჩი, მისი მეუღლე ანანა (თავდახურული), ექიმი ვასო ბარბაროვი („ზნაჩოკით“ გულზე), ადაშვილი და მისი მეუღლე ტასო).

ნინო. (სთავაჭმლს სცუბრჭმს) მიირთვით, გენაცვალეთ, მიირთვით! რა თხოვნა გინდათ,—შინაურები ხართ!

კატო. (სუბტონით) ღმერთი გამიწყრეს, თუ შინაურულად როდისმე პეროჟნი მეჭამოს! (ყვლავა იცინიან).

ანანა. (სუბტონით,—ღმღღლით) უი, შენ კი ამოვარდი, ახანდე!

კატო. (სადღლით) რას მერჩი, ადამიანო? „პეტერბურხში“ რას იტყვიან, მე რომ მოგვკდე და ამოვარდე?

ბარბაროვი. (სუბტონით) ტრუბეცკოვისეებ გიგლოვებენ!

გრიგორ სტეფანიჩი. (ცაშის დაკრებით) პა, პა, პა! რა ამბით დაუმარხავთ და! ჯერ მარტო ვენოკები რა დაუჯდებოდათ! ამბობენ: პირველი საცვიალისტი ეგ იყოვო! Гаварайит, все он миноват на энта бунт!

სოფო. ხო... ო და, რაც ადრე და მალე გალაგდებიან მაგისტანა ხალხი, მით უკეთესი! სიცოცხლე იყო მაგათგან ჩამწარებული! ღმერთმა უშველოს, ვინც ეს ნაჩალიკი გამოგვიგზავნა: ამან მოუგრიხა მაგათ კისერი!

ანანა. არა, ქა, ქალებიც რო მარაქაში ერევიან! (ღმღღლით) იპ! მე-ხი კი ჩავთხლიშე ი უნამუსო თავებში!

კატო. (დაცინვით) მაშა, ქა! ისინიც სოსია-მეკრამიტეები ბრძანდებიან! ასეთია, ხორ-ხორი გაუდით ციხეში!

- სოფო. { წმინდა წყლის ქალები იქნებიან და ამიტომ!
- ანანა. { ქვას ქვეშ მაგისტანა ქალები! ქარ-მეზი დაე-
(ერთსმად) ცათ! ჩემი რომ იყვნენ, ზედ შუაზე გავგლი-
ნინო. { ჯავდი!
- ტახო (დაცინვით) რა ჰქნან საწყლებმა, — გათხოვდებიან მაინც!
- კატო. (თბაჭთვანად) გათხოვება რად უნდათ, ქა! ყველაფერში ერ-
თობაა!
- ანანა. (სუბიტმით უჩივით) უი, შე არ დასარჩენო, შენაი უ... უხ!
ღმერთიც გიშველის, გავაციანე! (კაჟის გრძელთ) ი... იპ,
გენაცვალეთ! ძლივს ისევ არ გველირსა თვალის გახელა!
ამ არეულობისაგან ადამიანი კი ველარ მიდიოდა ერთმა-
ნეთთან! დაგნატრული ჩვენ ჩაუტუნებულ ლოტოს?
- აქეთ-იქიდან. (ძალის სპილი) მეცა, მეცა, შენ არ მომიკვდე! დაჩვე-
ულობა რას ნიშნავს! რაც მე მაგათა ვწყევლიდი!
- კატო. ქა, თანაც რომ კინალამ ნალოგი დაგვადეს! „ვინც ქალღმრ-
თისაშენს, ამდენ-ამდენი უნდა გადაიხადოს კომიტეტი-
სათვისაო“. (სიცილით სულს ჩაჰრავს ანანას) უჩუროვლეთ
ანანასა: სუ ასიგნაციებს არ გადაუწყობდა!
- ანანა. შხამად და ცეცხლად შეერგოთ! ისე კი ცოტა აგვაძრეს?!
აქეთ-იქიდან ხმები. მაშა! მაშა! სამყოფი არ აგროვეს?
- სოფო. იაბა უცხოვნდებთ, არც ერთ თუმანს არ ჩაიქისავდენ თავი-
ანთ ჯიბეში! სახელი კამიტეტისა იყო, სახრავი კი იმათი!
- აქეთ-იქიდან ხმები. იმდონი იცოცხლე! მაშ არა და, მართლა ხალ-
ხის ქელები ადგათ!
- გრიგორ სტეფ. თვითონ ი ასისტავებმა კი ხელი დაიწვეს, ცოტა
იზურგულეს? ყაჩაღი, სათოკეები! არა, რომელი სუდი-
პრაკურორები იყვნენ, რომ ხუთას-ექვსას თუმნის მამულ-
ზე ხელი დამაბანიეს და თანაც შტრაფი გადამახდევინეს..
(ყვლანი სიცილით ამბობენ: — „საქყალი გზიღობა“) „არ-
მათა გაქვს შეძენილი, ვისიც არი, დაუბრუნეო! კაცო,
თუ კი არამი იყო, მაშ სუდმა და პალატამ რაღად მო-
მანიკა?! რამდენი ხნის დავიდარობა მეორედ გადაჩხრი-
კეს და... (პაბში თითს გამთივლენს) პუპლუ! პირცარიელი
დამსვენს! არ მიმეცა? — ისეთ ალაგას მომასწრებდენ,
რომ, მგონი, ზიარებაცა ველარა მღირსებოდა!

ყველანი. (მანს აბლუჯენ) მაშა, მაშა! კიდეც ეგ არი ცეცხლი! ანანა (კაფუშის გრუსით) ი. .იჰ, გენაცვალეთ, რას ბრძანებთ! გავტყავდით, რალა, გავტყავდით! კიდეც კარგი, რომ პირში სული მაინც შეგვინარჩუნეს! უნდა საწირავი და-
უკლა წმინდა გიორგის, ვენაცვალე იმის მადლსა! (სსჯღ-
თან ერთად პირჯვარს იწერს) ამ ზაფხულს შეუთქვი — ოლონდ
ქვეყანა დაწყნარდეს მეთქი.

აქეთ-იქიდან (ქალუმის სმუშა) მეცა! მეცა! მე ქედილა მყავს მზათა!
მე სანთლები გადავდე! მაშ ერთად ავიდეთ, ვილოცოთ!
ბარბაროვი (სიამოვნების ნიშნად სკალუმის სრუსით) Ну-с, ехла ки, რაც
ჩვენი პატარა ქალაქი, наконец-то, დამშვიდდა, შეგვიძ-
ლია ძველებურად ვიქეიფოთ, არა, გრიქორ სტეპანიჩ? ქუ-
დი ქერში ვკრათ! ხა; ხა, ხა! (თვალს უფრთხა და თითის
ძნევით) ვიცი, ვიცი, რომ იმ ხალხის დაქერა ყველაზე ძა-
ლიან თქვენ გიხარიათ!

გრიქორა. (დღბრულმარეული) აი, ეგ საციმბირეები, ეგენი!
Ппавешвит нада энта соцвилист-мерзавица! (ყვლანი
იღინიან).

ანანა. (მამით აქეთ-იქით მიისვდ-მოისვდვს და ვალთას დასწევს ქმატს)
სსუ... კაცო... სსუ...! ჩუმაღ! არავენ მოგკრას ყური!

გრიქორა. (აზსიდან) ვილა არის, ვინ უნდა მომკრას? როგორც
ნაგავს, ისე მოუსვეს ხელი! ვერ გადახდათ ჩემი ცოდო?!
ლმერთს სამართალი არა ჰქონია?! ისეთ ღრუბერნია-
ში უკრეს თავი, რომ მგონი, თავის დღეშიაც ველარა
ნახონ აქაური ჰაერი! ვენაცვალე ყაზახებსა! იმათმა მარ-
ჯვენამ იხაროს! მართალია, არც ისინი მაყრიან ხეირსა,
— დუქანს მიკლებენ, მაგრამ რათ მიღირს რო სლაბოდნათ
ამოვისუნთქე?! ეხლა მინდა ამ პრიკაშიკ გავაგდე, მინ-
და—იმას. ჩემი ურჩი შვილიც არ მეკნაჰება! როგორც მე-
ქეიფება, ისე გავცემ ფულსა! ჩემ სარჩოსთან ვის რა და-
ვა აქვს?! ავიდე სოფელში! — ჯერ შარშანდელი სარ-
გებელიც არ მოუტიათ! ზუკუციის სუსხი ვუჩვენო! მგო-
ნი, თვითონვე მივაბეგვინო, ი ერთობის მომგონი! (ყვლანი
ნუცარებით მანს აბლუჯენ) „ოხ... ოხ!“ ნეტა არ იქნება“!

ბარბაროვი. (საფსო ჭიქით სულში) მაშ ალლავერდი თქვენთან! ეს ღმერთი-
თმა ის აცოცხლოს, ვინც ეს ბუნტები დაამშვიდავს!
ყველანი. (საფსო ჭიქით და აღტაცებით) ამინ! ამინ! დიდი განძი
ეკუთვნის ჩვენგან იმა!

კატო. ამინ და კრიალოსანი! (ვითომ სუბიტით) არეულობა რომ არ
ჩამკრალიყო, ხომ აქაც ვერ მოვიდოდით და სამ აბაზს
ვერ მოვიგებდით ლოტოში! ღმერთიც უწველის ახალ ნა-
ჩალნიკსა — ხორცის ფული გამიჩინა! (ყვლანი იცინიან).

ბარბაროვი. (ვითომ სუბიტით) მეც კაი საქმე მომივიდა: ხუთი მანა-
თი ჩავიქისე! ხა, ხა, ხა! ვითომ ავადმყოფთან ვყოფილვარ,
— ორი ვიზიტის ფულია. Ничего, и то хлер!

კატო. (ჩუმად ანანას) რა ჰქნას საწყალმა, დახამებულია პრაქტიკას!
რომ არავინ იწვევს! — ყველას აპარტიკებს, მუცლის
გვრემას ტვინის ანთებას ეძახის!

ანანა. (ჩუმად) მა რა იქნება, ქა! — ერთავად ქალებში ზის და ქო-
რაობს. ლოტოშიაც რო ჩაერევა ხოლმე. ი...იქ! მეხი კი
ჩავათხლიშე მაგის დოხტურობას! ფრჩხილს კი ვანდობ
მოსარჩენათა?! ზნაოკსაც რომ არ იშორებს გულიდანა!
ფიე! (ღრავნა ჩუმად იცინიან).

ნინო. ეს კი სუ იმ ბლუზიან ბიჭ-ბუჭების ამბები იყო, აი!

კატო. კიზიროკებიანისა! სუ ჯგუფ-ჯგუფად ისტუმრებენ! გუშინაც
დაიჭირეს მთელი ხროვა!

აქეთ-იქიდან ხმები. ახია, ახი! ეგრე უნდა, ეგრე! ისიც დასაქვრია
— გაზეთებში სწერს! ეს სულ პროტესტანტია: იმ დღეს—
ნაჩალნიკს ქუდი არ მოუხადა! ამას ხომ სულ წითელი
პლუზა აცვია!

სოფო. არა, ღმერთმანი, მაინც რა მინდაო? ხელმწიფე უნდა გადმოს-
ვან ტახტიდან და თვითონ დასკუბდენ?

აქეთ-იქიდან ხმები. ღმერთმა ნუ დაასწროთ! სანამ ნუ რა ჭამონ-რა!
რუსეთში ბევრი ჯარია! მისამარას თავიანთ ქერქში ეყა-
რონ, თორე...ე!!!

გრიქორა. კაცო, სუყველაფერი ხომ ერთბაშათ არ იქნება? ჯერ-
ჯერობით ხომ გულისწადილი აგვისრულეს — გასუდარ-
სტვენი დუშა დანიშნეს... მოსავალს მოცდა უნდა! მაგათ
ყველაფერი, ფაფასებ ერთ დღეს ნებავთ!

- სოფო.** წამწყმიდა დახედულობაო: მაგათ მიხედვით, პატარაებიც უარესსა სჩადიან! თურმე აღარც ისინი სწავლობენ!
- ანანა.** მაშა, გენაცვალეთ, მაშა! ერთიერთმანეთსა ჰბაძავენ, თორე ჩემმა უსუარმა შეიღმა რა იცის, ბუნტი რას ნიშნავს? ეს მეორე წელიწადია ამათ ვაძლევე გემნაზიაში ფულსა! ი...იჰ, რას ბრძანებთ! რაც ჩვენ ზარალი მოგვივიდა!
- კატო.** აგერ, ჩემი დისწული შაქრო კი არ არის, რომ ფეხით მოვიდა თბილისიდან! სწავლა რომ არ არი რა! შკოლებიც პოეზდით ჩაკეტილია!
- გრიქორა.** (აღაშვილს) რას ამბობ, კაცო, დავილუბე, რალა, სულით-ხორცამდე დავილუბე! ყელი გამომჭრა ამ დემოკრატიანობამ! Па кускам зарезил!
- კატო.** (სიცილით) გრიქორ სტეფანიჩ, ეგ რუსული არ გაგიცივდეს. (ყვლანი იცინიან).
- აღაშვალი.** ვინ მოსწავლეები, ვინ გაფიცვა?! სუ გასატყაველები არიან ეს სტუდენტები! Бить их надо, бить! (დანაწიწნნი ზანს აბჯენ) „სულ იფნის სახრითა“) ან რა მაგათი ტოლები არიან. ვილაც ხარაზები, სტალარები, პრიკაშირეები?
- გრიქორ სტეფ.** ო...ოჰ, ალექსანდრ ივანიჩ! შენ სიკეთეს თავის ღლეში ვერ გადავიხდი! (თვალს უშვრება) გავიგე, გავიგე, რა შტუკაც უყავით მაგ თოკიდან ახსნილებს! (აღაშვალი და მისი ცოლი — ცასო შვრთუბიან და შიშით აქეთ-იქით მისი-მისი-აღაშვან) მაშ კაცი არ ვიქნები, თუ შენ გალავათ არ აგარჩევინე!
- აქეთ-იქიდან ხმები.** უთუოდ, უთუოდ! ამაზე უკეთესი ვილა გეყავს? (აღაშვალი და მისი ცოლი სიამოვნებით იღიმებიან და ყვლას თაჟს უჯრავენ).
- ტასო.** (ბრანჭვით) ფი...იფ! ჩემი ქმარი თავის ღლეში მალჩიშკების ტოლი არ ხდებოდა და კიდეც იმიტომ აითვალისწუნეს! რა ხმას არ უყრიან! შპიონობაც კი დასწამეს!
- მიშო.** (თაჟს მთისაწყლუმს) აი, მეც ეგრე, Представьте себе!
- გრიქორა.** (მიშოს) გეცე გავიგე! (თვალს უშვრება) შენთვისაც კაი ფეშქაში მაქვს (მიშოს აბჯამება და იღბინება) ვა! მეკი არსად ვიტყვი, რისა გეშინიან, ან რადა გწყინს? ცოდოა მაგის-

თანა კატორჟნიკების გაბმა?! (აქეთ-იქიდან სძვნი: „მტკიცეა აბა მადლია!“) თქვენ ოღონდ ჩვენი ქალაქი გაასუფთავეთ!

აღაშვილი. (სკოლის გაშლით) Помилуйте! მოსვენება აღარ იყო მაგათგან! ვინც მაგათ აზრს არ ეთანხმებოდა, ვინც თავად აზნაურობას და ვაჭრებს არ ემტერებოდა, იმწამსვე ჰკლავდნენ! მეც ავდექი და სანსახურს თავი დავანებე! Ну, бог с ними, совсем! მაშ ჩემი ცოლშვილი ვილას შეენახნა?!

სოფო. ბეჩა, ამ საწყლებმაც რა ჰქნან?! ესენიც ორ ცეცხლს შუა არიან! მართლა მუქთად კი არ იძლევა ხელმწიფე ჯამაგირს!

ტასო. თქვენ ეგა ბრძანეთ! ჩვენ კი ჯამა არ გვინდა?!

გრიქორა. (აჯაჯრავს) „წმინდა საქმეს ვემსახურებითო“! ისე მამა უცხოვრებდათ! ვისაც ვისი ჯავრი სჭირს, ეხლა იყრის!

ხმები. სწამთ კი წმინდანები, გაგიწყრათ, იმათი მადლი-თქო?!

მიშო. Вот дураки! კაცის-კვლა რა წმინდა საქმეა?!

ბარბაროვი. არა, ჩემ პრიფესიასთან რაღა ესაქმებოდათ, თორე კიდევ ჰო! რეები არ მომიგონეს, რა არ ჩამიწერეს გაზეთში! (მჭაბუ დიმილით) ბალნიცას. ჭუჭყიანად ინახავსო. ჰმ! ავადმყოფებს უყურადღებოდ ეპყრობაო... არაფერი ესმის და პაციენტებს კი ევაჭრებაო... ხა, ხა, ხა! ბურჟუა, გლეხებს ატყაბებსო. ნეტა კაპიკს ვართმევდე!

კატო. (ჩუმად—ანანას) დიახ, რა კაცია! შავს არ გადადგამს უფულოდ! ცარიელ ჯამში ხელს არ ჩაჰყოფს?

ანანა. (აგრეთვე ჩუმად) რას ამბობ! ერთი—ნავსი, უბედური! — ახათ ჩაუ ერეს!

ნიკო. (მარტოა) აბა კიდეც ი რედაქტორები არიან, გასატყავებლები რომ დაბახანად გაუხდიათ თავიანთი გაზეთები!

ნინო. (მანს აბლუვს) თან კი მთავრობას პირს აბდღენიან „სვაბოდა სლო აო“! მაგაზე მეტი სვაბოდა რაღა უნდათ, გეთაყვა-ნეთ, ყოველდღე ლაფში გვსვრიან!

მიშო. მეტადრე ჩვენი ქართული გაზეთები! ნამდვილი პროკლამაცია! (ისმის სძვნი: „ნაფა ისინი ტალას მიჰქაჩამენ?! იმათაც ერგოთ?!“)

სოფო. რაც, უნდათ არახუნონ! — „ძალდი ჰყეფს და ქარს მიჰქეფს!“
(ზარი).

კატო. (წამოღწემა) ეს ჩემი დისწული შაქრო იქნება, ჩემ წასაყვანად მოვიდოდა! (საათს დასვდა) უი, ქა! თორმეტი შესრულე-ბულა! (დანარჩენი სფეროებიც წამოღვია და ამოშვინ); — ჩვენ აქ ლაპარაკში გავებით და ხანი კი გავგეპოა! (ამ დროს გაბრწყინებული საათი შემთბრის შადრ—17 წლის გიმნაზილი).

გამოსვლა მეორე

ივინივე და შაქრო

შაქრო. (აღვადებული ჭიჭი დიღს ისვრის) გაუმარჯოს თავისუფლებას!
Да здравствует свобода! (თან სულში პრთულამდია უჭირავს).

ყველანი. (შვრთუნიან, უკან დაიშვინ, შიშით აქო-იქით მიისვ-მისვ-დაფინ) სს! შშ! осторожно! ჩუმაღ, გეთაყვა! ქუჩაში გა-დის ფანჯრები... ექ ჩვენც არ აგვწიონ!..

კატო. (შუფვს დისწულს) თოქში! თოქში! რა მოგივიდა?! ახალი ნა-ხადი ღვინო ხომ არ გადაგიკრავს!

შაქრო. (მუცის-მუცის სისატრულისაგან გულამოჭადნილი) ჩქარა... გაფი-ცვებმა გასკრეს! მანიფესტი გამოსულა! (ეს სიფყვში ყვლას თავჭატს დასცემს).

ყველანი. (თვალუშდაწყვილნი) ა... ა... ა!.. (რსიფყვ სვინა).

შაქრო. (განავრბობს ჩქარა-ჩქარა) ეს არის ეხლა გავიგე... თბილისი-დან ფრხით ჩამოიტანეს პროკლამაცია... აი! (გადაუგდვს პრთულამდიას, ყვლანი მისვნიან, ერთმანეთს ჰგლუჯენ) ყველაფრის თავისუფლება... სიტყვის კრების...

ყველანი. (ცყვიანავრავსავით) მოკვლისაც?!

შაქრო. (სულის დნვით) ე...ეხ! თქვენ სულ სიკვდილისა გეშინიათ! შპიონებს, конейно, არ აპატიებენ! (ყვლანი უნებლიეთ გადსვდაფინ გაფითრებულ მიშის და ადამშვილს, ბრძალნიც ბლივს იავებენ თავს) ჯერ მოვიდენ ამხანაგები, თვითონ ისინი გაუსწორდებიან ყველას!

ყველანი. (ილდანავრავნი) განა უშვებენ?

შაქრო (სისატრულით) მაშ! მაშ! ამნისტია გამოუცხადეს!

ყველანი. (ერთმანეთს—ჩუმიად) ვაი ჩვენი ბრალი ეხლა! უარესი მენ!

მიშო. (იძით) კიდევ კარგი, რომ ვერ მოვასწარ პრისტავად შესვლა
ყველანი. (აძით-იძით კუთხეში ერთმანეთს ჩუქჩუქობიან) გენაცვალეთ, თუ მითქვამს რამე, არა წამოგცდეთ რა, ჩემი ცოდო არ დაიდოთ!

არც ჩემი გჯიღეს, შვილები ნუ დაგეზოცება! Пожалуйста! არ გამთქვათ, თორე ამათი თავი ვისა აქვს? რას ბრძანებთ, ამისთანა ხალხს სუ უნდა ვეფეროთ და წითელი ვაშლი უგოროთ!

შაქრო. რა ამბავია, რას ჩურჩულებთ? (დაცინავით) არ გიამათ?. (იძით) რა საგილიოტინე მასალაა!

ყველანი. (გონს მოვლენ და ფარისევლებად მოქცევიან) ნურა ამოს-რა მამაზეციერმა, ვისაც იმათი დაქერა უხაროდა! იცის ღმერთმა, როგორ ვიტანჯებოდით იმ საცოდავებისათვის! ბეჩა, ენა ადვილად იტყვის! ი...იჰ რას ბრძანებთ, გენაცვალეთ, იმათი დედის ცოდვით ვიწვოდით! ან ისეთი რა დააშავეს, გეთაყვანეთ, რომ უსუსურ ბავშვებს ციმბირი-საკენ თავი უკრეს?!

მიშო. Какой, დააშავეს იესო ქრისტესეფ, ხალხისათვის თავი დასდეს (სძუმი: „სასული გაუქცდეთ იმათ მჭვალუშლუმს!“).

ნიკო. მაგ ოხერმა ნაჩაღნიკმაც მეტის მეტად აუჭირა და არც ეგრე იქნებოდა! ბავშვების წვალება და დამწყდევა გაგონილა..ა

ყველანი. (მანს აბლუვენ) ევა ბრძანე! ნეტა ისე კარგები მაინც არ ყოფილიყვნენ! სუ ერთმანეთზე უკეთესები! ზრდილები, წყნარები! პირში რძე ამოსდიოდით!

ტახო. Да, Да! სულ ჭკვიანები, ნასწავლები. Из них могли выйти гениальные люди.!

ნინო. ნეტა ისე არ შემყვარებოდენ! დასწყველა, რა გული მაქვს! (დანატჩუნობი — მცა, მცა!)

გრიქორა. (მატმატლეს) რას ამბობს, კაცო, იმათთანა რაზვიტოები ვილა დარჩა აქა? ე მაგაზე იტყვიან: „ბედაურები დაიხოცნენ—ვირებს დარჩათ ქვეყანაო! ვილაა ჩვენი პატრონი?!

აღაშვილი. Помилуйте, лучший цвет молодежи! ჩვენი იმედნი, მკა-
მაგალნი, საქართველოს ბურჯნი! ვისაც სამშობლო უყ-
ვარს, იმათი განთავისუფლება უნდა უხაროდეს. (სმეხი:
„მართალია, მართალი!“)

ტახო. (შაქრის) მერე, ჩემ ქმარს როგორ უყვარს ახალგაზრდობა!
ბარბაროვი. (მსარტყ სელს დაჰრავს შაქრის) Так значит, наша взяла,
молодой человек! (სელის სარსით) Ну с, ეხლა კი, როცა
наконец-то, თავისუფლება მოვიპოვეთ, შეგვიძლიან კონ-
სტიტუციის სადღეგრძელო დავლიოთ! საესე სტაქნით!
საესე სტაქნით, молодой человек! ალღავერდი к вам!
მოიცა, (თვალს უშვრავს) მარსელიოზასაც ვიმღერებ! (საი-
ღემლო ვილთით) Я сам страшный революционер! სტუ-
დენტობის დროს ცხრაჯერ ვიჯექ ციხეში!

მიშო. Господа, გლეხებსაც ნუ დავივიწყებთ! ეს ღმერთმა ის აცოც-
ხლოს, ვისი მარჯვენითაც ეცხოვრობთ! (ყვლანი მანს
აბლუჟნ და საესე ჩიქიშს სვლიან).

ვრიქორა. აი, ეგ არი კარგი! რაც მართალია, მართალია! (ჩუმაღ—
შაქრის). მე ესე ნუ კი მიცქერი! — ისეთი ჩუმი საცვი-
ლისტი ვარ! რომ! მაშ! ამ მამაძალმა ყაზახებმა ამიკლეს,
ნეტა ერთი ჩქარა გამაცალოთ! როცა იმ ხალხისთვის ფუ-
ლი გინდოდეს, ჩემთან მოდი ხოლმე! всем сердцем и
душою! (ოფრთ სმადამლა) შპიონებსაც მე მიხასწავლი!
(იქით) თუ ჩემი მტრები არ ამოვაწყვეტინე, მაშ კაცი
არ ვიქნები!

მიშო. (მელავში სელს გაოქრის შაქრის, ავანსცენის პუნქტულში მთიყვანს და
—სმადამლა) კაცო, მასწავლე მაინცა, რომ კნიაზი აღარ
ვიყვე? С какой стати! ყველანი თანასწორები ვართ და
ადამ და ევას ჩამომავალნი.

ნინო. (მეფა მათთან და სმადამლა) რა ამბავია: რევოლუცია როდის
დაიწყება? ზევიდან ჩამოივლის, თუ ქვეიდან? გენაცვალე,
სწორე მითხარი, ჩვენც გაგვიტანს?.. აი ეს ორი მანეთიც
კომიტეტს გადაეცი ჩემ მაგივრად (ოქულს აბლუჟს შაქრის).

აღაშვილი. (მელავში სელს გაოქრის შაქრის და ავანსცენის მღორე პუთსე-
ში გადამყვანს, — ჩორჩოლით) უნდა როგორმე მოვახერ-
ხოთ რომ იქაური ციხიდან გამოუშვან ტყვეები. ნეტა ეს

„გალავა“ რას აკეთებს?! ა..ახ! მე ვყოფილიყავი — აქაურობის აგიკლებდი, სანამ არ გამოვაშვებინებდი, მაგრამ აბა ეხლა რა შემოძლიან? ისედაც ცალი თვალით მიცქერიან... Собственно, ჩემი რწმენის გამო დამრთხოვეს სამსახურიდან! ტუზემცებიც არ უყვართ!.. ბიუროკრატები რო მეჯავრებოდნენ — ცუდი ხმებიც დამიყარეს... Но это полицейская утка! მე მაგათ ვაჩვენებ! ხვალვე მიტინგი უნდა გაემართო.

ტასო. (ბოძლივ მთქასლაფეშა აცაშვილს) ო..ომ! ჩემი ქმარი такой красивый! ისე უყვარს პერედავოი ხალხი! ძლივს წამოვიყვანე აქა... (ზაზღით) ნეტა, რა დროს ლოტოა? იქ ხალხი იტანჯება, იქ სიმართლისათვის თავსა სდებენ და ჩვენ აქ უნდა ვიმხიარულოთ?! (ზაზღით) ღმერთს გეფიცები, გული მერევა ამათში, მაგრამ რას იზამ, — провинция, სად, ვისთან წახვალ? Честное слово, შეილები რომ არა მყავდნენ, პირველი მე გავიტან წითელ ბაირას! Ах, какая душа была Софья Перовская! прелесть!

ბარბაროვი. (უცხოის შაქრის) молодой человек! აბა დავიწყობ მარსელიეოზა... ნამდვილად კი იცით, რომ მანიფესტი გამოსულა? (შაქრს აცინის) რა ვიცი, იქნებ ყალბია ეს პროკლამაცია?

დანარჩენებიც. ჯერ ნამდვილად გაიგეთ, გენაცვალეთ, მართლა თავისუფლებათ?! აქ არაფერი შეგვემთხვეს! — პატრულე ბი დადიან!

შაქრო. (აცინის) გეუბნებით მანიფესტი გამოსულა მეთქი, 17 ოტომბრის მანიფესტი! მაშ მე დავწერე ეს პროკლამაცია?! Вот люди!

ყველანი. რა გაჭირვება გვადგია, გენაცვალეთ, ხვალისათვის გადავდოთ სიმღერები!

ბარბაროვი. (დამშვიდებული) Нет, ხელს არ გვახლებენ... რახან პროკლამაცია გამოსულა, მართალი იქნება. (დაიწყებს მღერას) Отречемся от старого ми...ра.

(აცაშვილი, მისი ცოლი, შაქრს, მიშო, — მანს აძლუენ, დანარჩენნი ფანჯრუთან მიიბრუნენ და მაგატყდ სუჩავენ განჯინებს, თან მიშით ცაცცასუნენ. სანამ ფარტა დაეშვება ისმის მარსელიეოზას სიმღერა.

ვაი კალმისაგან! ¹⁾

(კომედია ერთ მოქმედებათ)

მ ო მ ქ მ ე დ ნ ი პ ი რ ნ ი:

ლალო ზარაძე 27 წლის—მწერალი.
თედო 58 წლისა, ჯეროვი—მისი მამა.
ბარბარე შუახნისა—ლადოს მამიდა.
ტატე 50 წლისა—ჩარჩი—თედოს მოვალე.
კოტე ახალგაზრდა კაცი, ლადოს მეგობარი.
თავ. დოლაური 28 წლისა—უსაქმო ჩოხოსაი.
მაგდანა 60 წლისა—ლადოს გამდელი.
ლუკა 16 წლის ბიჭი—ზარაძიანთ მსახური.

მოქმედება პირველი

(ლადოს კაბინეტი. სცენა წარმოადგენს პატარა ოთახს.—ლადოს კაბინეტის იატაკი დაფენილია ფარდავით. შუა კედელთან სდგას საწერი მაგიდა. მარჯვნივ—მინებიანი შკაფი, გატენილი წიგნებით. მარცხნივ—პატარა ტახტი თავის მუთაქებით, ცოტა მოშორებით,—აფანსცენისკენ,—ოგვალი მ. გიდა, დაფენილი ზაფერდის სუფრით,—რომელზედაც აწყვია: რუსული და ქართული ჟურნალ-გაზეთები, ლამაზი, საფერფლე. ოთახში აქა-იქ სდგას რამდენიმე ჩალის სკამი, კედლებზე ჩამოკიდებულია ხუთიოდე სურათი გამოჩენილ მწერლებისა. სცენას აქვს ორი კარი და ორი ფანჯარა. მარცხენა კარები გადის დერეფანში, მარჯვენა—დანარჩენ ოთახებში. დილის ათი საათია. სცენაზე არიან ბარბარე და მაგდანა. ჟიანასკნელი მტვრის საწმენდით ავეჯეულობას ასუფთავებს).

ბამოსვლა პირველი

ბარბარე და მაგდანა

ბარბარე (ცხვცჱ ზის) ფაფის ხელები ხო არა გაქვს, ადამიანო რი-
გიანად გადაუსვი ე სტოლსა! ქალაღდები აილე და
თითო-თითო დაწმინდე.

¹⁾ დაწერილია რუსეთ-იაპონიის ომის დროს 1905, წ.

- მაგდანა.** (სულუშს გააცაფანებს) არა, გეთაყვა, მე სტოლს ვერ შევუძლებ კარები! სუ ამას ჩაგეჩიჩინებს: „ჩემს ნაწერებს არავინ ახლოს ხელიო“. სადავიდარაბო საქმე რად გავიხადო? სტოლისა თითონ იცის!
- ბარბარე.** ეგ ტილო აქ მოიტა (გამოსცაფანებს) ათასიც რო იხტუნაოს, მე ჩემ სისუფთავეს მაინც არ დავიშლი! (შერცაფანებს და ასუფთავეს ნაწერ ძაღადღებს, ზუჟუჟებს) აფსუს, ქალაღლო და მეღანო, აფსუს! ახი არ არი, რო ეხლა სუ ლუკმა-ლუკმად ვუქციო?!
- მაგდანა.** (უკმაყოფილოდ). ახლა მაგაზე გააბოროტე! გეთაყვანეთ, სუ ჯიბრში კი უდგანან და...
- ბარბარე.** შენ წადი, გააღვიძე ისა—ჩაი გაღლეჩიდა-თქო,
- მაგდანა.** ჩაი კი არა, ქვეყანაც რო გადაბრუნდეს, მე ეხლა იმის ტკბილ ძილს არ დავაფრთხობ! წუხელის მამლიყივილამდის წერა-კითხვაში ჩაიწყალა თვალები და ეხლაც ცოტა ხანს არ მოისვენოს?
- ბარბარე.** (პირჯვარს იწერს). დიდება შენდა, ღმერთო! სუყველაფერში უცნაური რად არი?! ძილის დროს ძილი არ იცის, ფხიზლობისას — ფხიზლობა, მიმსვლელ და მომსვლელს ხო აღარა კითხულობს!
- მაგდანა.** (საყვარლოდ) ენაცვალოს გამდელი! როცა წერა-კითხვაში გართულია, აღარაფერი აგონდება!
- ბარბარე.** (ძლილობით). აი, კაი მოგივიდეს, კაი გაზდილი შენა გყავს! ჩემი საცოდავი ძმა მაგან დააბერა უდროოდ! ცისა და დედამიწის შუა ერთად-ერთი შვილი ეგულებოდეს ადამიანსა და ისიც უხეირო!—განა მაგაზე უბედურობა კიდევ შეიძლება რაზე?!
- მაგდანა.** უჰ, უჰ, უჰ! გეთაყვანეთ! ყბად კი აიღეთ საცოდავი ბავშვი და, მართლაც, რა არი, რა ცოდვის კითხვაა! რომელ ერთს გაგიძლოთ: შინაურსა თუ გარეულს? ყბა გაუწვრილდეს მაგის ავათ მახსენებელსა, ხო და აი, ასრე!
- ბარბარე.** „კაი ცხენი მათრახს არ დაიკრავსო“, ჩემო მაგდან, მოიქცეს რიგიანათა, ე ხალხის ლანძღვასა და ბღაჯნას თავი დაანებოს და ყველას საყვარელი იქნება!

მაგდანა. ნეტა ვიცოდე, თუ ეგრე გულისკბენს, რასა სწერს, რო-
ყველას პილპილივით გედებათ და ცერცვივითა ხტით?!
რა ვიცი, ერთხელ კი ვერა წავაკითხვინე რა და...

ბარბარე. (სულმის ძნევით) რას ამბობ, აღამიანო, ყველას ჰამბულათა
ხდის, გაზეთში სკიმაეს! ქვეყანა გადაგვამტერა თავი
კალმითა! სალამს აღარავინ გვაძლევს! მე და ჩემი ძმა
ქუჩაში ვერ გავსულვართ შიშითა: აქეთ-იქიდან ძალ-
ლებივით გვესევით და გვლანძღავენ! ნაცნობი, მოყვარე
და მეზობელი აღარ შეგვარჩინა, ყველას ნიორ-წყალი-
ვით გადაესხა!

მაგდანა. ი... ი... იპ, შე გასახარელო! ე მაგისგან რა უნდა მეწყი-
ნოს: ჯერ ისევ ბავშვია, გიჟაჟი, სისხლი უდუღს. აი,
როცა დავაქორწილებთ, წერასაც მოიშლის და მასხა-
რაობასაც. მაგისთანეები ყოფილან, რო ცოლ-შვილის
ხელში მორჯულებულან?

ბარბარე. (სულის საფსავით). მერე ვინ მისცემს ქალსა ცარიელ-ტა-
რიელ კაცსა, ვინ?! რომელ სამსახურში ეგ არი, რო
ოჯახი არჩინოს! მაგის ნაბლაჯნი შეინახავს სახლსა?!

მაგდანა. ღმერთი მოწყალეა, მშვიერი არ მოკვდება! იცოცხლოს,
ჯან-სალად იყვეს, ენაცვალოს გამდელი, თორე კაი მზით-
ვიანი ქალი არ დატყვევება! მე შენ გითხრა, ლამაზი,
კოხტა ვერ არი, თავს შემოევლოს მაგდანა!

ბარბარე. (დაცინვით) ჰო, მაგ იმედითა ბრძანდებოდე! (მიდის და მარჯ-
ვენა კარებს აკაჯუნებს) ბიჭო! ლადო! არ გესმის?! აქამდინ
უნდა ეგდო ლოგინში?! აღარ ადგები?!

მაგდანა. უჰ, უჰ, უჰ! გეთაყვანეთ! (კარებს იქიდან ისმის ლადოს სმა):
„აი, მოვდივარ, მოვდივარ, მამიდაო“!.

ბარბარე. წამო, მართა, ჩაი შემოუტანე. ერთი ავაოხრო და ავაშავო
ი სამოვარი! (მარცხენა კარებიდან გადის. ცოცხანს უკან
მარჯვენა კარებიდან შემოდის ლადო).

გამოსვლა მმრამ

ლადო (მარტო)

ლადო. (ტკვალ მაკიდესთან მივა, ქართულ გაბათს აიღებს და სინჯავს)
ოჰო! დაუბეჭდიით კიდევ! (ვათხულონს, თან იცინის) ხა,
ხა, ხა, საოცარი, რო მევე მაკინებს ჩემი ნაწერხ (ვათ-

სოლომონს და იფინოს) ხა, ხა, ხა! ახლა კი უფროსი
ლადო ზარაძე! ლანძღვა-გინება დღეის იქით ნახე, თო-
რემ აქამდის რა გიჭირდა! (ვითსოლომონს) ხა, ხა, ხა!
„რჩილი“... სახელიც რომ ზედგამოჭრილია!

გამოსვლა მესამე

მაგდანა და ლადო

მაგდანა. (ჭიფით შემოაქვს ჩაი) აბა, გენაცვალოს მართა, ტყუილად კი
არ გემდურება მამიდაშენი! ეხლა უნდა დგებოდეს ვაჟ-
კაცი? გაიხედე მაინცა, მზე სადამდინ ჩაიწვერა!

ლადო. (ესევს და ჰოცნის თან ანჯღრევს). ნუ ჯავრობ, ნუ ჯავრობ,
ჩემო ძიძა მე და შენ ხომ მეგობრები ვართ!

მაგდანა. (სოლომონს ძნევით), უი, უი, უი! გამიშვი, გენაცვალე! სადა
მაქვს შენი თავი! მე რაღა სადღვებელივით გაქან-გამო-
ქანება მინდა, თავად მტრედლივით მიცემს გული!

ლადო. (სოლომონით). ეგ იმის ნიშანია, რომ ახალგაზრდობისას არ-
შიყი ყოფილხარ!

მართა. ისემც გაუწყდება კაცებს სახელი, შენ გარდა ყველასა! (ლა-
დო იფინოს) ჩემი პატრონიც თვალის დასანახავად მეჯავ-
რებოდა, არა თუ სხვა შემეყვარებინა! არა, გეთაყვა,
ჩვენს საგვარეულოს ეგრეთი სისხლი არა ჰქონდა. სუ-
ყველანი ნამუსის მონები ვიყავით. აბა რა, ეგ-ლა უნ-
დოდა ჩემს ცოფიან ქმარსა!

ლადო. (ჩაის სვამს) სწორე სთქვი, ძიძა: ხშირად გცემდა ხოლმე
ქმარი?

მართა. საცემარ საქმეს როდი ვიხდიდი, თორე, გაგიხარიან, ყვე-
ლაზე ხელი ექავებოდა! ისეთი უცხვირპირი იყო ცხო-
ნებული, რო დილასალამომდინ წარბს არ გაშლიდა!
(ამოღვებით) ე... ეხ! არც გასამტყუნარი იყო ი საცოდავი!
ისეთი ღვთისცეცხლი ბატონი ჰყავდა, რა სხვა უიმისო,
წყალში გადავარდებოდა! (პაუზა) რა, ახლა ეგეც გინდა
ასწერო?!

ლადო. (სიცილით). მაშა, მაშა ჩქარა წადი, თორემ ავწერ!

მაგდანა. (მუხლში სოლს ჩაივრავს) უხ! თავს მოვიკლამ, პურს აღარა
ვქამ! რა შენაღვლება?! ოლონდ კი სხვებს მოეშვი და

მე, თუ გინდა, ე ჩემი დაგლეჯილი კაბით, თავით და
ხამდინ ამწერე! გაუთხოვარი კი არ დავრჩე, საქმრომ კი
არ დამიწუნოს!

ლალო. (სიცილით) კარგი, კარგი, ქადაგად ნუ დაეცი! წაიღე ე ჭიქა
და წადი. გაზეთი უნდა ვიკითხო, არა მცალიან (შინჯავს
გაჭოტს).

მაგდანა. მერე მე კი მაწყენს გავიგო, რას იწერებიან მაგ გაზეთებში?
მადლი არ არი, რო გამოყრუებული დედაკაცი გამართო!
ან ამ მთისა თქვი რამე, გენაცვალოს მაგდანა, ან იმ
მთისა, და მეც ამიხილე თვალი! რაო, როდემდინ უნდა
ჟლიტონ ერთმანეთი? შერიგებას აღარ აპირებენ? გეთა-
ყვანე, ბუზებივით კი სწყვეტენ ხალხსა, დანდობა კი
აღარ არი ადამიანისა და! წარღვნა მოვა, მა რა ჯან-
დაბა იქნება!.. „ბუნტები“¹⁾ რალასა შერებიან? ი დალო-
ცვილმა ხელმწიფემაც აილოს და მისცეს, რასაც სთხო-
ვენ! — სამყოფი დიდება არ შერჩება! (პაუზა) ნეტა ვი-
ცოდე, თუ ე გაზეთები საიდან შოულობენ მაგდენ ახალ
ამბებსა, რო ყოველდღე ზეწრის ოდენა ქალალდს აჭრე-
ლებენ? მაგათმა თავის სიცოცხლემა, არც ერთ ტყუილს
ჩაურევენ, ფულებს კი კენჭებივითა ხვეტენ! თუ ჭორებში
ფასი არ მივე, მე შენ გითხრა, მუქათათ კი ცოტაა?
(ლალო იცინის) აბა რა! (ამ დროს დოქტორიდან ისმის შარ-
შარეს მრისხანება): „მაგდან! მაგდან! სად ხარ, დედა-
კაციო?! მაგდან!“

მაგდანა. ჰა, ჰა, მაგდანა ვარ, რა გინდა?! გეთაყვანეთ, ფეხს კი არ
ჩააკეციანებს ადამიანსა და... (აიღებს ჭიქას და მოცმუცით
გადის).

ლალო. (ამთისუნთქავს) უხ! ღმერთიც უშველის მამიდასა, რომ გამა-
შორა, თორემ დღეს ვერაფერს დაგწერდი... (ღრთავს ვა-
რებს შეშთიუცავს, პაპართს მთუადღებს და დაფიქრებული გაიფლ-
გამოივლის, მტრ მაგიდასთან დაჯდომა და გაჩქარებული სჭირს,
და სამიწლად ღულავს, სანდასან იღიმუშა, იცინის. ცოცა სანს
უკან დოქტორიდან ისმის შარშარეს მრისხანე ხმა): ბიჭო, ლუ-

¹⁾ მაშინ უკვე იწყებოდა 1905 წლის რევ. მოძრაობა.

კა! ე რა ხურდა მოგიტანია, შე არ დასარჩენია? ზეგა
ხედავ, გალესილი აბაზია?! არა დაგანახოს რა ღმერთმა,
თვალები სადა გქონდა“?!

ლალო. (აღშფოთებული ვალამს დააგდებს და წამოსცემა) ოხ, ოხ, ოხ!
ერთი აბაზისთვის რა ამბავი აქვს! Мещанка! (მივა მატ-
ცხენა ვაჭრთან და გასძასებს) რა არის, მამილო, რასა
ყვირი?! ხომ იცი, რომ ვწერ—ნუ მიშლი!

ბარბარე. (ღრუფნიდან) რა ვქნა, რო წერ! იმიტომ ხო პირზე კლი-
ტეს ვერ დავგადებ?! ქა, ლაპარაკსაც გვიშლი... ი? ეს
კაი ამბავია, თქვენმა შებმ!

ლალო. (გამოცრიალდნა), აბა რა ვუთხრა?! (მივა მაგიდასთან, ვალამს
აიღებს და ისევ დაჯდნის) რალა დევწერო, აზრები დამე-
ფანტა, ხალისი დამეკარგა! Чорт, знает что такое!
(პაპიტონის წევით ალუჯდნის დადის სცენაზე. მერ, ბოცა
დამშვიდდნა. ისევ დაჯდნა მაგიდასთან და გაფაცვით სჭრის.
ამ დღოს ღრუფნიდან მატცხენა ვაჭრს თედო აწვდნა).

თედო. (ღრუფნიდან) გააღე ე კარები! რას ჩაგიკეტია, ამ შუადღისას
ვინ გივარდნა?!

ლალო. (გაცოფებული ვალამს მაგიდაზე დასვთქვს და თავზე სვლს წაივ-
ლნს). ოხ! ღმერთო ჩემო, ღმერთო ჩემო! მე ესენი ჭკუი-
დან შემშლიან!!!

თედო. (ღრუფნიდან, დაცინვით). გაქვს კი თავში?!

ლალო. (მოუთმუნლად). რა გინდა, მამა, რა გინდა?!

თედო. (ღრუფნიდან) შენი ნაცვამი ხალათი! გააღე საქმე მაქვს.

ლალო. რა საქმე? არ მცალიან, ვწერ!

თედო. (ღრუფნიდან დაცინვით). სწერ! მე შენ გითხრა, სენატში აპე-
ლაციის არხებს ამზადებ! გააღე მეთქი, არ გეყურება?!

გამოსვლა მიმდინარე

თედო. (საწებ მაგიდას ღრუფით გადასვდნის) მაინც არ ისვენებ, მაინც
არ იშლი ე მესტერიგობასა?!

ლალო. (ჩაიციდნის. ჰმ! „მესტერიგობა“! ამოთვით) ე... ეხ! შენ რა
უნდა გელაპარაკო! (კუთხეში მიჯდნა გაფთხინათ).

თედო. („კუთხეში“ ჩამოჯდნა) იმდენი დღეგრძელობა მე, რო ნაგა-
ვის ზიდვაცა სჯობიან მაგ ხელობასა! (ლადო იცინის). რას

იცინი, რა, ტყუილს ხო არ ვამბობ? მენაგვე ეროვნული გროს მაინცა შოულობს, შენსეფ მაინც არავის აწყენებს! (პაუზა) ახლა რაღა დაგიწერია, რო მთელი ქალაქი ყავყავებს?! „რჩილი“ ვისთვის დაგირქმევია?!

ლაღო. (მოუთხოვლად). ვისაც დავარქვე, დავარქვე! რა შენი საქმეა? მე ანგარიშს არავის ვაძლევ.

თედო. ბიჭოს! როგორ თუ ჩემი საქმე არ არი?! შენი შხამიანი კალმისთვის კინალამ: ბურვალზე გამიბურთავეს და...

ლაღო. (აღშფოთებული). როგორ?! შენთან რა ხელი აქვთ!

თედო. შენ ისეთი რამ გამიჩნდი, შვილო, რო მეშინიან, მალე სახლშიაც არ შემომიხტნენ! ავი შვილი დედ მამის მაგინებელია! ხვალ რო გადავბრუნდე და მოვკვდე, ერთი არავინ წამოდგება და ცხონებას არ შემომითვლის! შენი ლახტი მეცა მხედება! ყველას ჯანი გავარდეს და, ე ღვდლებთან რაღა გესაქმებოდა, შე საციმბირეფ, შენა?! (ლაღო იცინის) მაგათი წყევლა შენ ხუმრობა გგონია, კეთილს დაგაყრის?! შენ რომ ღმერთი არა გწამდეს, შე „საცვიალისტო“ შენა, მე რაღას მერჩი, მეც უნდა წამწყმინდო, ჯოჯოხეთის წერა გამზადო?!

ლაღო. (სიცილით) სამოთხეში ჯერ უნდა თითონ შევიდნენ, რომ შენც შეგიყვანონ!

თედო. რას იღრიჭები, რას მიჰქარამ, რას მიედ-მოედები? შენ, მგონი, წერას აუტანიხარ! ახლა მიბრძანდი და ნახე, ჩინოვნიკებსა და პრისტავეებს რა ამბავი აქვთ, როგორ იმუქრებიან?—„წერა როგორც უნდა, ჩვენ ვასწავლითო!“ რა გინდა, შვილო, რა გინდა, რო მიყო?! რატო შენ ქერქში არა დგები?! სახლიდან ხო ვერ ამყრის?! (ლაღო იცინის) კეკელუასეფ, სუ რა კბილებსა ჰყრი? სახუმაროა პოლიციის აკვიატება, მეტადრე ეხლანდელ დროში?

ლაღო. ხა, ხა, ხა! მოდი და ნუ გაიცინებ! მე საერთოდ ვწერ, ცალკე პირი არავინ გამომიყვანია.—იმათ რა? თუ პატიოსნები ბრძანდებიან, რად მოედოთ?

თედო. მამალმა სთქვა: „მე კი მიყვილიაო და“... თუ შენ რა მოგივიდეს ახლა, აჰა, ეს უღვაში ძაღლის იყვეს!

ლაღო. შენ ჩემთვის ნუ სწუხარ, მე არავისი მეშინიან. (აბნეობს და ღრუბნიდან ისმის ბარბაროს სმა): მანდეთ მიბრძანდით, მანდეთ, თედო მანდ გახლავს.

გამოსვლა მესუმთი

ივინივე და ტატე

თედო. (ნაბალაღვი ღიმილით) ო... ოხ! ტატე, ტატე! გამარჯობა! რისგან არი? (იძვით) რიღასთვის იქნება, თუ არ სარგებ-ლისთვის?! (ფაფეს) დაბრძანდი, აი, აქეთ მობრძანდი.

ტატე. (წარმეჭრული, მჯავად). მე დასაბრძანებლად არა მცალიან! (ღთინავით) ჩემი ფული მამე!

თედო. (მეწუესოვლი სმით) კარგი... მიქელ-გაბრიელი ხო არა ხარ, რო დამახრჩო და...

ტატე. მე ეგეები არ ვიცი! (სცოლზე სვლის მტაცუნით) ჩემი ფული, ჩემი ფული-თავნიცა და სარგებელიც, თორე ხვალვე „ისპოლნიტელნი ლისტს“ -- ავიღებ და ესე (თითს აიშვრს) გაგიშვებ! (ლადო, ბომლიც სპერ მაგიდესთან ბეჟულეს ათვალაითვს, მთმურნეშა და გადცემით, თან ზიზღით, უცქრას).

თედო. (ულანაჯრავი გადცემით). რა იყო, რა დაგემართა? თითქო ხატრს მიწვედი და თავნს მაცლიდი?

ტატე. რაც დაგიცადე, ისიც მივქარე, ისიც თავი ქვას ვახალე თქვენზე ყველაფერი არამია! (ლადო წამოსცდება) თქვენ განა სიკეთის დაფასება იცით?! (ლადო წინ წამოიწვს).

თედო. (ფაფეს) რათა, კაცო, რა დაგიშავე?! არ იტყვი? ხათბალაა!

ტატე. ეგ მაშინ უნდა გეფიქრა, როცა ე შენ შვილს არიგებდი: „ტატე ასწერეო“! (ლადო და თედო, პირგაღებული და თვა-ლში დაჭყლინი, გადცემით ერთმანეთს გადასცდებიან).

თედო }
ლაღო }

როგორ?! რაო?!

ტატე. (აჯავრებს) „როგორ, რაო?! „აქ თავს ნუ იკატუნებთ, მამა-შვილობასა და! მე „ფოკუსნიკობის“ თავი არა მაქვს! თქვენი ოსტატი ჩემი შაგირდი იყო! (გაფლ-გამთვლის) „რჩილი“ რო დაურქმევია! „გლებობის სახრჩობელას“

რო მეძახის! (შეღვწია) აბა, კიდევ თქვენგან არი ამოვლი-
ბული სოფელიცა და ქალაქიცა! ეს იცოდეთ, თუ-
ამიფრინდა, სულ ამისგან! (ლადისკან თითს იშვრტს) შენ
გგონია, რაკი სახელს გამომიცვლიდი და ტატეს მაგი-
რათ ანდუყაფარს დამარქმევდი, ვერ მივხვდებოდი, პა?!
ჩემ პატრეტს მე ვერ ვიცნობდი? რალა? უკაცრავად, ვერ
მოგართვეს! მე ვერავინ მომატყუილებს! რაც ქვეყანაზე
ეშმაკებია, სულ დათვლილი მყავს! (ლადის ღვინაჲ სივილი
ქასვდუმა) ხო, გაიცინე, გაიცინე, და, აი, მამულებს რო
ტორგიდან გაგიპრადალეზთ და დედიშობილა დაგა-
დებთ, ზოგიც მაშინ იხითხითე!

თედო. (ძლივ-ძლივ გამოფრჳვა, გაცთუჳლი ვადასდჳს შვილს და თავის
ქნჯით) ო... ოხ! შე ჩემი ცოდვით საესევე, შენა! აზსაც
გადასწვდი?!

ლადო. (სივილით). ვინა, რას ამბობს?! არცკი ვიცნობ, პირველად
ვხედავ!

ტატე. ხო და მეც მაგას მოგახსენებ, რო ამან გამიკეთა რეკამენდა-
ცია, თორე შენ რა იცი, რამდენს ვიღებ სარგებელსა:
ათ შაურსა, თუ სამ აბაზსა? (თელს) ახია ჩემზე რომ მა-
ნათი არ აგაძვრე!

ლადო. (დაცინვით) ა... ა... ა! ახლა კი გაგიცანით! მაშ ათ შაურსა
და სამ აბაზს იღებთ? ხა, ხა, ხა! თავის ცოდოს თვი-
თონვე აღიარებს!

ტატე. (გაცთუჳლი) ეხ! თვალიც გამოგძვრებათ! (კაბრისკან მიდის,
თელს გამოუღვწია), მე უფრო გიჟი ვარ, რო აქ შემოველ
და პირდაპირ სუდებნი პრისტავი არ მოგიგზავნეთ!

თედო. (ვალთას უჭრტს). მოიცა, კაცო! ამ სულელს რა ყურს უგდებ!
(ლადის) ო... ოხ! შე სათოკევე, შენა! ემწამ მოდი და ბო-
დიში მოიხადე, თორე ან მე და ან შენა!

ლადო. (დაცინვით) როგორ არა, მუხლის ჩოქვით ვემთხვევი ვილაც
წურბელას!

ტატე. (ღმრთულმსუღი, მუჭარბით). წურბელას გაჩვენებ მე შენა! თუ
ჩემ მოჯამაგირეებს კარგა არ მიგაბეგვინე, მაშ კაცი არ
ვიქნები! (სელსა ჰბრჳს თელს) ერთი, მომწყდი თავი-
დანა და! რას მეკონწილები?! (მიმავალი, დრჳთნიდან)

დღესვე ჩემი ფული დამიშზადე, თორე ციხეში ^{მე} ~~ამოგაღ-~~
პობ, ციხეში! მიყურეთ, რა უნარი გიყო! მე ტატეს მე-
ძახიან.

თედო. (მისძახის). ტატე, კაცო, ტატე! თუ ხათრი გაქვს, დაბრუნდი,
(გამოცრიალდუმა და ღრთაჲჲ სკლუმს თავჲჲ წაივლუმს)
ვაიმე, ვაიმე, ახლა კი დავიღუპე!

ლადო. (ამწვიდუმს) მოიცა, დამშვადდი, რა არი...

თედო. (გაცლფრული). იქით დამეკარგე! გადი, გადი ჩემ სახლიდანა!
(საფრფლუმს უსვრის. ამ დრუმს შვმრმრის ვლფჲ).

გამოსვლა მემჲჲჲ

იგინიფე და კოტე

კოტე. (ჩდარა-ჩდარა). რა იყო, რა ამბავია, რეგოლუცია ხო არ
დაიწყოჲ? (ლადუმს) სატირიკოსს ვახლავარ! მშვენიერება
არის შენი ახალი მოთხრობა!—ყველა მუქთა-ხორას მა-
თრახივით მოხვდა!

თედო. ი მათრახები, მე ვიცი, თვითონ მაგასა მოჰხვდება! (ლადუმ და
ვლფჲ იფინიან) მაგას რალა ჰაქეზება უნდა, ისედაც ლამის
მთელი ქვეყანა ნარდათ აიღოს!

კოტე. რაზე ხართ გაბრაზებული, თადეოზ ალექსეი? თქვენც ხომ
არ აგწერათ ლადომა?

თედო. ნუ გეშინიან, მეც ბევრჯერა ყვევარ მასხარათ აგდებული!
(ვლფჲ და ლადუმ იფინიან) განა მაგას ვინმე გადარჩა აუწყ-
რავი? იმთავით ამთავამდინ მოუსვენარი იყო და არი!
საცა კი მივაბარე სასწავლებლად, ყველგან უჩიტლები
და დირექტორები უბრაგონოთ სწერა და ხატა, ხატა
და სწერა! მე კი ფულუმს ვხარჯავდი! რა ვიცი, ვთქვი:
ადეკატი გამოვა და კაცი გახდება-მეთქი. ის კი არა, და
ლანძღვის მწერალი გამობრძანდა! (ვლფჲ და ლადუმ იფინიან).

კოტე. თადეოზ ალექსეი! ადვოკატები წელიწადში ათასობით იბა-
დებიან, ნიჭიერი მწერლები კი იშვიათად.

თედო. მწერალიც არის და მწერალიც! საკმე ის არი, ყველას ქება-
დიდება შეასხას, ყველას გული მოიგოს, თორე მორი-
ელივით კბენას მე კი ვერ მოვახერხებ?

კოტე. (ლადოს) ნეკრასოვის ლექსი მაგონდება!.. თუ გახსოვს, ნიკე...
შენისთანეებზე ესეა ნათქვამი:

Его преследуют хулы,
Он ловит звуки одобренья
Не в сладком шопоте хвалы,
А в диких криках озлобленья“¹⁾

(თედოს) ე... ეხ! თადეოზ ალექსეიჩი! „შინაურ მღვდელს
შენდობა არა აქვსო!“! თქვენ რომ იცოდეთ, ვინ არის
ესა (ლადოსჟნ სელს იმჟრს) რა ნიჭის პატრონია!..

თედო. (ღაატლჟჟს) ეხ! მე გიჟების თავი არა მაქვს! (იქით) ერთი
ხეირიანი შვილი ეს კი არ არი, აბა!

კოტე. (ხეშრბმით; თან ლაღოს თვალს უშვრჟმა) მარტო ის რათა
ღირს, რომ თქვენი გვარი გაზეთში იბეჭდება! (ჩუმათ—
ლადოს) ნახე, როგორ მოვალბო!

თედო. გაზეთებში ქურდებსა და კაცის მკვლელებს კი არ აცხადე-
ბენ? (ლადო და ჯოფო იფინიან)...

კოტე. (განაგბბმს) ახლა რომ მოკვდება, ყველგან ამის სურათებს
გამოჰკიდებენ და, საცა ლადოს მოიხსენებენ, თქვენც არ
დაგივიწყებენ, რომ შესანიშნავი კაცის მამა იყავით!
(ლადოს. ჩუმად) მგონი, მოიკაცვა!

თედო. (ღაფინავით). ღმერთმანი? ე მე კი ღამეხსნან და თავში ქვა
უხლიათ, რაც უნდათ, მიჰქარონ!

კოტე. (განაგბბმს). ახლა რა რეჩებსა და ტელეგრამებს წაუკი-
თხავენ...

თედო. ამისეფე უსაქმურები? აფსუს ი დებეშის ფულები!

კოტე. (განაგბბმს) რა ძეგლს დაუდგამენ, რა გვირგვინებს გამოუ-
გზავნიან! (ჩუმათ, ლადოს) არც ეხლა სჭირს?!

ლადო. (საღკბალს არ მქონდა კაბაო, მკვდარსა ჩამაცვეს ფარჩაო!)
ი ვენოკების ფასი აზირ ეხლავე მისცენ? მაგ საცოდავს
სამი შაური არ უქყავის ჯიბეში!

კოტე. (ღაფინავით) სამაგიეროთ, მუქთ საფლავში რომ ჩააწვენენ, ეგ
არაფერია?!

¹⁾ „გაბრაზებულნი, გაცეცხლებულნი, მუდამ ჰკიცხავენ, უყვირიან მას,
მაგრამ კიცხვაში, ასეთს გმობაში, ხშირად ჰპოულობს მოწონების ზმას“.

თედო. ერთ ადლ მიწას პირუტყვები კი არა შოულობენ! რითი გინდა აძიხვიო თვალები?!

კოტე. (ლადოს). მართალი რომ სთქვას კაცმა, აქაც მარქსის აზრი მართლდება—ეკონომიური დამოკიდებულება... აბა ერთი უცხოეთის მწერლებივით ისუქებდე ჯიბესა! (შეზღუდის ლუჯა).

ლუჯა. (ლადოს) ვილაც კნიაზია—„ლადო ზარაძე მინდაო“.

თედო. შენი რისხვა არა მაქვს, იმასაც ასწერდა! (ლადო და კოტე იცინიან).

ლადო. (ლუჯას) სთხოვე, მოვიდეს (ლუჯა გედის).

კოტე. „მკლავაძე“ იქნება ვინმე! (შეზღუდის თავადი დელაური, თავით-ფეხამდინ შეაბრალეული).

ბამოსვლა მეზვიდე

ივინივე და თავ. დელაური

თავ. დელაური. (მათრასით ხელში, მუდღერად). აქ ლადო ზარაძე რომელია, „რჩილი“ რო დასწერა?!

ყველანი. (ერთხმად) ოჰო!!!

თავ. დელაური. (თვალუშის წიბალით). რა „ოჰო“? სწორე მითხარით, თორემ (მათრასის ქნევით) „გაგაოხობთ“ მე თქვენ!

თედო. (იქით) ბიჭოს!!! აკი გითხარით—თავს შეჰკრავს-მეთქი.

კოტე. (წამოხსცემა). ვის...

ლადო. (შეაყენებს) მოიცა! (თავ. დელაურს) მე გახლავარ, თქვენ ვილა ბრძანდებით? ვერა გცნობთ!

თავ. დელაური. (ამაყად) ვერ მოგართვეს! თავადს მაინც თავადობა არ ეტყობა?!

ლადო } (დაცინევით) დიალ, მეც მაგ აზრისა ვარ, კეშმარიტება!

კოტე }
თედო. (პირფარდით) ჰაი, ჰაი, რო თქვენი სისხლი სულ კსტეტიკნიაზო! (იქით) აქ ხიფათი კი არა შეგვამთხველი არა. თა

თავ. დელაური. (იქით) ეს კი ვერ გავიგე—რაღაც ღრნა... (თრთავს ხელუშს სანჯალზე დაიჭყდის და თვალუშის წიბალით—ლადოს) შენ „რჩილი“ ვის დაარქვი? კნიაზებთან რა გესაქმება?! ჩვენს მილიციასთან¹⁾ რა ხელი გაქვს?! შენ მასხარად ვის იგდებ, ვისა?!

¹⁾ შავი რაზმი, რომელიც თავად-აზნაურების ერთმა ჯგუფმა დააარსა 1905 წ.

კოტე. (იქით) სარკე სჯავრებია! (დაცინვით უცქრის).

თედო. (იქით) ასე ეგონა—ყველა ერთნაირად მოინელებდა!

ლადო. (თავ. დოლაჟის). თქვენ რუსული ანდაზა არ იცით: „Нечая-
пенять на зеркало, коли рожа крива“.

თავ. დელაური. (სანჯალს იბრუნებს) როგვანა გაჩვენებ მე შენა!!! (მი-
იწეხს, მაგრამ აქედან ჯდოვ მიჯაღებია, იქიდან — თედო და
მელაჟებს დაუქარენ).

კოტე. რას სჩადი, შე მხეცო, შენა?! ვის სახლში ბედავ?! ტყე და
მინდორი ხომ არა გგონია?!

თედო. აბა, რა საკადრისია, კნიაზო?! (ლადოს) შენ მაინც ეს დღე
არ აგცდებია!

თავ. დელაური. (სანჯალს ჩააგვებს ქაფაშში და მიუძვრის). აბა, გამო-
ბრძანდი გარეთა! თუ ზედ ბურვალზე არ მიგაბეჭენ
ჩემ ჩაჩნებსა, მაშ კუდი არ მეხურება თავზე! თუ ნამესტ-
ნიკთან არ დაგაბეჭდეთ შენცა და ი რედაქტორიცა, მაშ
ტიტიკო არ მერქმევა! (გადის) აბა, მიცქირე მე შენა!

ლადო { (მისამართს) გვჯერა, გვჯერა! დრო გაატარე, მაინც
კოტე { უსაქმო ხარ!

თედო. (მართაჟს მიჯაღებია) რა გინდათ, თქვე... გინდა დატრიალდეს
და მეორედ ასტეხოს აყალ-მაყალი?! (შემოხრის ლუკა).

ლუკა. (თედოს) ხაზინ! ხაზინ! სახლი-პატრონმა შემოგითვალა:
ემწამ ჩემი სახლი დაცალეთო!

თედო. (გაოცებული) რაო?!

ლუკა. რა ვიცი, ძიენა ბრაზობს,—თქვენს შვილს აუფუერივარო...
(თედო თვალმუცაყვდილი და პირგაღებული სკოლს გაშლის
და შვილს უცქრის. ლადო და ჯდოვ ერთმანეთს გადასდებენ
და სიცილით ვეძვნიან).

ლადო. (სიცილის ცრემლს იშრინებს). საგიჟეთია?

კოტე. (მხატვრულ სკოლს დაჟინებს).

„ატიტინე აქი-ბაქია!“

მართალს, ჭკვიანურს ნურას იმღერი,

თორემ გამოხრავს შენს ჩანგს, ვით ჭია,

ჭკუის მტარვალს, ტვინ მეისტერი!“

ლადო. (მწაბრე) მოდი და ამ მხეცებში სიმართლე სთქვი!

პოლიტიკური „დურაჩაჰა“

3 მაქ. შარჟი

მოქმედება. პირველი

17 ოქტომბერი.

სცენაზე სდგას სათამაშო მაკიდა, რომლის მარცხნივ ირევა ყველა წოდების ხალხი: ბურჟუაზია, რევოლუცი, ინტელიგენცია, მუშები... აქა-იქ მოსჩანან გლეხები, სამხედრო და სასულიერო პირნიც. მაგიდის მარჯვნივ სდგას დაღვრემილი ბიუროკრატები, რომელთა შორის ტრიალებს ვიტტე.

ხალხი. (ერთსმად აღფრთოვანებით) სანამ თავისუფლებას არ მოვიგებთ, —ფეხსაც არ მოვიცვლით აქედან. ენახოთ, ვინ დარჩება დურაკად: ბიუროკრატია თუ ჩვენ?.. ჩვენ მეტნი ვართ — მეტი კოზირებიც გვეყოლება!

მუშები და რევოლ. ინტელიგ. — ამხანაგებო! თამაშობის პირობა არ დაგავიწყდეთ: დამუშუდებელი კრება, საყოველთაო ამნისტია, ბინის და პიროვნების ხელუხლებლობა... თავისუფლება: სიტყვისა, კრებისა, წერისა...

ბურჟუაზია — (მოუთმუნლად) გვახსოვს, გვახსოვს! მოგონება აღარ გვინდა! თქვენთანა ვართ, ძმებოჯან, თქვენთან! (ფარისფლურად ესჯავიან მუშებს, გლეხებს, ბუღალრებს. ინტელიგენციას) გაუმარჯოს ერთობას! (მუშა ერთმანეთს — ჩუმ-ჩუმად) როგორც იყვეს ე კონსტიტუცია კი გამოვიკრათ და მერე — ქვაც უხლით ამათ თავში!

რევოლუცი. ინტელიგ. (მუშებს და გლეხებს) თქვენ ამ გაიძვერა ბურჟუაზიას თვალი კარგად აღევნეთ: მოგების შემდეგ ბიუროკრატიას არ გაუამხანაგდეს. პორტსმუტის ქულიკ — ვიტტესაც ყური უდგეთ, ხელებში უჭკირეთ — ქალაქი არ შეაცუროს... დავიწყოთ რაღა, რაღას უყურებთ?

ხალხი — (მოუთმუნლად) დავიწყოთ, დავიწყოთ! აბა, დაემზადეთ!

ვიტტე — (მღვრიადღებდა და — ხალხს) მაშ არ იშლით? უთუოდ გინდათ დურაკებათ დარჩეთ?

ხალხი—ეგ ბოლოს გამოჩნდება, ვინც დარჩება ღურაჯათს (მოდეს) აბა, დაარიგეთ... (მოუხსდენიან სათამაშო მაგიდას, მათ შორის დაპირებულიან ვიდუ და მიუთმარცხია).

ხალხი—(ჩაისყდავს თავის ქალაქში და სისაბულოთი ერთმანეთს) ოჰო! თითქმის ყველა კოზირები—ჩვენია!

ვითბე—(მოდელშეკრული, დაეძვრება თავის ქალაქს და წაიშოვრდეს) მოიგეს რაღა, აქ რაღა ფიქრი უნდა?! ამაოა თამაშობა! (უჩვენებს თავის ქალაქს მიუთმარცხიას, რომელსაც ფრთხილად წაუყა).

ბიუროკრ. (მაინც ეცდიანთ არ იცხს (მაინც და მაინც ეს მათრახები და ტყვიები ხომ ჩვენს ხელშია? (უჩვენებს რამდენიმე ქალაქში) აი, პაგრომებიც!

ვითბე—(აბრთუო ჩემად) მერე, იმდენ კოზირებთან რას გავაწყობთ?!. დამაცადეთ და! „აჩქარებითა სოფელი არავის აუშენებია“.. ჯერ ვნახოთ, რას მოვლენ.

ხალხი—ჩვენი მისვლა... აბა ჯერ საერთო გაფიცვა მივარტყათ! ვნახოთ, რითი გასჭირან? (მიდიან „საერთო გაფიცვას“, თან გაფიცვით სულში ადგენდებიან ვიდუ და ვიდუ და მიუთმარცხია გაფიცვებიან და სასცად დაბრუნდებიან).

ვითბე—(ჩემად მიუთმარცხიას) მეტი ჩარა არ არის, ეხლავე უნდა გაუშვოთ, თორე ყველაფერს წავაგებთ!

ბიუროკრ.—(გაფიცვით შესცხა) რაო?! ხომ არ გაგიჟდი?! გინდა დავგულუპო?! გასჭერ პაგრომებით!

ტრეზოვი—მერე მათრახების და ტყვიების პარა მიდი! ხო ბლომდა გაქვს,—რაში გენანება. ციხეც მაჩანჩალად მიადევნე.. ჩქარა, რაღას უყურებ, შე ჩერჩეტო?!

ვითბე—ეიჰ! დაუშვტინე! კაი ჭკუას არ მასწავლი! ზედაც რომ ტუზრეგოლიუციას გადმოვიდნენ,—ის რილათი გავსჭრა?! არა, ისევე ცოტ-ცოტათი გაუსწორდები. ბურჟუაზიას დავაკმაყოფილებ და მერე კრამოლინიკებს დავტოვებ ღურაქებათ. (ჯიშისკენ სული მიადქვს).

ბიუროკრ.—(სულში სწვდები) რას სჩადი, რას? გადირიე?!

ვითბე (თვალს უშვრება და—ჩემად) ნუ გეშინიათ, დამშვიდდით... ნაღდს არ ვუთვლი... მხოლოდ ვექსილს ვუთვლი... მივაშავებ...

(ოფრთ სზა-ზაღლა) ხომ იცით, ბევერი გამიცურებია ნინა-
ირად... (აზიღელს ჯიზიდან 17 ლღვ. მანიღესღს და სალსს)—
თუმცა შემეღლო ღურაკებაღ დამეტოვებინეთ, მაგრამ,
აჰა, რაც გახდეს, გახდეს! თქვენი წვალეზა არ მინდა
(სალსი სისარღლის ყიჟინით გამზართმეღს და შინჯავს).

მუშები და რევოლ. ინტელ. (გაშინჯავს შიღეღ—გაღოღუღლი) ამხანა-
გებო, მოგვატყუეს! ჩვენი მონაგები სრულად არ მოგვცეს!
ამაში არც დამფუძნებული კრებაა, არც საყოველთაო ამ-
ნისტიია.

ბურჟუაზია. (არსიდან) ეჰ! ნეტაი თქვენა. „ნაჩუქარ ცხენს კბილებ-
ვინ უშინჯავს?“ ნუ ხართ ხარბები, ეგეც გეყოფათ!

მუშები და რევოლ. ინტელ. უყურეთამ იუღებს? რა ნაჩუქარი, რის
ნაჩუქარი?! ჩვენი სისხლითაა მოგებულნი!

ბურჟუაზია. (ვადღეს და შიღთღტრ. ზღაღღად თავს უღრავენ) დიდად გზადს
ლობთ, დიდად! თქვენ სიკეთეს თავის დღეში არ დაივიწყ-
ებებს ხალხი!

მუშები და რევ. ინტელ. (გაღოღუღლი) „არა მკითხე მემზბეო, მი-
ტყიზე და მიავღეო“! რას მიჰქარავ, რას მიედ-მოედები?
რა სიკეთეს.. ჩვენ მოვიგეთ და მაღლობას ვის უხდი?
მეტეი რა ღონე ჰქონდათ, რომ არ მოეცათ?!

ვიტტე. (ვზმავრად ჩავიღინღვს და—ჩიღმად შიღთღტრავღიას) რაც მიიღონ,—
ინგლისის ბანკში გადასცენ!

ბურჟუაზია. (მიღღვს და ტყღლ. ინტ.) მშვიდობით ბრძანდებოდეთ!

მუშები დი რევოლ. ინტ. ეიჰ! რა ღროს წასვლაა? კიდევ უნდა ვი-
თამაშოთ!..

ბურჟუაზია. ე ჩემი კი მოვიგე და ახლა თქვენ თქვენი იცით! (გადიან.
შიღთღტრავღია სარსარღვს).

მოქმედება მეორე

4 დეკემბერი

სცენაზე ისევ სათამაშო მაგიდა სდგას, რომლის მარცხენა მხარეს ახლა მხოლოდ მუშები და რევოლ. ინტელიგენცია-ღა ირევა. მათ შორის მარჯვნივ სდგას ბიუროკრატები, რომელთა შუა ტრიალეებენ ვიტტე და დუროვო. ამ ორ ჯგუფს შუა, უკან ხელებდაწყობილი დასეირნობენ გასივებული ბურჟუები და ბოლთასა სცემენ.

მუშები. (მუშები პეცად აღუღრნულნი) დახე, რა შტუკა გვიყვებს, როგორ მოგვატყუებს! ჯერ სულ რა მოგვეცეს და—იმაზედაც ხელი დაგვაბანის!

რევ. ინტელ. თქვენ მაგ შულღერ-ვიტტეს ჯერ კარგა არ იცნობთ! საცალა ევროპას ფულები დასდლინვა!

მუშები. ჩვენი კოზირებით ჩვენმა მტერმა ბურჟუაზიამ მოიგო და გახტა განზე! აი დედასა! (გულში სელს იტყყამენ სიმშაბით)!

რევოლ. ინტ. ნუ გეშინიათ, ვერც ეგენი ჩაიჩხრიალებენ ნაღდსა. ვიტტე მაგათაც პუპლუს დასვამს და ნაბადს გამოაცლის ქვეშიდან!

მუშები (ოყვანთან ვიდყვს) ეიპ, ჯამბაზო, დღენაკლებო გრაფო, აქ მობრძანდი!

ვიტტე. (აღუტსიანი ღიმილით მიუასლუფდეს და—თავაზიანად) რა გნებაეთ, რისთვის გასჯილხართ? დაბრძანდით, აქეთ მობრძანდით.

მუშები. აქ მელასავით კუდს ნუ იქნევ! ამ ვექსილზე გაგვისწორდი!

ვიტტე. (მსტრმის მშოშვნით) ვექსილი კი ნაღდი არ არის? საოცარია!

მუშები და რევოლ. ინტ. ისეთი სახელი გქონია, რომ შენ ვექსილს არავინ იღებს. არც პრისტავები, არც გუბერნატორები, ასე გასინჯე, არც უბრალო გარადავოები, ყველგან თავში გვახალეს! მხოლოდ პაგრომებს, ციხეებს და ტყვიებს იძლევიან შენ ვექსილში!

ვიტტე. (ცრუ გაღვიძით) რას მიბრძანებთ?! ნუ თუ? (წამლსცდეს) ეხლავ გავიგებ, ყველაფერს გამოვიკვლევ! (მიდის მიუტოვრავდასთან).

რევ. ინტ. ელოდეთ მაგის პასუხს!

მუშები. (იმედგადაწყვეტილი) არა, ისევ უნდა ვითამაშოთ! მოვევდეთ, გააწყდეთ და ნაღდი თაფისუთლები კი მოვიგოთ! დასხედით, ამხ. ნაგებო! (შემოუსდებიან სათამაშო მაგიდას).

ბურჟუაზია (ოჰან სელუდაყმდომი, მიუასლდეშიან) რას სჩადით, თქვე დურაჩებო.. გინდ. თ ეკ ვექსილიც წააგოთ?! გინდათ ღურკებად დარჩეთ?!

მუშები და რევ. ინტ. (ოჰანისა ზიზღით) იქით დაგვეკარგე, შე იუ. დავ, შენა! შენთან საერთო აღარა გვაქვს რა! (მოუთმარცხიან) თუ არ იძლევი, — მოდით გვეთამაშეთ!

ბიუროკრ. (მიუასლდეშა და თავის მთავრებით) რახან არ იცდით, რეტ. რა ღონია (დასდებიან მათ პირდაპირ, რიგდებ დაღალდი. ვიცდეს მაგივრად ასლა დურნდვთ თამაშმდს, სოლთ ვიცდვ გყრდით მიუჯდებ და სანდასან ჩასვლას ასწავლის. მურჟუაზია გ ნჭი დადებ და სიბრს უდყრის).

დურნოვო. (ჩაისდევს თავის ქ. ღალდში და — სისაბრულით მიუთმარ.) როგორც უძუმწოვარა გოქს. ისე გავატყავებ!

ბიუროკრ. (სისაბრულით სვამში ცოვავს და სელუშს მიაფარბს დაღალდბ) დამალე დამალე არ უჩვენო!

მუშები და რევ. ინტ. (ჩაისდევან თავის დაღალდში და, ბო დაინასავან ცლცა ჯღბარს — მსვრით) ე..ე). სად არის ოქტომბრის კოზიოები? (გულს იმაბრბენ) ნუ გეშინიანთ, ამიანაგებო. მოგება მაინც ჩვენია და ჩვენი! აბა ჯერ ფოსტა ტელეგრაფის ხაბასტოგვა მივიდეთ! ენახოთ, მიიღებენ თუ არა! (მიდიან).

დურნოვო. (გვალურა დიმილით, თან თავს ჩაურბავს მიუთმარ.) მივიდეთ!

მუშები და რევ. ინტ. (სისაბრულით) აჰო! მიიღო! მიიღო! აბა ახლა, საერთო გაფიცვა მივარტყათ! (მიდიან საყბით გაფიცვას).

ბიუროკრ. (ჩუმად დურნდვს) გასქერ, გასქერ ხარბაზნებით და გადადი ტყვიების და თოკების პარას! შენ რომ სულ ეგრე იღო, — ჩიენივე კოზიბრებით დავრჩებით!

დურნოვო. (ჩუმად) დამაცადეთ და! ჯერ აი შეიარაღებულ აჯანყებასაც გადმოვიდნენ — და მერე ვაჩვენებ სეირს! სულ კუდით ჭვას ვასროლინებ! ამით სულ უკანვე ვთხლიშავ თავში! (მუშებს და რევ. ინტ.) ესეც მივიღე.. მობოძანდით!

მუშები და რევ. ინტ. (იუფთო გასაბრუნო) ბიჭოს! კაი უმჯობესობა
 ეხლა შეიარაღებული აჯახება მივარტყათ! (მიდანი).

დურნოვო. (სისართლით ცოკაჟს, ჩუმად—შაერთვებ.) მეც ეს მინდოდა!
„ქუტრდს რა უნდა და—ბნელი ღამეო“. გრძელ სვირს ახლა
უკჭირეთ. (საჩრბს დუმაწვით. შიორტვარცია აღცაცემით ვსჯავ).

მუშები და ჩევ. ინტ. (სასტად ბრძანად, ბორო გონს მდგულ და წადილ-
ლილდინ) დუბასოვი ჰყოლია, დუბასოვი!

ბიუროკრ. (დერბნოვს) გადადი ახლა რენენკამფს და სკალონს, ფროლოვიც ჩანჩალათ მიადევნე. (დერბნოვ მიდის სამიწეს).

მუშები და რევ. ინტ. (თავბატდაცემულმა) მივიღეთ... (ჩუმად—ერთმან-
ნათს) ახლა კი, ჩგონი, ჩვენა ვართ დურაკებად!

ბიუროკრ. (ფრთხილმსმელნა) სთხლიშე ახლა ალიხან ავარსკი და
ბაუერი, კრილოვიც ჩანჩალად მიადევენ! (ღუბნოშ მიდის
სამიუეს)

მუშეები და რევ ინტ. (თაჭვართცემულნი, ქალაქდუმს დაჰყობან, 17 თქც-
მანიტყსც-ჟიქსილიც იაჟუ რჩიმათ და მირზიან, თან მუტაჟა-
ზიანს) ეს კი სულ შენგან მოგვიცოდა, აი! (მუშის ქცეჟით)
გეცალოე, მოვა დრო, შენ ჯავრს ამოვიყრით! (მიუტოვბ-
ცია დასწჟედუა და სიცილ-სარსართით იღუმს 17 თქც. მანიტყსც-
ჟიქსილს, ჟიმიში იღუმს და „სამი თითის კომმანდის“ უჩჟ-
ნუმს მუშუმს და მის მუღადუმს).

ბურჟუაზია. (ნიშნის მთავრით მისამართის მიმართ და რა. ინტ.) ახია. თქვენ-
ზე, ახი! დარჩით ღურაგებათ თუ არა?! „ქორო ბევრისა
მდევარო, ბევრჯერ დარჩები შიშეორო!“ (მთავრადღემა მიუ-
რთვასდის და მთავრით) აბა, გენაცვა, გვიბოძე თქვენი
„ნ.ჩუბარი“ კონსტიტუცია.

ბიუროკრ. (ყლყმადით) კონსტიტუცია --... კონსტიტუცია? ხელთ
არა გვაქვს... დავახურდავებთ და მოგართმევთ. (ჩემ-ჩი-
მად „სამი თითის ჯემინიანას“ უჩვენებს).

ბურჟუაზია—(ასეცად დარჩება და ჩომაღ, უბიძინოთს) ეს, ჩვენც ხახა
მშრალეები არ დაგვტოვონ და!

მოქმედება მესამე

(27 აპრ-ლი, 1-ლი სახელმწიფო დუმა).

სცენა წარმოადგენს თ ა ვ რ ი დ ი ს ს ა ს ა ხ ლ ე ს . შუაში სდგას სათამაშო მაგიდა, რომლის მარცხნივ სდგანან სოც.-დემ. და „ტრუდოვიკები“. ამ ორ ჯგუფშუა ტრიალებენ კადეტები.

სოც-დემ. („ცოფიდაჟან“) არა, ძმაო, ტყუილი იმედები გაქვთ! თუ არ ძალით,—მაგათგან ვერაფერს გაიტანთ.

„ტრუდ“.—(მსწრეთ) ვნახოთ! ჩვენ ის ყეყეჩები აღარა ვართ, როგორიც ვგონივართ! ჩვენიც ვისწავლეთ თამაშობა! მოვკვდებით და მიწასა და თავისუფლებას კი მოვიგებთ!

სოც-დემ. ნეტა არ იქნება! ჩვენი კოზირები, თქვენს ჭირის სანაცვლო იყვეს!

„ტრუდ“. (ესწავან) ჩვენიც — თქვენი, ძმებოჯან! მუშა და გლეხი ვის გაუყვია?

სოც დემ.—თქვენი გულისათვის მოველით აქა, თორე, ფეხს კი შე-
მოვდგამდით?. თქვენივე თვალთ უნდა გიჩვენოთ, რა
შულღერები არიან ეს ბიუროკრატები, რა ოსტატურად
აცურებენ ქალაქებს.

„ტრუდოვ.“ (მოქაბით) ნეტა არ მინდა? — გაბედონ!

სოც დემ.—თქვენ ბურჟუა-კადეტებს ერიდეთ, განზე დასხედით, თო-
რემ ქვეშიდან ნაბადს გამოგაცლიან! ჩვენ ხომ დავიწვით
ხელი 17 ოქტომბერზე!

„ტრუდ“ (ბაზლით) ვიცნობთ, ვიცნობთ! ბატონების წიწილები არ
არიან?.

კადეტები— (ჩუმად, ერთმანეთს) სოც-დემოკრატებმა ლამის გადაგვი-
რიონ „ტრუდოვიკები“. ერთი უცქირეთ, რა ჩურჩულ-კუ-
რკური გააქვთ! უნდა მოვახერხოთ რამე!-ცოტა მარცხნივ
ჩაიწიეთ... მოიტა, გადავშინჯოთ ქალაქლები. (შინჯავენ...)

მიტაშოს სურათს აცდქრდებოდა... მეტო ქამდგანდებოდა (სმა-მალს) ამიანაგებო! ძმებო! საცა თამაშობა და იწყება... შეფუციოთ ერთმანეთს, რომ სანამ ბიუროკრატის დურაქებად არ დავტოვებთ, სანამ ყველანი თავისუფლებას არ მოვიგებთ და გლეხები მიწას, მანამ ფეხს არ მოვიცლით აქედან! (ყველანი ბანს აძლევენ).

სოც-დემ.— („ფაქტო“) ეხლა ესე ბაქი-ბოქობენ, მერე კი პირველი თვითონ მოჰკურცხლავენ (შემოდის ბიუროკრატია, წინ გორემიკინი მოუძღვება).

ბიუროკრ.— (ღუჭუფაფრის) მწიღობა თქვენი! კეთილი იყოს თქვენი მობრძანება. დიდად სასიამოვნოა, რომ საუკეთესო და პატრიოსან მოთამაშებთნ გვექნება საქმე. (ჩუმად, ერთმანეთს) სულერთია მოუგებთ. რა გვენაღვლება, თავი მოუქონოთ! (დასცდებოდა ღუჭუფაფრის პიტეპიტ) აბა, დავიწყოთ... (ჩუმად-გლტყბიანს) დაეგდე, რაღა! უჩვენოთ არც ჩასვლა გაბედო, არც მიღება! (გლტყბიანი ჯანვალუხ და თვალჭაბუნა შესცდქრის მიუთმჯტაფიას, ტიგდვმა ქალაღი).

დემუტატები— (ჩაისცდვან თავის ქალაღებში და—სისატრულით ერთმანეთს) თუ არ ითაღლითეს,—ჩენია მოგება!

ბიუროკრ.— (ჩაისცდვან გლტყბიანის ქალაღში და ჩუმად ერთმანეთს). „ძირითადი კანონები“, გასუღარსტვენნი სავეტი“ და პულემიოტების“ მეტი არა გყავსრა... მაგრამ თავიანთივე „კოზირებით“ დავანარჩუნებთ! მეტადრე ტეტია—„ტრუდოვიკებს“. მაგათ ხომ სულაც არ იციან თამაშობა (გლტყბიანს) გადადი — „ძირითად კანონებს“.

დემუტ.— (ერთხმად) დაჰკა „Долой! в отставку!“ და მიდი „რეა მიისის ადრესს“!

ბიუროკრატ.— (სასცად დატჩიშ და—ჩუმად ერთმანეთს) ბიქოს! უყუტურებთ ამათა?! (გლტყბიანს) გასქერ „13 მაისის პასუხით“ და შეაცურე, ვერას გაიგებენ! (გლტყბიანი სქრის და აპიტრის შეცურქმას).

დემუტატები— (სელუნში სწვდუიან) რას სჩადი, რას?! ბზეზე კი არა ვთამაშობთ! ეხლავე შარობთ?!

ბიუროკრ. — (წაბეჭდესალად) ვინა შარობს? ვერა ხედავთ, „კოზირია“
თუ თვალები არა გაქვთ, ეგა თქვით!

დეპუტატები (მეცადნო კადრებს და მუშაჯგუფებს) კარგი, ეს ერთი
დაუთმოთ... გადაყარეთ... მეორეთ მივიდეთ; სულ ერთია,
მანც ეგენი დარჩებიან—„დურაკებათ“.. მიდით „სა-
ყოველთაო ამნისტიას“ (მიდიან).

ბიუროკრ. — (ჩუმად—გლუმბიანს) დაჰკა „გოსუდარსტვენნი
სოვეტი“ და ქალაღ ქვეშ ამოსდეთ.. ხა.—მარდაღ, შე
დამბლაღ! (გლუმბიანი ვიღჲ აპირჲს შედჲრჲმას).

დეპუტატები — (სელში სწეღმიან) მასხარად გვიგდებ, თუ რა არი?!
ყოველთვის კი არ მოგითმენთ!

ბიუროკრ. — (დაცინვით) ყურებზე ხახვი კი არ დაგვაჭრათ! გნებავთ
ითამაშეთ, გნებავთ აბრძანდით (ჩუმად—ერთმანეთს). ნეტა
არ იქნება, აეთრიონ! ამათთან ვერას გავაწყობთ!

დეპუტატები — ჰაი, თუ „შესქამს კნიაზი სამი შაურის ჭერამსა“!
გნებავთ კია, მაგრამ რომ მოვკვდეთ, ფეხსაც არ მოვიც-
ლით აქედან, სანამ „დურაკებათ“ არ დაგტოვებთ! (ერთ-
მანეთს.) — მივიდეთ „სიკვდილით დასჯით მოსპობა“ (მი-
დიან).

ბიუროკრატ. — (ჩუმად—გლუმ ვანს) დაჰკა „პალაჩ-პავლოვი“
და შეასრიალე... გასკდნენ ჭიჭინაზე! მოთმინებიდან რო
გამოვიყვანთ, მაშინაც არ აეთრევიან?! (გლუმბიანი სჭრის
და აპირჲს შედჲრჲმას).

დეპუტატები — (სცადენ სელში) სისხლი ყელში მოვიდა! (გადაფხრ-
წაჲნ „პალაჩ-პავლოვს“ შეაჭ) ამითი გაიჭრება.. „პალაჩი“
კოზირია?! (ერთმანეთს) მივიდეთ „აგრარული საკით-
თნი“! ენახოთ, ამას რილათი გასჭრიან? (მიდიან).

ბიუროკრ. — (ჩუმად—გლუმბიანს) დაჰკა სტიშინსკი და, როგორც
იყვეს, შეაცურე.. ეხლა მაინც მოახერხე, შე უბედურო
(ერთმანეთს—ჩუმად) ჩვენც რა ძოთამაშე მოვიწყვიეთ!. (გლ-
უმბიანი სჭრის და ადჲრჲს დაღაღდს).

დეპუტატები — (აწეღმიან სელში) ეიჰ! ფაფა კი არ გეგონოს?! ამის-
თანა „კოზირი“ მაგ ჩანჩალით გაიჭრება!!

ტრუდოვიკები. რახან ჟულიკობას არ იშლიან, მივიდეთ „აგრა-
რულ მოძრაობას და ჯარში მღელვარებას“
(მიდიან).

ბიუროკრ.—(ჩუმად-იბრაჰიმის) ჰყურობთ, როგორ გაისტუმრებოდა! როცა ამ ტეტია ტრუდოვიკებმაც ისწავლეს თამაშობა, ჩვენი საქმე მაშინ წავიდა! (ჩუმად-გოტფ.) გასჭერ „ბელოსტოკის პაგრომებით“ და შეასრიალე... თუ ეხლაც ვერ მოახერხე,—ვაი შენი ბრალი! (გოტფ. სჭარბის და აპირებს მცდრებას).

დეპუტატ.—(აღშფოთებული, სწედიან სიკვდილს) რას მიჰპარავ!! შენ მართლა, თავს წაგივიდა! ყოველთვის კი არ მიგიტოვებ, (მიუღრმავლად) სვინდისი არი შენში?! (იბრაჰიმის) სთხლი-შე ურუსოვი (მიდიან).

ბიუროკრ.—(ჩუმად იბრაჰიმის) არა, თუ არა უღონეთ-რა — დავიღუპები, „დურაკებთან“ დავრჩები! (ჩუმად — გოტფ.) გადადი „მთავრობის განცხადება“ (იბრაჰიმის-ჩუმადის) თუ თავიანთი განცხადება დაჰკრეს, — ქალაქი აურიოთ, თორე ტუზ რევოლუციისა ც მოადგენენ.. (გოტფ. მიდის.)

დეპუტატები — ეგრე.. ე? ეს ერთი „კოზირის“ — პულემიოტების ამარა დარჩით?! ვერც ეგ გიშველით! რევოლუციას ხომ ვერ გასჭრით? აი, თქვენ განცხადებას — ჩვენიც. (სჭარბან).

ბიუროკრატ.—(უცნაურად დასწრად) ეს ჯერი არ არის!.. რაღასაც „პლუტობდით“, მეორედ ვითამაშოთ!

დეპუტატები.—(ჯერ სასცად დაჩუმად, მერე გონს მოჰყონ) ფუ, თქვენც შეგარცხინოთ და თქვენთან მოთამაშენიც. (თითის ძნელად და მოქცევით) მოიცა, მოგასწორობთ! იმდენს მოგცხებთ, რომ ნახევარიც ვერ დაითვალთ! სულერთია, ჩვენსა არ შეგარჩენა! ერთი-ათად წაგართმევთ, სარგებელს — სარგებლით დაგათვლევინებთ!!! (მიუღრმავლად სიცილ-სატყუარად დასწრად ურჩევს).

„დ ე ზ ე რ ტ ი რ კ ა“*)

კომედია 4 მოქმ.

მოქმედების პირები პირველ მოქმედებაში.

- 1) ოთარ ლომგულაძე—ყოფ. თავადი, სამსახურს გარეშე გენერალი.
- 2) ივლიტე—ამისი მეუღლე.
- 3) შაქრო—ოფიცერი, ამათი შვილი.
- 4) ელენე—ლამაზი, კეკელის ქალი.
- 5) ოთარის დედა სალომე—70 წლისა, ქართულად ჩაცმული და თავდახურული.
- 6) პალიკო—ყოფილი თავადი, ახალგაზრდა ყმაწვილი, საზღვარგარეშ კურსდამთავრებული, აგრონომი—ოთარის ძმისწული.
- 7) თალო—ყოფილი კნენი, ახალგაზრდა ლამაზი ქალი—ივლიტეს ახლო ნათესავი. (ხმარობს ლორსეტს).
- 8) ლადო ჭიჭიკაშვილი—ახალგაზრდა ყმაწვილი კაცი, ლომგულაძეების ნაყვრის ჩამომავალი—მათ მერს გახრდილი, ვეჟილი.
- 9) პარმენ ძოწაძე—ლადოს მეგობარი, უნივერსიტეტიდან გამოგდებული პოლიტიკურ პირობაზე. მეტ სახელად „ვეჩნი სტუდენტი“.
- 10) კუხმა ნიკიტჩი გავრილოვი—45 წლის ბოხილა რუსი, ბიუროკრატი „ნაესტნიკთან“.
- 11) ივანე
- 12) მართა
- 13) სპირიდონა—ახალგაზრდა იმერელი—ლომგულაძეების ხელზე მსამსახურე.

მთლიან მოქმედება სწარმოება ტფილისში. პირველი მოქმედება ხელმწიფის რეჟისორის დროს, 1917 წ. თებერვლის მიწურულში, მეორე—მენშევიკების ხანაში, შესამე და ძეოთხე—საბჭოთა მმართველობის დროს „ნების“ ხანაში.

მოქმედება პირველი

დილის ათი საათია. ფარდა აიღება ლომგულაძეების მომცრო სასტუმროში („Малая гостинная“), რომელიც ზღაპრულად და გემოვნებით არის მორთული. კედლებზე ძველი ჩარჩოებში—მამა-პაპათა *სურათები, ზოგი ქულაჯა-ჩქრქესებით და ზოგი; მუნდირ ორდენებით. ერთ-ერთ კუთხეში—როიალი. სასტუმროს გვერდზე—ფართო დერეფანი, ტროიკული მცენარეებით მორთული. აქვე—ტელეფონი ფარდის ახდისას დერეფანში ტროიკის ივანე და მტერის საწმენდით ავეჯიულობას ასუფთავებს, თან ლილინ ბს თავისთვის; სასტუმროს ოთახში დაფაცურობს მართა (მხეტობი აგან წელში მოხრილი).

ამ სცენის მკვლელობის დროს კარებზე, რომელიც დერეფნიდან სასტუმროში გადის, ღიაა. დაჭრავე ტელეფონი, რომლის მიღს აიღებს ივანე.

*) შენაქმედებულ ტიტულა.

გამოსვლა პირველი

მართა და ივანე

მართა. (ცოლუფნის სმაჯო შვრთომა და უხმაცოდელდ ი... იპ. თვალმც გამოგდერება! ჯერაც არ დაგიწკარუნებია!

ივანე. (ღრფანში მიდის ცოლუფნის მალს აიღებს). „ხოტო ტამ, შტო ხოჩიტ? ატკუდავო?

მართა. (სასცუმბრთში,—დაცინვით). არ გაგიკივდე! ეგ რუსუო!

ივანე. (ცოლუფნთან). „ნიატუ დომა, ნიატო“. (პაუზის შემდეგ. მთუთ-მენლად) ვა... არ გეყურება..ა!! (მათას, ბრძოლივ ღრფანში გაისყდეს).

გიჟია ეს დედ-მამა ოხრის შვილი! ჩამ კიებია: „გინდა თუ არა, ემ წამში შაქრო დამიძახეო“. საიდან მოუყვანო, რომ სახლში არ გაუთენებია? (დაჰკიდებს ცოლუფნის მალს და სასცუმბრთში გადის). დასწყევლა ღმერთმა, ოა შაკლივით ეხვეიან ეს ქალები ჩვენ შაქროს! ერთავად აწკარუნებ ნ!

მართა. წმინდა წყლის ქალები იქნებიან და—იმიტომ! ჰა, მოუსვი მარდათ ფეხები და გაათავე! საცაა სტუმრებიც ფეხს იღ-გამენ!

ივანე. ძაან კი აქებენ ე ჩვენ სასიძოსა. აი, მართა!—„დიდათ წარჩინებული კაციოა“ (გულჯ სელს ისჯამს) აქნით-აქნაძდინ თურმე „მენდლებითა“ აქვ! სავსე გული!

მართა. ეგ მენდლები შენ თუ აგიბრჭყვიალებენ თვალებს, თორემ მე და დიდ ჩენიას აინუნშიაც არ მოგვდის!

ივანე. (სოლუმის გაშლით) რას ამბობ, ადამიანო,—„საჩელმწიფო კაციოა“, „ნამესნიკის პოპოჩნიკაო“,—ეხუმრობი?!

მართა. იმის პოპოჩნიკობას რას ვაქნევ, თუ კი ჩემ გაზრდილს წაიყვანს და ცხრა მთას იქით გადაჰკარგავს?! დიდი კენინის ბრძანებისა არ იყოს: „აქაური კაცი გაწადა ქვეყანაზე, რომ ვილაც გადამთიელ რუსს არ გაყევს!“

ივანე. ახლა ჩვენ კნიაზსაც უჩუროჟლე! სუ რუსებში ამოსდის სული და ქალს დაუჭერს იმათა? (მომსმის ზატის სმა).

მართა. „ჩხირი-კედელს“! ძლივს არ ეღირსა გაღვიძება! არიქა შეიტა ი ყავადანი და დადგი პლიტაზე. მგონია, სუ ამოწრა ი გულმკედარ! რამდენჯერ უნდა გადავდგა და გადმოვდგა. ტყუილათ კი არ ემღურება დიდი კენინა თავის რძალს. „ლამე დღეთ გადაუქცევიაო და დღე-ლამეთო“ (თავის ძნევით). ეხლანდელი ქალები?! (ძოძოლით).

ბამოსვლა მეორე

ლადო და ელენე.

ელენე. არა, შენ არსად წახვალ ჩვენგან. Ну, милый, дорогой!

(ჟვლუღუღი ღიმილით) Ужели Вы не цените мою жертву?

ლადო. (უკან დაიწეხს და იბრუნით) დიდი მსხვერპლია, კნიაჟნა, ვინ ამბობს. ხუმრობა ხომ არ არის: თორმეტ საათის მაგივრად ათ საათზე ადგომა, მერე—თქვენთვის, რომელიც აგრე დატვირთულია ათასნაირ საზოგადო საქმეებით: იქ — „ბალი“, აქ — „ვიზიტი“, „Файфю-оклок“, საქველმოქმედო საღამო...

ელენე. (მსვრით). უ... უხ რა ღრმა სიტყვებია. ნახევარი ვერც კი გავერე! როგო...ორ? (სიცილით) „საკ...საკ...ვილ... მოკმედო საღამო“. (ვისვასქმს).

ლადო. (იბრუნულად) აბა თქვენთვის რა საკადრისია ქართული ენა. თუმცა თქვენ უფრო ჩემობთ პატრიოტიზმს, ვიდრე მე!

ელენე. (სულზე დაჰბრავს) У.. ух, противный! დამცინე, დამცინე! (დაჯდმა და ყაფას სვამს) აბა ლადო, შენვე ხედავ, რომ მე შენთვის არ ვარგივარ ცოლად. ვინ სოციალისტი და ვინ ბალი, ვიზიტი, პარიკმახერი და მანიკიური? (გაპატიჟაღუღო ფრჩხილუბზე დაისყდავს), მიკვირს კიდევ, როგორ შეიყვარე ჩემისთანა Пустая ქალი?

ლადო. (თავს ჩალუნავს და მზაბრე) სიყვარულს რომ ჰკუთა ჰქონდეს!

ელენე. (იბრუნულად თავს უკრავს) გმადლობთ! Нельзя сказать, что Вы были очень любезны (სიცილით) ჯერ თქვენი ცოლი არა ვარ, Милостивый Государь, და მაგეებს ჩეუბნებით, რომ მოგთხოვდეთ, ხომ მცემთ კიდევცა (ჟვლუღუღი ღიმილით). А я — такая нежна. — ая, хрупка..ая!

ლადო. (უცმად წაბრს შუთხავს და ცივად). უკაცრავად, მე თქვენთან სამსლაათოდ არა მცალიან, — ბარგი უნდა გავგზავნო (წავადრეფნისკენ).

ელენე. (მულავში სწვდვამ). Не сметь! На колени! (თითს უძნავს) შენ ჩვენთან დარჩები, ისევ მეგობრები ვიქნებით... ჩვენ ყველანი ისე შეგეჩვიეთ... (დადის სცუნაზი).

ლადო. (მჭათი აბრეშვილი) როგორც ავეჯს, არა? სხვა რას მიბრძანებთ კნიაჟნა? ხომ არა გნებავთ, რომ შხითევათაც გამოგყვეთ გავრილოვის სახლში, ხა?..

ელენე. (საყვლედილით) მე არ მეგონა, ლადო თუ ეგრე ავი ხარ! (გაიფიქრება) Я не люблю, когда вы такой злой!

ლადო. (განაგრძობს აღშფოთებული) არა, კნიაჟნა, მართლაც, რომ ჩვენ შორის ღრმად არის ჩატეხილი ხიდი.

ელენე. (დაცინვით) ო...ოხ. „ვეჩნი სტუდენტის“ სიტყვები! პარმენ ძოწადის პროპაგანდა (აჯაჯბებს) „კლასობრივი ბრძოლა“... „მოქალაქ...ქეური ომი“ Надо вырезать всех дворян! მახსოვს, რეგბსაც ეუბნებოდა ჩვენ გლეხებს 1905 წელში! Недоучка, Террорист! (შეზღუდის სპირიტუალმა)

სპირიტუალმა. კნიაჟნა, პარიკმახერი გეახლათ, კაბაც ქე მეიტანეს (გადის).

ელენე. (სასატოლით შესცვმა) მოიტანეს? Наконец-то, Слава Богу! Ну, милый, дорогой, золотой, бриллиантовый, дарили аха... სანამ — „არვერდერი“... (სულით ვიღვას უგზავნის და გადის. ცოცხა სანს უკან შეზღუდის პარმენ).

პარმენ. (უაღრესად აღფრთოვანებული სულს უშვებს) სამახარობლო! სამახარობლო! სამახარობლო!

ლადო. (გაღვიძებული უკან დაიწევს) რა იყო, რა მოხდა?

პარმენ. ბიჭოს! „რა მოხდაო“, ე...ე...! მოდი აქ ჩქარა, რა ამბებია! (ვისვრთი წაჰყვას და წაიგდეს წინ) შენ აქ, კნიაჟნასთან არ შეიკობაში, მგონი, მთლად დაგავიწყდა უპირველესი მიჯნური-რევოლუცია! წამო. (შედიან ლადოს ნიწაში). (სცენა ცაბილია, მერე შეზღუდის შაქრო)

შაქრო. „Ч...чорт возьми, вот проигрался! არ მომდის მაგ ოხერ „ბაკ-კარაში“ (მეფლავს) Сказал, заплачу завтра. Проваливай!

მეფლავს. (ბრძოლიც უკან მოსდევს) Ваше сиятельство, за вами уже двадцать пять цалковых

შაქრო. (გაფრთხილებული) Что...о?! ты поговори еще у меня, (კარმინა) Морду набью!. (მეფლავს გარბნის)

ბამოსვლა მისამდე

ოთარ და შაქრო.

ოთარ. (გაბოთითა სულში, საყვოდურით) ყოჩაღ, ყოჩაღ! კაცო, ერთი ღამე მაინც აღარ უნდა გაათენო სახლში?! რა ჯანი და ღონე გიძლებს,—საოცარია!

შაქრო. (ესევეა ყელზე) Не сердись, папаша! папахен! (პაპონის ტაბ-ღუნჯატზე) На то мы и золотая молодежь, чтоб кутить!

ოთარ. „კუტიტ“ მინახავს, შვილო, ვინ ამბობს... განა მე კი არ მიქეიფენია თავის დროზე?

შაქრო. (პლუფტრად თვალს ჩაუვრავს და ლაყავა თითს გაუსვამს) о...о... еще как! ეხლაღ არაფერს აკლებ ჩუმჩუმათ... შენი სეკრეტები სულ ვიცი. (ღმინჯს შეზიადის და ღიმილით) ის ვინ დამოჩკა ცხოვრობს საპიორნი ქუჩაზე, а, позвольте спросить вас, ваше превосходительство? ნუ გეშინიან, დედას არ ვეტყვი, მხოლოდ... (პირზე სკლს მიიდვს) შენც-სუ, მეც-სუ!

ოთარ. (დაბნეულია) მე ქალებზე და არშიყობაზე კი არ გელაპარაკები. მე გეუბნები იმ შენ სკანდალებზე, რომელზედაც მთელი ქალაქი ლაპარაკობს. ი ვილა გიცემნია ამ დღეებში, რომ „პრატაკოლი“ შეუყენებიათ? ძლივს დავახე-ვინე პოლიცმეისტერსა,—„თქვენი შვილი რომ არ ყოფილიყო“...

შაქრო. (დაცნულით) თორემ რას მიზამდა! იმდენი მივსცხო თვითონ ი შენ პოლიცმეისტერსა, რომ ნახევარიც ვერ დათვალის!

ოთარ. არა, მაინც რაზე მოგიხდათ ი „სკანდალი“?

შაქრო. (პაპირბის უკიდვს) Понимаешь, ვქეიფობდით რესტორანში... ერთი ვილაღ „шпак“ паршивый... მე აქეთ ვზივარ რესტორანში, ის იქით, ვილაღ „პაპოვიჩთან“... вдруг, მესმის: „ეს ომი ურევოლუციოთ არ გათავდებოა“. მე იმ-წამს „Боже, царя храни“ დავაკვრევენ ორკესტრს. იმან ჩაიცინა და ფეხზე არ წამოდგა... სისხლი ყელში მომაწვა, წამოვხტე და (უადრესი აჭაბვით მუშვს იქნვს) бац! бац! (სიდილით) ამ შენ სოციალისტს „პენსნე“ ცალკე მიუბოდა, ქუდი — ცალკე. რაც უნდა ზარნიცინა იცინა!

თარგმანი
გეორგიშვილი

ოთარ. (ვმაცოდელი) ისიც იქ იყო? Что ты говоришь!

შაქრო. Как же! მე და ის დიდი მეგობრები ვართ. „რა ღონეგრები ხართ ქართველები,—ერთი სილით კაცს აქცევთ“...

ოთარ. რატო არ უამბე, რომ პაპა-ჩემმა ერთი ხმალის დაკვრით თავი მოაგდებინა კაცს ომში?! გაზეთებშიაც კი იყო ეს ამბავი აწერილი. წმინდა გიორგის ჯვარიც მიიღო!

შაქრო. Как-же! მაგისტანა „ისტორიას“ არ უამბობდი? მართლა, „პაპაშა“, იცო იმანაც რეები მიამბო ელენეს „ჟენიხზე“? Оказывается, у него целые латифундии! (თითების ცვა-ცუდით) Чорт возьми, вот будем кутить!

ოთარ. ახლა რა „ორდენები“ აქვს! ანდრეი პერგოლენი,—ვლადიმერ, ანნა. (გადიან)

გამოსვლა მართა.

სალომე და მართა.

სალომე. (გზაგადაკვეთა) გაგიხარია, ჩემო მართა, ლადო რომ უბრალო აზნაურიშვილი მაინც ყოფილიყო, მაგაზე კაი სასიძო ვილა გვინდოდა! ოქროს ლანგარზე დაუსვამდი ჩემს ელენეს და ისე მივართმევდი. მაგრამ აბა ეხლა რა უყო: აქლემიდან, ხომ ვირზე ვერ გადმოვსვამ ჩემს შვილის-შვილსა,—კნეიყ-ნობიდან, ხომ გლეხათ ვერ ვაქცევ?

მართა. აბა, ეგ რა ბრძანებაა, კნეინა?!

სალომე. ღვთისწყალობა გაქვს, ლადო ისეთი ჩინებული და პატიო-სანი ყმაწვილია, რომ ღმერთმა ყოველ ჩემს მოკეთეს ნუ დაუღიოს მაგისტანა სიძე და ვაჟი. სწორე გითხრა, დიდი სიკეთეც გვიყო, დააფასა ჩვენი ამაგი და ხარჯი: ეგ რომ არ ყოფილიყო, „ციხის ჯვარს“ ვილა გვაღირებდა?! ბეჩა, თითქმის ყველა მამულები მაგან არ დაგვიბრუნა პეტ-რუხას კლანჭებიდან?

მართა. (ფიქრშია) კნეინა, ამბობენ: ვინც სწავლას მიიღებს, ის გლეხი აღარ არის, აზნაური ხდება!

სალომე. (მზადყოფნა) არა, მართა, არავის დაუჯერო ევ სისულელები! სისხლი და ჯიში მაინც არ იცვლება, ისევ ისა რჩება. აი, ზენ თვითონ გასაჯე: ქათმებისათვის ხო მოგივლია და

კარგად იცი, რო „გალანცკი“ ქათამი სხვა არი, უბრალო ქათამი სხვა.

მართა. ეგ ხომ ეგრეა მარა! სად „გალანცკი“ ქათმის გაფუებული ბუმბული და სად უბრალო ქათმისა!

სალომე. ხო...ო, და გაიხარე! მაშ კაი ჯიშის ცხენი და უბრალო ჯორ-ცხენა ერთია?! ბეჩა, დიდი და პატარა, უფროს-უმცროსი რომ არ გაიჩინა ღმერთსა, ხომ მთა და ბარიც გასწორდებოდა! (ფლუფუნა).

მართა (შეკრთნა) ამ გულმკვდარისაგან ყურები მაქვს გამოქედილი!

სალომე. ჩემი არ იყვეს—ჭირივით მეჯავრება! სალაქლაქოთ არის მოგონილი!

ლადო (გამღვს) ალლო... ვინა...ა? კნეინა ივლიტე? ცოტახანს მოითმინეთ! (მატათს) მოახსენე კნეინას, ტელეფონთან სთხოვენ. (ისე თავის შინაში შვავ).

გამოსვლა მესამე

სალომე და ივლიტე.

ივლიტე. დილა-მშვიდობისა, დედა!

სალომე. კაი დილაა, თქვენ ნუ მომიკვდებით! მე როდის ავდექი, აღარც კი მახსოვს!

ივლიტე. (ფლუფუნთან) ალლო...ო (პაუზის შემდეგ) ბაბაღე, შენა .. ა? ეს არის ეხლა ავდექი, только что დავლიე ყავა...

სალომე. (პირჯვრის იჭრის) ე სადაური ქართულია, დიდება შენდა ღმერთო!

ივლიტე. (განავრბმუნს) წუხელის ბარონესა კინტენკაუზენთან ვიყავით... Все было пышно, но очень скучно! Ты представляешь, კნიაჰ Како-სთან „ბრიდჟის“ თამაშობა?.. ნერვები დამიშალა!

სალომე. ერთიც ეს იციან ეხლანდელმა ქალებმა: ნეერები, და ნეერები! რატო ჩვენ დროში კი არავისა ჰქონდა ე რალაც ჯანდაბა ნეერები?!

ივლიტე. (ფლუფუნთან) რა...ა? (ამაყუბი ღიმილით) Как-же, как-же, თითქმის გათავებულია საქმე... დღეს აფიციალნათ გაუკეთებს პრედლოჟენიას!

სალომე. (ღაცინვით) ნეტა შენ ბედნიერებას!

ივლიტე. გაგაჟებულა ჩემ ელენესთვის!

სალომე. (ღაცინვით) მამა უცხოვნება, ერთბაშად კი არ დაიწუნოს!

ივლიტე. (ჭოლუფანთან ღიმილით) მაღლობთ, მაღლობთ! ვიცი, რომ შენც და ტიტოკოსაც სულითდაგულით გაგებარდებოდით. მეორეც ესა, Это великое счастье, მარტო ჩვენთვის კი არა, მთელ საქართველოსთვის!

სალომე. (ღაცინვით) ოხო-ხო-ხო! ოქროს რქები დაგვეტაკება!

ივლიტე. (ამაყად) კამერგერ! მა...აჰ! სენატორ! ტაიხი სოვეტნიკ! ძალიან უყვარს ველიკი კნიაზს (პაუზის შემდეგ) ჩვენი სოციალისტი — молодежь, რომ წამდაუწუმ გვაყუდრის: — „ქართველი არისტოკრატია არაფერს აკეთებთ სამშობლოსათვისაო“, интересно, ეხლა რაღას იტყვიან? ~~ა~~ თუ ჩემი სასიძო похлопочет, — შეიძლება ავტონომიაც მოგვცენ! თუმცა კი რა თავში სახლელად გვინდა, არა? (იღინის) საქმე ის არის, პენსიები გაგვიდიდონ და პასობიები ხშირად

გვაძლიონ из кабинета Его величества...

სალომე. (იქით) რომ მერე წაბრძანდეთ და ბალ-ვიზიტებში და საყვარლებში ფლანგოთ! აი, ჭკუავე! ~~ა~~

ივლიტე. (ჭოლუფანთან) რა...ა? ქორწილი? Конечно, რაც შეიძლება მალე გადავიხდით... იქნება ჩვენც ყველანი პეტროგრაღში გადავსახლდეთ!..

სალომე. (იქით) სწორედ იქ არ მოგდევ! ჯანაბამდის გზა გქონდეს, საცა გნებავს მიბრძანდი, ე სხვებს კი დაგვეხსენი!

ივლიტე. (ზავლით) ხო, საშინლად მომბეზრდა ეს ჩვენი ქალაქი. Мещанский город, страшная азиатчина!

სალომე. (იქით) ვაი ქვეყნის ოხრობასა, რომ შენი წიხლსაკრავიც გახდა მამა დავითის ქალაქი. (პირჯვარს იწერს) ვენაცვალე იმის მაღლსა!

ივლიტე. რა...ა? ხო, დღეს შინაურების მეტი არავინ მეყოლება... ჩემმა სასიძომ მთხოვა „поменьше пышности-ო“, — при Дворе შავებში არიან, ვილაც герцогиня Турленльская მომკვდარა...

სალომე. თავისიანები მოიკითხოს ქა! ჩვენ ოთხ-კუთხივ ჯვარი გვეწეროს! (პირჯვარს ისასჯეს)

- ივლიტე.** მეორეც ესა: საშინელი პარაქენიება на войне..
- სალომე.** ვითომც ქართულს ლაპარაკობს! ახალციხის აკრებულს ხალიჩაა?
- ივლიტე.** (ფულაფონთან) რაა...ა?... რეგოლუტია კი არა, მეგოლუტია! არხეინად იყავი:—ჩემმა სასიძომ მითხრა: приняты все меры-ო.
- სალომე.** ამას ის თავის არჩეული რუსი, სოლომონ ბრძენი ჰგონია!
- ივლიტე.** ზო, სუ რასპუტინის მკვლელობამ კი აურიო ყველაფერი. (პაუზა) конечно, არც გოსუდარსტვენი დუმა უნდა დაეთხოვნათ... დეე, ეყბედათ, რა ენაღვლებოდათ!
- სალომე.** (იქით) დავიჯერო, შენზე მეტს იყბედებდნენ?!
- ივლიტე** (ფულაფონთან) ზო, бедная Императрица! რას არ უგონებენ იმასა და ვირუბოვისას!.. ნახვამდის... ვილაც მოდის კიბეზე და კაპოტიოთა ვარ (გადის დეჟუფანში, სადაც შესვდნა თალოს).
- თალო.** (შეზღუდის, გადაყვავა ივლიტეს და აჩქარებით) Здравствуй, душака! как я рада, как я рада შენი ელენეს გაბედნიერება!
- სალომე.** (იქით) ერთი ჭკუის კოლოფი ეს კი არ არის, აი!
- თალო.** (მსატბო სკულს დაჭკავს ივლიტეს, დეჟუფანში.) Вот счастливая!—გაგრილოვის სიდედრი გახდი!—ხუმრობაა теща тайного советника, камергра! Он так близок ко Двору!
- სალომე.** (იქით) „ტუტუტუ, ტუტუტუ, ბარბარო გვერდზე ბაგა ჩაყარეო“!
- ივლიტე** (ბრტავ სკულს გულზე დაიწყობს, თვალს გადალულავს და ნე-ცარებით) ეხლა კი შემიძლიან სპაკოინათ მოვკვდე!
- თალო.** Напротив! ეხლა გაქვს დრო იქეიფო პეტროგრაღში, დვარე-ცებში.. тебя и Елену, наверное, представят Государыне! ნეტაი შენა! არ დამივიწყო, თორე მოგკლავ!
- სალომე.** (ბლივს წამოდეგნა, ჯთხს დაუზინდნა) ე..ეხ. გავეცალო, თორე მე ამ ყბედობას ველარ გაუძლებ.
- თალო.** (მივარდნა სალომეს, მსატბო და სკულზე ჰტონის) ბაბო, მომი-ლოცავს ელენეს გაბედნიერება
- სალომე.** (პირს იქით წაიღვს) გაბედნიერება, მე შენ გითხრა! მე რას მილოცავ? ვინც გაარიგა, (სკულს უშვრს ივლიტესაჟენ) იმას მიულოცე!

- თალო.** (გათღეწილი თრთავ სკლუბს მირს დაუშვებს) Вот тебе ~~надежда!~~ ^{надежда!}
- სალომე.** (აჯაგრებს) ვოტ ტეზე ნა...ა...ა! აბა კიდეც მაგ რუსულ-პრუსულებმა შეგძენათ ყველაფერი ეხლანდელ ქალებსა!
- თალო.** ბაბო, მაგისტანა ჟენიხი!
- სალომე.** (სკლუბს გააფაცანებს და დავინჯით) *ოხო-ხო-ხო!* ჯერ ცისქვე-შეთს არ დაბადებულა!
- ივლიტე.** (დიდათ ნაჭყანი) მაშ არა და თქვენ გახრეკილ თავად აზნა-ურობის ტოლი იქნება!
- სალომე.** გახრეკილია თუ რაცა, ჩევი მიწა-წყლის კაცი მინც იქნე-ბოდა, ჩემ ენას მაინც გავაგებინებდი. ან ავს ვეტყოდი, ან კარგსა... აბა ეხლა რა ვუყო, საიდოანაც სად გადმო-ხვეწილ უცხო ტომის ადამიანს რა შევასმინო?
- ივლიტე.** (მოუთმუნლად) საოცარია, ღმერთმანი! თქვენ ხომ არ ირ-თავთ, ელენემ არ უნდა შეირთოს?
- სალომე.** ელენე ბავშვია,— „ქვეგრს რასაც ჩასძახებ, იმას ამოგდა-ხებსო“... მაგრამ აბა რა უნდა გილაპარაკო: „კედელზე ცერცვის შეყრა“ გაგონილა? (გადის, თალო და ივლიტე იცინიან).

მოკმელება მემკვსო

ივლიტე და თალო.

- თალო.** (სიცილით) Она — социалистка, клянусь тебе, природная со-циалистка, вроде Палико! არც ჩინები მოსდის თვალში, არც ორდენები!
- ივლიტე.** სოციალისტკა კი არა, — *выжившая из ума старуха!*
- თალო.** შენ ეს მითხარ: ლადომ როგორღა მიიღო ეგ ამბავი? Он ведь так страшно влюблен в Елену?!
- ივლიტე.** (დიდათ ნაჭყანი, დავინჯით) ი...იპ კაია შენმა მზემ! მეც საშინელი ვლიუბლიონი ვარ ველიკი კნიაზში, მაშ შემირთავს! შენვან არ მიკვირს! შენ როგორღა იმეორებ მაგ სისულელებსა?! ელენე დროს ატარებდა მხოლოდ... Она его дурачила... მეორე პალიკო სად მომიხველი (აჯაგრებს) „ქართულ გაზეთებში სწერსო“ (ჟღერის ზიზღითა და დავინჯით). ქართულ გაზეთებში პოეტები და ლაქიები კი არა სწერენ! *подумаешь, — Толстой!*

თაღო. Конечно, глупости! ლადო — ძალიან „Комиль-фи“, თვის სუფთად აცვა, на нем всегда чистая сорочка, სრულებითაც არ ეტყობა, რომ გლეხის შვილია და თქვენი ნაყმევის ჩამომავალი, მაგრამ какая-же он партия Елене! (ზაბღით) Фидон!

ივლიტე. შენ ეგა თქვი! „Из хама пана не будет никогда“-ო, რაც უნდა დიდი სწავლაც მიიღოს..

თაღო. საყვარლად კიდევ გამეგება, в любовники его еще можно взять, но кбра...ათ? (ზაბღით) Фидон! что-за мезальянс!.

ივლიტე. ჩლონდ კი ჩქარა დაიწეროს ჯვარი გავრილოვზე და მერე თუ გინდა საყვარლად წაიყვანოს და თუ გინდა მამულე-ბის უპრავლიაიუშჩათ—რა მენაღვლება, ჩემი ელენე კი გაერთოს! (გადიან ვისვისით) ✓

გამოსვლა მუშვიდ

პარმენ და ლადო (გამოდიან ლადოს წინიდან).

ლადო. ეგ ძან ამბავია, თუ გამართლდა...

პარმენ. ამ დილით მოელოდნენ ცეკვაში პასუხს... როგორც გითხარ, დეპეშა ვერ გაარჩიეს. (გულში სელს ჩაიბრყვამს) ო... ოხ! ოლონდ კი გამართლდეს და!

ლადო. უპირველეს ყოვლისა, ამხანაგები უნდა გამოვაშვებინოთ ციხიდან... (უბის ჯიბიდან ამოიღებს საფულეს, იჭიდან — ნიკოლოზის ათ თუმანს და ჩაიჭიდებს პარმენს) აი, ეს გადაეცი პატრონებისათვის... გუშინ ერთი საქმე მოვიგე სასამართლოში.

პარმენ. (გამბარბოვებს და ჯიბეში ჩაიღებს) შენ სტატია დავგიშვადე, სტატია! ცეცხლით საესე სტატია ამ მომენტისათვის. (სიცილით). ო... ოხ, როგორ აპილბილდნენ ჩვენებური მამალი შოვინისტები! ძან კი გაამართახე გუშინ (ლადო ვაყთფილა იღიბებს) Чорт возьми, ვინ დაიჯერებს, რომ ამისთანა აპპარტამენტში და ამისთანა ბრწყინვალე საზოგადოებაში მაგისთანა ამაფეთქებელი სტატიები იწერება! (მსარბე სელს დაჭრავს), მეორე ლასალი ხარ (იბრძნით აათვალიერებს), თავით-ფეხამდინაც გაწეკილი!

ლალო. მაშ შენსავეთ გაქონილი ვიარო? (საყლოში სულს-საყლოს)
ე რა არი? ვერ გაარეცხინებ მაინც? სანიტარულ კომი-
სიაში რომ ვერო, ოქმს შეგიყენებდი (იღინიან).

პარმენ. ნამდვილი პროლეტარი აბა მე ვარ: ჩემი საკუთრება ზედ
მაცვია. ქუთრი რომ შევიდეს ჩემს სახლში, გერაფერს გა-
იტანს. (იღინიან. შიმდის პალიკო).

გამოსვლა მერვე

იგინივე და პალიკო.

პალიკო. (საჩქაროთ სულს ათმეფს ობიექს და პალცო-ქედს ჰვიდებს)
გამარჯობა, გამარჯობა! შესანიშნავი ამბებია, შესანიშნა-
ვი! (აღუფრული დარბის)

პარმენ }
და } (მიგატყვნიან და თან ეტომანეთს გადისადავენ) რა, რა, აბა ჩქარა!
ლალო. }

პალიკო. (განბე დადგმა, თითს აიშვრტს და აღუბთოვანებით) Карфаген
разрушен! რევოლუცია დაწყებული!

პარმენ }
და } (სისაბოლისგან შესცვნიან) მაშ ნამდვილია! ვინ გითხრა?
ლალო. }

პალიკო. მთელი ქალაქი ლაპარაკობს. ამ დილას მოსვლიათ პარ-
ტიებს ცნობა. მთავრობა მალავს, მაგრამ ვერ მივარ-
თვით ბადრიჯანი! დღესვე მანიფესტაციები უნდა მო-
ვაწყეთ! (ლადოს).

ბიძაჩემი შინ არის? ერთი თუ არ მოველაპარაკე!.. არა,
რა დროს უმოყვრდება ი ვილაც ოხერ ბიუროკრატს!
(გადაფრთხვს) Тыфу, феодалы проклятые! лакеи рус-
ской бюрократии!

პარმენ. (სადილით) შენ რაღა წრეს ეკუთვნი?

პალიკო. (დიდა ნაჭყინი) მერე რა გნებავს მაგით ბრძანო? რაკი, ჩემ-
და საუბედუროდ, თავადათ დავიბადე, ამიტომ შენზე
ნაკლები რევოლუციონერი ვარ? (გულში სულს აბრყამს)
Могу Вас заверить, რომ მე უფრო მარცხნივ ვიხრები,
ვიდრე თქვენ!

პარმენ }
და } (სიცილით) ბიკოს?!!
ლადო }

პალიკო. რას იცინით?

(რას დაინახავს, რომ პარმენი და ლადო იცინიან, ხელს გაიძნევს)
ე... ეხ, დამეკარგეთ! (ლადოს) მართლა, წავიკითხე შენი
გუშინდელი სტატია; თუმცა ნაციონალურ საკითხში არ
გეთანხმები, მაგრამ (აღფრთხიანებული) მშვენიერებაა!!

ლადო. (მორცხვად თავს დასხრის) კაცო, რად იცი ეგ გადამლაშება?

პალიკო. Какой გადამლაშება! შესანიშნავი სტატიაა! მაგისტანა ჯერ
არა დაწერილა რა! Это — целое откровение! (ლადო და
პარმენი იცინიან).

ლადო. (ვალთას დასწევს) კნიაზ პალიკო, რელსებიდან ნუ გადმოხვალ!

პალიკო. (გაფთრებული) რამდენჯერ უნდა გთხოვო, კნიაზს ნუ მე-
ძახი! Что за дурацкое сословное подразделение? მეც
ისეთივე კნიაზი ვარ, როგორც შენ, პავლე, პეტრე, ან-
დრეუხაძე...

პარმენ. (დაცინვით) ტა-ტა-ტა-ტა. ცოტა პარაოზს გამოუჩენლე, კნია-
ზო, ეგ ლიბერალური ნაკმაში თქვენს ქათმებს დაუყარე!

პალიკო. (გაფთრებული) აბა შენ რა უნდა გელაპარაკო.. ცარიელი
ნადეჟდა ხარ! (იქით) Озлобленный хам! (გადის სასცუმ-
ბოში).

პარმენ. (დაცინვით თავს გააძვრებს) აი, კნიაზი, რომელიც ეთამაშე-
ბა რევოლუციას, როგორც ბავშვი ცეცხლს! Салон-
ный революционер!

ლ ა დ ო. არა, რათა, გულწრფელი ბიკია. ძალიანაც შეგელის თა-
ვის პარტიას... მაინც ლომგულაძეები სხვა თავადებს არა
პგებან..

პარმენ. (დაცინვით) რაკი სწავლა-განათლება მოგცეს, რაკი ნასუფ-
რ-ლი გადმოგიყარეს? ის კი დაგავიწყდა, როგორ ატყა-
ვებდნენ ეგ ფეოდალები შენს მამა-პაპათ, გლეხკაცობას?
შენ, როგორც გატყობ, კლასობრივი ბრძოლის გრძნობა
სრულებით დაგჩლუნგებია ამათ წრეში!

ლ ა დ ო. მე დღესვე აქედან გადავდივარ (უბიდან პატარა მაჩათს
ამოიღებს და აბლუვს) აი, ჩემი ახალი მისამართი...

პარმენ. (შეშლს გაშლის) აი, ყოჩაღ! Давно бы-так! თუ არა... და რა...
სა გაგდა: პირდაპირ მრცხვენოდა აქ შემოსვლა. (ამ დროს
შინგნითა დათავადიდან მდისმის დათარის ყვარელი: „არქის ატა-
სერენ“?! შეძლე პალეოს სმა: „ამა თუ გატასერენ, დღესე გა-
იგნით“!)

პარმენ. (სიცილით) ოხო, პალიკო აღარ ხუმრობს! მშვიდობით... გა-
ვიგებ ნამდვილ ამბავს და შეგატყობინებ...

ლ ა დ თ . არა, გავგზავნი ჩემ ბარგს და მე თვითონ შემოვივლი
რედაქციაში... ნახევარ საათს უკან იქ ვიქნები. (სვლს ატ-
თმუვს, პარმენა გადის, ლადო შედის თავის დათარში).

ბამოსვლა მეცხრე

ოთარ და პალიკო.

ო თ ა რ . მოხდება და კარგადაც მოხვდებათ! რაც 1905 წელში
წაიღეთ, იმასაც ეხლა იგემებთ! ორი როტა სალდათი გე-
ყოფათ!

პალიკო. (ვმაცდოფილვით) სალდათებიც ჩვენსკენ არიან, ნუ სწუხართ
ბიძა ჩემო. Так распропагандированы, что мое почтение!

ო თ ა რ . (ღვრთვამ, აფთ-იფთ მიდევადვს) ეს ლაწირაკი ერთ ხიფათს
შემამთხვევს! მამაჩემი ნუ წამიწყდება, ჩემი ძმისწული
რომ არ იყვე, ოცდაოთხ საათში გაგათოკინებდი!

პალიკო. (დაცინვით) Я не сомневаюсь, ბიძა ჩემო, რომ ჩინ-ორდე-
ნებისათვის...

ო თ ა რ . (ფუხს დაუფყაჟუნვს და გააწყყდინვს) რას მიჰქარავ, რას
მიედ-მოედები! Я присягал моему ласулдару, იცი თუ
არა?!

პალიკო. მერე სამშობლო კი არაფრად მიგაჩნიათ, ბიძა ჩემო? ჩვენი
ტურთა საქართველო?

ო თ ა რ . (დაიდრიაჟმა და იფთ) ო.. ოხ! ძალა წაიღეს თავიანთ
სამშობლო-საქართველოთი! სწორედ სამშობლო-საქარ-
თველოსთვის უნდა ვეფეროთ რუსებსა, თორემ თათრე-
ბის შემოსევა დაგავიწყდა? მეფე—ერეკლეს დრო აღარ
გახსოვს?!

პალიკო. მე თათრები ათასწილად მირჩენიან რუსებს! მაგრამ დაგავარებულ ქართველს...

ოთარ. (სიფყვას ჩამოაბრუნებს) გირჩენიან ე გადაგვარებულ-ქართველს დაუგდო ყური, ქჟუა დაუჯერო, თუ გინდა, რომ ბოლოს არ ინანო! შენ რუსებს ნუ ეხუმრები, შენ ჯერ რუსის ზაკონებს არ იცნობ!

პალიკო. (განჭოცადვით და ამაყად) Не застрашаете, дялюшка! რუსების დღეები დათვლილია! ისე მიბერტყეს გერმანელებმა, რომ... მალე მოსკოვის გუბერნიის მეტი აღარა შერჩებათ რა!

ოთარ. (გაადთრებული ფეხს დაუცყაბუნებს) ეს ლალატია! ეს დასათმობი აღარ არის! გადი, გადი, დაიქარგე აქედან! Мальчишка! Дурак!

პალიკო. მე კე გავალ, ბიძა ჩემო, მაგრამ წასვლის დროს ერთხელ კიდევ გირჩევთ, ნუ დაღუპავთ ელენეს, ნუ აძლევთ იმ ვილაქ ოხერ ბიუროკრატს! ნეტა გვარიშვილობა მაინც ჰქონდეს. — ვილაქ გამდიდრებული სალდაფონ-კარიერისტი!

ოთარ. (დევნავთ) შენი ტოლი იქნება, აი! შენა გაქვს „ანდრეი პერვოზვანი“, თუ იმას?!

პალიკო. რა თავში სახლელად მინდა! კიდევ რომ მქონდეს, მოვიქნევ და შორს გადავისვრი!

ოთარ. (ჯერ კარგახანს გადევნო და უყურებს) უყურებთ ამასა (პაუზას შეძევ) თუ შენ სახარობელაში არ გაპყო თავი, მაშ ეს უღვაში ძაღლისა იყვეს! მაშინ ველარც პაპა-ჩემი გიშეგლის!

პალიკო. (ამაყად) Я не нуждаюсь в вашей протекции! ყველა პატროსანმა კაცმა რუსეთში სახარობელაზე გაათავა სიცოცხლე! მეც იმათთან ვიყო. Честь и слава мне (აღმართავანით) Я всегда высоко носил знамя революционера! (ბრძოლულ ღიმილით თავს უკრავს და გადის დერეფანში). Отар-бег проклятый (გარბნის).

ოთარ. (მისამახს) Дуррак!!! двойной дур-ррак! (შემოდის იჯლიც).

გამოსვლა მათი

ივლიტე და ოთარე.

- ივლიტე.** წაბრძანდა ეგ სოციალისტ-ანარხისტი? Его опасно принимать, знаешь?..
- ოთარე.** მე არა მცემდნენ პატრისა, — ნახავდა ეგ თავის სეირსა!.. (ათვალიერებს ცოლს) ეს ძაან კაბაა. პატარძალი შენა ხარ, თუ შენი ქალი?
- ივლიტე.** (ვმაცდელიუბის დიმილით) მოგწონს? კაი ფასიც უნდა დაუთვალო პარტნიხას ელენეს და ჩემს კაბაში... მართლა, რა ჰქენ, იშოვე ფულები?
- ოთარე.** ამ დილას ჩამომიტანა პეტრუზამ; ციხის ჯვარი დაფუგირავე შეიდას თუმაში... მეორედ ჩავევარი მაგ წურბელას ხელში!
- ივლიტე.** (უდაბნულად) Ничего, იმისთანა სიძეს ვშოულობთ ეხლა, რომ... (ივანეს შერბოქვს ბეირფასი თაიგული)
- ივლიტე და ოთარე.** { შენიხისაგან? (სუნაჟენ ყვავილუბს).
- თალო.** (ბრძოლიც უკან მოჰყვება ივანეს) დიახ; და ზაპისკაც გამოუგზავნია ელენესათვის: „მეც ეხლავე მანდ ვიქნებიო“...
- ივლიტე.** (დაფაცურდება) აბა, ივანე, მზად იყავით შენ და სპირდონა... შენ ქვევით დაღებები შევიცრად; სპირდონა — აქ, პალტოს ჩამოართმევს.
- ივანე.** (უკმაცდელიუბე) ყველაფერში ბედი აქვს ი ჰადი ხრიკია იმერელს, — პალტოს ჩამოართმევაში ცოტა საჩუქარს კი არ მიიღებს! (ყვლანი იცინიან).
- თალო.** დღეს ჩვენი ივანე — очень ком-иль-фи!..
- ივანე.** რაღა დროს ჩემი კომფოებია, შე გასახარებელო, ცალი ფეხი სამარეში მიდგას. (ყვლანი იცინიან და მსახრჭ სელს დაჰვრავენ).
- ივლიტე.** ივანე, ჩემო ივანე! ეს ყვავილები ზალაში გაიტანე, იქ შივილებთ სასიძოს. (ივანე გადის თაიგულით).

ბამოსვლა მათერთმეტე

ივლიტე, თალო, შაქრო, ოთარ, შემდეგ ელენეც.

თალო. Господа, შაქროსაც ერთი მდიდარი რუსის ქალი უნდა შევერ-
თოთ. საშინელი უსპეხი აქვს ლუკოვიცინის ქალთან (სეზ-
რონით თითის ოქნეს) Ты смотри у меня, шельма!

შაქრო. (თავმდმწონედ უღვავებს ივრესს) არა ღმერთმანი, არც კი მომ-
წონს, მა ტანტ! вот рожа!

თალო. როჟა! და ახლა რა მდიდარია! რა ფაბრიკები აქვს იმის მა-
მას! — первые московские богачи! ცოლის სიყვარული ვის
გაუგონია? На то есть любовницы, а цоლი — для средств,
представительства...

შაქრო. მართალია, მაგრამ ფულის გულისათვის ვიღაც კუპჩიხა ავი-
კვიატო?! მე, კნიაზ ლომგულაძემ, ვიღაც ლუკოვიცინა შე-
ვიროთო?! (მიზღოთ) ჭიდონ! ნუ გავიწყდებათ, მა ტანტ, რომ
ჩვენ გერბში ორი ლომი და ორი მათრახია!

ივლიტე. რა უყოთ, გენაცვალე: ჯვარს დაიწერ და и — она делает-
ся благородной!

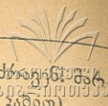
თალო. (ოთარს, ბრძოლიც გაჭოთს ვითსულმანს ხაჯარბულში). ახალი რა
სწერია, ოთარ? Опять отступили? (მართლა, господа, все
упорно говорят, რომ რუსეთში კიდევ დაწყებულია რევო-
ლუცია! (საიდუმლო ვალთი) დვარეცში რაღაც ამბავი
მოსვლიათ. მხოლოდ მალავენო... (ქაქაღვით) უ... უხ!
ისე მეშინიან, რომ!

ივლიტე. ნეტა ერთი ჩქარა გადავიხადოთ ელენეს ქორწილი და მე-
რე თუ გინდა რევოლუცია მოხდეს, თუ გინდა მევოლუცია!

ოთარ. (უხმაცოდილად) ნეტა რამ გაგასულელათ!.. პალიკოს ყბედო-
ბას უგდებთ ყურსა?! რუსეთი ისე დამცირდა, რომ მაგის-
თანა მალჩიშკებს ველარ მოერიოს?!

შაქრო. (მეშვით) ვაჩვენებ მე მაგათ რევოლუციას! რაც 1905 წელ-
ში წაიღეს, ეხლაც იმას მიირთმევენ!

თალო. არა, господа, вы напрасно еგრე ამბობთ! Говорят, ეხლა
კი ნასტოიაში რევოლუცია იქნებაო, (სასტყარს; ვითილვით)
ნეტა წინდაწინ მაინც ვიცოდე, საიდან ჩამოივლის ე რე-
ვოლუცია, რომ დროზე დავიმალო! შაქრო, შენს კაზარმა-
ში დამმალე. Ты у нас такой храбрый!

შაქრო. Не беспокойтесь, ма тант! კრინტსაც ვერ დასძინებო! (შემაჯობა)
 ტო კაზახები ეყოფათ! (შემაჯობა ვაშლით).

შაქრო. (თითქმის ფეხებით) Страшно шикарно, чорт возьми!

თალო. (თვალზე ლტოლვით) შარმან, შარმან! როგორ ეტყობა, რომ
 ფან-ის¹⁾ შეკერილი კაბაა! Сколько изящества, шика,
 шарма!

ოთარ. (კვადელი ღიმილით) მშვენიერება!

ივლიტე. (აღფრთხილი) დახატული ხარ, გენაცვალოს მამაშა! (თვალზე
 გადელუჯს და ნუცარებით) Камергер...ша! Ея высокопре-
 восходительство мадам Гаври...и...лова!

ელენე. (სიბუღით ფეხზე) За красу я получила первый приз!

Все мужчины исполняют мой каприз!

Эта маленькая ручка...

Так изящна и мила!..

ყველანი. (ცაზის კრით) „браво! браво!“

ივლიტე. ერთი „ტანგო და ფოქტსროტიც“ ითამაშეთ შენ და შა-
 ქრომა, გენაცვალოთ მამაშა! თალო, დაჯექ, დაუკარ.

თალო. (რა გაათავებს დაჯრას, წამოდგება და ელენეს) Воображаю, რა
 უსუბები გეცნება პეტროგრადში! (სუბტილურად ჩქვავს). Шель-
 ма-девица!

შაქრო. (ელენეს) საშინლად გაცხარ ლულუსა.

ელენე. (სიბუღით) ლულუ ვილა არის?

შაქრო. ერთი ჩემი ნაცნობი შანსონეტკაა...

ელენე. (დაცინვით) спасиби за комплимент!

მართა. (შემაჯობა) მოვიდა, მოვიდა!

ივლიტე. (ბრძოლივთ ყვლაზე მაცად ღელავს) ელენე, შენ ზალაში შედი,
 იქ დახვდი. (ელენე გადის). ოთარ, შაქრო, ჩადით პადიეზ-
 დში და იქ მიეგებეთ (შაქრო და ოთარ გადიან).

თალო. (თითქმის აღფრთხილი) ნუ ღელავ, ივლიტე, ნუ ღელავ! ბანტი
 გაისწორე!

ივლიტე. პუდრი მოიწმინდე წამწამებიდან, ზაჩესკა გაისწორე (სპირ-
 დონს) სპირდონ, შემოვიდეს თუ არა მდებლად თავი დაუ-
 კარ... (თალოს) Во дворце так принято...

¹⁾ „Фани“—მაშინდელი გამომგონილი მკერავი ქალი.

გავრილოვი. (ღრუიდანა, თათრს) Ничего особенного, князь, уверяю Вас! маленький бунт, который будет подавлен на днях-же, как в 1905 году.

თალო. (ივლიცეს) ხო გითხარ, რალაც მომბდარა! (შეზღიან გავრილოვა, თათრ და შადრთ).

ივლიტე. (მთიწქით) Добро пожаловать!

გავრილოვი. (ნამალაქეა დიმილით, ევლიტე რადეც დატეო და ფიქრო აჭყ-სენს) А... а, княгиня! (თალოს) И Вы здесь, княгинюшка! (თათრეს სელაქ ჯონას, ესენი პო თაგჱ).

თალო. (მხიარული დიმილით) Вы прямо цветете, Кузьма Никитич! (თითეს ექნეს და ეშვანტრად) „ლამურ, ლამურ“, всему виною ты!

გავრილოვი. Что-ж, княгиня, „Любви все возрасты покорны, ея порывы благотворны!“

ევლიტე. Как остроумно, какая прелесть!

გავრილოვი. А где-же наша пташечка?

ივლიტე. (დამილით) Она с нетерпением ждет Вас в зале.

თათრ. (ეჩენეს სერათეს) Это мой дед, Ваше Высокопревосходительство, награжден покойным ласундарем Николаем 1, — царство ему небесное! (ევლიტე პატჱარტს იჭრეს) за Крымскую кампанию Георгием 1 степени и золотым оружием, а вот мой отец — получил Анну и Владимира на шее, а это дядя... Августейший дед ныне благополучно Царствующего монарха пожаловал ему...

გავრილოვი. Читал, читал в летописях...

ივლიტე. (ეკანდინ კალთას დასწეს თათრს და პასჩერტულეს) ჩემი პრედკებიც უჩენე, ჩემი პრედკებიც!

გავრილოვი. Да все Ломгуладзевы, к чести их сказать, служили Русскому престолу верой и правдой! (ეჩენეს მთისმის „მასკლიოვა“ სიმღერა „Вы жертвою пали в борьбе рковой“ და ლოზუნგები: „გაუმარჯოს დამფუძნებელ კრებას“, „საყოველთაო ოთხფორმიან არჩენებს“, „ძირს სისხლიანი ნიკოლოზი! ძირს თვითმპყრობელობა. გაუმარჯოს დემოკრატიულ რესპუბლიკას, „ძმობა, ერთობა, თავისუფლებას“.

ყველანი. (მისცვიფრებთან ფანჯრებთან) ე რა ამბავია?! რევოლუცია!
 ბუნტები დაიწყო! რამდენი ხალხია! ужас! ужас (წითელი
 მაიტრალეში ფანჯრიდანაც ჩანს, ისმის ყვირილი).

გაგრილოვი. И здес началось! узнали!.. (უღონოდ დაშვება სავარბულში)
 სპირდონა. დედა, დედა, დედა! რა ბუნტია! (გარშის ძეჩაში).

სალომე }
 და } მეორედ მოსვლა, გენაცვალეთ!! (მუხლზე იშენ)
 მართა }

პალიკო. (შეშინების სისატრულით) Отречемся от старого мира (ძეც
 ისვრის ქვით) Ура...а! Мтавроბადზე скончался!

თალო. ლადო სად არის, ლადო? ის გვიშველის!

ფ ა რ დ ა.

მოქმედება ნეოკა.

მომქმედნი პირნი მეორე მოქმედებისა: იმ პირთ გარდა, რომელნიც პირველში არიან,—მეორეში გამოდიან შემდეგნიც:

გალაქტიონ პაჭიტაძე—27 წლისა, ლადო ჭიჭიკაშვილის მდივანი.

კოწია—გალაქტიონის მეგობარი.

პეტრუხივანიჩხუბაროვი, 60 წლ., სომეხი მდიდარი ვაჭარი, იმ სახლის პატრონი, რომელშიაც ღომგულაძეები ცხოვრობენ.

მასწავლებელი ქალი

გიგო—მუშა

თავშენგეგული ინტელიგენტი

ხამხედრო პირი

მენშევიკური ბობოლა მოხელენი (პორტფელებით)

უცხოელნი: ინგლისელები

ფრანგები

იტალიელები

მთხოვნელები ლადოსთან.
რომელნიც დადიან ლადოსთან საქმეზე

ყველანი თავისებურ ტანისამოსში.

მეორე მოქმედება სწარმოებს სამი წლის შემდეგ 1921 წ. დასაწყისში. ფარდა იხდება ღომგულაძიანთ იმავე პატარა სასტუმროში, რომელსაც ამ ხნის განმავლობაში არაერთი ცვლილება არ დასტყობია, გარდა იმისა, რომ კედლებიდან „წარჩინებული“ მამა-პაპათა სურათები ჩამოუღიათ. საღამოს 5—6 საათია, სასტუმრო და დერეფანი უხვად არის გაჩაღებული ელექტრონით. ფარდის ახდის დროს სასტუმროში შეკრებილა ღომგულაძეების ოჯახი. სცენის სიღრმეში, აგუზგუზებულ ბუხართან, სხედან: ერთ მხარეს საღომე (კუჭტაზე „პასიანსს“ შლის) მეორე მხარეს—ოთარი, რომელსაც მუდმირი ჩოხაზე შეუცვლია; ოთარი კითხულობს მაშინდელ დროის (ნაციონალისტურ) გაზეთ „Трудовой“. ავანსცენაზე სდგას მაგიდა, საწერ ნივთებით მოწყობილი. მის გარშემო სხედან: ივლიტე, თალო, ელენე მათ წინ, ავანსცენაზე, დადის პალიკო და წიგნით ხელში ქართულ ენას ასწავლის ყოფილ კნენებს.

როცა ქუჩიდან ავტომობილი სდრიალი მოესმება,—ლადოს კაბინეტიდან ფიცხლავ გამოვარდება ხოლმე მისი მდივანი გალაქტიონ პაჭიტაძე—ტიპიური „ხამი“. ეს ვაჭბატონი რამდენათაც ამაყი და მიუკარგებელია უბრალო მთხოვნელთათვის, იმდენად ოთხად მოკაკუღი და თაფლიანია ბობოლა მოხელეებთან და უცხოელებთან.

ბამოსვლა პირველი.

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

პალიკო. აბა დასწერეთ: ბაყაყი წყალში ყიყინებს...

ოთარ. (კეთხუნი ზის და გაჭოთ „ვარჯიას“ ჯათხელთმს) საწყალი აბალონოვი! ისიც დაუხვრეტიათ ბოლშევიკებს? ღმერთმა აცხონოს, მუკდენის ბოძოლაში მიიღო გიორგი მეორე სტეპენი. რა...ო? კადეტ კუპლეტოვიც?.. ახია მაგათზე! სუ მაგათ აშალეს ეს ამბავი, სუ მაგათ მოახდინეს ე რევოლუცია...

პალიკო. გაიმეორეთ!

თალო
ივლიტე
ელენე } ბაყაყი წყალში ყიყინებს.

პალიკო. ხო..ო, ეგრე. ბაყაყი და არა ბაკაკი, როგორც თქვენ ამ ბობდით აქამდინ. ახლა დასწერეთ პოლი—იატაკი,—სპიჩკა—წუმწუმა.

თალო. (ივლიტეს) გესმის? სპიჩკა თურმე წუმწუმა ყოფილა. Вот купечез! (ივლიტე ჩუმჩუმად)

ივლიტე. ნეტა საიდან სჩხრეკავენ ამ სიტყვებს? წადი და ისწავლე ქართული ენა!

სალომე. ე...ეხ, „ნუ დაჰკარგავ ძველსა გზასა, ნურცა ძველსა მეგობარსო“! დაგჭირდათ თუ არა ისევ საქართველო? ე ბუნტები რო არ მომხდარიყო, განა ესენი ქართულ წიგნ-გაზეთებში—კი ჩაიხედავდნენ?

პალიკო. ვაშა, ბაბო, ვაშა! აი, ნამდვილი ქართველი მანდილოსანი. Последняя из магиканш!

თალო. არა, ღმერთმანი, მე ყოველთვის დიდი პატრიოტკა ვიყავი!

ოთარ. შენ გგონია, რაკი შენსავით არ ელრიალებდი, იმიტომ ნაკლები პატრიოტი ვარ?.. მე-კი არა მტკიოდა გული, როცა ჩემი საშობლო, პატარა საქართველო, იჩავრებოდა დიდი რუსეთისაგან?.. მაგრამ აბა მაშინ რას გააწყობდი რუსის სალდათთან?—

თალო. ხო, ხო! Они —страшно грубый народ! კიდევ კარგი, რომ ჩამოვშორდით, თორემ ის დღე დაგვადგებოდა, რაც იმათ არისტოკრატია.

პალიკო. „ასე, ჩემო მანასეო, ხან ისე და ხან ასეო“.

თალო. მართლა, რა სეირია: ამ სიბერის დროს რომ შკოლშიაც მივებარეთ!

ივლიტი. რა გაეწყობა, როცა რუსული ენა упростили!

ელენე. მამა! კიდევ რუსული?..

ივლიტი. მერე მამა-კი რუსული არ არი?

ელენე. ხო, მართლა. Совсем забыла! (იფინიან)

თალო. (ივლიტის) Ты замечаеть, რაც ლადო ვაჟნი შიშკა გახდა,— შენი ქალი დიდი პატრიოტკაა. ხუმრობა ხომ არ არის.— Министрша! ვაი რომ ხვალ ზეგ ბოლშევიკები შემოვიდნენ?

ყველანი. ღმერთმა დაგვიფაროს!!!... (პირჯვარს ისახავენ)

პალიკო. რა გაწუხებთ, კუზინა, თქვენ ისეთი ზოხერხებული ბრძანდებით, რომ ბოლშევიკებთანაც კარგად მოეწყობით...

ელენე. მაშინ იმათ კომისრებთან ივახშმებთ კლუბებში!

თალო. А ты что думала: ბოლშევიკები—კი კაცები არ არიან? ო.. ოხ, თქვენ მასწავლით! Мужчины при всех режимах—одинаковы! стоит с ними попокетничать.. и... (ხითხითებს).

ხალომე. ბარაქალა, ბარაქალა! უსირცხვილო პირით რომ თვითონვე აღიარებს თავის ცოდვებს!

თალო. მა რა გქნა, ბაბო, როგორ მოგქცეთ ამ უბედურ დროს?! Честное слово, რომ შემეძლოს პარტიაშიაც ჩავეწყობებოდი!

ელენე. ვთხოვო ლადოსა, რომ ჩაგწეროთ?

თალო. ეხლა აღარ ღირს: თუ მართლა ხვალ-ზეგ ბოლშევიკები მოდიან, სჯობიან პირდაპირ იმათ პარტიაში შევიდეთ! რაღა ჩაწერვა და ამოწერვა. Нет, кроме шуток, პალიკო, ერთი ვინმე ვიდნი ბოლშევიკი გამაცანი, на всякий случай! რას იცინით, я не понимаю! მ.შ კარგია, რომ განოცკი ქუჩიდან ნახალოვკაში გვიკრან თავი?

ხალომე. უწინ საათი და დღე გაუქრეთ, რომ საქართველოში ფეხის შემოდგმა არ ეღირსოთ!

გამოსვლა მეორე

იგინიფე და შაქრო. (ახლა ჩერქეზულათ გამოწყობილი).

ყველანი. ო...ო, შაქრო, შაქრო! სადა ხარ, სად დარბიხარ? როგორ მიდის შენი კომბინაციები?

შაქრო. (სულზე ჰუდუნის თაღოს) ო...ოჰ, მა ტანტი! (პალიკოს) გამარჯობა, მენშევიკ-ფედერალისტ-ანარხისტ—დომხალისტ!

პალიკო. Бывший князь, როგორ ბრძანდები?

შაქრო. И бывший и настоящий! რა-კი შენი სოციალისტები დეკრეტებს გამოსცემენ, იმიტომ მე კნიაზობა ჩამომერთვა?! Чорта с два! Шинь с маслом!

ყველანი. ყოჩაღ შაქრო, молодец Шакро!

ივლიტე. მაგ დეკრეტებით სისხლსაც ხომ ვერ გამოგვიცვლიან?

ხალომე. „მღვდელს ჭილობშიაც იცნობენო!“

ოთარ. „აქლემი ისე არ დავარდება, რომ ვირის ოდენაც ველარა ზიდოს!“

თალო. Конечно! შენ გგონია, რომ порода ничего не значит? მაშ თუ აგრეა, რატომ თქვენი მენშევიკები თავიანთ დემოკრატიულ დამებს არ აჩენენ, როცა ანგლიჩნებს და ნემცებს რაუტებს უმართავენ ხოლმე? ჩვენ რაღათ გვხვეწებიან „მობრძანდით для представительства-ო!“

ივლიტე. როგორ გამოაჩენენ, რომ დანა-ჩანგლის დაჭერაც არ იციან თურმე!

თალო. რას ამბობ, с траурными ногтями, в салфетку сморкаются! (იფინიან)

ელენე. ისეთი სუნი ასდით ხოლმე, როცა იმათთანა ვზივარ! Такое амбре! (ცხვირზე სკლს იფარებს)

ივლიტე. Воображаю, ბალშევიკური დამები რაღა იქნებიან!

პალიკო. აი თუ შემოვიდნენ, გაჩვენებენ სეირს!

ყველანი. Не дай бог, ужас! ღმერთმა დაგვიფაროს! Боже, сохрани!

ხალომე. ხო და, თუ ჭკუა გაქვთ, ისევ ამ მთავრობას ეფერეთ, ამათი ღმერთი იფიცეთ! „ავიჯ, თუ კარგიაო, ქალო, შენი ქმარიო!“ ამათ პირში სული მაინც შეგვინარჩუნეს, შვიდ-შვიდი დესეტინა მაინც დაგვიტოვეს,—არა გვხვრეტავენ მაინც!

თალო. Что вы говорите, они вегетарианцы в сравнении с большими виками! არც კი ეტყობა, თუ აქ რევოლუცია მოხდა! Совсем, как при старом режиме! მართლა, პალიკო, რა ამბავია, რითი გათავდა ის ინციდენტი სომხეთთან? Я так волнуюсь, господа, ხუმრობა ხომ არ არის, რომ მართლა ბოლშევიკები შემოვიდნენ აქაც!

ოთარ. რა ვიცი, დიდი იმედი აქვთ თავიანთი სახალხო გვარდიელ-ბისა და...

პალიკო. აი ლადოს უნდა ვკითხო, დღეს ელოდნენ პასუხს. (ოლნის) არის ვინმე ლადოსთან?

ელენე. წამო ვნახოთ, მეც საქმე მაქვს. (პალიკო და ოლნი გადიან).

გამოსვლა მესამე

სალომე, ოთარ, ივლიტე, თალო და შაქრო.

შაქრო. პალიკოსთან არ ვითხარით: სამოცი ფუთი შაქარი და ბრინჯი ვიშოვე!

ივლიტე }
და } რას ამბობ?! ყოჩაღ!
თალო }

ოთარ. საქმე ის არის, კაი ფასებში გაყიდა, არ მოგატყუონ.

შაქრო. შაქარს კი აზერბეიჯანში გავიტან, მუშტარი კიდევცა მყავს, რაზრეშენისაც ლადო მომცემს, — მაგრამ ბრინჯს რა ვუყო?

თალო. Не беспокойся, Шакро, бринжес მე гавиყიდი, მხოლოდ закон-ный ათი პროცენტი — მე. შენც მოიგე, მეცა. Господа, вообще, თუ ვისმე რამე გქონდეთ გასაყიდი, пожалуйста, მე შემატყობინეთ. Представь себе, ივლიტე, გუშინ ბა-ბაღეს კოლიე და ხალიჩა наконец-то გავასაღე! Семь тысяч заработала на этой комбинации! (იღინის).

ივლიტე. კერენკები რაღა ჰქენი, გადაახურდავე?

თალო. Какой там! ვერც კერენკები, ვერც დანსკოი ფული. — კურსი დაცემულა. Зато иностранная валюта в ходу!

შაქრო. ხო, ძიენ, Фиу! (უხფუნს) აბა თქვენც გაშინჯეთ... по моему კაი სორთისაა. (უჩქუნს შაქრისა და ბრინჯის ნიმუშებს).

ივლიტე. მშვენიერი სორთისაა!

ოთარ. უხარჯო, სუფოა ბრინჯია.

თალო. И песок великолепный! ნამდვილი რუსული პესოკია, и, принимаешь, მშრალიც არის. კაი ფასებში გაიყიდება... აბა, ბაბო, გაშინჯეთ, თქვენ უფრო შეატყობთ...

სალომე. (ზოღლით) თქვენც შეგარცხვინათ და მაგის გამშინჯველიცა! რა თავადიშვილის საქმეა ალემ-მელეშობა და ჩარჩობა? რაც არ ექნას მამა შენსა, ნურც შენ დახვე მარმაშებ-სა“-ო! ჯუშინ წკიპურტს არ იკარებდით, ფულს ხელს არ ახლებდით, სანამ ღუხებსა და ადეკაღნებს არ გადაავლებდით, დღეს კი სასწორი და არშინი დაგიტერიათ?! სომხის ვაჭრებს დასცინოდით და ეხლა თქვენ დაგიწყიათ იმათი ხელობა?! მეორე პეტრუხა მომიხველი აქა?! (შაფრღადის).

ივლიტე. ჩვენც წავიდეთ, აქ ალაგონ... (ყსენი გადიან, ცოცხანს უკან შემოდიან ივანე და მართა და ალაგუმენ მაგიდას).

გამოსვლა მეოთხე

ივანე და მართა.

ივანე. რაო, მართა, ვითომ რასა სწავლობენ?

მართა. ქართულსა, ქართულსა, გაიგე და შაიტყე, შე გამოყყეჩებულო! რაც ი რუსი ხელმწიფე ტაბტიდან გადმოაბრძანეს, ქართული ენა მეტად გაუტკბათ!

ივანე. მერე, ქართულს რა სწავლა უნდა, ერთი მითხარი? სამი წლის ბავშვმა კი არ იცის ქართული? სწავლა გამეგება ფრანგულისა, ლემენცურისა, შენ ხარ ჩემი ბატონი, რუსულისა...

მართა. მოდი, ბევრს ნუ ლაპარაკობ! ღორის ქონითა გაქვს ე ყბები მოქონილი!—ე სტოლი ამიწიე...

ივანე. პა, პა, პა! რა სასწაული დატრიალდა და! პირდაპირ საგაზეთო საქმე მოხდა! თრიატში რომ წაზმოადგინონ, ვინ თავმკვდარი ფულს არ გამოიმეტებს და პირველ ალაგს არ გამოიჭიმება! ეგენი ლადოსა სწუნობდნენ... გლეხის შვილია, ჩვენი ნაყმევის ჩამომავალია, ვის ეკადრებაო...

მართა. მაშა! ჯიშსაც კი არჩევენ!—გალანცკი ქათამი სხვა არი, უბრალო ქათამი სხვაო! ბოლოს კი ისე გამოვიდა, რომ მაგ

შენმა აბუჩად აგდებულმა უბრალო ქათამმა ოქროს კეც-
ცხი დასდო, დღეს პირველი ალაგი უჭირავს!..

ივანე. ეი, ფიუ! (უცფუნს) მინისტრა, მინისტრი! ეხუმრები?! ახტო-
მობილიდან არ გადმოდის! ხედავ, რა პირები მისდევენ
და მოსდევენ? ანგლიჩნის, ლემენცის, ფრანცუზის ლენერ-
ლები და მინისტრები! (სწოტრუდ ამ დროს ლადოს კამინიფში
შედიან უცხოელნი) ცხოვრებაც ხომ იცი, როგორი აქვთ,
რა აკლიათ ჩვენ ბატონებს?—ისევ ის დაჩეზი, ვანები...
სულ ლადოს წყალობით არ არის? დახე, ჩვენი სოფლელი
გიგას ბიჭი რა ბედში ჩავარდა ე ბუნტებისგან?!

მართა. ხო და, ი გალანცკი ქათამა კი, ი ვილაც ნამესნიკის პოპოჩ-
ნიკს რომ ეტმასნებოდნენ...

ივანე. რას ამბობ, მე მაჩქევეინე იმის ამბავი! ვილაც აქაური გოგო
აუთრევიო, გესმის... ის?—ზურგი გაუმაგრებია, ხელი არ
მახლონ, რუსეთში არ გამგზავნონო—ბოლშევიკებისა ეში-
ნია—და სამი თვალი დუქანი გადაუჭიმნია!... იმ დღეს
შევედი, ლილა ვიყიდე—ვაი დედი ჩემის ღმერთსა! ნამეს-
ნიკის პოპოჩნიკო, დიდი შეძლების პატრონო!

მართა. კარგი, ხო, ენათ ნუ გაიკრიფე! წამო სამოვარი დადგი, სა-
ცაა ჩაის მოიკითხვენ (შემაღის სპაზიდინა) არა, შე შე-
ჩვენებულო, ი რა პური მოგიტანია ჩაისთვის, პირში ჩა-
საშვებია?

სპირიდონა. მთელი ქალაქი დევიარე და მაგაზე უკეთესი ვერ ვიშო-
ვე... **ბოტ!**—ეგეც ქე გოუძვირებიათ...

ივანე. არა, მართა, ტყულია: ჩვენი ბატონები მაგ პურს არ მიეკა-
რებიან. კხეინა ბულკს ვერ ინელვებს და მაგ ტალახს ჩაუ-
შვებს პირში?

სპირიდონა. „ბატონე“ — კნეინა! არა, შე კაცო, თუ კი რაბოჩი ხალხი,
პროლეტარეტი ძეინელვებს, შენი ბატონები ვითომ რაღაც
ბძანდებიან?.. ახ ბატონ-პატრონობა სადღაა ახლა, სადღა?!
უ დეიფსო თქვენი თავი!

მართა. უყურებ ამ ქადი ხრიკა იმერელსა?!. ი... იჰ, მეხი კი ჩაგათ-
ხლიშე, მეხი მაგ ბატისტვინა თავში! მამა გიცხონდება,

რაკი შენისთანა ტრეუცები ბრძანებენ, იმიტომ დიდი ლომგულაძეები ბატონობიდან ჩამოვარდებიან, ~~არაშენა~~ ივანე. ნეტა რას ელაპარაკები ამ ცინგლიანსა, ყულაშიდან ჩამო-
თრეულსა...

სპირიდონა. „ყულაშიდან ჩამოთრეულს“ გაჩვენებ, თქვენა! ერთი აქა-
ნეც შემევიდნენ ბოლშენიკები! თქვე ბურჯუებო, თქვენა!
თქვე კონტრ რევოლუციონერებო! თფუ! (გადის).

მართა. ი... იპ, შენ-კი მენაცვალე შენა, მაგ ფერად-ფერადი სიტყვე-
ბით, თუთი-ყუშივით რომ გაგიზეპირებია! ეგ არ დასარ-
ჩენი, ეგა! ნეტა რიდასთვის უგდიათ, პურის საჭმელად კი
ღირს?!

ივანე. მაშა! მერე ამ სიძვირეში, ცეცხლის კედებაში! მტკნარი ბალ-
შენიკია, მართა, მტკნარი ბალშენიკი! ერთაჲდ რალაც
საუზებში და კამიტეტებში დაეთრევა და, გადათხლეში-
ლი, გაზეთებს კითხულობს...

მართა. ეგეც მენაცვალოს და მაგი ბალშენიკ მაშენიკებიცა! რაც ჩემ-
გან წაიღონ — დაითვალონ! (გადიან ისწის სმუში კარშიდან).

გალაქტიონ. (ბოძლივ გაზღვის ლადოს მთასადან) მინისტრი დედალა,
ველარავის მივლდებ... ხვალ სამინისტროში მიბრძანდით,
თორმეტიდან ორამდე.

მუშა-გოგი. სამინისტროში ისეთი ჯერია, რომ ვინ მიგვიშვებს
ახლო?!

მასწ. ქალი. ჩვენ მიგვიღებს, თქვენ მხოლოდ მოახსენეთ: მასწავლებ-
ლების დელეგაციაა, ძაან საჭირო საჭმეზე თქო...

გალაქტ. არ შეიძლება! ომდენჯერ უნდა გითხრათ?!

მასწ. ქალი. გაიგე და შეიტყუეთ, შიმშილით ვიხოცებით! მეტის
მოთმენა აღარ შეგვიძლია! საზ-სამი თვე უჯამაგიროდ
გყრივართ!

გალაქტ. რა ვუყოთ, რევოლუციაა...

თავშეხვ. ინტ. ან უნდა მინახულოს, ან აქვე თავს მოვიკლავ!

გალაქტ. რა იყო, რაშია საჭი, რაიზე იკლავ თავს?

თავშეხვ. ინტ. უყურებთ ამას? (უჩინოდ შესჯულ თავს).

გალაქტ. მერე მინისტრი რა შუაბია, თქვენ რომ ჩხუბში თავი გა-
გიჩეხოს ვინმე?

თავშეხ. ინტ. როგორ თუ ჩხუბში, ვის ვეჩხუბები? ჰკითხეთ ჩემს მეზობლებს, მოჩხუბარი ვარ? მე ჩემთვის ვიყავ, როცა თქვენნი პრეტორიანების...

გალაქტ. (სიფყვას აწყეფინებს) ვინ პრეტორიანების, რას ბოდავ?.. ვისზედ ამბობ?

თავშეხ. ინტ. ვიზე და თქვენ საყვარელ გვარდიელების უფროსზე! თავის ხელქვეითით სახლში შემომიხტა და ცოლშვილი ანად გარედ გამომიძახა! თანაც თავი გამიჩეხა, რაკი ჩემი ნებით არ დავუთმე ბინა!

გალაქტ. მიმართეთ სასამართლოს, ეგ სასამართლოს საქმეა!

თავშეხ. ინტ. გმადლობთ დარიგებისათვის! კანონებს თვითონ გვარდიელები სცემენ და იმათვე მიემართოთ?.. ცხვარმა მგელთან იჩივლოს?

სპირიდონა. (იძვით) დედა, დედა! (გულზე ხელს იფრქვ) პირდაპირ საგაზეთო სიტყვებია!

გალაქტ. შენ ეიპ! ფრთხილად სახალხო გვარდიელებზე, თორე... ე? (სპირიდონას) რა გაცილებს შე ბალშევიკო, შენა?! ჩაკეტე ემ წუთში კარები! მიბრძანდით, საიდანაც მომძანებულხართ! ეგ საბინაო განყოფილების საქმეა და არა მინისტრისა!

თავშეხ. ინტ. საბინაო განყოფილების „ამოსაცხობი“ რომ მქონდეს ხომ აქაც არ მოვიდოდი, —ახალ ბინას ვიშოვნოდი!

ხმა. (გაბრუნს იქაიდან) ოქროები გამოსდის პირიდან, ოქროები!

გალაქტ. (მუდართით) თქვენი გვარი? კარგა მოჭკურცხლე! ხომ არა გნებავეს, ასობი ატრიადში გაგასეირნოთ?! (მუშა გაგოს) თქვენ რაღა გინდათ, ამხანაგო?

მუშა. შენ ამხანაგობას აღარა მიკლია რა! ერთი შენ ტანისამოსსაც დახედე და ჩემ ჯღანებსაც! აჰა, თქვენი თვალით მაინც დარწმუნდით, —ტანზე პერანგი არ მაღვია! (გულს იღვრავს)

გალაქტიონ. რა უყოთ, რეგოლუციაა, უნდა მოვითმინოთ!

მუშა. შე დალოცვილო, მღვდელმცემი ხომ სულ მაგას ჩაგვჩიჩინებდენ: „მოითმინეთ, საიქიოს მოგეცემათ სამოთხეო.“ „მოითმინეთო!“ რატომ თქვენ კი არ ითმენთ? შამფანცკებსა და მოხრაკულებს მე მივირთმევ, თუ თქვენა? ინგლისელებთან და ფრანგებთან მე ვქეიფობ კლუბებში, თუ თქვენა? რა

ხელს იკვრევიან?! დამაცადეთ, გული მაინც მოგიკნაო!
დგორეცეაში მე ვარ გაქმული, თუ თქვენა?!

სპირიდონა. (იქცით) რა სწორე სიტყვებია დედა, დედა, დედა! ამან
ამომყარა ამათი ჯავრი!

გალაქტიონ. გადი ემწამს აქდან, თორე მილიციას დევიბარებ.

მუშა. აი, გამიწყრეს თქვენი დემოკრატიზა, თქვე ფარისეველებო,
თქვენა! სუ რომ მუშა და პროლეტარი გაკირიათ პირზე,
ეს არის პროლეტარის სიყვარული და პატივისცემა?! ეს
არის თქვენი დაპირება?!

ხმა. (გაბრუნდნენ) სახელი ჩვენია. სახრავი მაგათი!

გალაქტიონ. იუბედეთ, იუბედეთ, სანამ ყბები არ მოგელალებათ!

მუშა. (გაბრუნდნენ) მაცალეთ, მაცალეთ! თქვენი განკითხვის დღეც მო-
ვა! როგორც წამოგასკუპეთ და ზურგზე აგაძვრინეთ,
ისეც გადმოგისვრიათ! ერთი ბალშევიკებმა გაიმარჯვონ!

გალაქტიონ. (გამოუდგება) შენი გვარია... ი? გაჩვენებ მე შენ ბალშე-
ვიკებს! მამა შენსა აქვს ცხონება, ისინი გაგაძლებენ, ან
მაგდენს გალაპარაკებენ! ჩუკა და შენი ჯანი!

კოწია. (გომიჭყრია) მე ვარ, მე... იმ საქმეზე...

გალაქტიონ. ო... ოხ, კოწია, შე... ენ? (სპირიდონას) გოულე, ბოშო,
გოულე... ეს ჩვენია.

სპირიდონა. (იქცით) აი, მუდამ ასეთა! — თვისიანებისთვის კარები ღიაა!

ხმები. { I. მაგისტრო კარგა მოიცალა მინისტრმა!

{ II. ხედავო, ნათლი-მამობა რას ნიშნავს?!

{ III. ყველგან პროტექციაა, მა რა გეგონათ!!

გალაქტიონ. რა ნათლი-მამობა — რა პროტექცია? ეს კაცი სამსახუ-
რის თაობაზეა მოსული.

ხმები. ვიცით, რა სამსახურის თაობაზეა: ხელი ხელსა ჰბანს.

გალაქტიონ (კოწიას) მაითმინე... (სპირიდონას) უთხარ, ვანა დოუმზა-
დონ მინისტრს.

სპირიდ. (ყვითის და ისე გადის) ვანა-მინისტრს, ვანა მინისტრს...

კოწია. რა ქენი, გაარიგე?

გალაქტიონ. შენ პირობაზე რაფა ხარ?

კოწია. ხო გითხარ, კაცო, ოცი პროცენტი — შენ... სხვა რაღა გინდა
— არ გემეგება!

ვალაქტიონ. იჯარა შენ დაგრჩება... გუშინ მეველაპარაკე, ისეთი რეკომენდაცია გაგიკეთე, რომ უ... უხ! რაუდენი მთხოვნელი იყო! ეხლავ შევალ, დაკლადს გოუყეთებ.. მერე შენ შედი, დოკუმენტები უჩვენე (კოჭია ნადის, გალადცადონი (ჟოღოფონთან მიდის). ალ... ლო. ო?... ოხ, დომენტი, შენ?... ა... ა? გამარჯობა შენ, კაცო! რაფა ხარ?! ბიცოლაც ჩამევიდა... ა? თავის ხაბაკით და გოჭ-ინდაურით, სულგუნით და სვირულთ? გმადლობთ, რაიზა სწუხდები თქვა. მესმის, მესმის. Я поддерживаю твою кандидатуру, კაცო, поддерживаю! ხო გითხარ! აბა, სხვა რაღი გინდა, ბოშო? პარტიაში ჩეეწერე კაცო, პარტიაში, თვარა ისთე რაფა გინდა გარიგდეს საქმე? ტელეფონით ყოლიფერს ვერ გეტყვი... კარგი, კარგი, სალამოზე შემევივლი. რა... ა? ბინა... ა? ერთ ალაგას სამი ოთახი მეგულედა, ისეთი ვანა აქვს, რომ გამოსვლა აღარ მოგინდება! სევერიაანს ვეტყვი რეკვიზიცია მოგინდინოს ტანისამოსისა და ფეხსაცმელებისა ნუ გედარდება! ჭიჭკო დამპირდა, ძან პარტია მოსვლიათ ამ დღეებში კოოპერატივში. აბა, მე სადა მკალიან, შე კაცო, ერთავად რაუტები, პრიომები, პარადები! მე და მინისტრი პირდაპირ ვიხრჩობით საქმეებში. არც აგრე ადვილი ყოფილა სახლმწიფოს მმართვეამგეობა. რა... ა? ჩემი ავტომობილი? აბანოში... ი? ბიცოლაც მოდის, ეფროსინე... ეც? აბა იმათ რაფა დოუკავენ, შე კაცო, ავტომობილს? მხოლოდ ჩქარა დამიბრუნეთ... კი ბატონო... კი ბატონო ნახვამდის!

კოჭია. ეს ძან საქმე გავარიგეთ... აშენდა შენი ოჯახი!

ვალაქტიონ. მა... აშ, ბიჭი ვარ და! ახლა ნახვამდის. ერთ საათს უკან შენთან ვიქნები. მართლა, დაძავიწყდა. ვალიკოს გადაეცი: ფრთხილად იყოს, ამ დღეებში რევიზიას უპირებენ.

კოჭია. ვინ გოუყეთა დანოსი?

ვალაქტიონ. რა ვიცი, Чорт его знает! მინისტრი სმინლაღ გაბრაზებულია! (გადიან. ცოცხანს უჯან შემთხიან ლადო და ჟონი).

გამოსვლა მესუთე

ლაღო და ელენე

ლაღო. არა, ელენე, თავი დამანებე. მე მაგ ალაგზე მაგისტანა აშკარა კონტრ-რევოლუციონერს ვერ დავნიშნავ.

ელენე. Почему контр-рევолуციონерс? რაკი კნიაზია, რაკი—
 бывший офицер?

ლაღო. ერთი სიტყვით, გადაჭრით გეუბნები ვერ დავნიშნავ! (დადის სცუნაჭე აღულჯიჟილი).

ელენე. იმიტომ, რომ არ გიყვარვარ!

ლაღო. ა... ახ! ერთი და იგივე, ერთი და იგივე!—მომბეზრდა! თავად ბევრი დარდი მაქვს...

ელენე. ხო... ხო! . ძალიან კარგად ვიცი, ვინც მოგწონს ეხლა. გვერდზეც რომ მოისვა ი რემენკტონისტკა! ვითომც საქმეებს აკეთებენ.

ლაღო. (გათფიქვით) ვინა... ა? რემენკტონისტკაო? არც კი ვიცი რა სახისაა! ის აქეთ ოთახში ბეჭდავს, მე იქით ვმუშავებ, ჩემს კაბინეტში.

ელენე. „სოციალისტებს სადა სცალიანთ არშიყობისთვისაო, ეგ ბურჟუების წესია გარყვნილება და რამდენიმე ცოლიო“... თვითონ კი, გახდნენ თუ არა მინისტრები,—მეორე ცოლიც გაიჩინეს! еще как усвоили буржуазные привычки, кох-ხო! (დაცინვით იღიმება).

ლაღო. ვისზე ამბობ მაგებს? ჩემზე?.. არა გრცხვენია?.. შენ არ მიყვარხარ, შენა... ა?.. რომლის გულისთვისაც ამდენი კომპრომისები ჩავიდინე!

ელენე. У... ух, надоело! კომპრომისები და კომპრომისები! Интересно, რა კომპრომისებზე ლაპარაკობ? რომ გრავდანსკი ბრაკზე არ დავთანხმდი და საყდარში დავიწერეთ ჯვარი? სულ მაგას არ მაყვებდრი?

ლაღო. ჯერისწერა თავის-თავად... ეგეც დიდი შეცდომა იყო ჩემის მხრივ... აბა შენვე სთქვი, ელენე: ი და სოციალისტები საყდარი! სასაცლოა თუ არა?

ელენე: სოციალისტი, სოციალისტი... ისე მომაბეზრეს თავი, რომ
 готова выцарапать им всем глаза!

ლადო (მიუასლოფდებდა ღამილით) რომელი უკეხი სოციალისტი იქნება, რომ დიდი სიამუფნებით არ მიიღოს ამ შუშა თითებით უმკაცრესი სასჯელიც კი (უკლნას თითებს)

ელენე. თორე არა! განა არის ისეთი კაცი, რომ устоял-ны против моих чар? ეკ ერთი შენა ხარ ეგეთი კერპი (ყურებს უკლნას) ერთი ბეწვა თხოვნა ვერ შეგისრულებია!

ლადო. არა, ელენე, არ შემძლიან...

ელენე. (ყურებს უკლნას) Ну милый, дорогой, золотой, бриллиантовый! არ გაგიშვებ, სანამ ჩემ თხოვნას არ აასრულებ! (თავს ღრმად დაადევს) ჩემი ბიჭი, ბიჭოკა (თავზე დაადევს) Я хочу, чтобы от Вас, господин министр, пахло моими духами! „Лориган“ Котй и-социалист! (ცინიან).

ლადო. ხო, კარგი, თავი დამანებე! - მხოლოდ უკანასკნელად იყოს ესა... (სიცილით) ნამდვილი დალილა ხარ! (ყურებს და ჰკლნას)!

ელენე. დალილამ, насколько мне известно, თმა შე კრა სამსონს.. აბა შე რა გიყავ კარგის მეტი: ввела вас в приличное общество.

ლადო. ძალიან პრილიჩნოე ობშჩესტვო არ არის! მარტო შენი ძმა - შაქრო და ძალუა თალო რად ღირს! უ... უხ, როგორ მომბებზრეს თავი ათასნაირი თხოვნებით!

ელენე. Большое дело, რომ ნათესავს უშველო! Скажите, пожалуйста.

ლადო. შევლაც-შველაც! შიათ, სწყურიათ?.. სპეკულიაციის წაქეზება შევლაც? მთელი ქალაქი მაგათზე ლაპარაკობს! ოპოზიციური გაზეთების პირში ჩამადგეს! სირცხვილია, სხვა არა იყვეს რა! მაგათთვის ხომ არ მოხდა რევოლიუცია? თავათ ბოლშევიკები სოციალ-გამყიდველებს გვეძახიან...

ელენე. მერე, იმათ ყბედობას ყურს უვდებ? ან რატომ არ მიუკეტავ ი გაზეთებს? ისინი ალაპარაკებენ ვისმე რუსეთში?

ლადო. ასეა თუ ისე, ძალიან ცუდად არის საქმე...

ელენე. (შეკრთება) რას ამბობს!.. შენ რაღაც იცი და მიმაღავ... Ну, милый...

ლადო. დასამალი რაღა არის! ძალიან გამწვავდა სომხეთთან დამოკიდებულება... მეშინიან, რომ რუსეთიც არ ერიოს ამ საქმეში...

ელენე (თავზარდაცემული) აქაც მოდიან ბოლშევიკები?..

ლადო. ჯერ არ არის გამოცემული, დღეს ველი ცნობებს (გატყდა მთისმის აკლამბილის ღრიალი). გული დაიმშვიდე, ელენე, არცეგრე საშიშია... მაინცა და მაინც თუ გაჭირდა საქმე.. (ამთვა ღერყფანში ხამხ, დრტ პიბა, ლადო ფიცსლავ ღერყფანში გაჟა).

ლადო. (სკლს ატომეჟს) როგორი ცნობებია, კარგი თუ ავი?

ხამხ. პირი. (მღღრღნღღლი ხახით) მოგახსენებთ... (შედიან ლადოს ვა-
მინეცში).

ელენე. (ელენე ყრბს მიაღწეს ვაჟებს) У... ух! Противные, არაფერი
ოსმის. (გ. დის. შეზღდიან თათბი და პეცრუჟ იჟანჩი).

ოთარი. მობრძანდით!

პეტრ. ივ. არა, კნიაზო, რას ბრძანებთ, ჯერ თქვენ მიბრძანდით!

გამოსვლა მემქმნე

ოთარ და პეტრუჟ

ოთარ. დაბძანდით; რისგან არის გასჯილხართ?

პეტრ. ივ. რასა ბრძნებთ, კნიაზო, погубайт, совсем погубайт! პირ-
დაპირ უქუდოთ ჩამოვიბრბინე ჩორნი ხოდიდან... თუ მი-
შველით თქვენა, თუ არა და ცოლშვილიანად მტკვარში
უნდა გადაგვარდე!

ოთარ. რა იყო, რაშია საქმე? კიდეც ხომ გადასახლებას არ გიპი-
რობენ?

პეტრ. ივ. არ მისვენებენ, კნიაზო! წამ და უწუმ ასობი ოტრიალის
კაცები თავს მადგან ასასიკით: „ან ერივანში უნდა გა-
დასახლდე, ან წამოდი შენი შვილებით შეშა დასკერ
ტყეში“. გაგონილა.? თქმულა... ა? ამ ცივ ზამთარში
ტყეში რა მინდა, კნიაზო?.. ჩემ გაჩენაში ცული არ ამი-
ღია ხელში...

ოთარ. მუდამ სუ ანგარიშის ჩოტკი გეჭირა, არა?..

პეტრ. ივ. მახლას! „ქკუას წააგებს რეგენი,—ფათერაკს დააბრალე-
სო“. მთელი ჩემი შეძლება, მთელი ჩემი ნაამაგარი ამ
ქალაქში ჩაყვარე, ხუთ-ხუთი ეტაყიანი სახლები გადაეჭი-
მე, სოფელში ხოდაბუნები და ვენახები შევიძინე და ბო-

ლოს კი ჭიტლაყო უნდა მკრან და ერევანში გადამის-
როლონ.? Это рази справедливосты, ваши сиятельство!..

ოთარ. რატომ, პეტრუხ ივანიჩ, ყველამ უნდა თავის სამშობლო მო-
ნახოს.

პეტრ. ივ. რასა ბრძანებთ, კნიაზო, აქ დავბადებულვარ არა თუ მე,
—მამა ჩემი, პაპა ჩემი, პაპის პაპა... რა მინდა იქ, ერი-
ვანში, რა დამკარგვია?

ოთარ. მართლა, მომილოცავს, თქვენი დამოუკიდებლობაც ხომ
იქნეს... უცხოელებმა

პეტრ. ივ. (იქით) ჯერ თქვენ შეგერგოთ და შერე ჩვენ მოგვილო-
ცეთ! (ოთარს) რის დამოკიდებულობა, კნიაზო, რის ნება-
ვისიმოსტი? რაში მეჭითხება იქ, სასომხეთში, რა ხდება?...
აქ, ამ მიწა-წყალზე ჩავაპნიე მთელი ჩემი დოვლათი! (თავ-
ში შემოიჭრათ) აი, დაგიდგეს თვალი პეტრუხა!

ოთარ. ახლა ცარიელი ანგარიშით ხომ არ იქნება, პეტრუხ ივანიჩ,
ცხოვრება? აი, ჩვენ, ქართველ თავად-ახნაურობაშიც ცო-
ტა რამ დაგვარგეთ, მაგრამ...

პეტრ. ივ. თქვენ რა გიჭირთ, კნიაზო! თქვენ რაღა გქონდათ, რა
უნდა დაგეკარგათ?... წარსულში მაინც იქეიფეთ, წარ-
სულში მაინც მიირთმევდით შამფანცკებსა და მოხრა-
კულებს! ბალ-ფეჩერებში და დვარეცებში ატარებდით
დროსა! ვაი ჩვენი ტუტუცი თავის ბრალი, რომ ჩვენ ამ
დროს წელებზე ფეხს ვიდგამდით, კაპიკს-კაპიკზე ვაკო-
წიშებდით, ცარიელ მწვანელ და პურზე გადავდიოდით..
თქვენ ყფრო ჭკვიანები გამოიდგით, მე და ჩემმა ღმერთმა!

ოთარ. თუმცა გიჟ-ვრაცებს კი გვეძახოდით!

პეტრ. ივ. რის გიჟ ვრაცები, вочин вумни ხალხი გამოიდგით!—
ერთბაშად ნებავისიმოსტი გამოაცხადეთ და დაგირავე-
ბული მამულებიც უკან დაიბრუნეთ, სახლებიც და
ყველაფერიც! (შეამჩნევს ოთარს სიცილს და-იქით) თა-
ნაც რო დაგვცინიან! (ოთარს) რა დამიშავებია, კნიაზო?
შვიდასი თუმანი ნაღდი-კაკალი ოქრო დაგითვალეთ ცი-
ხის ჯვარში, ი რუსი ღენერალზე რო ათხოვდით
ქალსა...

ოთარ. ნახევარი სარგებელშივე დაიჭირე!

პეტრ. ივ. მე აღარც ნახევარი მერგო და აღარც მესედლი! თქვენმა იმერლებმა ციხის ჯვარიც ჩამომართვეს და სხვა მამულებიცა!

ოთარ. ჩვენც ეგრე გეყვეს, არხეინად იყავი!

პეტრ. ივ. არა, კნიაზო, თქვენი კოჭი სულ „აღჩუსა“ ჯდება! თქვენ ისევ ის ძალა გაქვთ, რაც წინათა! თქვენთვის ჯერ არ დაწყებულა ლევალუცია!

ოთარ. კიდევ მაგიტომ გვემღურებით!

პეტრ. ივ. (იძით) ოიზ, ნეტა არ იქნება თქვენი ჯავრი ამომყარონ! (ოთარს) არა, კნიაზო, ვინ თავმკედარი! რა თავში სახლე-
 • ლად გვინდა,—ჩვენ რალა ხერს დაგვაყრიან?

ოთარ. წამო, პეტრუზ ივანო, ერთი სტიქანი ჩაი მიირთვი...

პეტრ. ივ. რა მეჩაიება, კნიაზო, დანა დამცე—სისხლი არ გამომივა!..

ოთარ. მაგაზედ არხეინად იყავი, ხელსაც არავინ გახლებს... დღესვე ჩემ სიძეს მოველაპარაკები... აქაურ სომხებს არ ერჩიან...

პეტრ. ივ. აბა თქვენ იცით, Ваши сиятели! (გადის. (შემოდის მართა და ივანე).

მართა. (ივანეს) მოახსენე ბატონებს ჩაი მზად გახლავსთქო. (თრფინი გადის).

გამოსვლა მერვე

ლადო და სამხედრო პირი (დერფანში)

ლადო. ხვალვე მობილიზაცია უნდა გამოცხადდეს. ამაღამვე დაბეჭდეთ ეგ ჩემი წერილი და დილაადრიანვე გააკარიტ ყველგან.

სამხ. პირი. გისმენთ!

ლადო. გვარდიელების სულიერი განწყობილება როგორია?

სამხ. პირი. მაქვს პატივი გაუწყოთ, რომ უაღრესად აღფრთოვანებული და პატრიოტულად განწყობილი! ერთსულოვნად შემოჰფიცეს, რომ თუ საჭიროება მოითხოვს, უკანასკნელ სისხლის წვეთამდე იბრძოლებენ საყვარელ სამშობლოს და დემოკრატიული მთავრობის დასაცავად!

ლადო. ყოჩაღ! სხვანაირად არც შეიძლება მოიქცეს ნამდვილი ჯარი. თუმცა მე მაცნობეს, რომ იმათშიც დაძრწიან გადაცმული ბოლშევიკები...

სამხ. პირი. ისინი უკვე ციხეში სხედან!

ლადო. თვალი ადევნეთ ყველას, მეტადრე არა ქარაველებს... ფრთხილად კონსულებთან ... უკიდურესი სიფრთხილე გვჭირდება ეხლა, — ჩვენი განკითხვია დღე დგება! დიდი ყურადღება უნდა მიექცეს იმ მაზრებსაც, სადაც ამას წინადა ბოლშევიკურ გამოსვლებს ქონდა ადგილი.

სამხ. პირი. ოსები ისე დავაქვიანეთ, რომ ვგონებ, თავის დღეში თითოსაც აღარ გაანძრევენ! (გამოვლენ სასცენოში: შაქრთ, თაღო, ივლიტე, პალიკო, ჟოფი, ოთარო).

ყველანი. სს... მოიცა. (ყუბნ უდევრენ დუბანში მთავარად ლადოს და სახსედო პირს).

ლადო. ჰჰ! რუსეთის მაჩანჩალები! სამშობლოს გამყიდველები! (გამოსვლის პრეტენზიას და მწარედ) პარმენ ძოწაძეც! — ერთ დროს ჩემი უგულითადესი მეგობარი, დღეს-კი, — მოსისხლე მტერი! ბევრგან დააბნის ეს პროკლამაციები?

ყველანი. (სასცენოში) გესმია... ი? სს.... შშ...

სამხ. პირი. უმეტესად ჯარში, მაგრამ დროზე მოვასწარიტ და ჩაუფუშეთ მათი გეგმები...

ყველანი. რაღაც მომხდარა... სს... შშ!..

ლადო. ეს მერამდენჯერ, ეს მერამდენჯერ! მაშ ეგრე! ყველანი სადარაჯოზე, ყველანი თავის პოსტზე! მე ეხლავე ამხანაგებს ვინახულებ... (სამსედო პირი გადის, ლადო-პრეტენზიით სვლში, შემოდის სასცენოში).

გამოსვლა მეცხრე

ხალომე, ოთარ, ივლიტე, თაღო, ელენე, შაქრო, პალიკო და ლადო

ყველანი. (მისცევიან) რა ამბ ვია, ლადო? გვითხარი, რას გვიმალავ!

Ну, пожалуйста! კიდევ მოდიან?... Надо же уложиться!

ლადო. დასამალი აღარაფერია! სოფლები აჯანყდა, გაჰკვირან: თავადების მომხრე ხართ, ნამდვილი მუშურ-გლეხური მთავრობა გვინდაო.

ყველანი. რას ამბობ?! (თავზატრიალებენ ატიან).

ლადო. არა, როგორ მოგწონთ, რომ კომისრები კიდევ აუტყევიან!
 აი, წაიკითხეთ: შულავერში გამოუციათ... (ყველანი მის-
 ცევიან, ერთმანეთს ჰგლეჯენ პოზუამაციებს). ხვალვე დამფუ-
 ძნებელ კრებაში საგანგებო სხდომა უნდა მოვიწვიოთ, და
 ყველა მანდ ჩამოთვლილი პირნი სამშობლოს მოღალატე-
 ებად უნდა გამოვაცხადოთ!

პალიკო. დედა შეერთოს ცოლად, ვინც სახლში დარჩეს და თავი
 არ შესწიროს სამშობლოს!..

ოთარ. ამინ, ამინ! არც მე დავრეები შინა, ნუ გეშინიათ!

შაქრო. უიპ, მაგათი... (მუშტს იჭნევს).

ლადო. (სპატიდნას, ტბილივ გაბის სმაჯო ზემოვ) შოფერს უთხარ,
 ავტომობილი დამიმზადოს.

ფელიტე. {
ელენე. { რა უნდა ვქნათ?!.
თალო. { საით გავიქცეთ?!!

პალიკო. ქალიან-კაციანათ ბრძოლის ველზე! ხელი ხმაღს, ქარ-
 თველნო!

ოთარ. ეხლავ, ეხლავ წავიდეთ!

შაქრო. მაგათი სისხლი... (საწაღს იმბრძვს).

სალომე. (აღლაპყრობილი, სასტოვით) ოიპ, მამაო ძისაო და დედაო
 ღვთისმშობლო! თქვენ მიხედეთ ჩვენ ტანჯულ, მუდამ
 წამებულ ტურფა ქვეყანას და გადააფარეთ თქვენი კურ-
 თაეული, მაღლიანი კალთა!! (ტბილივს იჭმენდს ცხვირსა-
 სლეთთ).

თალო. (პრთვამაციას შინჯავს და თან ამბობს) ნეტა ეს რომელი პარ-
 მენ ძოწაძეა? Кажется, ვიცნობ? მინახავს ლადოსთან... На-
 до разузнать.

მოქმედება მისამდე

ეს მოქმედება სწარმოებს თენახევრის შემდეგ, 1921 წ. თებერვლის მიწურულში. მოდის ჟიჟმატა თოვლი. დღის 2—3 საათი. ს. ანა წარმოადგენს ფართო მოედანს, რომლის ირგვლივ სამ—ოთხ სართულიანი სახლებია, თავის პატარა-პატარა აივნებით, საიდანაც ხალხი იხედება (მეჭოილად—ქალები და მოზუცეულები მამაკაცები) მოედანი, მეტადრე სიღრმეში, გატენილია ხალხით: ქართველი, სომეხი, რუსი, მუსულმანი, ებრაელი—ირავა ერთმანეთში. სახლების ქვეითა სართულებში—მაღაზიები (მეტწილად სომხებისა) ქართული ზედწარწერებით. მარჯვენა მხარეს, პირდაპირ მაყურებლებიდან, სდგას უზარმაზარი, ხუთეკვს სართულიანი სახლი პეტრუხ ივანიჩ ხუბაროვისა, ამ სახლის ერთ-ერთ საუკეთესო სართულის ფართო აივანზე დკანან და სხედან, თბილ პალტო-შალ-წამოხურულნი, ღრმგულაძეების ოჯახის წევრები, დანარჩენ აივნებზე—ამ სახლის სხვა მდგმურები. ხალხის შუა ადგილას, ძირს, ქუჩაში, სდგას ტრიბუზა, სადაც ლადო კიკიკაშვილი თათვებს თავის სიტყვას. ისმის ტაში: „გაშა“, დიდება“, მუსიკა.

ლადო. (ჭრამუწაჭი) დიახ, მარტონი არა ვართ! სრული იმედია, რომ ევროპის დემოკრატია, რომელსაც ჩვენ მავმართეთ მეორე ინტერნაციონალის სახით, გულხელდაკრეფილი არ დარჩება და არ დასტოვებს ჩვენ ხმას უდაბნოში მლაღადებლად!

ხმები. გაუმარჯოს დემოკრატიულ რესპუბლიკას! გაუმარჯოს მეორე ინტერნაციონალს!

ლადო. (განაგრბთმს) აქ, სადაც ჩვენ ამ აბობოქრებულ ზღვის ერთადერთ ნავთსაყუდარში, ერთად-ერთ ოახისში დავამყარეთ სრულიად თავისუფალი დემოკრატიული საქართველო, აქ, ჩვენ მიერ აყვავებულ კუნძულთან, გაიხზრიან სამარეს ეგ თავხედნი, ეგ აღმოსავლეთის ფანატკოსები, რომელთა სახით სოციალიზმის და კომუნიზმის ნიღაბქვეშ გვევლინება იგივე რუსეთის ტლანქი ქუსლი, იგივე რუსეთის იმპერიალიზმი!

ყველანი. ძირს იმპერიალიზმი, ძირს, ძირს...

გავრილოვი. (ჩუზად, მუთრ გადგმულ ბუქსას ადიცტს) Что это кукурузная республика ораторствует про нашу матушку Россию?

ჩუხ. თფიც. (აჭაოთჟ ჩუხად) Пускай проораторствует! Не долго этим грузошкам-голопятам царствовать!

ლაღო. (განაგებობს) აქ მოეღებათ ბოლო, მაგ ამ დროის ატილეებს, რომელთაც შიმშილის მეტი არა მოაქვთრა თანა! აქ დაიმტკრევენ კბილებს ეგ თავხედნი, აქ იპოვიან თავის სედანს.

ხმები. ვერდენს!

ლაღო. (განაგებობს) არცერთი ადლი მიწა მტერს! არცერთი ნაბიჯი უკან! ყველანი თავის პოსტზე, ყველანი სადარაჯოზე! „სჯობს სიცოცხლესა ნაძრახსა, სიკვდილი სახელოვანი!“ (ლაღოსთან მიდის ათეუი სტამბულაშვილა)

პოეტი ხრამელაშვილი. ეს ჩემი მუხის ნაყოფია, წუხელის დაწვერე ექსპრომტად... გსზოვთ მიიღოთ მცირე ძღვნად: (კაფსო-ღობს) „ო...ოხ სამშობლოვ, ტურფა სამშობლოვ! შენ გაყავს ბელადი...

ლაღო. შესანიშნავია, გმადლობთ, მე თვითონ წაგიკითხავ. (ასლა მიდის) ზამთარსა ღაჭიყვას ღაღოს)

მეცნიერი ზაბაძე მე დარწმუნებული ვარ, რომ მენშევიკების ხელმძღვანელობით საქართველო შეასრულებს თავის უდიდეს მისიას და გადაარჩენს ევროპის კულტურას ჩრდილოეთის ბარბაროსებისაგან! მე დავიწყე მეცნიერული შრომა, სადაც თქვენი ღვაწლი...

ლაღო. გმადლობთ, გმადლობთ... (ასლა პეჭრუგ ივანიჩი მიდის)

პეტრ. ივ. ზამეჩატელნი რეჩი იყო, ზამეჩატელნი! ერთი კარგა ამოუგაღეთ ცხვირი მაგ სათოკეებ ა!.. (ხალხიდან გამოიყვანს და ღაღოსთან მიაციანს თავის შვილ სერგოს და ძმისწულ ატცაშას). ესეც ჩემი შვილი სერგო და ჩემი ძმისწული არტაშეს... ხომ იცნობთ, აბა ესენი არიან მამალი სოცვიალისტები, რო, რო, რო, ო, ო!..

ხერგო და არტაშეს. { გულით და სულით თქვენთანა ვართ (ხელს ატმევენ ღაღოს). ჰაოსი და ქართლოსი მუდამ ძეები იყვნენ!

გავრილოვი. Спасибо, спасибо за Вашу горячую речь!

რუხი ოფიცერი. Отомстите хоть вы за нас этим... (ლაღი გამთილად და ზიდის თავისიანშთან)

ლადო. (შინაურის) ბარგი ჩალაგებულია? ჩქარა, ჩქარა! ამაღამე უნდა წავიდეთ... ცუდათ არის საქმე... გვარდიელები აშიშვლებენ ფრონტს, მტრისკენ გადადიან...

ხალოშე. ო...ოხ! ყოვლად შეძლებელო ნაცხოვარო, შენ მოგვხედე და დაიფარე ჩვენი ტანჯული და წამებული ქვეყანა ამ განსაცდელისაგან!

ივლიტე. ისევ ჩვენი თავადიშვილები, თორემ გლეხებისა და მუშების იმედი ტყუილად აქვთ!

თალო. Еще-ны! განა იმათ პატრიოტიზმისა ესმით რამე? Как свинья—в апельсине! თურმე გამორბიან და იძახიან: „ბალშევიკები ჩვენი ძმები არიან, გასაყოფი რა გვაქვს იმათთანაო“. Как тебе нравится?

თავდაზურული მანდილოსანი. (აფანჭვ) მამა გიცხონდებათ! თქვენ ბარგი ბარხანა შეჭკარით გრანიცაში გასაქცევათ, ჩვენი შვილები კი სასაქლოზე გაგზავნეთ! ერთი, თქვენ დაგვაყარეთ ხეირი, თქვენმა თავის გახეთქამა!

მოხუცი ჩოხოსანი. (აფანჭვ) რას ამბობ, თამარ, მტერი ვაზიანში შემოსულა თურმე, ეგენი კი ამ სროლას „უპრავენნიას“ ეძახიან!.. ვის უნდა აუხვიონ თვალები?!

თალო. (ივლიტეს, ზეითა აფანჭვ) Ты знаешь, какой ужас! თურმე ქალების სოციალიზაციაც გამოუცხადებიათ ბალშევიკებს! Кроме шуток! ბაქოში „ნედელია ლიუბვიც“ ყოფილა!

ივლიტე. სეირი არ იქნება, შენ ერთს ვისმე ვახმისტერს მიგიგდონ!

ხალოშე. (აფანჭვ პირჯაბს იწობს). ალა მაჰმად ხანის დროა, ნამდვილად! ღმერთო, რა შეგცოდნე ისეთი, რომ ცოტა ადრე არ ამომართვი სული?! (იბრუნდება)

თალო. (ცხილის სმით) Боже мой! რა უნდა უყო ივლიტე, ჩემ ბელიოს და ბრილიანტებს, ვის მივებარო? თურმე თითო პერანგის მეტს არ უტოვებენ...

ივლიტე. მე ყველაფერს ელენეს ვატან ზაგრანიცაში. მართლა, შევიდეს, უშველო ჩალაგება.. (შედის)

მართა. (ივანეს) ერთი შეხედვე ი საქმელს: არ ამოშრეს, პოლიტიდან გადადგი.

ივანე. ეჰ, რაღა საქმელისა სცხელათ ჩვენ ბატონებს!.. რაღა შორს წავიდეთ, მართა, ერთი მტერი სახლში კი არ გვეჯდა! გარეულს რა დავემდუროთ, როცა შინაური უარესს გვიშვრება?

მართა. ვინა, სპირიდონა?

ივანე. ხო, პირწავარდნილი ბანშენიკი აბა ის იყო, თორე!.. ეჰ, აშკარაა, რომ იმათკენ გადაი!

მართა წასული მენახოს და მოსული აღარა! (შედიან)

ვანო. (სადღოს) ნახე ინტერნაციონალისტი, სოციალ დემოკრატი, როგორ აღიზიანებდა ისედაც აპილპილბულ მასსას! ერთ დროს რეებს ქადაგობდა და სწერდა, დღეს კი...

საქო. კაცო, სომეხი არა ვარ? თუ მე ქართველი ძმასავით არ მიყვარდეს და მტრობა მქონდეს იმისი, ცოლშვილიანათ ამოგწყდე! რა ვაცი, ჩვენს სოფელში კი ტკბილათა ცხოვრობენ სომხები და ქართველები და აქ რა ღმერთი უწყრებათ ნასწავლ ხალხსა? ლამის მუშებიც წაგვიკიდონ ერთმანეთსა!.

ვანო. პირდაპირ ჰაერიც კი მოწამლულია შოვინიზმით! მერე რამდენ ნაირით და! – ქართულით, სომხურით, რუსულით... (ჩაივლიან. შიშვლიან. იწყებენ მუშაობას)

კატერინე. (ფანჯრიდან) ეგრე, გენაცვალოს დედა, ეგრე! აიარჩაიარე! ვითომ ქალაქს ყარაულობ... რა უშავს, გენაცვალე, ახლა ბალშევენიკების პარტ-აში შედი!..

შვილის ხმა. წითელი ლენტე არსად გაგულება?

კატერინე. ერთი ძველი საბანი მიგდია, ჩაეხვე. გენაცვალე, და ეხლავე გაგიკეთებ! (ამდის, (შვილი შედის))

ბარბარე. სულ სტყუიან! თორმეტ საათზე გადაუციათ ქალაქი... ვაი ჩვენი ბრალი ეხლა... ისე მეცოდები, კატერინე, გიგა არ მომიკედეს, რო...

კატერინე. შესაცოდი რა მაქვს, გენაცვალე?.. რაც სხვასა, – ის ჩვენა!

ბარბარე. არა, რაც უნდა იყოს, შენი შვილი მენშევიკებთან მსახურობდა, იმათი დიდი ავან-ჩავანი იყო...

კატერინე. რის ავან-ჩავანი? ლუკმის გოლისთვის მსახურობდა, მაგრამ გულში კი ჩუმი ბალშევენიკი იყო!

ბარბარე. (იქით) ისევე ღმერთი გაგიწყრებათ, ყოველთვის ღმერთსავე
 ღდგომო კვერცხივით იღებებით!

კატერინე. ვილა არ მსახურობდა? მაშ მშვიერი ამოვწყვეტილიყავით?
 სამსახურს რა ელაღატება?

ბარბარე. ვინ ამბობს ქა...ა? (გუსლიანად) ერთ დროს, მგონი, აკალო-
 ტოჩნი ნაზირატელათაც იყო შენი შვილი, არა?! ხელმწი-
 ფის დროს, კინალამ რო კიდეც მოგიკლეს საცვიალის-
 ტებმა?

კატერინე. წადი, გენაცვა, და მთავარი ლაპორტი ბალშევენიკებს, რახან
 პირში სულიცა გშურს ჩვენთვის! (ფანჯარას მიამბრასუნებს)

ბარბარე. ი...იხ, მეხი კი დაგეცა, მეხი მაგ თავში! უსირცხვილო პი-
 რით რომ თვითონვე ილანძლება!. ერთი გაგვიგონ ბალშე-
 ვნიკებმა, როგორ ხვეტავდა შენი შვილი ორი ხელითა!
 (ესე ზღაპრად ფანჯარას)

ხერგო. (აივანზე, მუთრუ საათოულში) В один прекрасный день мы про-
 снулись... большевиками, ба, ба, არტაშეს?

არტაშეს. (ლადოს აჯაფრძს) ვერდენ, ვერდენ!

ვანო. ნეტა ვინ არის ასე სიცილის გუნებაზე ამ დილაადრიან?

საქო. სს... ჩვენი სახლის პატრონის შვილი და ძმის წული... ორივენი
 მამალი დაშნაკელები... ყური დაუგდოთ.

ხერგო. Вот дураки! რუსეთს ჯნდა ესენი მორევოდნენ?

არტაშ. უ...უხ! ძლივს არ მოვრჩით მაგათ შოვინიზმსა!

საქო. რა მამაძაღლია! ვითომ თვითონ კი ნაკლები შოვინისტია!

ვანო. წამო, ერთი ქალაქი დავათვალიეროთ ამ ისტორიულ მომენ-
 ტში... ამისთანა სცენებს ჯერ კიდევ ბევრს წავაწყდე-
 ბით! (ჩაივლიან)

არტაშ. მე კომუნისტურ პარტიაში ვეწერები, ბარექიანი თავდებად
 მიღებმა...

ხერგო. (გაღმუღლი) ბარექიანციც გაბალშევიკებულა?! Чорт знает,
 что такое!

არტაშ. ბოლშევიკებს თან მოჰყვა... გინდა შენც ჩავწეროს პარ-
 ტიაში?

ხერგო. მერე, მიმიღებენ? მდიდრის ხმა გვაქვს გავარდნილი, ბურ-
 ჟუებს გგეძახიან, ისიც მიკვირს რომ შენ მიგიღეს. ალბად
 შენი სტატიები არ იციან, „აშხატავორში“ რომ სწერდი.

არტაშ. Глупости не говори! მე ყოველთვის შემარცხენებებს ვეძებ... თენოდი, მე ძველი ხინჩაკისტი ვარ... Левых же эс-эров они признают? რა გაცილებს? მენშევიკებთან სხვანაირი წერა შეიძლებოდა?

სერგო. Конечно, არა! მეორეც ესა: პსევდონიმებით სწერდი, ვინ რას გაიგებს? მე არტისტების კავშირში შევდივარ... ცოტაოდენი ხმა მაქვს...

არტაშ. ეგ ძალიან კარგი აზრი მოგსვლია! Искусство — самая верная цитадель! მწერლებსა და არტისტებს დიდ პატივსა სცემენ ბალშევიკები! აღარც სახლს ჩამოგართმევენ, აღარც ავეჯს, იქნება პენსიაც დაგინიშნონ, იუბილეიც გადაგიხადონ... გენიალური აზრი მოგსვლია, Вот мошенник! (გამოვლენ გოჭოცა და კარაპეტა)

კარაპეტა. „ხაზინა“, კიბე მოვიტანე...

გეურქა. აბა კარაპეტ, ეგ კიბე აქ ზოიდგი და ეს ვივესკა გადმოაბრუნე, ქართული აღარ არის საჭირო...

კარაპეტა. მესმის. ახლა რუსული უნდა გამოჩნდეს, არა? მთელ ამ რიადზე ეგრე ქნეს... წუხელივე აალაგეს მალაზიები, ცარიელი სპიჩკები, სემიჩკა და საპნები-ღა დატოვეს დუქნებში...

გეურქა. ხა, გახსოვდეს: კრინტი-ხმა არავისთან!

კარაპეტა. რასა ბრძანებ, ხაზინა, ხუთმეტი წელიწადია აქა ვდგევარ და შეგინიშნიათ რამე? დედაკაცი ხომ არა ვარ, ვიჭორი-კანაო? უ... უხ! რა მძიმეა, მკლავი მომწყდა! (მიათრევს მაღაზიიდან კალათს)

გეურქა. ხო-და, მეც ცარიელს არ გაგიშვებ: ისეთს კანიაკს და არაყს გიფეშქაშებ, რომ ყირამალა იარო! შენ მხოლოდ ყველას ასე უთხარი: ჩემი ხაზინები პეტრუზა და გეურქა სხვა ხაზინის არა ჰგავს, — ლარიბი ხალხი ძალიან ებრალებათქო... პაპიროსი არ გინდა? მიირთვი, მიირთვი, ნუ მერიდები. შენთვის ერთი კაი პერანგიცა მაქვს... შეიკარე საყელო, არ შეგცივდეს, ხუმრობა კი არ არის...! დღეს სადილად ჩემთან ამოდი.

კარაპეტა. მაღლობთ, ხაზინა, რაზე სწუხდებით? (იქით) რა პატივში ჩამავდეს ბალშენიკებმა! (პეტრუზა გამოდის ავეჯზე)

პეტრუზ. გეურქ, შე...ენ? რას აკეთებ ამ ღამეში?

გეურქა. ჩამო, კაცო, ჩამო! რა დროს ძილია, აქ ასეთი ამბები ხდება!

პეტრუზ. ეხლავ, ეხლავ...

გეურქა. პეტრუზ, მომილოცავს ახალი მთავრობა!

პეტრუზ. შენც ეგრე, ჩემო! გეურქ, შენც ეგრე! წაბრძანდენ, ეს მინისტრიანი? რვა ოთახში რომ მშვანილის ფასსაც არ მხდინდენ! (მუშცხს ოქნვს ზეითა სატთულს)

გეურქა. ახლა ხომ სულაც ჩამოგერთმევა სახლი, ჩემო პეტრუზ?

პეტრუზ. რა ვუყოთ, რაც სხვასა, ის ჩვენა. სომეხ—ქართველის გარჩევა მაინც აღარ იქნება, მაგათი ჯიბრი ხო ამოვიყარეთ!

კარაპეტ. (ჩამოდის ვიმიდან) მზად გახლავს. (ბოქრძა და პეტრუზა ვიქს-ვას ოქრქონ, ბომულსაც აქრია ბოქრულად): Гострономический магазин Геурка Зарекаяна)

პეტრუზა. ი...ი...ი! ლაზათ! ძლიეს არ ველირსეთ ისევე რუსულსა, ძლიეს არ მოვრჩით იმერლების ბატონობასა!

კარაპეტა. რათა, ხაზეინ, ქართველები ურიგო ხალხი არ არიან! ღმერთმა დღეგრძელობა მისცეთ, ისე არ დამასაქმებენ, რომ კარგა არ დამასაჩუქრონ და ღვინო არ გადამაკრევენონ! ძაან პურადი ხალხი არიან!

გეურქა. ოღონდაც, სხვის სჩოტზე ძალიან დარდიმანდები ბრძანდებიან.!

პეტრუზა. (ვარაპეტას) შენ რა გაქვავია—რაში უნდა დაემდურო? ნაფუზგრის თავები ჩაგიჭრეს, მე შენ გითხრა! ან ეხლა, რასაც არ მოიგებ, რას დაჰკარგავ? ვაი ჩვენი ბრალი თორე...ე!

გეურქა. ბარე კარგი იყო, რომ ბალშევიკების მაგიერათ დენიკინი მოსულიყო, მაგრამ მახლას! სხვა რაში გვაქვს სომხებს ბედი, რომ ეგ იმედი გაგვმართლებოდა?

პეტრუზა. ან დენიკინი, ან უდენიჩი! მოსკოვთან იყო მისული, მოსკოვთან, კაცო, გესმი...ი...ის? მწა...ახს! (სინანულით თავს აქნევს)

გეურქა. ყველას კიდევ ის დრო სჯობდა, პეტრუზ, როცა ხატისოვი რეჩებს ებნებოდა ვარანცოვსა. აფსუს, რა დრო იყო! როგორ მიღებული იყო დაშკა—ვარანცოვთან!

პეტრუზ. მაშა! რა ბიჭი ჩასტენეს იქ, სადღაც ერევანში! აფსუს თავო! აფსუს გოგრავე!

- გეორგი. ეხლა ისიც გრანიცაზე გაიქცევოდა, ხა...ა, პეტრუზ?
- პეტრუზ. წამო, ჩაიზე მეწვიე.. დღეს ადრე დავადგმევინე სამოვარი.
- გეორგი. მე ჩაიზე, შენ—სადილათა... ასეთი დედალი დავაკვლევინე, რომ იმის კურტუმი ერთ სახელმწიფოთა ღირს! ეხლა მაინც დავქვეიანდეთ და ქუდი ჭერში ვკრათ! სულ ერთია, ბალშევიკები ჩამოგვართმევენ! აზირ ჩვენ თვითონ შევქამოთ ჩვენი დოვლათი!
- პეტრუზა. ქვეიანი სიტყვაა, ღმერთმანი! მეც გაუსვი ხელი და, რაც მენშევიკების რეკვიზაციას გადურჩა, თაყინაანთ ფაფასეფ ვათავებ! ეხლა აღარაფერი მენანება! გუშინ ინდოურიც მქონდა... მა... აჰ! (გაბრაჟვას) მართლა, ამოდი თავფეხი დავგრჩა; კარაპუტ, შენთვის ერთი კაი წალბეცა მაქვს (გაუბრავს) მეტი რა ჩარაა, ამათი საფერი საქმე გავგინდა!.. (აღიან სასაღში (ჩამოაღიან ვანო, საფო).
- ვანო. აღამიანი ისეთი ფლიდი და საზიზლარი არსებაა, რომ მისთვის არა თუ სოციალიზმი, მათრახიც კი აფსუსია!
- საქო. მე და ჩემმა ღმერთმა, მართალია! რაც ამალამ სცენები ვნახე, პირდაპირ მასკარადია, რაღა!
- ვანო. (გაბრუნ გაბრუნს ათვლიაქვს) ოხო, „შიშველი სიმართლე მოვიყვანეთო“! ნეტა მისამართი მაინც ვიცოდე, სად ჩამოხტა? მთელი ჩემი სიცოცხლე სიმართლეს დავეძებ და ის კი უკვე მობრძანებულა, საქო. ჩვენი საუნჯე! გამხნევდი! (ჩაივლიან)
- გალაქტ. გეფიცები, პარმენ, ტყუილი ამბები დოქსმენიათ შენთვის. მე ყოველთვის ოპოზიციაში უდექი მენშევიკებს! (ღაფუცება პარმენ ბოჭაძეს)
- პარმენ. ვიცი რაც ოპოზიციაში უდექი, მაგრამ ყველაფერს გაპატიებთ, თუ იმ დოკუმენტებს გადმოგცემ...
- გალაქტ. დოკუმენტებსაც მეფიტან და მე თვითნაც ბევრ სენსაციურ ამბებს დავწერ გაზეთში, რაც მენშევიკების დროს საიდუმლოთ ხდებოდა... სოციალისტები კი არა, დუხანჩიკები იყვნენ!
- პარმენ. (იქით) რა ბილწია ეს უბედური! (გადააფუთხავს) აი ლადოს აპარტამენტებიც! რამდენჯერ ვყოფილვარ აქა...
- გალაქტ. შენ ჯერ, მგონი, ბინა არა გაქვს, არა? არც ავტომობილი?
- პარმენ. საიდან? ეს არი ეხლა გამოველ ციხიდან... ჯერ ჩემი ცოლ-შვილიც არ მინახავს...

გალაქტ. მაშ დღესვე ამ ბინის რეკვიზიციას მოგიხდენ, ავტომობილ-
საც გიშოვი.

პარმენ. გადაეჩვიე მენშევიკურ ენას, ჩვენ რეკვიზიცია კი არ ვიცით
ნაციონალიზაცია, ნაციონალიზაცია!

ზაბაძე. მობრძანდით, მობრძანდით! (პატმენ ბლჭაძეს) სუ იმას ჩავჩიჩი-
ნებდი მენშევიკებს, რომ ოქტომბრის რევოლუცია, კოს-
მიურია და ყოველივე ბრძოლა ბოლშევიზმთან არა თუ
უიმედოა, არამედ უადრესად კონტრ-რევოლუციონუ-
რიც... ამიტომ მდევნიდნენ... (ულაქუცუშა პარმენს)

პოეტი ხრამელაშვილი. გთხოვთ მიიღოთ მცირე ძღვნად! წუხელის
დავწერე ექსპრომტათ... რას მიქვიან სამშობლო, თუ მუშა
იჩაგრება? პროლეტარი და გლეხი.. (დაინახავს ჯანო გომი-
საძეს და ჩუმად ვითხოვლობს).

ჯანო გომისაძე. „ლე რუა ე მორ, ვივ ლე რუა“!

სერგო. Добро пожаловать! Курите товарищ? вот Вам папиросы.

არტაშეს. Приходите к нам в гости, запросто.

პეტრუზ. ზრასტი რ.ს.ფ.ს.რ-კი ტავარიჩ! დარაგოი რუსკი! პაპი-
როზ ხოჩიტ?

გეურქა. Приходи на мой дом обедит!

წით. არმიელი. Ну и сердешный же народ эти хрузины! (სამღურთით
ბადიაბ).

ფარდა.

მოქმედება მეოთხე

მეოთხე მოქმედება სწარმოებს რამდენიმე ხნის შემდეგ, „ნების“ წლებში იმ „დებე-
 რტირაკა“-ზე, რომელიც მდებარეობს სალდათის ბაზრის ბოლოს. კვირა დღეა
 ზაფხულის შუა დღის პაპანაქი სიცხე უკერს და ქვასაც კი სწვავს. სცენაზე ირგვა
 აუარება ხალხი ყველა ეროვნებისა: მეტწილად „ყოფილ ხალხთა“ წრიდან, მათ
 შორის ლომგულაძეებიც, პეტრუხ ივანიჩი და გეგურქაც. აქვეა ყოფილი დიდი
 რუსი ბობოლა მოხელე გავრილოვიც. ყველა ესენი უკანასკნელ ავეჯს და ტანისა-
 მოსს ჰყიდიან, თან ეთაკილებათ და ერთმანეთს ერიდებიან. „დებერტირის“
 ბაზარზე, გარდა გამყიდველების წამოძახილისა, წამ და უწუმ მოისმის არდნისა,
 გარმონიკის, ან გიტარის ხმაც.

მოქმედი პირნი მეოთხე მოქმ.

ლომგულაძეების ოჯახის წევრები: ივლიტე, შაქო, თალო, პალიკო.
 პეტრუხ ივანიჩი ხუბაროვი—ყოფილი ვაჭარი.
 გეგურქა—ყოფილი ვაჭარი.
 კუზმა ნიკიტიჩი გავრილოვი—ყოფილი ბობოლა მოხელე „ნამესტნიკთან“.
 სპირიდონა—ლომგულაძეთა ყოფილი ლაქია.
 ნინო გლადიშიროვნა—ყოფილი „პოლკოვნიცა“.
 ვანო გობოხაძე—მომწერლო ადამიანი და „სოციალისტი“—ენლა გაანარქისტებული.
 რახტომა—ძველი პედაგოგი, ვანოს მეგობარი.
 სიკო—ქარხნიდან გამოვდებული მუშა (ლოთობისათვის—„прогушчык“-ი)
 გამვლელ-გამომვლელი ხალხი „დებერტირაზე“: გლეხები, ბიჭები, ორი ახალგაზრ-
 და, მილიციონერი, ორი რუსი და სხვები.

დებერტირის ბაზარი

ფარდის ახდის წინ:

პატარა ბიჭი. ხოლოდნი ვადა, ტუნელნი ვადა, კამუ ნადა?..
 ნინა ვლად. Хороший таз., швейная машина; самовар, английская
 кофточка, шелковые чулки, брюзки, юбки..
 სემიჩკ. გამ. სემიჩკი ქარენი, ნა ბუტულკი, ნა პუზურკი, ნა მაზნი
 ბანკი!

პეტრუზ. (თავისთვის: აფხუზ ერთ ნიულოზისა) ანგლიცკი სუენო,
ნასტაიაში შერსტ... ოჩინ დოშოვა... მადამ, პაჟალტე!
ტავარიში... პასმატრი... ატრეზ ნა ბრუკ.

ბიჭი. ტანუჩი ნადკოვიჩა, დარდანელ, ირის!

ებრაელი. Мухомор... мухомор! Москов. мухомор.

გავრილოვი. Настоящая мазь, глянец для ботинок... великолепная мазь.

გლეხ. ბიჭი. სამოვრის მიწა, самоварный пшесок!

კონტრაბ. (ჩემად ყოვლას) პლატკი, ნასკი, ჩულკი—ვიქტორია, კონტრაბანდა!

შაკრო. Червонцы принимаю, продаю. кому лиры, фунты... стерлинги, совершенно новые?

ყოფ. ჩინოვნიკი. Детские игрушки, ку-ку!-петушки!

პალიკო. Парижский смокинг, на шелковой подкладке! Лондонский цилиндр! Очень дешево.

ფეხშიშვ. რუსი. Ну-ка, Трошка, жарь в гармошки... Есть ли деньги, нет-ли деньги, все равно! были-б песни да вино!

გეურქა. (Зареков, ზარეკაშვილი, ზარეკანდა) კაი თეფშები, კაი ბლუდები, ნამდვილი კუზნეცოვისა, იაფად... ოხრად!..

პოეტი ხრამელაშვილი. ოო!!! საგრამანირა... შენი შეინდის ფერი ხელები, დაორსულებულნი ფაფარ აშლილ ნიაგარზე, მიღვიძებენ ბუღბუღების ყროყინს!.. რრრ... რრრ...

ხალხის ხმა. ნეტა ვისთვის სწერენ? ვითომ მუშა და გლეხებს კი ესმის რამე?

ხრამელაშ. ერთი გადიხედეთ: „კამბეჩების“ კორპორაციის მწერალი მობობლავს! უუ... რა შმორის სუნი მოდის!

ვანო. „ვინც მანეთიანი დაიწუნოს—შაურიანს მაინც ჩამოვიდეს!“, კაი ბალიში, კაი მუთაქა! ნამდვილი ყურთუქი, ნამდვილი მატყლი... ვინც ამაზე თავს დადებს, რა სიზმრებს ნახავს... პა... პა... პა!

ივლიტე. სპილოს ძვლის ვეერი... სპილოს ძვლის ვეერი!

მათხ. ქალი. გამიკითხეთ... ან შვილი გყავთ, ან ქმარი... გამიკითხეთ, თქვენი ღვთის გულისათვის!

კონდუქტ. Вагон дальше не пайдет... გადაბრძანდით, გადაბრძანდით, მაдам, с вас гаварят!

გალაქტ. დედა ნუ წამიწყდება.., ის წერილი მე არ დამიწერია...

სომეხი. Стари одож кого ес прадажи?

ლ. თ. ი. Пардон, товарищ, жертва капиталистичекаго строя ни маковой росинки... თფუ!.. მაдам, парле ву франسه?.. штрехен зи ольдджентльмен.., идутс... скоро сметутся.

თალო. Не верню, в интервенцию, все ложь! сколько раз говорили и не пришли! ნეტა ვინ არის ის ახალი პოლიტიკის კომისარი?

ხელზე გამყიდველი ბიჭი. Шнурки на ботинки... черный-желтый!

მილიც. გაჩერდი... ნი ვიდიშ პალკა? რა, ტყუილ უბრალოდ მომაჩეჩეს კრასნი ჟეზლი? держи права... მაдам, пажалте на тротуар!...

(ა ბ ი ა ნ ი დ ე ბ ა ფ ა რ დ ა)

გეურქ. რა გამოვიდა, ყველა გამყიდველია, მყიდველი კი არა ჩანს.

პეტრუზ. (მჭარედ) „თურაშაულის პატრონი ტყეში დაეძებს კუნელსაო“. რა დრო გვქონდა და რა დღეში ჩავცვივდით! ის დრო გვერჩივნა, არა, გეურქ, როცა მაგ თეფშებ-ბლუდებზე პრტყელ-პრტყელი ზაქუსკები--გელაგა მალაზიაში (ნაღვლიანად) ჩემი არ იყვეს: პარტიობით--ვასალებდი საქონელსა, ეხლა კი რალაც ნაჭერ-ნუჭერს შევსცქერივარ! (მჭარედ თავს იძნევს).

გეურქ. (სილს ჩაიძნევს) ა... ეხ, ნულარას მომაგონებ! ცეცხლზე ნავთს ნუ მისხამ. კიდევ კარგი, რომ ეს მაინც გადავარჩინეთ ამ მგლების პირიდან!

მანდილ. (ბრძოლასგ ვმბილუმის საჩიჩინებში უჭირავს) Зубочистки, კბილების საჩიჩინები!

პეტრ. ნეტაი, დედავ, საქმე არ გამოგლეოდეს! გამოსაჩიჩნი რა გვაქვს?... სამი კვირაა ხორცი გემოთ არ მინახავს! ეს ოხერი ჩემი მუცელი ორთაქალის ბაღს დაემსგავსა! მწვანოილზე და კარტოფილზე ვირთმევ სულსა! პამიდორია ჩემი სულის ჩამდგმელი!

გეურქ. (მანდილსანს) დედი, ე შენი ზუბოჩისტკები აგერ, აიქ (უზარ-მაზარ სასლგო უთითა) აუტანე ნაჩხოზ-ზავხოზებსა!

ხიზილალა და მცვრიანი მწვადები იმათ გაეჩხირონ კბილებში! (ამ სიფყვას სმა-დამლა ამზღმს).

მათხოვარი. გამიკითხეთ თქვენი ღვთის გულისათვის! სამი დღეა ნა-
ქერი ლუკმა არ ჩასულა ჩემს პირში!

პეტრუზ. გედ. გედ! გაკითხვა შემეძლოს აი, იმათ (ბრეს ჩინოვნიკო
უთითოშს) უფრო არ ვუშველი?..

გეურქ. მე და ჩემმა ღმერთმა! „გაიკითხეთ ოქროს ქათიბიანიო.“ (თა-
ვის ქნევით). რა დრო ჰქონდათ და რა ბედი ეწვიათ ამ
სიბერის დროს! ღრუბერნატორის პამოშნიკი კაცო, ღრუ-
ბერნატორის პამოშნიკი! რა დღეს მოვესწარიო!..

პეტრუზა. (მათხოვარს) შენი გულისათვის ამოდენა დოვლათი ჩამო-
მართვეს და კიდევ მე მომდგომიხარ!

გეურქ. წადი, დედავ, სობესში, იქ მოგცემენ დახმარებას. იქ არი-
გებენ მუქთ შილაფლავს—ჩვენ ქელეხს!

პეტრუზ. (დაცინვით მათხოვარს) დასტრახული არა ხა...ა. . არ? მიკვირს,
დაჩა-კურორტზე არ გაუგზავნიხართ ამ სიცხეში?—კის-
ლავოცკში მშვენიერი ვოზდუხია (ამას სმადაშლა ამზღმს).

გეურქ. (აგრეთვე სმა-დამლა, თან შიშით აჟეთ-იქით იქურმა) რათა,
ბორჯომ-წალკერსაც არა უჭირს რა! (დაცინვით) ი.. იფ!
ლაზათ! (პეჭრუჭას) მე აქ-სიცხეში ვიხარებები, ჩემი დვორ-
ნიკი კი ესენტუქში გაგზავნეს! წადი და ჰკითხე ჰეჟა მაგ
სათოკეებსა!

მათხოვ. (განაგრძღმს ღრუჭით) აგრემც ღმერთი გადღეგრძელებთ!

გეურქ. (აგრეთვე ღრუჭით) სად არის, დედა, ღმერთი? ექ არ გავი-
გონ და არ გაგაკავონ! (ჩურჩულოთ) აგერა, კომსომოლები
მოდიან. (ჩამთივლის ვანთ შალღმ-მუთაქით)

ვანო. ვის უნდა ამაღამ ტკბილად დაიძინოს, კაი სიზმარი ნახოს?
(ავლას ზევით).

პეტრ. (სმა-დამლა გეურქას) ნეტა არ იქნება სიზმარში მაინც ვნახო
ბალშევიკების გასვლა და, ვინ თავმკედარი, ცოლშვილია-
ნად არ დაგირავდება და მაგ ბალიშ-მუთაქას ხელში არ
ჩაიგდება!

გეურქ. (ისევ სმადაშლა) შენ პირს შექარი, მაგრამ რა გამოვიდა,—
მენშევიკები სჯობიან ამათა?! თავი და თავი იმათ არ

აშაღეს, იმათ არ ჩამოგვართვეს სახლები?! ესენი ერეფანაში მაინც არ გვრეკავენ!

პეტრ. (სმა-ღაშლა) ღმერთმა გვიფაროს, რომ მენშევიკები აღარ დავანახვოს თვალითა! ისევ ამათ ფრჩხილს ვენაცვალე! ესენი ერთ ტათაში მაინც გვწვავენ, ქართველ-სომეხის გარჩევა მაინც აღარ არი!

გეორგ. (სმა-ღაშლა) ნუ გეშინიან, ზოგიერთმა ამათგანმაც დაიწყო მენშევიკობა: ნაკლადნისტია, უკლადნისტია... ასეთი აბრაგანი უკრეს ჩემ შვილს სამსახურიდან—რატო ქართული წერა-კითხვა არ იციო, რო...ო! (მწაბედ) მახლას! რა ფასი დაედო ქართულ ენასა, რომელზედაც ერთ დროს თითონ ზოგიერთო ქართველებიც არ კადრულობდნენ ლაპარაკსა!

პეტრუზ. მაშა!.. ყირამალა გადატრიალდა ქვეყანა, რაღა, ყირამალა! (სელის გაშლით, სმა-ღაშლა) საცა ჩემი პრიკაშჩიკი პირველ ალაგზე წამოასკუპეს... ძველებურად რომ ვთქვათ, პალატის პრედსედატელათ დაუნიშნავთ, რაღა! ნაროდნი სუდიას ეძახიან, თუ რაღაც ჯანაბას! მაგათ სახელებს ხომ ვერც თავს გაუგებ, ვერც ბოლოს! (ჩუმ-ჩუმად იცინიან).

გეორგ. შენ ჩემი მებაღე თქვა! ორთაქალის ბაღში რომ იმერელი მყავდა, ხო გახსოვს, დაბალ-დაბალი, ჩოჯურა ბიჭი...? ეხლა ისეთი ალაგი მიუციათ, რომ წადი და წადი! ახლოს ვილა მიეკარება? აგერა, აი, იქა დგა (დიდ სასლისჟენ უთითებს) ცხრა ოთახშია გაჭიმული! ავტომობილით რო ჩამოისრი-ალებს ხოლმე,—რაღა ძველი ღენერალი, რაღა ეგა! მამაძაღლი, სალამსაც აღარ კადრულობს! ის კი დაავიწყდა, რომ კუხნაში ვაჭმევდი ხოლმე პურსა (მწაბედ) მახლა...ას!

პეტრუზ. რა ვქნა, რაღა შორს წავიდვით, აგერა (ყთფილ ჩინდვნივ და მის ცელზე იმერს სელს) დრუბერნატორის პამოშნიკი, დღეს ხელგაშვერილი თხოულობს, მაგის „კულიერი“ კი, ზომიზოტრუკია თუ რაღაც ჯანაბა ისე ცხოვრობს, რომ შენი მოწონებული! (უფრო სმა-ღაშლა, სიცილით) მგონი ფეხისალაგშიც კი ავტომობილით შედის (ჩუმ-ჩუმად იცინიან).

გეორგი. (მჭარდ თავა აქნებს) ე... ეხ, რალა თქვას კაცმა! „წინანი უკან, უკანანი წინაო“, ჰაი, გიდი აბასთუმან! (წამოდგება) წამო, პეტრუზ, ახლა ზევით ავიაროთ... იქნება იქ მინც ვნახოთ სიფთა...

ივლიტე. ფარჩის კაბა, ზეწრები, პირსახოცები. ნამდვილი პალატო, გალანდსკი პალატო. სპილოს ძვლის ვეერი, ვეერი!

გეორგი. რა გვევეერება, ერთი მითხარ... ნეტა ტანზე ჩავიცვათ და ეს ოხერი კუჭი დავიოკოთ! დარდების გასაქარვებლად თუ ვიყიდით, დედი! (აფყდება სიცილი) ის დრო გერჩინა, არა, როცა ბალ-ვეჩრებში იქნევედი მაგ ვეირს?.. (სიცილი).

ივლიტე. (მჭარდ ამოიხსრებს და წაიდუღუნებს) ო...ოხ! გასკდეს დედა-მიწა და ჩამიტანოს თანა! ამისთანა სიცოცხლეს სიკვდილი არ მირჩევნიან? (ჩაივლის)

თალო. ეს აბრეშუმის ჩულქები როგორ? (ლომრეცით შინჯავს).

ნინო. (ღამილით სულს აწვდის) კნენინა, ვერ მიცნაით?

თალო. (შეკრთება, ღრთავ სულს დაიქნებს, თან შიშით აქეთ-იქით ისყდება). სს... შშ... (სმა-დამლა) რის კნენინა, რა კნენინა?.. სად ლაა ეხლა კნენინობა? Это провокация!

ნინო. (აქეთ-იქით მიიხედავს) უკაცრავად, სუ დამავიწყდა!.. (ბა დაინასავს, ბომ თალო აფიქრდება და მაინც ვრბა სცდომს, სმა-დამლა) ვლადიმეროვის ცოლი... ნინო... გახსოვთ, ვარანცოვის პრიომებზე რა დროს ვატარებდით? (თავის ქნევით და ნეცარბით) ა...ახ, რა დრო იყო!

თალო (იბწამსვე მოაგონდება) ო...ოხ, ნინა, душка! (გადაესევს და კონის ბამდენჯარბი) როგორ გამოცვლილხარ!

ნინო. (თავს ჩავიდებს და მჭარდ) ან კი ცოცხალი როგორა ვარ..? ჯერ იყო და რუსეთში ყველაფერი ჩამომართვეს... ეხლაა და—დილიდან-სალამომდი დეზერტირკაზე ვგდივარ! ნეტა იყიდებოდეს რამე მაინცა! ფული არავისა აქვს-და...

თალო. (სმა-დამლა, წეწუნით) საიდან, душка? სუყველაფერი ჩამოგვართვეს!

ნინო. (სმა-დამლა) აქ რა არის,—თაფლია, თქვენ რუსეთში უნდა გენახათ!

თალო (განაგბდომს) იყო დრო, როცა ჩულქებს პირდაპირ ჰარიზიდან ვიწერდი! ეხლა კი ვილაც ამერიკელების ნაპარტელებს ვიცვამ!

- ნინო.** მაშა, რა მშვენიერად ირთვებოდით, ჩემი არ იყო სხვებიც ნიავს არ მაკარებდა ჩემი ქმარი!
- თალო.** (განაგრძობს ამაყად) თუ არ ერვიე და ჭანი-ს კაბა—სხვა ჩემს ტანზე არ მიკარებულა! თეთრეულობა ვალანსიენის კოჟუქეით.. (ნაღვლიანად) ეხლა კი ძველებს ვაახლებთ და ისე გამოვდივარ იოლად, მაგრამ როდემდის?!
- ნინო.** (მჭარედ) ეგა ბრძანე, როდემდის?! (პაუზის შემდეგ. სმა-ცაშლა, თან შავით აქეთ-იქით ისეღება) არა ისმის-რა?.. რალაცას ამბობენ: „ანგლიას შემოუთვლიათ“, „ფრანცია ემზადება“...
- თალო.** (უიმედოდ სულს ჩაიძვრს) ა...ახ, оставьте, აღარაფერი მჯერა! რამდენჯერ დაყარეს ეგ ხმები და სულ ტყვილი გამოდგა! ეგ უფრო გულს უტეხავს ადამიანს!
- ნინო.** (ნაღვლიანად) მართალია... იმედი გეკარგება!
- თალო.** სხვა...ა...? თქვენი ქმარი—Борис Алексеевич, როგორა ბრძანდება? (სიცილით) ძაან კავალერი იყო ჩემი!
- ნინო.** (თავს დასწბის და ნაღვლიანად) თქვენი ჭირი წაიღო...
- თალო.** (შეკრთუნა) როგორ, გარდაიცვალა?!
- ნინო.** (სმაცაშლა) ნეტა თავის დღით მომკვდარიყო ი საცოდავი და რალას ვინაღვლებდი! (შავით აქეთ-იქით ისეღება და უფრო სმაცაშლა) ბალშევიკური გადატრიალების დროს რუსეთში მოყვა და... დახ...ვრი...ტეს... (ღრმულს იწმინდს).
- თალო.** (თავზე სულს წაფლავს და წამოთავილავს) ა...ახ, რას ამბობ? Несчастный! (ამ დროს ივლიტე გამოჩნდება)
- ივლიტე.** თალო!
- თალო.** ივლიტე!
- (საჩიქაროდ გამოეთსთვრება ნინოს) მშვიდობით, душка, გული დაიშვერდე... რა ვუყვით, ასეთი დროა... (ავთებს საჩიქაროდ და გაიქანება ივლიტესკენ) შენც აქა ხარ?.. (გადასვრავს და რამდენჯერმე ავთებს), Здравствуй, дорогая, როგორა ხარ?
- ივლიტე.** (ნაღვლიანად, მკლავზე დაისყდავს) აი, როგორც მხედავ...
თალო. (განაგრძობს) რამდენი ხანია აღარ მინახავხარ.
- ივლიტე.** (მჭარედ) რალას მიკადრებ, შენ ისევ „განოვის“ ქუჩაზე დარჩი, ჩვენ კი საბურთალოსკენ გვიკრეს თავი, ცივ პალ-ვალში! ნეტა იცოდე, რა ნოტიო და ბნელი ოთახია...

თაღო. ახია შენზე! რამდენჯერ გითხარ: წადი, გალაქტიონ პაიჭა-
ძე ნახე მეთქი. ლადოს სეკრეტარი, გახსოვს, такой
рыжий... ჩემი დიდი „პაკლონიკი“... ეხლაც დიდი ალაგი
უჭირავს... Еще-ны! პარმენ ძოწადის ახლო ნათესავია...
(სმადამლა) შენ გგონია, პროტექციას ეხლა-კი არა აქვს
ძალა? ხმ... еще как! არა, უთუოდ ნახე გალაქტიონი...
თუმცა იმასაც გამოგდებას უპირებენ თურმე.

ივლიტე. (მორცხად) რა ვიცი, ვერიდები, იქნება არ მიმიღოს მეთქი...
კონტრ-რევოლუციონერებს გვეძახიან... ეგეც გაბოლშევი-
კებულა... რაღაც წერილები დაუბეჭდია გაზეთში...

თაღო. რა უყოთ! За-то გულში დიდი პატრიოტია! ძალიან შეე-
ლის ჩვენებს. ე რეები გამოგიტანია? (უშინჯავს თოთრუ-
ლუმს და ვამას), ქალო, какая ты не догадливая, (სმადამლა)
ე კარონებს და ვენზელებს მაინც აარღვევდი... ექ არ
დაგიჭირონ...

ივლიტე. (სმადამლა) რა ვიცი, მითხრეს: ნეპმანებია, თუ რაღაც სა-
ხელი ჰქვიათ, ძალიან უყვართ არისტოკრატიზმად... Ока-
зывается, они очень любят старинные вещи... (ნაღვლია-
ნად) ოთარის წამლის ფული არა მქონდა...

თაღო. მართლა, ოთარი როგორ არის, უკეთესობა არ ეტყობა?

ივლიტე. (სვლს ჩაიძვებს) какой там! ისევ ისეა: ვერც ხელსა ხმა-
რობს, ვერც ფეხსა... შე და ივანე ვუვლით. მართა, ხომ
იცი, ინვალიდების სახლში დავაბინავეთ. (მომოდიშებით)
რა ვქნა, გენაცვა, ჩვენი საქმელიც არა გვაქვს... და რითი
შემენახა?

თაღო. საწყალი ბებერი! ბუტბუტი უყვარდა, მაგრამ ძალიან ერთ-
გული იყო თქვენი, მეტადრე შაბოსი! (ამოიღოს ორი რუსი
გარმონით).

უქუდო რუსი. „Ну-ка, Трошка, двинь гармошкой! жарь, жарь
жа...а...арь!

ივლიტე. Бедная баба! შესანიშნავი ადამიანი იყო... იმის პასლოვი-
ცები არ დამევიწყდება! ღმერთმა აცხონოს! (პირჯვარს
იწერს. სწორედ ამ დროს ჟვრდით ჩაოქლის თავშიშვლი რუსი
გარმონით).

უქუდო რუსი. (გარმონით, რა შენიშნავს, რომ თაღო პირჯვარს იწერს,
იდაცვს წაბჭრავს) Чаво ты, „кантр-революция, крестишься!

თარგმანი
1922 წლის

али чертей отгоняешь? (თაღო და ივლიცო, თავჭარტაყმელნი,
უკან დაიხვეწ, საღსო ივინის).

მეორე რუხი. (ამსანაგს თავის ქნეთ) Ишь ты какой!

უქუდო რუხი. (მღერის და უტარეს) „Для девчонки громче в бубны
вдарь, вдарь, вда...а...арь! (ჩაივლიან, მთელ ამ მტყუარმის
ხმის ალაგ-ალაგ იმის გარმონის სმა და რუსული სიმღერები).

ივლიტე. (საყუდრით) ქაღო, საქვეყნოთ რომ პირუჯარი არ გა-
დაიწერო... (უფრთ სმადამლა) ხომ იცი, რა დროა ესლა?

თაღო. (დამნეული) რა ვქნა, სრულებით დამავიწყდა.

გავრილოვი. (ამ დრთს ქვემდენ გამიზნემა გაჭილთვი, სის ყუთით
მსარტყ, ყვინის) Настоящая ма...азь! Великолепная
ма...азь, глянец, лак, не портящие обуви и придающие
необыкновенный блеск! (მთუასლთვემა თუ რა თაღოს და
ივლიცოს, შუერთმა და გაჭრიალდემა).

თაღო. (უთრნეცით თვალუძე, თან მუღავს წაჭრავს ივლიცოს და სმა-
დამლა) ივლიტე, ვერ იცანი... ი? ქაღო, შენი სასიძო-
გავრილოვი!.. პირი მოგვარიდა... სცხვენინან...

ივლიტე. (შუერთმა) რას ამბობ?! (დაცდრდემა გაჭილთვს) ხო, მართ-
ლა, როგორ გამოცვლილა! Несчастный! (მწარედ თავს
აქნეს) მენშევიკების დროს კიდევ რა უქირდა!

თაღო. (თავს აქნეს მწარედ) კამერგერი! ტაინი სოვეტნიკი! Друг
великого князя! ლატიფუნდიების პატრონი! (თავზე სელს
წაივლეს) ნოჟე, ნოჟე! რა დღეს მოვესწარი!

ივლიტე. გენაცვა, ბოჟეს ნუ ახსენებ! აქ შენთან მეც არ ამწიონ!
(სმადამლა ამბობს, აქეთ-იქით ისეღემა) რამდენჯერ უნდა
გიბხრა, ქაღო?

თაღო. (სასტარავეთილი) სულ მაგიწყდება და რა ვქნა! Честное
слово, ეს იმას მომაგონებს ფანტს რომ ვთამაშობდით
ბავშვობისას: „барин прислал сто рублей“... „да“ и „нет“
не говорите! (ჩუმიდ ივინიან).

ივლიტე. მოდი, აქ დავსხდეთ... (მიისეღავს იმ სვამისავრ საცად წინედ
იჯდა. ასლა მის ალაგას დამჯდარან მრთი ასალგაჭრდა) თქვენ
ახალგაზრდები ხართ... მე დავიღალე...

1 ახალგ. (პირში პაპირთისის მთლს მიუშვებს და მუჯასედ) შენი ალაგი
საიქიოს არის! (მუთრუ ასალგაჭრდა ივინის. თაღო და ივლი-

ყო შვრტოუშიან და აპირებენ გამთფრიალუშას, მაგრამ ამ სტენიის უნებური მოქმე, ჯანთ გლმასიძე, ბომბლიც ამ დროს ჩამთივლის ზედადან, წაჭრავს უხრეს ყმაწვილს ვისერში და წამთაგდებს).

ვანო. (თავაზიანად—ივლიყო და თალის) დაბრძანდით, დედი! (ყმაწვილუშს) თქვე ბრიყვებო, განა დავრდომილებს სცემენ?..
ივლიტე { (შაშით სკლუშს ჭაფაფანუშენ) არა, არ გვინდა... გმადლობთ,
თალო { ნუ სწუხდებით... (გამთფრიალუშშიან და ერთმანეთს, მჭრეს-ბრუშით). ე რა ხითათხე დავდივართ მთელი დღე!.. (სალს-ში მიიმალუშიან).

პირველი ახალგ. (ამასთმში გაათრთუბული მიჯრდუმა ვანოს) შენ ვის უბედავ ხელის კვრას?.. ან ბრიყვს ვის ეძახი?..

მეორე ახალგ. (გულში სკლს ჩაბრწყამს და ამაყად) შენ იცი, ვინა ვართ?..

ვანო. (ასლთ მდგომ ნაცნობს გადასცემს მუთაქას და შალიშს, დთინჯს შემთიყრის და დაცივით) მაინც ვინა ბრძანდებით?

1-ლი ახალგ. ვინცა ვართ აი, აქედან გაიგებ! (ერთ-ერთ ჯიშიდან პა-ფარა წიგნავს ამთილუშს და შთრიდან უჩუქრუშს) ჩვენი მანდატი! (სალსი, ბომბლიც გატრს შუმოსჯუფია, შვრტოუმა, ზთვი გაიპატრუმა ჩუბრჩულით): კომსომოლები.

ვანო. (არ შვრტოუმა და დაცივით) ე, რა ახალი ბატონები არიან, თქვენი ჭირიმეთ! ლომგულაძეები ჩამოაგდეს და ესენი დაასკუბეს?! (სალსში აყდუმა სიცილი) რეგოლუტია მოხდა თუ არა?

პეტრუშ. (ბომბლიც ამ დროს გამთრნდუმა გუერქასთან ერთად—უჯანასკ-ნულს) რა ვიცი, ძმაო, ე უნიფხოები კი დავდივართ და თუ არ მოხდა...

გეურქ. (ჩუმად პეჭრუშას) გავეცალოთ აქ—ხლაფოროთში არ გავე-ხეიოთ! (სალსში მიიმალუშიან).

პ. ახალგ. (მუთრეს) ვერა ხედავ, აშკარა კონტრრეგოლიუციონერია, აგიტაციას ეწევა?!

მეორე ახალგ. ერთი წამოიყვანე აქა! (ისედაც მიმაჯალი სალსი უფრთ კლუბულთშს, მუცი წილი იპატრუმა. გაისმის სმუმი) „ი ორი ჭიანი დედა-კაცისთვის რაზე აიტკივა თავი ამ სულელმა?!

პ. ახალგ. (ვანოს) თქვენი გვარი? (ვიღაც წიმიძასაშვს სალსში) ^{მარცხენა} ტაცე და გაიქეცი! (აცყდრმა სიცილი, მთქმული გაიპარება) წამობრძანდით აქა!

ვანო. (ატსინად) საცა გნებავთ, ემ წუთში! (გამოსცადრს ერთ-ერთ ასალგაზრდას წიგნავს, ჩასყდრს შიგ და თავში მიასხლის) ეს არის თქვენი, მანდატი? (ასალგაზრდუმი გაიპარუმიან) კოოპერატივის წიგნაკით თავს კომსომოლად ასალეზდა! (სალსი იცინის და იშლუმა).

(ცყმოდან ამთივლიან სთლულუმი: გლუსი აზრამა, მისი ცთლი თუზრთ და მათი შვილი ლუქს, ნასალდსთათი. აზრამას გაცყნლი სურჯინი მთაქს ზურგით და სელში პირქაჭრული ქილა ერმთთი, თუზრთს—კალათით ვურცსყმი, ლუქსს—ათი გირჯანქა 'არცხი საპონი)

თებრო. (მისდრეს ქმარს და თანაც ქუქუნრს) ი...ინ! მეხი კი დაგათხლიშეთ, მეხი! თქვენი ბაბლაწო ჩითი მამისისხლათა ღირს და ჩემი ქარვასეებ ერბო—ჩალის თასათაც აღარა?!

აბრამა. შენ ლურსმანი და მარილი სთქვი, აღამიანო, როგორ გაძვირებულა! კოპერატორ—კოპერატორით კი გამოგვიქედეს ყურები!

თებრო. გენაცვალეთ! ამისთანა ცეცხლის კადება გინახავთ? შვიდ კაპიკიან კოქის ძაფში, გაიგე, რამდენი მთხოვეს? საძნე ურემით უნდა ჩამოზიდოს ფული კაცმა!

აბრამა. (შეზლუ სელს მიიღრს და დაყდრდრმა ივლიცუს, თალთს, შაქრთს, ზომულნიც სცენის სიღრმში დგანან) ა ისა, დედაკაცო, ჩვენი ბატონიანი არ არიან?

თებრო. (წამთივლუშს) უი, ქა! გენაცვალეთ, როგორ გამოცვლილან! ისიც ბატონი შვილი არ არი? ჩვენი კნეინაც, გენაცვალეთ, ჩვენი კნეინა!

ლექსო. (მიგარდრმა გააფრთხული) გაიგეთ და შეიტყვეთ, აღამიანო, რომ ბატონობა და კნეინობა მოისპო, მოკვდა! აღარ არის ეიპ! ტეტიავ! ბუწუწუები მცვივა სირცხვილით!

თებრო. (დაცინვით) დამიხედეთ ნასწავლ შვილს! ბუწუწები რატო მაშინ არა გვცვივოდა, როცა საყდარი მიანგრმოანგრიე და მღვდელს წვერ-ულვაში შეჰკრიჭე, შე ხელებგასახმო-ბო, შენ?!

ლექსო. (სიცილით) მერე, რა მიყო ი შენმა ღმერთმა? ყურებზე ხახვი დამაჭრა, „ფეხები მომქამა“? რაც ბიჭი ვიყავ, ისევ ისა ვარ!

თებრო. აცალე, ღმერთი სულგრძელია, ვენაცვალე იმის მაღლსა! (იჭრის პიჯაქას) ურმით არა გღევს! მიქელ-გაბრიელი რო დაგადგება!

აბრამა. (მაუზონდუშა ცოლს) ნეტა რას ელაპარაკები, აღამიანო, მაგ გადამთიელს?! ვერა ხედავ, ეშმაკისთვის მიუყიდნია სული! (ლექსო იცინას) გამოდგი ე ფეხები! რალაცას ჰყი-დიან და იქნება საჩვენო იყოს რამე (ჩაივლიან).

როსტომ. (მასწავლებელი) ბუდილნიკი, საათი! იეფად! (წიგნში ჩაისვდეს და დუდუქოს) მეორე ინტერნაციონალი... მესამე ინტერნაციონალი, პარიზის კომუნა... ტიერი და გალიფე. (შე-უფუთუშა ვანო გმზასიძეს, ბლმულივ ამ დროს, თავის მაღიშ-მუთაფით იღლიაში, ჩამთივლის ზევიდან). ო...ოხ, ვანო, შენა...ა? გამარჯობა!

ვანო. (სიცილით) კაცო, რა ამბავია შენ თავსა, გაგიჟდი? გიმ-ნაზია და უნივერსიტეტი როდის დაასრულე და ეხლა იზეპირებ გაკვეთილსა?

როსტ. (სიცილით) არა, კაცო, პოლიტგრამოტაზე უნდა ეგზამენი დავიჭირო ამ დღეებში, თორე, ხომ იცი, ბრახას გამადე-ნენ სამსახურიდან... (სმადამლა) ძველებს არა გვწყალო-ბენ... ისედაც არ უყვარვართ!

ვანო. (სათბო უთითებს) ე რა ამბავია?... მთელი შენი სიცოცხლე სხვის აზრს და გრძნობას აღვიძებდი, და ეხლა შენ თვი-თონა ჰყიდი გამაღვიძებელ საათს, ბუდილნიკსა? Вся жизнь ты будил чужую мысль и чувства...

როსტ. (ნაღვლიანად) რა ვქნა: „გაჭირვება მიჩვენი, გაქცევას გიჩვენებო“...

ვანო. მე ვამბობ, ანარქიზმის დროს თუ გამოკეთდება თქვენი საქმე, თორემ ვერც ერთმა რეჟიმმა წამალი ვერ დაგადოთ!

როსტომი. არა, ეხლა კი ნამდვილად გვიპირებენ ჩვენი მდგომარეობის გაუშჯობესებას, მაგრამ სანამ ეს იქნება, რომ ეს გაჭირვება არ იშლის?.. ღმერთმა უშველოთ ე ამერიკელებსა! კიდეც კარგი, რომ იეფი ტანისამოსი შემოაქვთ, თორე, შენი მტერი, — სუყველანი ადამ და ევასავით, დედის-შობილა ვივლიდით!

ვანო. (სიცილით) მაშ სამოთხეში ტანისამოსით სიარული გაგონილა, შე სულელო? ადამ და ევა გაიხსენე!

როსტ. შენ ხომ მასხრობას არ მოიშლი!.. სხვა რასა იქ, ვანო, როგორა ხარ? მოდი, აქ ჩამოვსხდეთ (დასცდებიან სკამზე).

ვანო. (ბალიშს ძველ ამოიღებს, მუთაქას ვალთაში ჩაიდებს) აი, როგორც მხედავ: დღეს ვსადილობ მუთაქით, ხვალ ბალიშით, ზეგ-ქვებით... ზოგი პრინციპებს და მუზას ჰყიდის, ზოგი ძველ ავეჯს... კიდეც კარგი, რომ ჩემმა წვრილბურჯუა მამა-პაპამ წინდაწინვე იზრუნეს თავის გაკოტრებულ სოციალისტ-შვილისშვილზე და დამიტოვეს რამე... რაც, მე ეხლა იმათ კურთხევას ვუთვლი! თუმცა წინაღ დავცინოდლი!

როსტ. მერე, კარგი და პენსია არ გეძლევა?

ვანო. პენსიას სახლების ასაშენებლად ვინახავ...

როსტ. (სიცილით) შენ, და შეინახო რამე? (პაუზის მდებარე) აღარაფერსა სწერ?

ვანო. (თავზე თითს მიიჭკრუნებს) „ჩკა“!

როსტ. (ყვითლად) ჩკა თუ (სმადაზლა) ჩეკა...

ვანო. ერთი ასო გინდა აქეთ იყვეს, გინდ იქით... რა უნა დავწერო, კაცო, რომ მთელი დღე სულ კუჭზე ვფიქრობ? ამ ოხერმა ჩემმა მუზამ ზაბასტოგვა გამომიცხადა და ახლოს აღარ მეკარება. არ ვიცი, ნერვები მოეშალა ამდენ გადატრიალება-გადმოტრიალებით, თუ რა ჯანაბა მოუვი-

და, მხოლოდ ვერ დაიჭირა ეკზამენი ვერც დუბუაშვილი
ვერც „პოპუტიკობაზე“, და დამერქვა „კამეჩი“!

როსტ. იუბილენი არ გადაგიხადეს?.. ზოგმა ყველა რეჟიმის დროს
ორ-ორჯერ გადიხადა, შენ რაღა დაგემართა?

ვანო. ჯერით არის. მე არ მეგონა, თუ პატარა საქართველოს
ამდენი გენიოსი ყავდა!... შენა ამ ზაფხულს არსად აპი-
რებ დასასვენებლად?.. წადი სადმე, როსტომ, თორემ
დაჭლექდები, ცუდი ფერი გადევს...

როსტ. არა, ძმაო „სტრაზ კასსაში“ მისვლას ისევ აქ დარჩენა
მირჩევენია! იმდენ კომისიაში და ჯერში გამოგატარებენ,
რომ მინამ დასასვენებელ სახლში მიხვიდოდე—ფეხებს
გასტიმავ! (იფინიან. ამ დროს ქვეყნიდან ამოვლის ქარსნიდან
გამოგდებული მუშა სავთ, ფარდავით მელაშვილ).

სიკო. კაი ფარდაგი, ფარდაგი! იეფად, ნახევარ ფასად! (გვარდუა
აუღლის ჯანოს და როსტომს).

ვანო: ოჰ! გამარჯობა სიკო (როსტომს) ხომ იცნობ! (სავთს) შენ
რაღაგინდა აქა? სამსახურში არა ხარ?

სიკო. სამი თვეა უმუშევრად ვგდივარ, „საკრამენტინაში მოვეყე-
ვი... რაც გამაჩნდადა არ გამაჩნდა, სულ ამ ოხერ „დე-
ზერტირკაზე“ გამომაქვს და მწვანოლის ფასად ვყიდო...
შვიდი სულის პატრონი...

როსტ. დასტრახული არა ხარ, დახმარება არ გეძლევა?

სიკო. რა „დასტრახული“, პანლური მკრეს სამსახურიდან!.. ეშ-
მაკათ, ერთი-ორი ჭიქა ღვინო გადაგვარ და...

ვანო. ხო და, „რაც მოგივა დავითაო — ყველა შენი თავითაო“!
(ამ დროს ზევიდან მოისმის ორჯის სმა და პილარების
ბასილი: „ВСЕГДА РАТОВ“)

სიკო. ამ მუსიკამაც გამიწყალა გული. სულ მუსიკა და მუსიკა!
ნეტა რა შემუსიკება?

ვანო. (კუჭზე სვლს დაიღვს) ამბობენ, ჭიას აყრუებსო....

სიკო. (გაფთრებული). ნეტაი შენ! სიცილის გუნებაზე ხარ! მე-კი
აღარ მკითხავ?

ვანო. მაშ „აქტიბრინებმაც“ ვერ გვიშველეს, სიკო? (როსტომს) არ
იცი ეს ამბავი, როგორ მონათლა ამან თავის ქალი ორჯერ?
—სიცილით მოკვდები! გვიამბე სიკო, თუ ხათ რი გაქვს!

ხიკო. (გაზრბაჟილი) თუ კუჭი ძალას დაგატანს და სამი არწინი ნარმის ნატრული გახდები, მე ვნახავ, რასაც იზამ! მშვიდობით, მე თქენთვის სამასხარაოდ არა მცალიან! (აიღოს, თან ფარდაგს იძიწეს) ფარდაგი, ფარდაგი, იათად, ნახევარ ფასად!

როსტომ. (ვანოს) რა ამბავია, რა „ორჯერ მონათვლა“?

ვანო. (სიცილით) მაგას ამ ნახევარი წლის წინად ეყოლა შვილი— გოგო; ჯერ მღვდლით მონათლა სახლში და ფაცია დაარქვა. მერე—კი სამსახურში „აქტიაბრინები“ გადიხადა და ფაცია „ელექტროფიკაციათ“ შეცვალა! როგორ მოგწონს?

როსტომ. საცა ჩვენი ინტელიგენცია ისე გაიხრწნა, რომ კუჭისათვის ცხრაფერად იღებება, აბა ეგ უსწავლელი კაცი, შვიდი სულის პატრონი, რა გავამტყუნო? კოპატაძესაც ხომ დაუწერია წერილი...

ვანო. (ზიზღით) წავიკითხე! „მოდრავი საქონელი“! სულით ლაქია! პირდაპირ ტრაფარეტად იქცა ეგ წერილები: „გუშინ ვიყავ მენშევიკი“...

როსტ. ან ფედერალისტი...

ვანო. ან ნაციონალ-დემოკრატი, „ესერი“, „დაშნაკი“ და სხვა.. გუშინწინ ბოქაული... „დღეს ვდგევარ რა საბჭოთა პლათფორმაზე, ვაღიარებ, რომ ერთ-ერთი“... თანაც ვითომდა პატრიოტობენ! ორპირი იანუსები! и капитал хотят приобрести и невинность соблюсти....

როსტომ. ეხლა ისე გადასხვაფერდნენ ყველანი, რომ თვით ეშმაკიც ფეხს მოიტეხს; სად იწყება ბოლშევიკი, სად თავდება მენშევიკი, წადი და გაიგე! (ივანის).

ვანო. ო...ოხ! ტყუილად-კი არ აიყვანეს კუჭი მაღლა, ფარდებში! (პაპართოზა დაუფარდებ, დაჭედებ და ისევ აიღებს).

როსტომ. რას სჩადი, ვანო? აი, პაპიროზი, თუ გინდა! (აბლუწს თავის პაპართოზს).

ვანო. (სწმუნდს თავის პაპართოზს ნამძვს და ისევ პირში იღებს). შე დალოცვილო, თუ-კი პოლიტიკური პარტიები თავის გაფუთრებულს უკანვე ლოკავენ, მე რომ ეკონომიისთვის ჩემი ნამწვი უკანვე ავიღო, რა მამაკვდინებელი ცოდვაა

ესეც ჩემი „ახალი ეკონომიური პოლიტიკა“, შენ საქმება? (ჩამოივლის პალიკო).

პალიკო. „Парижский смокинг, на шелковой подкладке! Лондонский цилиндр! Очень дешево“...

ვანო. (ვალთას დაუქრის პალიკოს, ბოლოზე გვერდზე აუჯლის და დაინახავს ვანოს, აპირებს გამოცრიალუბას). ო...ო, ექს—სოციალისტო! მოიცა, სად მირბიხარ?

პალიკო. (სვლს აბთვებს) არა მცალიან, მეჩქარება... (ცდილობს აბ დაინახვოს ვანოს სმუჟინგ-ცილინდრი).

ვანო. (მაინე თვალს მოკრავს) კაცო, შეგ რეები გამოგიტანია? მაგის მყიდველს აქ იშოვი? ეგ ცილინდრი რომ ვინმემ დაიხუროს, ხომ იმ წამსვე ბურჟუაზია დასწამებს და წაათრიეს სადმე!.. არა, ძმაო, ისევ გაუგზავნე იტალია-ინგლისს, თორე აქ ვერ გაასაღებ! ერთი კრიტიკოს-ლიტერატორი-ზაბაძე იხურავდა ცილინდრს და იმანაც, რაც ბალშევიკები შემოვიდნენ: ფაჩუჩი ქუდზე შესცვლა... დიდი აფერისტი კია!

პალიკო. შენ გეცინება და მე-კი სრულებით სიცილის გუნებაზე არა ვარ! (საიდუმლო ვალთით, თან აქვთ-იჭიან ისეღებ) შენ ეს მითხარ, არა ისმის რა?

ვანო. (ვანო ჰმამავს მას და, ჩურჩულით-კომიკურად) როგორ არა: „ანგლია მოდისო“, „ამერიკა ემზადებაო“... „ფრანციას შემოუთვლიაო“...

პალიკო. შენ ხუმრობ და მე-კი დანამდვილებით გავიგე: (უაღრეს-საიდუმლოდ) „ულტიმატუმი მოსვლიათო!“ Не... ет, Карфаген будет разрушен! ასე ცხოვრება აღარ შეიძლება! (სმუჟინგ-ცილინდრზე დაისადავს) До чего довели интеллигенцию.

ვანო. (დაცინვით) დამიხედეთ ერთ დროს აპილპილებულ სოციალისტს!

პალიკო. (სმადამლად) განა მე ასე მესმოდა რევოლუცია? განა ამას წარმოვიდგენდი, რომ მევე მომხვდებოდა?! ა...ახ, მცოდნოდა!—Черта с два я им-ны помогал!.. მაგრამ ეხლა გვიანდაა...

ვანო. (დაცინვით) მაშ როგორ გესმოდა რევოლუცია? თეთრი ჩემო
თათმანებით, სმოკინგ-ცილინდრით?..

პალიკო. (გამბრაჭდვამ) აბა შენ რა უნდა გელაპარაკო? შენ ხომ ყო-
ველთვის მაგათი ამქარი იყავი! აბა შენთვისაც ჩამოერ-
თმიათ ყველაფერი, შენც ამ დღეში ჩაეგდეთ და ვნა-
ხავდი!

ვანო. (საცილით) მე რა მქონდა ჩამოსართმევი: ეს ძველი ავეჯი,
ხარა-ხურა?

პალიკო. (ბუსლიანად) შენ თუ არ მოიგე, არა დაკარგე რა! პენსიაც
გეძლევა, მგონი?

ვანო. ვერ დავემდურები: თუ არა მოუციათ რა, არაფერი წაურთ-
მევიათ... მხოლოდ, მე ერთი საკუთრება მქონდა, საკუ-
თარი აზრი-და იმას ვერაფერ ჩამომართმევს!

პალიკო. რა დაუშავე, ერთი მითხარი! მთელი ჩემი სიცოცხლე
მაგათ ვშველოდი; რამდენი დამიფარავს, რამდენი დამი-
ბინავებია, რამდენი გადამირჩენია საღრჩობელას (თავის
ქნევით) ა...აზ. მცოდნოდა! ფრანგები რომ იტყვიან: „სი ლა
ჟენეს სავე ე ლა ვიეეს პუვე“ *)...

ვანო. (საცილით) აი, კიდევ მაგიტომ მოგვხვდა, ჩემო პალიკო,
რომ შენ ფრანგულ-ინგლისურს სწავლობდი და მაგათ
დედაენის „ან-ბანიც კი“ ენატრებოდათ!

პალიკო. შენ მასხრობ და მე კი გულის სიღრმიდან გეუბნები: He-
льззя быть таким безсердечным, რომ სამსახურსაც არ
მადლევენ! „ყოფილი თავადი ხარო“... ერთი მიბრძანეთ,
ჩემი რა ბრალია, რომ თავადად დავიბადე?.. ან ჩემ ჩა-
მომავლობას რატო მაშინ არა ჰქექავდნენ, როცა ჩემგან
შველას იღებდენ?!

ვანო. (კატბა სანს ნაღვლიანად უცქრავს და შეშვებ) ისტორიული ნე-
მეზიდა გახლავს, ჩემო პალიკო! რევოლუციის ბორბალმა
გადაგვიარა თავზე და ბოდიშიც არ მოგვხადა არც შენ,
არც მე! შენ თავადი ხარ, მე წვრილბურჟუას წრიდან.
(ბრსცოვს) ხომ იცნობთ ერთმანეთს... (აცნობს ბრსცოვს)

როსტომ. როგორ არა... (სულს აბთმევს პალიკოს)

*) „აზ, რომ სცოდნოდა სიყმაწვილესა და რომ შეეძლოს მოხუცებასა“.

პალიკო. (გამოუთხოვნიან ვანოს და როსტომს) მშვიდობით! (ჩაიხუტება ქვევით).

ვანო. თან მებრალება, თან მეცინება! (ნაღვლიანად) „сыны веков, утекших безвозвратно, иной весны поблекшие цветы!“ (პაუზის შემდეგ) აი, ამიტომ მიყვარს, ჩემო როსტომ, აქ მოსვლა: ვის არ ნახავ, ვინ არ შეგვხვდება? პოლიტიკური დეზერტირი გინდა, ეკონომიური... მეორე „ხიტროვო რინოკია“! მხოლოდ ბოსიაკებათ ეხლა ყოფილი თავადები, ბურჟუები, ბობოლა ბიუროკრატები, ექს-სოციალისტები და გაკოტრებული ინტელიგენტები გამოდიან!.. (წამოღგუპა) ე...ეჰ! წავიდეთ, თითო ჭიქა ღვინო გადავკრათ, ვისაუბროთ, პური მომშვიდა...

როსტომ. რა გამოვიდა, ღვინოც გაძვირდა, ღვინოც გაძვირდა!

ვანო. (გბმბშივრად) შენც გადიდკაციდი, ჩემო ბახუსო, შენი ნახვაც კი გვიჯდება ძვირათ! ყველა დარდების ექიმი შენ ხარ, თვით ესკულაპსაც შენ სჯობნი ხშირათ!

როსტომ. კიდეც, კიდეც, რამე სთქვი ვანოჯან, თუ ხატრი გაქვს!

ვანო. „პრ...რ...ოლეტარო, პროლეტარო, ბურჟუას არ მიეკარო!“

როსტომ. (საცილით) წადი, დაიკარგე, ეგ რა ლექსებია! მასხარად მიგდებ?

ბეტრუზა. (სმადაბლა) ხუთ სახლში ორი ოთახი არ მომცეს, რომ ჩემი ცოლ-შვილით დავბინავებულიყავ. ამისთანა უღმერთობა გინახავთ? მე სახლები ამეშენებინოს და სხვას კი ქირას ვაძლევდე?.. თათრობაა? (ჩამოსცდევინა).

გეურქა. მე თუ ის პატარა სახლი დამიტოვეს, დიდ ხეირსა ვხედავ, მე შენ გითხრა! ლამის მუხლის ჩოქვით მივიდე და ვთხოვო: გამანთავისუფლეთ მეთქი! სუ „სავეცკებით“ ამომსეს და დვორნიკის ფულიც არ შემოდის! ნალოგების სია კი მომდის და მომდის! ახლა შტრაფები! შიშით ცხვირი ვერ დამიცემინებია:—შტრაფი არ გადამახდევინონ! (სულის ქნევით) რის კლასოვოი, რა კლასოვოი ნალოგი, რომ პირველი და მეორე გილდი აღარ არის! შე ოხერო, რალას ჩამციებიხარ, რჯულამდი რალას მომდეგ? (სმადაბლა აზნოზს).

პეტრუზ. ერთი სიტყვით, „მიზეზ-მიზეზ“-დოს მარილი ^{მარილი} სახლები ჩამოგვართვეს და ე მანდა, ხომ ენგრევათ, ვენაცვალე ღმერთსა! მაგათ მამასა აქვს ცხოვნება, პაჩინკას გაუკეთებენ, მე შენ გითხრა! ქოლგითა გზივარ სახლში!

გეურქ. თორე თუ ჩემ დიდ სახლს გაუკეთეს კაზიონი რემონტი, ვერ ჩაიჯიბეს კამენდატმა და ინჯილერმა! (სმადამლა) ასეთი დადიან,—ტყავში ვერ ეტევიან! ჩხირივით გამხდრები კი შემობრძანდენ აქა! სახლები კი ხვალ-ზეგ დააწეება მდგმურებს თავზე!

პეტრუზ. (სმადამლა, თან აქეთ-იქით ისეღებდა) აი, ნეტამაც არ იქნება, რომ ე სავეცკები ერთ დღეს სულ თან ჩაიტანოს დედა-მიწამა!

გეურქ. (პაჩინკას იწიჭებს და სმადამლა) ამინ, ამინ! ღმერთმა გისმინოს! (ამ დროს ქვემოთაან აწოდებდა: ივლიცო, თალთ და შაქტო; უკანასკნელი ცოცხა მომთრუხით მოდის და გამვლულ-გამოვლულთ ვაღიუფას თავაზობს, თან შიშით აქეთ-იქით ისეღებდა.)

პეტრუზ. (ქვეს მოუხდის ღმრთულადიქვს და სმადამლა გუბრქას) ერთ დროს ამათ კი არ უჭროდათ სხვა ქარი (სვლის შლით). ჰაი, გიდი აბასთუმან! რაც ამათსა პეროჟენ-მაროჟენი შეიქმებოდა, წლით-წლამდინ ეყოფოდა მთელ სოფელს! აგერა, შეილიც უკან მოსდევს... ასეთი აპელატები ეკრა ხელმწიფის დროს,—წიპურტს არ იკარებდა! ეხლა კი—გელათის გლახასა ჰგავს! ღამე რულეტკაში ზის... მარკიერია, თუ რალაც ჯანაბა, იგრუშკის ცხენებს ატრიალებს, სათამაშო ქალაღდს ურევს, დღისით კი ჩერვონცებით ვაჭრობს! მაგათ ლაქიას კი პირველი ალაგი უჭირავს დღეს... ასეთია,—თავით ფეხამდინ დუხებით გაწუწულია! იმ დღეს შემხვდა,—კინალამ სუნიტ დავიბნინდე!

გეურქ. კაცო, ეგენიც რომ დიდკაცობასა ჰბაძავენ!

პეტრ. მაშა, მაშა. ბურჯუები კი უნდა გაეწყვიტათ! (პაუზის შემდეგ, სმადამლა) ა...ახ, დამანახვა ეხლა ძველი გარადავოი, ან პრისტავი!

გეურქ. ოლონდ ძველი გარადავოი და პრისტავი მიჩვენეთ და ვინ
თავმკვდარი უკან კუნთებზე არ აკოცებს! (იფინიან)

პეტრ. ეიჰ!... ყურუმსაღ! ვინ მიგიშვებს?! ისეთი, — „ოჩერედი“
იქნება რომ!!

ერთ-ერთი ახალგ. შენ თუ ჩადგები ისევ, თორე ჩვენი იმედი
ნუ გაქვს (მტათაჟნი ჩემ-ჩემად იფინიან, ჭამოცგომიან,
ჩაივლიან, — ავანსცენაჟი გამომჩნდომიან: ივლიცო, თალო და
შაქრთ. ივლიცო და თალო დასცდომიან სკამშუ. შაქრთ ახ-
ლო ცრიალუმს და გამვლოლ-გამომვლოლს უჩიჩილუმს) „Чер-
вонецы принимаю, продаю фунты, лиры, доллары... со-
вершенно новые.

თალო. ელენე და ლადო რასა გწერენ, ფულს არ გიგზავნიან?

ივლიტე. აქამდის აკურატნათ მომდიოდა, ეხლა თურმე თვითონაც
უჭირთ. იქაც თურმე დიდი კრიზისია!

თალო. (გათვრული) როგორ? სუ შექამეს, რაც აქედან გაზიდეს?
ведь Ладо вывез все имущество Грузии!

ივლიტე. შენ ზაგრანიცაში ცხოვრება რა გგონია? აქამდის ბერ-
ლინში იყვნენ, ეხლა პარიჟში გადასულან... Оказывает-
ся, страшно тоскуют по родине! თურმე ლობიოც კი
ენატრებათ! ელენეს ძალიან უყვარდა... დამიღვა თვა-
ლები!.. განა კიდევ ველირსები ჩემ ელენეს ნახვასა?

თალო. რა გვიყვებს, ნიჟე, რა გვიყვებს! შვილი დედას გაჰყარეს,
დედა—შვილსა, (პაუზის შემდეგ) რა ცხოვრება გვქონდა,
გახსოვს, ივლიტე? თორმეტ საათზე ყავა со сливками.

ივლიტე. (ნეცარებით) და ცხელ-ცხელი ბულკები, შვეიცარსკი ყვე-
ლითა და კარაქით.

თალო. სამ საათზე სადილი ცხრანაირი: сладкое... дичь... (ენას გა-
ივლომს პირში) ა...ახ, ეხლა მომცა!

ივლიტე. თუ არ თეთრი ხორცი, პირში არ ვუშვებდი. დიეტაზე
ვიყავ, აპენდიციტი მქონდა...

თალო. (სიცილით) რატომ ეხლა აღარა გაქვს, საოცარია?

ივლიტე. (სიცილით) შენ ეგა თქვი! კამეჩის ხორცსაც კარგად გიახ-
ლებით, მაგრამ აღარც ის არის! (იფინიან) ბევრ სისულე-
ლეებს კი გადაგვაჩვიეს, შენმა სიცოცხლემ, ამ ბოლშევი-
კებმა! მშვენიერად ვრეცხავ სარეცხაც, პოლსაც...

თალო. მე სამოვარსაცა ვსდგამ, ქურასაც ვახურებ...

ივლიტე. (სელუბს უშვებს) ერთი ზეხედე, ჩემი ხელები რას დაემს...
გავსა! (სიცილით) წინად ტრიდასით ვიბანდი ხოლმე...

თალო. (სიცილით) პალიროვანი ფრჩხილებით ეხლა ეგენი დაბრ-
ძანდებიან! (იგნაიან) მანიკიურ, პედიკურ... ასეთებს ძა-
ლიან კი სდევნიან და პარტიიდანაც აგდებენ თურმე!

ივლიტე. (მოუბრუნდება შაქროს, ბოძილივ ჯიდავს კაცს უსურდავებს ჩრ-
ჯიანს) ასტაროქნათ, შვილო, აქ არ დაგიჭირონ, თავად
გემტერებიან...

თალო. (სმადამლა, შაქროს) და, და, შაქრო, თორე სამსახურიდანაც
აგდებენ... (ივლიტეს) კიდევ კარგი, რომ კაზინოში მაინც
მისცეს ალაგი... თითქო ქაღალდის თამაშობა აღარ უნდა
ყოფილიყო?

ივლიტე. (ნაღვლიანად) მაგასაც თურმე დაკეტვას უპირებენ! კაზინო
რო დაკეტონ, რა უნდა ჰქნას ჩემმა შაქრომ, სად უნდა
წავიდეს? (სანამ ეს სცენაა, შაქროს ჩუმ-ჩუმად თვალს ადევ-
ნებს მილიციონერი, ბოძილივ სწობრდ ამ დროს ვისერში წააყ-
უღებს მას სელს).

მილიტ. შენი დაქერა მინდოდა დიდხანია, და მაინც ხელიდან
ვერ გამისხლტდი! ხან ერეგნის მოედანი, ხან აქა! რამ-
დენჯერ გაგაფრთხილე!.. (შაქროს და მილიციონერს სალსი
შემათსევსა. ივლიტე და თალო გულგასთქილი წამოთვრიან და
სელუბ-გაშლილი გაყდანიან შაქროსკენ. ივლიტე ვივის) „მიშ-
ველეთ, გენა(კვალეთ“ (თალო გზა-და-გზა ამშვიდებს).

თალო. გონს მოდი, ივლიტე! რა უყოთ, რას უზამენ? ყველა ჩვე-
ნი ნაცნობები ვალიუტით ვაჭრობს...

(სწობრდ ამ დროს ზვიდან ჩამოივლის სპირტონა, ლომგულაბუების
ცოფილი სელზო მისამსახურე, ესლა ვი მისელე, ბალიან
ვოსცად გამოწყობილი ფრენით, გალიფე-შარჯალი, ვოსცა
წაღში, მკლავზე საათი, სელში—პირთფული; ივნთმს ლომგულა-
ბუებს, სალსის ბვალს გააბლევს, მივა მილიციონერთან ასლთ,
ბაღაცას წაჩურჩილუებს და გაანთავისუფლუებს შაქროს).

შაქრო. (სედავს თავის მსხნელს, გათვებით წამოიბასებს). სპირდონ!
(ბრბეუ სელს აბთმევს) გმადლობთ, გმადლობთ! დედა, ვერ
იცან, ჩვენი სპირდონა. (სალსი დედუნებს).

ხალხი. ყველგან ნაცნობობაა, — მაშ! (დაიშლუნიან).

ივლიტე. (დასცქერდება სპირტონას, რომელიც ქვე მისდრილი და თავ-დას-
რალი, მობრუნდეს დას განაწ) სპირტონ! ნიჟე, (თაღს, რთ-
მულიც ლბრწუთ თაღლმწ ღიმილით მიღასლმღეღა სპირტ-
ონას). თაღო, ჩენი სპირტონა, არ გახსოვს? (მიჯრღეღა და
რთი სკლით სკლს ართმეღს) გმადლობთ, შვილო, გმადლობთ!

თაღო. (ღიმილით სკლს ართმეღს) როგორ არ ვიცნობ! Я всегда
говорила, რომ ძალიან ჭკვიანი და ნიჭიერი კაცი! и очень
комилѣхи! ყოველთნ სუფთათ ჩაცმული!

შაქრო. ხო, სულ გაზეთებსა კითხულობდა!

ივლიტე. ბუნებით უნდა ღაიბადოს კაცი. Природный ум...

თაღო. Да, сейчас-же было видно, что он будет гениальным
человеком! (აღრსიანად) Пожалуйста, სპირტონ, შინაუ-
რად შემოიარე ჩენსა, ჩაიზე, საღილათ... милости прошу...

ივლიტე. { (ერთად, აღრსიანად) ჩენსაც, ჩენსაც, пожалуйста!

შაქრო.

ივლიტე. მთელი ღლით, ნუ მოგვერიდები... შვილივით გიცქერი, ძმა-
სავით მიყვარხარ!

სპირტონ. არა მცალიან, კნინ... ამხან... მშვიდობით, უკაცრავად, მე-
ლიან... (თაღს დაუბრავს და გატრიალდეს) კრებაზე მეჩქარება!

თაღო. აღრესი მაინც გვეკითხა... გაჭივრებაში ხელს გაგვიმარ-
თავს... პროტექციას გაგვიწევს... Надо разузнать!

ივლიტე. (გაღმეღი, შმეღ თაღს) თაღო, რა ღღეს მოვესწართ.
ჩემი ლაქია ღღეს პროტექციას მიკეთებს! (მწარედ თაღს
აღწევს) До чего мы дожили!

შაქრო. (ჩაიგანავს და თაღს აღწევს) Черт знает, что такое! ჩემივე
მოსამსახურე! (გააფურთხვს) თფუ!

თაღო. (ივლიტეს თაღის ღწვით და ნაღვლიანი ღიმილით) „წინანი —
უკან, უკანანი — წინაო“, Как говорила бедная баба..
(თაღრღუნული სეგანან. ამ ღრთს ჩამოიბრწნს მატრის ზღამსე-
ღული პორთფულით სკლში, „სვისტოვს“ უბრავს და ყვბრის!)
ააღაგეთ, ააღაგეთ! собирай свой барахло! ბაზარი გი-
თავდა! (მილიციონერბივ მანს აბლუენ. აცყდეს ერთი აღი-
ღთი, თაღსი-თაღსი, ყვლანი თაღის საღმნულს ამინავმენ).

ფ ა რ დ ა *).

*) ეს პიესა პირველად დაიდგა რუსთაველის თეატრის სცენაზე 1925 წ.
26 დეკემბერს, კოტე მარჯანიშვილის რეჟისორობით.

პ/მგ. რედ. რ. გვეტაძე
ტექნიკური რედ. არ. სიხარულიძე
კორექტ. ნ. კიკნაძე. გადაეცა წარმ. 10/V-35 წ.
ხელმოწერილია დასაბეჭდათ 20/IV-36 წ., ზომა $6 \times 9\frac{1}{4}$ კვ-
ქაღალდის ზომა 62×38 , სასტ. ნიშანი 38.000
შეკვეთა № 562. მთვლ. № 11518
ტირაჟი 3000

3230-6-50

3230-1-00

7-50

36-5

ქართული
ბიბლიოთეკა

პარლამენტის პრეზიდიუმი

K 11.937/3